OBRAS

DE

AUSIAS MARCH

OBRAS
DE AUSIAS MARCH

OBRAS DEL POETA VALENCIÁ

AUSIAS MARCH

publicadas tenint al devant las edicions de

1539, 1545, 1555 y 1560

PER

FRANCESCH FAYOS Y ANTONY

Sócio corresponsal de LO RAT-PENAT,

Societat d' amadors de les glories de Valencia y son antich realme.

ACOMPANYADAS D' UN PRÓLECH

BARCELONA:
JOAN ROCA Y BROS
carrer del Hospital, 87
1884

A LO RAT-PENAT

Societat d' amadors de les glories de Valencia y son antich realme.

Excm. Senyor:

La organisació de la societat Lo Rat-Penat, la restauració dels Jochs Florals y la justa y noble afició despertada entre mos compatricis los distingits poetas valencians moderns, á trobar en nostra llengua patria, n' es lo que m' han mogut á donar publicitat á las obras de nostre compatrici lo famós y elegantíssim poeta Mossen Ausias March.

Estas obras cada vegada que han sigut impresas ho han estat baix la protecció de personas distingidas. Avuy al reimprimirlas, desitjo posarlas al amparo de la societat que V. E. tan dignament presideix, si es que la societat *Lo Rat-Penat* se digna honrar al mestre de nostres poetas Ausias March y á mí, admetent la dedicatoria de las citadas obras.

Ningú mellor que la societat, que es lo fidel guardia de las glorias valencianas, por apreciar en son just valor la intenció que 'm guía al portar á terme la publicacio d' eixas obras. Mon anhel no es altre que lo de donar mes gloria al pais ahont vaig neixer y que, sens deixar de ser espanyol, no s' avergonyeix de esser valenciá.

Lluny de desdenyarse, donchs, la societat que V. E. presideix ab tant gran zel, de admétre esta dedicatoria, crech de tot cor que es dignará aceptarla, honrant al poeta que meresqué lo sobre nom de *Petrarca* Valenciá.

Excm. Senyor.
De V. E. S. H. y R. S.
Francesch Fayos Antony.

Barcelona 18 Novembre de 1883.

Excm. Senyor President de la Societat valenciana «Lo Rat-Penat».

En vista de la nostra dedicatoria, la Societat valenciana *Lo Rat-Penat* va dignarse contestar lo següent:

HONORABLE SENYOR:

Lo Rat-Penat societat d' amadors de les glories valencianes, com sempre que d' enaltir á sos ilustres fills se tracta, ha rebut ab molt plaher vostra comunicació, en la qual habeu demostrat lo carinyo que verament sentiu per nostra renaixensa, honrantla ab la dedicatoria de la nova edició que de les «Obres del insigne poeta Mossen Ausias March», acabeu de dur á efecte.

Al realiçarla atesa vostra competencia y moltísima afició que sentiu per les coses d' esta terra, ahon vereu la primera llum del dia, no ductém haureu tingut presents les mes acertades y aplaudides reproduccions de les célebres obres de nostre gran poeta especialment en la reimpresió d' elles feta en eixa ciutat de Barcelona l' any 1560 per Claudi Bornat qu' es, segons opina l' eminent historiador de la literatura espanyola M. G. Tielenor, la mes completa y acás també la mes correcta de quantes en distintes ocasions, han segut estampades.

Baix tal supost, segurament habeu prestat un senyalat servici á la nostra literatura y aquesta Societat que inmereixcudament represente y que tant per son esplendor s' interesa, no pot menys de felicitarvos y donarvos les gracies per vostre bon recort y estimable fineça, al dedicarli la edició qu' habeu fet del llibre de nostre inmortal poeta.

Lo qual se vos comunica pera vostra satisfacció y consiguients efectes.

Deu vos guart molts anys. Valencia 10 de Desembre de 1883.

Lo President,	Lo Secretari general,
Ferran Reig y Garcia.	*Esteve Angresola.*

Sr. En Francesch Fayos Antony.

PRÓLECH

I.

Pochs autors hi haurá, que com Ausias March, sigan tan celebrats y coneguts. y cuals obras ho sigan menys dels literats, semblants á las despullas mortals del home que 's confonen ab la terra, mentre l' ánima viu en la mansió dels justs. Per molt llarch temps se consideraren los cants del trobador valenciá mes bé com, objecte d' erudició que de poesía, com un de tants imperfectes y rústechs monuments, mes curiosos per l'. historia del art en s' infantesa, que admirables per sas veritables bellesas. Model segons alguns de la natura, y segons altres imitadador del gran Petrarca, pero molt inferior á ell á judici de tots, son nom anaba enllassat al del llorejat poeta com los d' Enni ó de Sili Itálich al del autor de la Eneida; y encar posteriorment al regoneixement del *Gay Saber* com poesía, s' ha deixat comfós á Ausias ab sos demés companys, sens reparar en sos fets individuals. y de asenyarli lo lloch que li pertocava, creyent sens dupte que no era prou per qué sa gloria passes á esser una gloria nacional y per qué mereixqués mes que fixar los ulls en sas obras ó mantenir la vanitat d' alguna provincia. Y ab tot això es potser l' únich poeta de que nos reste un llibre complert de poesias; y sos versos objecte molt temps d' admiració, que tantas voltas van mereixer esser impremptats y traduhits en moltas llenguas, sos versos que un cardenal estranger portava sempre á sobre com Aleixandre los d' Homer, y qual lectura lo bisbe d' Osma, mestre del desgraciat prímcep D. Carles empleyava per calmar la alborotadisa infantesa del hereu de Felip II, de qui van mereixer una mirada, encar que no fos mes que per aprovar ó corretgir lo fallo d' altres segles, dels quals lo present tatxantlos no una sola vol.

ta de parcials, s' ha constituit á la vegada en jutje y arbitre sobirá.

Per un cambi de sopte y per un esperit de contrast molt notable, encar que molt natural, lo gust d' aquest segle va tornant á la sencillesa de que tant nos habiam allunyat, y 's desperta sa admiració envers la poesia nacional dels primitius temps. Plens de poetas que tan sols escriuhen sens estudiar la natura, busquém algú que tenint en compte las emocions de la vida creara pera cantar y no per imprimir: invoquém als toschs Homers y Anacreonts dels segles mitjos, y son llenguatge, llansa sobre l' ánima un bálsem semblant als recorts de la infantesa, y porta en sí mateix un encantament de que careixen obras mes acabadas y sublims. Las reaccions dels sistemas, lo furor de las imitacions, los refinaments de la crítica que 'n tres segles se sucediren, han deixat resaga en son camí, y s' han sobreposat uns y altres com espesas capas sobre la terra verge, que l' art busca ab dalé traurer la brosa, encar que no sia sino per trobar un terreno ferm y segur ahont edificar de nou, y per rebre de la natura nova forsa y energía. Y aixís que ab lo restabliment d' aquest códichs inspirats per la candidesa y l' entusiasme d' aquesta comarca poética qu' habia invadit lo gust clásich del segle XVI, y que 'l filosofisme del XVIII acaba d' enterrar succeheix algo semblant al descubriment de la soterránea Herculano: hem sorprés una societat menys llunyana de la nostra per lo temps que per las costums, hem descubert bellessas que no coneixiam, y que la moda s' ha encarregat de reproduhir després; hem recullit ab afany los mes petits fragments de sas runas, pero sense ordre ni intenció, apilotant á voltas á modo de fanátichs erudits lo que no tenia altre mérit que l' any en que 's feu, y deixant altres monuments artístichs per no cansarnos en dexifrar son primitiu orígе.

Per apreuhar críticament lo mérit d' aquells romancers trobadors, per fixar sas veritables proporcions en mitg de la atmósfera que 'ls volta, fora precís respirar la pols en que jauhen sas obras, llegir vers per vers un llenguatge y uns caracters igualment intelligibles, per trovarmos moltas voltas ab ideas que també ho son, qual estranyesa ó monotonía ni la pre-

venció mes favorable ni la mes sagrada autoritat podrian fernos soportar. Aixis es que, hem preferit admirarlos de bona fé per dispensarnos de jutjarlos, creyent menys costós formarlos á nostre modo que estudiarlos tal com van esser, y gloriantnos d' haber fet prou per ells, ab haberlos enganxat en una novela ó presentat de quansevol modo en un drama. Molt exigir seria de nostra patria pretendre que reproduís com la Fransa en luxosas y complertas edicions lo que 'n corcats pergamins tant costosament s' escrigué un dia, ó que presentés com l' Inglaterra mil volums sobre 'ls origens de son teatre, y que formés una societat literaria de Lope com tè aquella la de Shaspeare; no seria molt júst y natural buscar homes travalladors y erudits, qu' estudiant lo comens de la nostra historia literaria, continuessin l' obra grandiosa de Sanchez, de Sarmiento, de Bastero, de Nicolau Antoni; demanar á un segle que regoneixi tota la literatura com l' expresió d' una societat, y que envers la d' aqueixa edat eminentment poética se sent atragut, igual zel per lo menys que 'l quė mostrava en la il-lustració d' aquella un segle que la considerá com infantils ensaigs d' una musa acabada de neixer, y com esmortuida l' haja col-locada entre mitj los dos grans dias de la literatura antiga y de la moderna. Y si l' asumpto nos fes recordar un poch los ensaigs de nostres antepasats, no es estrany rebre sas novas y las nostras de l' altra part dels pirineus, y copiar sos fragments com se nos van remetre, sens permétremos una observació ni una correcció d' ortografia, ab la mateixa materialitat y reserva que si publiquesim un original xino ó sancrist.

Inútilment se buscarian en altra nació que no fos la nostra, riquesas literarias, ni en mes varietat ni en mes abundó. Espanya, en qual terra ha ostentat la natura totas sas prespectivas y produccions de tota mena; Espanya, en qual societat han deixat rastre tantas rassas y civilisacions diferentas; Espanya, que surtí poch á poch durant set segles del jou dels alarbs com del fons de las ayguas, enllasa en sa península una munió de pobles, qual varietat de fesonomías y de monuments provincials demostra la de son clima y la de sa historia; varietat que 's presta á investigacions d' aqueixa mena, senyalant á cada provincia la

part de sos travalls, ab qual ben entesa divisió res, ni en l' ordre fisich ni en lo intelectual, l' home no hi trova obstacles. Si per aquet gran monument de las glorias nacionals cada hú de nosaltres portés una pedra, ó intentés remourer una de las que hi ha enterradas; si en nostres descubriments y creacions preferissim sobre tot cabar la terra que trepitjém é inspirarmos de l' atmósfera en que vivím; si avuy s' han fet los literats article de necesitat en totas las poblacions ho fos també per ells lo de representar en lo camp de la intel-ligencia lo carácter y tradicions de sa patria; si en compte de fermos esclaus de la moda y echos d' un mateix sò que comforme s' allunya va perdentse, demanesim una veu á la natura y á los recorts que nos voltan, pera que de sos variats tons resultés una armonia complerta que fos un himne permanent á nostra Espanya, y pera que d' aqueixas qualitats y diferencias parcials se formés la idea colectiva de la gran nació: nostres desvetllaments y estudis mes útils y exactes quant mes concretats á un punt fixo y conegut, y nostras produccions mes interessants per s' espontaneitat, serian á un mateix temps un esvargiment de nostres sentiments envers la terra que 'ns va veure neixer y un homenatje á nostres avis quals glorias y carácter perpetuariam, y un tribut no menys degut á nostra patria comuna per los fruits y riquesas que segons sa producció li dona cada provincia. Y mentres nostras provincias del Nort conservesin en la puresa de sa atmósfera y en la escabrositat de sas montanyas lo depòsit del llenguatge y costums antigas, com conservaren un dia la corona; mentres Castella recordés las hasanyas de sos senyors feudals, y las grandessas de las ciutats privilegiadas que van esser cort quasi totas d' algun rey; mentres tant busqués Andalusia en sos *cármenes* delitosos la petjada encar fresca de sos incostants civilisadors; á nosaltres, habitants de las costas orientals de la península, pobladas un temps per moltas naus, y d' un regne qual primerenca civilisació importaren d' Italia y Grecia los aragonesos, qual caballeresca y suntuosa cort fou lo centre desde ahont escampá sas brancas la literatura provensal, no 'ns faltarian llorers que ayrejar, crónicas ó cansons que desenterrar y recullir.

Y aixis ho haviam de fer, donchs que prevaleixent la parla y lo domini castellá, la munió de reys de quins foren adquirits aqueixos llorers, y la varietat de llenguatge que parlaren aqueixas musas, han fet que adquirirem uns y altres lo nom d' espanyols, y que passesim al cúmul general de la nació, abandonantlos á nostras mans com escuts de provincia; mentres tant que tota l' atenció histórica y literaria s' ha tornat al ditxós regne que absorvint als altres los imposa sas lleys y sas costums, creyent de mes interés buscar la vida d' un primcep, qu' investigar las tombas dels nostres antepassats per gloriosas que sian. Provincia y res mes foú la gran herencia d' Aragó des lo dia en que Ferrant lo Católich abandoná sa cort per la de sa esposa; en compte d' unirse los dos rius, desaygua un al altre, perdent son nom y lo color de sas ayguas; los lleons trencaren las barras; y aixis com lo nom de la dona, per mes que sía molt noble desapareix en lo del marit, aquesta volta fou lo del home el que dessaparegué, y no per falta de noblesa.

Ab tot aixó, si d' aquest lloch fos posar en competencia los graus de civilisació y luxo que á un y altre los van voltar, crech que no resultaría per lo nostre antich aragonés desventajosa la competencia: no hauria mes que coteijar la posiciò en la costa del un á lo llarch del Mediterrani dominat per sa bandera, sos pactes y guerras ab Fransa, sas espedicions á Italia y Grecia, son comers, s' influencia en la política d' Europa, son poder reyal sempre robust y fort, son pulit idioma, model de dolcesa y elegancia, ab lo llenguatge imperfecte é incult de Castella, ab la escasés de relacions comercials, ab sa separació de lo restant d' Europa, com si 's cregués aislada y sola sobre la terra, com los alarbs sos crudels enemichs. Seria suficient posar al costat de las rimas del Arxiprest d' Hita y de Berceo los versos de Mossen Jordi, mes de mitj segle avans d' ells; las serrahinas del Marqués de Santillana, home extraordinari pera lo segle en que va neixer, al costat dels cants de Mossen Ausias March; las formas bárbras y monótonas de la versificació castellana, la incertenitat de sa xarramenta y lo dur de sa locució encar en temps de Joan de Mena, comparativament ab la riquesa y armonia del llenguatge, ab la precisió de lleys fixas y puliment del art de versifi-

car, ab la varietat de metros y combinacions, tot aixó pertanyia ja des lo segle XIII á nostres trovadors. ¿Que hi fá, no obstant, si un astre espargeix ab dificultat los primers raigs de sa llum, mentres tant camina l' altre al apogeo de sa gloria; si eren aquells los primers plors de la musa castellana tancada en lo estret circul d' alguns clergues, sent aixis que 'n Aragó deixava veure los encants de sa edat florida la provensal, inspirant des lo rey fins al últim juglar; si en las antiguetats literarias d' aquella sols se veuhen los anys estérils y confusos recorts del bressol, sent aixis que 'n las de nostre idioma se troba una literatura cumplerta, fecunda igualment en poetas, en glorias y en resultats, de ben marcada fesomia, literatura que naixcuda en lo segle XII, allargá fins al XVI sa robusta vida, y quals fets venen encar alguna volta á trobar nostras orellars? ¡Notable diferencia que no s' notat fins aquí, y que jamay deuria oblidarse al examinar uns y altres monuments.

Vulgarment se creu qu' aqueixa hermosa poesia y aqueixa espresiva llengua, que fatalment y per causas que no son d' aquest lloch esplicar s' anoména l' una provensal y l' altre llemosina, son d' orige y propietat francesa; pero mes segur fos provar, y no ho contradirian los mateixos sabis de dita nació, que ab major dret podria dar los noms á totas duas Catalunya, á quals fills degueren sa creació y adelants, anant units al poder y triumpf dels comptes de Barcelona. Plantada entre-mitj de Fransa y Aragó aquesta literatura estenia á un mateix temps sas brancas sobre abdos regnes, ó per mellor dir sobre una mateixa terra, perque llavonces no hi havia Pirineus; y la dinastía dels Berenguers, primer per la dilatació de sos dominis qual cort fixaren en Aix, després per sos pactes ab los comptes de Tolosa, exerciren sobre aquestas provincias una gran influencia, ab qual desaparició desaparesqué també aquella florida planta que semblava destinada á creixer sota sa ombra, sense que pogués resucitarla ab sos poétichs esforsos Renat d' Anjou, y sense que llavor quedès ja quant Lluis XI reuní aquells feudataris de sa corona. D' aquest modo pot comparársela á un caudalós riu que, recorrent los dos paisos, vinguè á morir allí mateix hont havia naixcut, no sense deixar en son trascurs

á cada un d' ells molta cullita de glorias, cas de que vullgan un y altre poble reclamar la part que 'ls pertoca, com dos hereus; donchs mare fou la poesia provènsal de la francesa y espanyola, y no morì fins deixarlas prou fortas per viure per sí solas.

Y jamay ab certesa, ni la espanyola en lo segle XVI, ni la francesa en lo XVIII, pogueren vanagloriarse de tant gran poder com aquella gosava, quan se parlá fins en las corts de Ricart *cor de Lleó* y Frederich *Barbarroja*, era mirada com mostra d' elegancia y cultura, essent aixis que podia comptar ab deixebles é imitadors de sa pulidesa, no sols idiomas barbres encara, sino lo dulcisim toscá, servint son estudi de ajuda á las obras inmortals del Dant, Boccaccio y Petrarca, com ho prova l' abat Andreu, no gayre sospitós per cert de parcialitat envers los provensals contra sos estimats toscans. S' han fet célebres los versos de Petrarca en son sonet CIV, traduhits literalment per Mosen Jordi.

Pace non trovo é non ho dar far guerra,

als quals podriam afegir altras reminisencias dels pochs fracments que habem vist del provensal, y la cansó XIX presa en sa forma y objecte de altra catalana de Llorens Mayol; pero ¿que hi fan aquestos rasgos parcials, quant n' hi ha prou, llegint una sola vegada nostre cansoner catalá pera coneixer en sa fesomia la filiació del autor de Laura?

Molt s' ha parlat poética y eruditament d' eix regnat de las musas, lo mes gloriòs potser en poder é influencia de quants l' aconseguiren, dels certámens enginyosos que resolian los reys per descansar de sos rigurosos tribunals, dels molts privilegis concedits al Gay Saber com font d' il-lustració y escola de costums, d' aqueixa muniò de poetas llorejats, que 'n res se hi semblan sino en dignitat y en s' aficiò á las lletras, que comensant en lo coratjós Ramon Berenguer enclou á Pere II, á Jaume lo Conqueridor, á Pere IV, lo del *punyalet*, á Joan lo Cassador, fins á termenar ab lo desgraciat Carles de Viana, últim primcep d' Aragò: molt s' ha parlat d' aquets apassionats trobadors qual vida fou tant poética com sas composicions; del vescompte Berguedau, de Guillem Cabestany qual cor fou presentat per menjar á s' ay-

mada, de Pau Belliure que 's torna boig per sa dama, d' Arnal Daniel proposat per Ausías March com á model d' amor y per lo Dant en son *Purgatori* com mestre de poetas, de Vidal de Besalú que va tenir la gloria de formar lo primer art poètich y que disputá á Clemencia Ysaura la fundació dels Jochs Florals en Tolosa, de Mossen Jordi del Rey, figura que sobresurt entre mitj de totas las del segle XIII y á molts altres il-lustres noms podriam afegir lo de los tres Masdovelles, los de Requesens, de Sors y Rocafort, de Rocaberti autor del poema Gloria d' Amor, del notari Vallmanya cantor de las donas il-lustres y de Francisco Ferrer, de Guillem Xibert que plorá en tendra elegia la mort del primcep de Viana y d' altres cent contemporans tots de Mossen Ausias March.

D' ahont s' aixecaren, entre mitj d' una generació criada pera la guerra, tan gran munió de poetas com jamay la va tenir la cort de Pericles ó la d' August? ¿Fou en los códichs grechs y llatins ó en las escolas dels alarbs espanyols ahont s' inspiraren, diu l' abat Andreu, admirat de no trovar en sas obras reminisencias de una y d' altra literatura? Pero, ¿que deuhen á cap de las duas deixant apart la rima y algunas formas métricas que potser prengueren del alarbs, y que per aquells ardents aymadors y guerrers havian de buscar inspiració lluny dels objectes que 'ls voltavan, fentse deixebles d' altres pobles que no haurian comprés sas ideas y passion? A en aquesta naturalisació ab la terra, á son estret enllás ab las costums y carácter de sos habitants, degué son llarch predomini la poesia provensal, que unint sempre las ingenitosas gracias de la infantesa als adornos y coquetisme de lo joventut, no va tenir mes que una edat en sa vida de sinch segles; y encar resusitaren á temps los deus mitológichs, trasmesos á ella, no tant, per l' estudi dels antichs, com per lo de Petrarca y Bocaccio, pera esser cantats per la musa agonitsant dels trobadors y caballers.

II.

En mitj d' aqueix nombrós corteig de trobadors, que ab sa veu prengueren possesió de tants pobles y per tants segles se renovaren y succediren, 's distingí

gí una familia en qual castell sembla haber sigut la poesía un *esperit doméstich* que pasaba ab l' herencia de pares á fills, y en quins escuts de caballers mereixería haber una lira; fou la familia dels Marchs abundosa en escriptors, per mes que la semblansa de sos noms y las disputas de cronología no permétin fixar ni son nombre ni s' época ab exactitut. Hem vist versos d' Arnal March, de Jaume March, célebre trobador de la cort de Pere IV; de Pere March, *lo vell*, esmentat per Santillana, com contemporá de Berguedan y Belliure; sabem que á un Jaume s' atribueix un diccionari de rimas, y á un Pere March, pare de Ausias, una colecció d' adagis morals. La cuestió poética plena de gracia y enginy, que tingué Jaume March ab lo ves compte de Rocabesti, respecte á las ventajas del estíu contra l' hivern, fallada en vers á fabor del primer per lo rey Pere IV, nos demostra qu' era aquell un dels mellors poetas de s' época, y nos fá recordar á voltas las elegías de Lamartine en aquestas estrofas del *Plor de la dansa per la mort de son aymant*, que no podém menys de copiar:

«E si del mon pogués pendre comiat
Ab grat de Deu, aixis com fan d' amor
Tots mos parents, encare ni heretat
Prehava pauch ¡ay tant visch ab dolor!
E per ayçó prech la mort qui demora
Vengue de fait per mon las cors altir;
Pus ha mort cell de qui mon cor tant plora
E fa mant dol, unit é jorns jeu suspir.
De tots quants veyheu parats é vestits
Dançant, xantant, alegres é pagats,
Reb gran enuig, é mon plats mos delits;
E no 'n devets esser maravelats,
Car pus me sta renovellant la plaia,
Amantme 'l cor en lo gint aresat
E al gay vestir de cell á qui Deus haia,
Lo qual no crey en lo mon hagues par.»

No tant bonas son las de Pere March, una d' ellas, respecte á la natura del home, escomensa aixís:

«Al punt com naix comença de morir,
E morint creix, é creixent mor tot dia,
Qu' un pauch moment no cessa de far via,

Ne per menjar, ne jaser, ne dormir,
Tro per edat mor é descreix amassa,
Tant qu' aixis vay al terme ordenat,
Ab dol, ab goig, ab mal, ab sanitat;
Mes pus avant del terme null hom passa.»

Y si Pere March va esser lo pare d' Ausias, y Jaume, son oncle ó avì, dignes preludis eran aquestos dels cants d' aquell gran poeta, de quins echos mes d' un segle després, á últims del XVI, hi tenia un de sos desendents, En Pere Ausias March, sent de notar que 'l mateix nom y cognom del celebrat trovador, passes á formar part del nom de casa de la familia que tant habia honrat.

Mossen Ausias March, es á no duptarho lo poeta mes famós, no tant sols de la familia dels *Marchs* si no de 'ls poetas Valencians, Catalans y Mallorquins y encara mereix figurar en lo primer terme en la historia de la poesia dels pobles neo-llatins.

Ab tot aixó no s' ha completat la biografía d' aquest poeta fins allá ahont requereix no solsament sa fama y son mérit, sino lo desentrotllament y generalisació d' aquesta mena de investigacions.

No dirém fins á quin punt ne sia aixó de sentir.

Tal volta en temps passats s' ha cregut que als grans poetas com genis d' un mon ideal, no 'ls deuria coneixer la prosperitat mes que per los datos que ells mateixos li han deixat en sas obras, deixant coberts per lo vel del misteri los detalls de la vida reyal que no jutjaren convenient revelar, tement potser que la íntima coneixensa del home mustigaria la gloria del poeta. Avuy dins la crítica moderna no hi cap semblant preocupació, puix que rendint exclusivament son cult á la veritat, s' afanya en la mes complerta investigació, sian las que 's vulgan las consecuencias que pugan deduhirse de la mateixa.

Fins ara, donchs, encare que coneixement exacte dels sentiments de m' ánima, pochs datos de la vida familiar nos donan las obras de Mossen Ausias March, de qui s' ha dit com Lamartine, per la indicada rahó, que va passar per lo mon com las aus, qual veu es lo únich que coneixem d' ellas.

Entre totas sas nombrosas obras, tant sols en un vers nos manifesta, com de passada y fora de proposit son propi nom, dihent:

Jo so aquell que 'm dich AUSIAS MARCH.

Sols una vegada també escriu lo nom de la dama de sos pensaments, de la dona á qui dedica la major part de sos cants:

Mas campliment Dona Teresa 'l tasta.

Los coneguts versos:

La velletat en Valencians mal proba
E no se com fassa obra nova.

Serveixen al ensemps pera confirmar la noticia de sa pátria y fins la de la edat avansada á que arrivá.

Per lo que fa á la época y fetchas de sa vida, lo testimoni mes concret que trovém entre sas obras es la dedicatoria d' una d' ellas á *Na Tecla Borja, nevoda del Sant Pare,* tenint en conte que la predita senyora fou nevoda de Calixto III, lo qui exercí lo pontificat desde 1455 á 1458. En efecte se sab que baix lo regnat de N' Anfons V d' Aragó (III de Valencia,) va viure aquet célebre poeta, quina amistansa íntima ab lo malhaurat Príncep En Carles d' Viana es ben renomenada, essent en consequencia de tot axó la mes general y fundada opinió la que fixa lo naixement de Mossen Ausias March en los primers anys del segle XV.

Mossen Pere March, Tresorer ó Governador general de las terras del Duch de Gandia y Na Lionor Ripoll, ab dós de nobles familias establerts en lo regne de Valencia desde la reconquesta, donaren la vida al valenciá Ausias, que desde tendrá edat no fou indiferent al exemple y llissons de son il-lustrat pare ni á la lectura de altres poetas, tenint motíus pera creure qu' aytal educació completava als viatjes que fen sovint á terras estrangeras, y ab lo tracte de la cort de N' Anfons, de qui va rebre lo senyoriu de Veniarjó y de Pardirnes. Va contribuhir poderosament pera dessarrollar y dirijir lo geni poétich ab que lo cel havia dotat al noble descendent d' una familia en quina sembla vinculada la poesía al ensemps que la noblessa.

Que fou *valeroso* y *estremo caballero* á la vegada que *vigilante y elegantísimo poeta* se llegeix en la portada de la edició antíga de sas obras: Lo Marqués de Santillana, contemporani seu lo califica de *gran*

trovador y hombre de asaz elevado espiritu y lo historiador Zurita lo esmenta com *caballero de singular ingenio y doctrina* y *de gran espiritu* y *artificio* reconeixentli altres crítichs historiadors *agudeza grande, lustro en las sentencias y aventajada invencion.*

Estaba, en efecte, versat en lletras y filosofías, no essentli pas indiferent los poetas clásichs, especialment entre Ovidi y Virgili, llatins que recorda sovint, ni dels principals poetas francesos, provensals, castellans é italians, particularment entre aquestos darrers, Dante y Petrarca, ab quí te notables punts de contacte y semblansa.

No deixa d' esser de las mes dignas de mentar, lo d' haverse enamorat de Na Teresa Bou, com lo Petrarca, de Laura, precisament lo dia del Divendres Sant.

Lo jorn que 'l ignocent
Per be de tots fou posat en lo pal...

No obstant al amor platónich á que sos apassionats cants inspirats per Teresa, responen seguidament, va contraurer dugas vegadas matrimoni, mes en cap d' ellas ab la que era l' objete de sos amors ideals. La primera muller fou Na Isabel Martorell, de la que va enviudar avans de 1437, contrayent segonas nupcias ab Na Joana Escorna, que tampoch lo sobrevisqué.

Lo testament y codicilli d' Ausias March, preciosos documents dels que fins ara no s' han publicat noticia exacta, y que no han pogut esser presos en compte per los biógrafos del célebre poeta, confirma en efecte los mentats casaments dels quins no apar pas quedessin fills llegitims, encara que los tingué naturals, puig cita á *Joan March*, á quí anomena *fill meu bastar;* á *Pere Joan March*, que deixa únicament llegatari encare que anomenantlo fill seu, á *Felip March* fill natural, tingut ab María, esclava seva un altre temps: *(mare del dit Felip olim sclava mia)* y, per fí, *Johana*, á quí també anomena filla natural, deixantli un llegat.

Com á senyor de Beniarjo, en lo regne de Valencia, Ausias March va tenir en aquell punt sa casa de camp, y també habitá per llarch temps á Gandía, ahont poseía un altre casa en lo carrer Major y de quina vila 's diu hahitant *Miles habitador Gandiæ*, mes, ahont va neixer, va residir mes comunment y morí lo céle-

bre poeta, fou en la ciutat de Valencia, en quinas corts va figurar en 1446 y en quina parroquia de Sant Tomás hi tenia duas casas, morint lo disapte tres de Mars de 1459.

En la casa ahont entregá lo nostre poeta com á bon cristiá sa ánima á Dèu, *die salvati testia Marey*, fou publicat lo testament, *in domo dicti de ffunety die quo obuit*, quina fetxa del any 1459 es la mateixa del otorgament y publicació del codicilli y formació del inventari en lo quin s' afegeix: *en la dita ciutat de Valencia en lo dit Mossen Ausias es mort.*

Aixís 's fixa lo temps de la mort de nostre compatrici lo poeta Ausias March, qu' ha sigut per molt temps objecte de conjeturas, asseguran tse tan solt que esdevingué despres de 1458, en que se sabia que va testar.

Per lo mentat inventari se sab la curiosa noticia de tot lo moviliari, robes, trajes armes, cuyraces, arreus de faleons, espases y broquers pera jugar d' esgrima, selles ginetes, caball de fust y fins del rónech rocí que 's troba en l' estable; dels escabells, banchs, cadiras, recolzadors, taulas, llits, catifas, artibanchs y moviliari complert de las cambras, palaus, repalaus, menjador, cuyna y demés dependencias del alberch, y lo que es mes, dels títols y comensament d' alguns libres y papers del cavaller trobador. En la desordenada relació propia d' un document d' aquesta clase 's lleigeix, no sens pena, qu' entre los utensills doméstichs y robas d' us 's menciona: *Ytem dos llibres de paper de forma de full desquadernats, ab cobles*, sense donar mes indicacions d' aquestas coblas, entre los detalls que de tant objecte sens interés se citan, com si fossen cosas de mérit mes reduhit. ¡Qui sab lo que tindrian los escrits á que 's refereix la partida *una caxa ab 's cripturas de poqua valor!*

Altras partidas barreijadas ab las de diferets objectes al ensemps que 'ns donan idea de las aficions y potser acostumada lectura del poeta, forman l' index de sa llibrería. Tractan de la *Sciencia den Ramon Lull, de costums d' Espanya, de la gaya Scencia, Esposicions dels Salms,* llibres ascectichs, de filosofía, etc., etc.

Per fí, aquest célebre poeta fou enterrat en lo *cimentir de la Seu de Valencia, en lo vas ó capella dels*

Marchs en lo claustre de la Seu, prop lo capitol, segons en son testament va ordenar. Pera honra de la ciutat de Valencia, ahont vaig veure per primera volta la llum del sol, sería de desitjar que tots los bons valencians, los que de tot cor estimen les *coses de la terra*, fessem tots los possibles per cercar los restos del gran poeta y los del seu pare, que deuhen trovarse en una mateixa tomba, y que 'ls exequesim un monument en nostra hermosa Valencia hont aquell llansá son últim sospir.

III.

Nombrosas son las obras d' aquet célebre poeta lírich. Ausias March escrigué *Cants d' Amor, de Mort, y un Espiritual.* Ditas obras van ser en temps y perfecció lo completament de la poesía valenciana, com la estátua que corona un monument, reasumint en ella totas las bellessas del art, y donant al mut conjunt animació y vida, com si fos la paraula que demostrés son carácter y fat. La poesía valenciana, que no obstant son llarch predomini no va tenir altre período que 'l de sa sencilla y dolsa infantesa, sense aconseguir formas mes rigurosas y virils, arribá á son breu apogeo en los escrits d' Ausias y adquirí en ells una correcta consició y sontuiguda energía, que 's lo privilegi de las obras del art per sobre las de la inspiració, quant una y altra s' ajuntan ausilianse en lo grau convenient, mes enllá del que sols regna lo conceptisme y depravació del gust quant l' art predomina sobre la natura y l' aufega entre mitj d' adornos y capritxos. Nostre autor fou sutilat, no ab aqueixa sutilitat material, plena de jochs de paraulas y de bonicoyas descripcions, sino ab la sutilitat metafísica dels segles mitjos, que 's per en los abims del pensament; sutilitat un temps tant menyspreuhada, á la que algunas modificacions y precindint de sos abusos, se sent la necesitat de tornari. Los delicats Aristochs, qu' estiman las obras per la correcció y regularitat de formas, y lo diamant per son puliment artificial, poch ó res trovarán en aquestos que criticar en lo llimat del llenguatje, en lo noble de las imátjes, en l' igualtat de tó, en l' energía y la suavitat de versificació, reunidas en un idioma qual abundó de monosílabos y diptongos es tan faborable á la primera com dificil á

la segona; ni veurán en ellas las desigualtats y caygudas que tant deploran en altres genis mes grans, perque Ausias es poeta sempre que se 'l compren, y quant no, se sent que 's nostre pensament el que no te forsas per seguirlo en s'elevació, y que sa confusió, diferenta de la que sols es recurs de la lleugeresa ó defecte de la impotencia, enclou veritablement grans pensaments. Podria compararsel á un ángel, que balandrejant en son val, si apareix sol com un punt fosch quant s' aixeca per l' atmósfera, sempre que s' acosta un xich envers la terra se 'l veu hermossísim per los brillants colors de son ropatge y l' armoniós bátrer de sas alas. ¡Per quants miliars de versos hem paçat nostra mirada sens interés ó indiferents al llegirlos la primera volta, que després á la segona lectura nos han semblat los mes ben fets y sublins!

Molts, y no sospitosos escriptors, han concedit á Ausias March lo nom de *Petrarca Valenciá;* per una part, aceptant la gloria que li pertany de tant honorifica comparació, no puch deixar pasar un concepte que enclou, á nostre entendre, inexacte, el de son parentiu y semblansa. Entre-mitj d' aquells que á la idea de posterioritat d' un autor á altre juntan infaliblement la d' imitació y fan de la dessendencia dels poetas una sencilla qüestió de cronología, s' ha discutit molt sobre qui dels dos, del italiá ó del valenciá, habia sigut precedent en época, com per resoldre qui habia ó va esser lo model; discusió inútil per aquet objecte. Col-loquém á un y altre en lo lloch que 's vullga, cambiém sa posició ó allunyemlos; Petrarca, crech, qu' hauría sigut sempre Petrarca, y Ausias sempre Ausias. No vullch pas dir qu' aquest no tingués coneixement de las obras del Dant, qual *Divina Comedia* 's trobava des molt temps traduhida per Andreu Ferrer en vers catalá, y sobre tot, quant los grans coneixements y viatges de nostre poeta, no l' haurian deixat de saber un nom, encar fos menys célebre que 'l de son inmortal antecesor, qual fama, con la llum del sol, habia atravessat per totas parts. Sabut es lo vincle que uní com á familias amigas als poetas provensals y toscans, quant degueren aquets al estudi dels primers y ab quant entussiasme aculliren aquells los miracles del geni ab que sos deixebles los habian superat; pero del natural coneixement á l' imitació hi ha gran diferencia. Abdós, Ausias y Pe-

trarca, feren un cult del amor, abdós tractaren un mateix asumpto ab formas semblantas; ¿qué més? l' un compongué cants d' *Amor* y de *Mort*, l' altre dividí sas cansons en dos parts, las que feu ***durant la vida*** y ***durant la mort*** de sa estimada; la analogía no pot esser mes complerta: pero si presidimt de las formas y del cos de l' obra, nos enlayrem á altra cosa, mes gran, la del esperit que l' anima y qu' ha precidit á sa formació, veurém en tosdos homes, dos principis molt diferents. Petrarca descriu l' amor en sos efectes; Ausias s' esencia y orige: l' un distingintlo ab dificultat de s' estimada, sols lo veu encarnat en sas formas; l' altre fixa en ell sos ulls d' áliga, sorprenentlo cara á cara, sens cap forma, ab tota s' abstracció: lo nom de Laura se troba en tots los versos del poeta; Ausias una sola volta anomena á Teresa, y encar no se sab que fos aquesta sa estimada, sino vingués ha comprobarho la tradició. L' amor de Petrarca té arch, va en los ulls tapats y porta satgetas; es encar l' amor d' Anacreont; no 's lo element de vida ó de mort, lo sol resplantdent ó la flama qu' il-lumina á nostre trobador. Los versos del poeta toscá tenen lo reflexo seré y blavench del cel de sa pátria; y si acás las llágrimas guaytan á sos ulls, devallan suaus y sens fel, sens obstacle ni violencia, com un candalos riu sens escuma: Petrarca no ha dit com Ausias:

«*Cuit esclatar mentre mon ull no plora.*»

Afegim que Petrarca fou lo primer, que cantant uns ulls y uns llávis, y desfent aixís la figura de s'estimada, doná comens á aquella fatal idolatría que tants versos bons y dolents feu malbé en incens, y que materialissant y multiplicant ab lo temps lo nombre dels deus, pará en adorar cosas mes dolentas que las sebas d' Egipte; qu' ha sigut lo primer en celebrar las miradas, los desviaments, los purs favors de sa estimada, y heuse després lo celebrar altres los fingits desdenys, lo enjugassarse ab las robas, lo robo de la cinta, la permuta de las flors, y las gelosias, y lo regraciar, y los balls, y las riallas y tanta magurrafa mes ó menys ignocent, qu' han sigut per tants segles una mina inagotable; heuse aquí lo escussar sens adonarsen, las vestiduras de la respectable *madonna*, fins deixarla en lleujera túnica de pastora, y

fins escampar per l' ayre sos cabells escapats dels modest vel. ¡Oh! sens dupte semblará Ausias á alguns fret ó reservat, trist ó content, sens esplicarmos lo per qué, enamorat sens transmetrems las dimensions del rostre de s' estimada, sens una paraula dels árbres, ni la frau, sens mes nom que son cor, ni mes accent ni música que sos batechs! La dessendencia de Laura ha sigut nombrosa; á ella pertanyen la Nice de Metastasio y la Filis de Melendez, y altras moltas, qual nombre sols se contaria per lo d' autors d' eglogas ó de cansons; rassa cada volta mes degenerada, quals accesos ab injusticia se oposarán á son primer y noble model, donchs res conservan de sas faccions. L' amor d' Ausias March no ha tingut descendencia, sino se li atribueix com á tals eixos amors de nou ceny, *desastruchs, ardorósos, no comprésos,* que si se li semblan un poch en l' expresió, son indiferents en son orige y sentit; pero tals fills no l' honrarian: mellor estan aixís ab sa puresa. Mes no 's crega que desitjem rebaixar ab aquestas refleccions la superioritat que se li dona á Petrarca, sobre Ausias, ni péndreli la corona del capítoli; parlem no tant literaria com moralment, atenent á las ideas mes bé que á la forma mes ó menys poética que hi tenen: tosdos estimaren molt, y estimaren ab un amor digne del lloch y de la diada en que va neixer, donchs per un etzar y com ja hem dit, abdós s' enamoraren en l' esglesia un divendres sant; pero á nostre entendre, Petrarca cantá la mitologia, y Ausias lo misticisme del amor.

IV.

Duptem que de ningú altre poeta s' hajan fet mes coleccions de versos que los d' Ausias March. D' ells, que sapiguem, existeixen códichs en la biblioteca del Rey, del Duch de Medinaceli, de Valencia; duas copias més modernas, fetas en 1541 y 1542 per Pere Vilasaló, una de las quals existia en poder de Mr. Tastú, de qui sabem que tenia reunits molts materials pera fer una nova edició de sas poesías, y altra, segons Perey Bayer, en la biblioteca Escurialense. Se troban ademés continuadas sas obras poéticas, en tot ó en part, en los Cansoners de París y Zaragoza, y en la que poseheix lo distingit escriptor don Ma-

rian Aguiló. Mes tart, 1546 van esser altra vegada compaginadas las obras d' Ausias March en un manuscrit, fet segons diu don Lluis Carroç en un prólech fet del mateix, segons alguns antíchs códichs y las dos edicions fetas en Barcelona en 1543 y 1545.

Existeixen algunas traduccions de nostre poeta, unas qu' han vist la llum pública, si be son rarísimas las edicions hont se troban, altras duas que encara son inéditas, alguna de las qual no se sab ahont es. Es la primera la del celebrat humanista valenciá Vicens Mariner, que transformá los cants d' amor d' Ausias en elegants y facils elegías llatinas. Aquesta traducció fou donada á la estampa en Touruay en 1633 en 8." per Lluis Pillhet, ab altras obras en prosa y vers del mateix traductor. L' original de ditas traduccions, juntament ab altres escrits del esmentat humanista, existeixen en la Biblioteca Nacional de Madrit, marcadas ab las lletras F. J. y lo n.° 19.

Traduiren també, encar que no ab molt acert, los versos de Ausias á la llengua de Castella Baltasar de Romaní, y després lo conegut novelista Jordi de Montemayor. La traducció del primer, que conté los cants de mort y los morals y l' espiritual, y solsament vint y sis dels d' amor, sens dupte perque no contenía mes lo códich que, segons ell mateix diu, va trobar entre una munió de papers seus, fou impresa en Valencia per Joan Navarro en 1539. La traducció de Romaní deixa molt que desitjar. La de Montemayor va donarse á la estampa en 1560, essent aquesta mes estimada per los intel·ligents que la de Romaní, no obstant tenir alguns defectes é inexactituts.

També farém menció d' altras duas degudas l' una á Joan Pujol, prebere de Mataró, y l' altra del doctor don Arcis Aranyo y Onyate, prebere de la esglesa de Sant Miquel de Valencia.

Respecte á las edicions de las obras de nostre poeta, son la ja omentada de 1539; altra del mateix any y de la mateixa ciutat; duas de Barcelona per Cárles Amorós, una de 1543 y la segona de 1545; altra de Valladolit del any 1555; altra emprentada per Candi Bornat, també de Barcelona, en 1560, que 's la mes correcta; la que 's te per la primera edició de la traducció de Montmajor, donada á la estampa, segons creu lo senyor Salvá, en lo mateix any de 1560; á la

qu' el segueix, segon alguns bibliófilos, altra de Zaragoza de 1562; y per fi la de Madrit, en la qual se feu la segon edició de las traduccions en ella reunidas d' aquell poeta y de Romani. En 1864 nostre estimat amich y *Mestre en Gay Saber* D. Fransech Pelay Briz, á qui tant deuhen las lletras y la poesía catalanas, doná á la estampa en Barcelona una nova edició de las obras del elegant poeta, ab variants tretas de las diferentas edicions que pera editarla va tenir al devant, enriquida ab un fracment que conté alguns cants de la traducciò de Montemayor y vocabulari que, pera aclarar l' original, publicá Joan de Ressa.

Cap mes noticia podém afegir á lo que han dit fins aquí de la vida y obras de Mossen Ausias March, nostres mes distinguits escriptors catalans, valencians y mallorquins, donchs, encar que hém regirat diferentas obras no hém trobat mes noticias que las citadas.

La organisació de *Lo Rat Penat, Societat d' Amadors de les glories de Valencia y son antich realme;* la restauració dels *Jochs Florals* portats á cap per la mateixa, y la noble afició, despertada entre mos compatricis los distingits poetas y escriptors valencians, á trobar y escriurer en nostra llengua patria, n' es lo que m' ha mogut á donar publicitat á las obras del famós y elegantíssim poeta Mossen Ausias March. Al donarlas novament á llum, he fet tots los possibles pera que la rempresió fos feta ab coneixement y correcció revisant cuydadosament lo text ab las diferentas edicions y manuscrits que he tingut al devant y que m' han facilitat distingits escriptors y amichs aquins desd' aquí los dono las gracias, puig sense l' ajuda d' ells no hauria pogut dur á cap mon pensament y mon ideal de molts anys, ideal que va també unit al pensament de aixecar en Valencia un monument al gran poeta, á qual realisació empleyaré tota ma activitat, y los anys que 'm restan de vida.

¿Trobará echo aquest pensament en lo cor dels valencians? Creyem que sí y aixís ho esperem.

FRANCESCH FAYOS ANTONY.

CANTS D‘ AMOR

I.

Qui no es trist de mos dictats no cur
ó en algun temps que sia trist estat
é lo qui es de mals apassionat
per ferse trist no cerque lloch escur
lija mos dits mostrant pensa torbada
sens algun art exits d' hom fora seny,
é la rahó qu' en tal dolor m' enpeny
Amor ho sab quina es la causa estada.

Alguna part é mòlta es trobada
de gran delit en la pensa del trist,
é si les gents ab gran dolor m' han vist
de gran delit m' arma fon companyada.
Quant simplament Amor ab mi habita
tal delit sent que no 'm cuyt ser al mòn,
é com sos fets vull véure de pregon
mescladament ab dolor me delita.

Prest vè lo temps que faré vida hermita
per mills poder d' amor les festes colre,
d' est viure estrany algú nos vulla dolre
car per sa cort Amor me vol é 'm cita,
é jo qui 'l am per si tan solament,
no denegat lo dó que 'm pot donar
á sa tristor me plau abandonar
é per tots temps viure entristadament.

Traure no puch de mon enteniment
que sia cert é mòlt pus bell partit
sa tristor gran que tot altre delit
puix hi recáu delitos languiment.
Alguna part de mon gran delit es
aquella que tot home trist aporta
que playent si lo planyer lo conforta
mes que si d' èll tot lo mòn se dolgues.

Esser me cuyt per mòltes gents repres
puix que tant llou viure en la vida trista
mes jo que hi he sa gloria al ull ja vista
desig sos mals puix delit l' es permes.
No s' pot saber menys de la esperïença
lo gran delit qu' es en lo sols voler
d' aquell qui es amador verdader
é ama si vehentse en tal volença.

TORNADA.

Lir entre carts, Dèu vos don coneixença
com sò per vos á tot estrem posat
ab son poder Amor m' ha 'nderrocat
sens aquell sèu d' infinita potença.

II.

Axi com cell qui desija vianda
per apagar sa perillòsa fam
evéu dos poms de fruyt en un bell ram
é son desig egualment los demanda
no l' complirá fins part haja elegida
si que 'l desig vers l' un fruyt se decant,
axí m' ha pres dues dones amant
mes elegesch per haver d' amor vida.

Si com la mar se plan grèument é crida
com dos forts vents la baten egualment
l' un de llevant é l' altre de ponent,
é dura tant fins l' un vent l' ha jequida
sa força gran per lo mes poderos,
dos grans desigs han combatut ma pensa
mes lo voler vers un seguir dispensa
jo 'l vos publich amar dretament vos.

E no cuydéu que tan ignocent fos
que no vehés vostra avantage grau
mon cos no cast estava congoxan
de perdre lo qui 'l era delitos;
una rahó ab èll fon de sa part
dihent que 'n ell se pren aquest amor
sentint lo mal é lo delit major
si que 'l content cascú pot esser fart.

L' enteniment á parlar no vench tart
é planament desféu esta rahó
dihent que 'l cos ab sa complexió
ha tal Amor com un Llop ó Renart.
Que lur poder d' amor es limitat
car no es pus que un apetit brutal
é si l' amant veuréu dins la fornal
no será plant é molt menys defensat.

Ell es qui venç la sensualitat
si bè no es en ell prim moviment,
en ell está del tot lo jutjament
esclava 's diu sua la voluntat.
Qui es aquell qui en contra d' ell reny
que voluntat per qui l' fet se exêcuta
l' atorch senyor y si ab èll disputa
á la per fi se guia per son seny.

Diu mes avant al cos, ab gran endeny:
Vanament vols é vans son tos desigs
car dins un punt tos delits son fastigs
romansne llás tots jorns ne prens enseny.
Ab tu mateix delit no pots haver
tant es grosser qu' amor no 'n es servit
volenteros acte de bè es dit
é de aquest bè tu no sabs lo carrer.

Si be complit lo mòn pot retener
per mi es l' hom en tal sobiran bè
é qui sens mi esperansa sostè
es foll ó pech ó terrible grosser.
Aytant com es l' enteniment pus clar
es gran delit lo que per ell se pren
subtil art es lo subtil pensamen
qui de fins pasts no l' jaqueix endurar.

TORNADA.

Plena de seny, no pot Dèu á mi dar
fora de vos que descontent'no camp,
tots mos desigs sobre vos los escamp,
tot es dins vos lo que 'm fá desijar.

III.

Algú no pot haver en si poder
altre amar contra sa voluntat
ne ser tan fort n' ab tanta potestat
á deslligar los nuus qu' Amor sab fer.
¿Qui es lo foll qui 'm repta si no am?
¿Qui es lo foll reptantme de amar?
tal passió ningú la pot forçar
perqué d' algú si bé no 'm vol, no 'm clam.

O ver Amor, á tu invoch é reclam
puix m' has plagat vulles m' abandonar
aquell unguent que sol medicinar
los pacients que per tu mal passam.
No sia sols jo en tal disfavor
ta pietat mans juntes la requir
no 'm dons mercé mes guardo del servir
tant, am quant pot fer hom amar Amor.

O tu qui ets sobirana dolor
quant desiguals los volers fás venir
no 't veja tal ó m' atorga l' morir
dolça 'm será de mort l' amargor:
móstram la llum de vera esperança
no pas aytal com de tu vana 'm ve
mes que rahó la consenta prop se
ns 'm vulles dar enganosa fiança.

Si col malalt de viure tè fermança
per alguns mals que familiars tè
si algun mal d' altre accident li vè
en por de mort l' imaginar lo lança,
ne pren á mi que 'm era ja no res
lo mal d' amor vivint sobre aquell
é per mal nou á morir vinch per ell
per no ser tal é com, mòlt major, es.

O tu Amor aquí Dèu ha permes
que de infant usar fas l' home vell,
é lo sabent d' ignocent, no sab ell
puix que de tu ell no sia defes.
Tu ets aquell aure mólt pestilent,
portant al mòn una plaga mortal:
esser menys d' ulls ans del colp mòlt hi val
mes al ferit mort sola es guariment.

TORNADA.

Amor, Amor, lo jorn que l' ignocent
per bé de tots fon posat en lo pal
vos me feris car jo 'm guardava mal
pensant quel jorn me fora defenent.

IV.

Lo viscahí que 's troba en Alemaya
paralitich que no pot senyalar
si es malalt, remey no li pot dar
metje del mòn si donchs no es de Espanya
qui del sèu mal haurá mes conexenca
y entendrá mòlt millor la qualitat,
á tal jo som en estrany lloch posat
qu' altre sens vos ja no 'm pot dar valenca.

Jo viu uns ulls haver tan gran potenca
de dar dolor é promete plahèr
y esmaginant viu sus mi tal poder
que 'n mon castell era esclau de remenca.
Jo viu un gest é setí una veu
d' un fehle cos é cuydara jurar
que un hom armat jo 'l fera congoxar
sens romprem pell jo 'm so retut per seu.

Si com l' infant que sab pèl carrer seu
prou bè anar segons sa poca edat
si en esculls per cas se veu posat
está pauruch, no sab hon se tè 'l peu,
d' anar avant per que no hi veu perjada
no vol, no pot usar de camí plá,
tornar no sab de hon altre 'l portá
ni menys per si may ferá tal jornada.

Mos ulls d' açó han feta la bugada
é tots sos senys si son volguts mesclar
jo pena 'm pas mes no hi puch contrastar
per qu' algun tant ab delit es mesclada.
Amor me vol é fortuna m' desvia
á tals contrasts no basta mon poder
sens ell al mòn remey no puch haver
donchs dir m' héuvos, jo de mi que m' faria?

Dormint, vetllant jo tinch la fantasia,
en contemplar qui am, qui es, que val
é quant mes trob llavors me vá pus mal
pèl pensament qui 'm met en gran follia.
Hoc he tan gran que jo amo son desdeny,
son poch parlar, son estat tal qual es,
mes que esser Rey del poble tot francés
é muyra prest si 'n mon parlar jo 'm feny.

Vos no voler lo mèu voler enpeny
é vostres ulls han mon arnes romput
mon pensament minvant m' ha ja vençut
sò presoner pauruch per vostre seny:
lo vostre gest tots mos actes afrena
é mon voler res nol pot enfrenar
l' ivern cremant l' estiu sens escalfar
aquests perills me daran mala estrena.

TORNADA.

Bella ab bon seny, tot es poca faena
al mèu affany véure vos lluny estar
car prop de vos res no 'm pot mal temps dar
y lluny de vos no trob res bo sens pena.

V.

Alt he Amor d' hon gran desig se engendra
y esperiment per tots aquests grahons
me son delits mès donam passions
la pòr del mal que 'm fá magrir carn tendra.
E porto al cor sens fum continu foch
é la calor no 'm surt á part defora,
socorréume dins los termens d' una hora
car mos senyals demostren víure poch.

Metje scient no te lo cas per joch
com la calor no surt á part estrema
l' ignorant véu que lo malalt no crema
é jutjal' sá puix que mostra bon toch:
Lo pacient no porá dir son mal,
tot afeblit ab llengua mal diserta
gests é color assats fan descuberta
part del afany que tant com lo dir val.

TORNADA.

Plena de seny, dirvos que 'us am no cal
puix crech de cet que 'us ne teniu per certa
si bè mostrau que 'us está mòlt cuberta
cella perqué amor es desigual.

VI.

Tan en amor ma pensa ha consentit
que sens aquell en als no puch entendre
á mí que 'm plau que d' als no puscha pendre
tot altre fer mi entra en gran despit.
Los grans tresors ne tot lo honor del mòn
no 'm plau haver á menys de ser amat
car sens açó no 'm do ben ahuirat
çó que no 's car tot mon desig confon.

Pobre sò donchs mòlt mes que Job no fon
puix es dit rich cell que no ha desig,
en passions jo 'm trob dins en lo mig
si desijar ab desesper l' hom fon.
James amor ne fon axí avinent
en bè mostrar sa famósa virtut
com al mentarme y fèrme de abatut
ben ahuirat sus tots complidament.

Per dos estrems amor es mal mirent
per mòlt é poch é lo mig se jaqueix
be 's mostra pech pus contra si falleix
car tot ço cáu qu' estrem es son tinent.
Be 'm maravell si amor no decau
puix qu' en estrems vol qu' estiga son pes
lo mèu voler es mes que tota res
y 'l vostre esmenys que 'l terç d' un punt de dau

Durar no por sino 'm es fet gran frau
trencant amor de natura 'ls costums
poch menys contrast que tenebres é llums
en mon valer y 'l de ma dona jau;
O Dèu, perqué amor es desigua
que no consent que vostre voler cresca
perqué lo mèu per null temps no peresca
si bè no 'm sènt quant ne vindrá aquest mal.

Dèu per bondat vol ser tan cominal
que no consent un cor dur é selvatje
esser amat ha gran desavantatje
d' aquell qui es en amor son cabal,
per çò no 'm pens' que amor en mi dur
car en amar vos he pres tot estrem
lo vostre cor es d' mor así sém
que 'n mi pensar no crech james atur.

TORNADA

Plana de seny, per lo amor que 'us port' jur
que si 'm vè tart la vostra benvolença
present de tots faré de mi sentença
que sonará mentre 'l mòn dels vius dur.

VII.

Clar es é mòlt á tot los amadors
y á tots aquells que de mí han sabut
que mon semblant no n' es huy conegut
de haber sentit amor y ses dolors.
No m' fá mester testimonis haver
ne blan parlar ab persuassions,
ne falagar orellas ab rahons,
favor há gran paraula disent ver.

Perqué 'ls estrems ha cercat mon voler
en aquest mòn no ha trobat semblant,
los que 'ls migs llochs de amor van cercant
no 'ls defallí trobar tot llur mester.
Amor en mi tant há lloch convinent
que 'n altra part se véu esser estrany
son llauger pés ja don' al mon afany
als muscles méus es carrech mólt plasent.

No fará mòlt lo qui será crehent
vehent de amor en mi lo sèu proces
la grossa part d' amor en mi gran es
del altre 'm call que 's fort dar entenent.
Los actes grans d' aquest amor mostrats
jutjaulos tots los qui mes n' entenéu,
los no tocants perdon si 'm reprenéu
car segur sò dels ben enamorats.

Mes sentiments son aixis alterats
quant la que am' mon ull pot divisar
que no 'm acort si só en terra ó en mar
é 'ls membres lluy del cor tinch refredats.
Si 'm trob en part hon li puscha res dir
jo crido algú perqué ab ell m' escus
aquesta es pòr per' qu' ella no 'm refus
crehent mon mal de mala part venir.

Tal pena donchs qui la pot sostenir
com jo vehent que 'm degra ser grahit
per mòlt amor d' ardiment ser fallit
é mon voler estrem veig desgrahir.
Ans sò jutjat hom pech é sens amor,
ó sens calor alguna natural,
ó, si no 'm fos la fama cominal
ja fora mort per sobres gran dolor.

No trob' en mi poder dir ma tristor
é de açó ne surt un gran debat
lo mèu cor diu; que no es enculpat
car del parlar la llengua es senyor.
La llengua diu: qu' ella mòlt bè ho dirá
mes que la pòr del cor forsa li tol,
que, sens profit, esta com parla vol
é que si ho fá que balbucitará.

Per esta pòr vana la pensa está
sens dar consell per execusió
no es senyor en tal cas la rahó,
l' orgue del cos desbaratat está,
la má no pot suplir en lo sèu cas,
móuse lo peu no sabent lo perqué,
tremolament per tots los membres ve
perqué la sanch fá corre al pus llas.

O, tu, amor qui ab ulls cluchs estás
quant vols partir tos amargosos dons
no compensant los mérits é rahons
ta voluntat regeix fortunat cas:
Vulles pensar l' incomportable dan
que lo mòn reb de tos fets desiguals
qui pren de tu delits degrá haver mals
é plors aquell qui degra anar trufan.

TORNADA.

Lir entre carts, les coses periran
que dintre si estan en desacort:
¿Si amor á si no guarda de fer tort
com guardará lo qui 'l serveix de dan?

VIII.

Ja de amor tebeu james jo sia
fret ó tan calt cremat tot fins encendra.
Al qui amor los sèus estrems engendra
no sent dolor ne viu en malaltia;
qui ama poch amor poch lo contenta
no es celós, compleix lo que desija
ha bastantment fins á tan que 's fastija,
tocar se pot ço d' hon éll se contenta.

Fin amador dolor punt no 'l turmenta
car la mayor de mort no li es estrema
tant ardentment lo foch de amor lo crema
que tot l' es fret quant pot tocar ne senta;
Ix fora si res de si no 'l delita
si donchs delit en altre no li porta
sa voluntat envers si está morta
en la gran cort ne fá la vida hermita.

Lo pensament dels amadors cogita
si que un cos fá dels dos que mòlt se amen
los esperits dins en aquells se clamen
com l' u lo cos del altre no habita.
Tota res vá en lo lloch hon cobeja
Fugint mals trits volent bens hon reposa
m' arma que es en mi pus noble cosa
lo vostre cos qui es son centre enveja.

Tal grau d' amor qui no 'l sent no 'l cobeja
é per alguns se sab mils que no senten
car penys saben lo mòlt é tenten
puix diferent la especie nos veja.
No 's pot saber ab tantas circunstancies
com lo sabent per dues conoxençes
per passions é per veres sentençes
lo no espert jutje es plé d' ignorancies.

Pedra de toch tinch é d' amor balances
per saber ell quant es é sa natura
mes vostre amor ne tinch per cosa escura
mon cor ubert vos está per ses llances.
Qui 'm vol fer dir lo vostre cos turmente
lexe lo meu car l' esperit no 'l ama
la mia carn cremantse per gran flama
jo sentre 'l mal de vostr' ull que 's lamente.

No 'm repte algú si 'l tebeu no esmént
sa voluntat no 's pot dir que be ame,
no es veritat que del tot ell desame
no li escau be que riga ne guay mente:
De filats vist no cregáu que nú vaja
creu ser vestit no cerca pus que vista
é lo tot nú vol drap de bona lista
é son poder tot quant pot fer assaja.

TORNADA.

Amor, amor, no pensáu que jo vaja
buydes las mans per mercé de vos pendre
tot qnant puch dar amplament vos vull rendre
semblam' gran dret que la que jo ame l' haja.

IX.

Si com un Rey senyor de tres ciutats
que tot son temps le ha plagut guerrejar
ab l' enemich qui d' èll no s' pot vantar
may lo vençes menys de serne sobrats
ans si 'l matí lo enemich lo vencia
ans del sol post del Rey era vençut
fins qu' en las hosts contra 'l Rey fonch vengut
un soldader qui lo Rey desconfia.

Lla donchs lo Rey perdé la senyoría
de las ciutats sens nulla possehir
mes l' enemich duas li 'n vol jaquir
dant fé lo Rey que bon compte retria
com á vasall la renda despenent
á voluntat del despossehidor
del altre vol que no 'n sia senyor
ne sia vist qu li 'n vinga en esment.

Llonch temps amor per enemich lo sent
mes james fonch que 'm donás un mal jorn
que en poch instant no li fes pendrer torn
fora gitant son aspre pensament.
Ell m' ha vençut ab sols l' esfors d' un cos
no li ha calgut mostrar sa potent forsa
los tres poders qu' en l' arma son me forsa
dos me 'n jaqueix, del altre usar no gos.

E no cuidéu que 'm sia plasent mos
aquest vedat ans ne 'n dure de grat
si be no puch remembrar lo passat
mòlt es plasent la cárrega á mon dos:
James vençó fon plaher del vençut
sinó de mi que 'm plau qu' amor me vença
é 'm tinga pres ab sa nuisible lença
mes paren be los colps en mon escut.

De fet que fuy á sa mercé vengut
l' enteniment per son conseller pres
é mon voler per alguazir l' ha mes
dant fé cascú que may será sabut,
en llur mercé lo companyó membrar
servint cascú lealment son ofici
si qu' algú d' ells 'no será may tan nici
que en res contrast que sia de amar.

TORNADA.

Plena de seny, vulláuvos acordar
com per amar venen grants sentiments
é per amor pot ser hom ignocents
é mostreu jo que n' he perdut parlar.

X.

No 'm pren axí com al petit vailet
qui vá cercant senyor que festa 'l faça
tenint lo calt en lo temps de la glaça
é fresch d' estiu, com la calor se met;
Preant mòlt poch la valor del senyor,
é concebent de salt de sa manera,
vehènt mòlt clar que te mala carrera
vol cambiar son estat en major.

¿Com se fará que visca sens dolor,
tenint perdut lo be que possehia?
clar é mòlt be ho véu, sinó há follia,
que may porá tenir estat millor.
Donchs, ¿que fará, puix altre be no 'l resta,
sinó plorar lo be del temps perdut?
vehènt mòlt clar per si ser decebut
menys trobará qui 'l feya millor festa.

Jo som aquell que en lo temps de tempesta,
quant las mes gents festejen prop los fochs
é puch haver ab ells los propis jochs,
vaig sobre nèu descals, ab nua testa,
servint senyor que jamay fon vasall,
ne 'l vench esmèns de fèr may homenatje,
en tot leig fet hagues lo cor selvatje,
solamènt diu que bon guardó no 'm fall.

TORNADA.

Plena de seny, leigs desigs de mi tall
herbes no 's fán males en mon ribatje,
sia entés com dins en mon coratje
los pensaments no 'm devallen avall.

XI.

Leixant apart l' estil dels trobadors
qui per escalt trepassan veritat,
é sostrahènt mon voler afectat,
perqué no 'm trob, diré, 'l que trobe en vos.
Tot mon parlar als que no 'us hauran vista
res no hi valdrá, car fé no hi donarán;
é los vehènts que dins vos no veurán,
en créure mi, llur arma será trista.

L' ull del hom pech no há tant fosca vista
que vostre cos no jutje per gentil;
no 'l coneix tal com lo qui es suptil,
hoc la color mes no sab de la lista;
quant es del cos menys de participar
de l' esperit coneix be lo grosser,
vostre color y 'l tall pot be saber
mes ja del gest no porá ben parlar.

Tots som grossers en poder explicar
ço que mereix un bell cos é honest,
jovens getils, ben sabènts, l' han request
é famejants los convench endurar.
Lo vostre seny fa çó qu' altre no basta
que sab regir la molta suptilesa;
en fèr tot be s' adorm en vos peresa,
casta ne sòu perque Dèu ne vol casta.

Sols pera vos basta la bona pasta
que Dèu retent per fer singulars dones,
fetes n' ha assats mòlt sabies é bones
mes complimènt dona Teresa 'l tasta,
havent en sí tant gran conexement
que res no 'l fall que tota no 's conega,
al hom devot sa bellesa encega.
past d' entenents es son entenimènt,

Venecians no há en lo regimènt
tan pascefichs com vostre seny regeix,
subtilitats que 'l entendrens no deix
é del cos bell sens culpa 'l movimènt;
tant gran delit tot hom entenènt há
é ocupat se troba en vos entendre,
que lo desig del cos no pot estendre
á leig voler, ans con á mort está.

TORNADA.

Lir entre carts, lo meu poder no fá
tant que 'us poguès fèr corona nuisible,
meríula vos, car la qui es visible
no 's déu posar llá hon miracle está,

XII.

La mia pòr de alguna causa móu
per be que l' juhí se meta en bon esser
mon sentiment profeta verdader
de bon pensar mon pensament remóu.
¿Que 's açò donchs que 'm leva mon repós
é lo dormir la congoixa lom tol
é ma rahó cuyda morir per dol
com en remey donar james ha clos?

Dolor me puny que 'm dòna al cor gran mos
ne causa veig del avenidor dan
mon esperit es mal pronostican
generalment qu' especial no 'l pos.
Quant me despert me sembla que 'm desperta
una dolor ab agut punyiment
familiar he tant est pensament
que 'l dan vinent já tinch per cosa certa.

Jo son ben cert que vos no sòu ben certa
de mon voler del qual me sò callat
ma culpa es com no 'm so clar mostrat
tal amor no mereix esser cuberta.
Ja sò pus lluny de mon voler mostrar
á poch á poch mon esforç sent' decreixer,
lo que de mi sabéu no pot mereixer
qu' en mi pensáu amar ne desamar.

Sobres amor de vos m' ha fet llunyar
é dintre si vol esser departit
per mòlt amar mon voler no he dit
é sentiment d' ell á vos no vull dar.
Vos no sabéu lo meu voler secret,
vos no 'l sentíu jo sobres dolor sent
amor ho fá sens us d' enteniment
fartant á vos, dant á mi fam é set.

Los mals tan grans que 'l amor me promet
esforç no sent qui 'ls gosas á emparar
jo am lo dan vengut per vos amar
pensar debéu quant m' es lo benífet,
á vos ador sino me 'n repreneu
deixáu á mi carrech de conciença
en tant estrem es ma gran benvolença
que vos confes per un terrenal Dèu.

No diré já que siáu lo mal méu
car tot lo mal jo l' tinch en mòlt gran bé
si mon amich del méu mal semblant té
jo per son bé volgra n' ans ser en creu.
Amor me fá lo cárrech sostenir
jo 'l malehesch si per null temps me fall
é si mon cos de sa virtut defall
no li don mort per non mal no finir.

TORNADA.

Lir entre carts, tot quant de vos jo mir
é quant me pens me fá creixer d' amor
delit me sent ales veus sens dolor
é puix me dol tant com pusch soferir.

XIII.

Dona si 'us am' no 'm graixcau amor
aquella part de que jo so forçat
graihu á Dèu qui 'us ha tal cos format
que un altre cos no basta á sa valor,
bell, ab gran gest, portant un esperit
tan amplament que no 'l te presoner,
mes com senyor usant de son poder
tenint estret plasentment l' apetit.

E si treball per tostemps jorn é nit
é fas quant puch perque 'm vulláu amar
no mereixch tant car no 's pot bé comprar
la vostr' amor, que 'l préu es infinit,
així es causat lo meu mereximent
com si per vos prench la mórt á mi pláu
mes no meresch ser amar si 'us despláu
ne baste 'n pus que 'n un convidament.

Hajaume grat com lo méu pensament,
qu' era apartat d' amor de tot en tot
é ja d' amor jo no escrivia mot
ans del passat era ver penident,
ara per vos y en vos tot lo despench
menys de pensar que me 'n remuneréu
si amor fá que perço mi améu
fará 'l que sole mal que 'l costum trench.

Puix amor vol qu' en amor tant m' estench
per mòlta part de vos que trob en mi
tanta é tal qu' en altra no trobí
é de amor aquella ell estrench,
rahó será no llunyarme de vos
puix que per vos Amor en mi he més
per lo semblant valer de qui sò près
maleixch amor no fènt amar als dos.

Llonch temps es ja que per fugir dolors
fugí amor en tant com en mi fon
mes vehent vos recorts en mi no son
dels mals passats ans me paren dolçórs,
jo li perdon los mals que son passats
é tots aquells dispots pera venir
acordat so per vos tan soferir
puix que aquells sapia que sentats.

TORNADA.

Mon derrer be, ja eren castigats
los meus volers per james dona amar
jo 'ls he volgut per vos licenciar
si grat no 'm han hajaulos per ingrats.

XIV.

Sens lo desig de cosa deshonesta
d' hon vé dolor á tot enamorat,
visch dolorit desijant ser amat
é parho be que no' us vull deshonesta;
ço que mes am de vos es vostre seny
é los estats de vostra vida casta
mòlt no deman car mon desig no basta
si no en ço que honestetat ateny.

L' enteniment en vos amar m' enpeny
é no lo cos ab voler deshonest
tíram á vos un amigable gest
ab sentir prim qui desperta desdeny;
tant está pres lo meu enteniment
per mòlta part del vostre que li alta
que 'm tol sentir me fá la carn malalta
d' un tal dormir que pert lo sentiment.

No cesará lo meu egual talent
puix móu de part que no 's cansa, n' esfarta,
car l' esperit tot lo finit aparta
no es en cos lo seu contentament;
de vos deman la voluntat guanyada
cella qui es en l' arma infinida
la part d' amor que pot esser partida
en lo meu cor no hí es mòlt esforçada.

Si com lo foch creix la sua flamada
quant li son dats mòlts fusts perqué 'ls aflam,
ella donchs, creix é mostra major fam
com pot sorbir cosa que 'l sia dada,
ne pren á mi car ma voluntat creix
per los desigs presentats en ma pensa
é remoguts serials fer ofensa
car d' altra part ma voluntat no 's peix.

Mon pensament mostra que m' entristeix
quant entre gents estich mut é pensiu
lla donchs amor peix sos fills en lo niu
que dins mon cap ha llonchs temps que nodreix,
est es aquell voler sens algun terme
per ço amor de mi no 's partirá
aquell amor qu' en nostra carn está
no net al amor lo no cansable verme.

TORNADA.

Plena de seny, mon enteniment ferme
en ço que may amador lo fermá,
é si fallesch ver amor fallirá
millor de tots hauré nom si 'm conferme,

XV.

Tant he amat que mon grosser enginy
per gran treball de pensá es subtil
leixant á part aquell sentiment vil
qu' en jorn present los enamorats tiny.
Sò tant sabent que se ben departir
amor d' aquell desig no virtuos
car tot desig retent hom congoxos
no es ver amor ne per tal se déu dir.

Axí com Dèu si no 'l plach descobrir
estant enclos dins la verginial ventre,
é quant ixqué defora d' aquell centre
may lo Sathan lo poch ben discernir
ans quant en ell veya 'l cos de natura
creya de cert aquell no 'n esser Dèu
mes ja retut son esperit en creu
sabe 'l mester que paradis procura.

Per mals parlers he tret saber é cura
de retenir lo foch de amor sens fum
é per açó he cartejat volum
de aquell saber que sens amor no dura,
viscut he mòlt sens esser conegut
per mòlts senyals que fictes he mostrat
mes com seré per hom foll publicat
será ben cert lo tart apercebut.

Si ha en vos aytant de be caigut
obrant en vos arreglada mercé
que vehent á mi despullat de tot be
no 'm despreheu pèl dan á mi vengut,
é si per vos he nom de foll atés
é contra mi seré estat mal mirent
sia per vos cregut savi sabent
puix que per vos mon seny hauré despés.

Si per amar á vos havia atés
honor é bèns bellea y saviesa,
lo amor que 'us he, tendria per ofesa
si tal semblant en vos no paregués,
ma voluntat en si tal carrech porta
que no será sens la vostra contenta,
é fora vos, no 'm pens que may consenta
que null desig li sodegue la porta.

TORNADA.

Plena de seny, natura no comporta
que tal dolor no descresca ma vida
si á Dèu pregas ma veu seria oida,
oíula vos pus veritat reporta.

XVI.

Tots los desigs escampats en lo mòn
entre les gents segons sort de cascú
ab trencat peu á pres van detras hu
qui es lo meu é llonch temps ha que fon.
Si com los puigs poran fugir al vent
ma voluntad d' ell poria campar
en un lloch ferm li convè esperar
ne 'l pot minvar aquell mal pensament.

En remeyar no 'm conech sentiment
si be l' afaig he jo esperimentat
per mon esforç pográ ser deslliurat
de una gran part de la dolor que sent,
amor suplich que 'm leig donar á entendre
lo sobressalt que de vos, dona, 'm ve
entenent vos quin' obra fá dins me
é com sent mort jo no me 'n puch defendre.

Passar donchs puch sens honestat ofendre
mostrant virtut com res no cast no vull
si mon desig no casta pensa cull
no 'm troben punt que res pens de vos pendre
sos moviments ningú pot esquivar
servents no son de nostre franch juhí,
donchs com será que jo fuja de mi
culpa no 'us tinch si forçat sò d' amar

Aquest amor tant se pot esforçar
que 'l amador á amar fará venir,
com es l' hom fort potent á resistir
les passions que vol amor donar?
¿Donchs, perqué jo dona so discordant
mostrar á vos la voluntat que 'us port?
Ma llengua te ma vida é la mort
lo meu poder no 'm val, essent bastant.

Si com aquell qui está á Dèu pregant
que plogués fort sens lo temps nuvolós,
vull ser amat sens dar notasiós
é no 's pot feu lo méu voler celant.
L' enteniment é calitat s' acorden
amar vos en qui es llur semblança
é los volers han gran desacordança
contra rahó en tanta part discorden.

TORNADA.

Lir entre carts, los escurçons no morden
ab tant fort mos com es lo mos d' amors,
si be 'ls morduts no passen tals cuiçors
perden lo seny é les vistes exhorben.

XVII.

Si apres grans mals un be 'm será guardat
mos guanys é plants en delits convetrán
apres los mals los bens millors parrán
e' bé no val tant com no es preat.
Rey pot ser dit lo pobre dins sa pensa
per un petit do que li sia ofert
é lo rich hom de llarguesa desert
gran suma d' or pobretat no 'l defensa.

Mon pensament embolt en amor pensa
com tot son bé d' aquest lloch puscha traure
no piados amor lo véu mort jaure
durar no déu lo comport del qu' ofensa
per mal de mi romp sos costums amor
é fá mentir los qui d' ell han escrit
esperiment en mi es defallit
amor desdiu ser en tal cas senyor.

Sí com el sol escalfa ab sa calor
totes les parts que son dessus lo cel
escalfa amor cascunt cor de son zel
sinó 'l de vos qui es ple de fredor
d' hon ve lo glas qui tanta fredat porta
fahent contrast al calt que 'l amor gita
los hermitans fá surtir de l' hermita
los grans delits entren per esta porta.

Del foch d' amor Phedra no fonch estorta
requerre volch Ipolit son fillastre
é Lançalot hac en amor tal astre
que 'n fó request per dona que 'n fó mórta,
O cruels fats vos qui fes jutjament
que jo amas un cor de carn tan dur
feulo ser moll manantli que no dur
que ab ull cast denegue mont talent.

Amor es tal que fets injusts consent
mes james fon tant injust com aquest
car yo guaymen lo cor é romp lo test
e vos sou prop que 'm siáu mal volent
ma pensa es en vos pensar embolta
esli forçat d' altra part no la tiren
é vostres ulls en guardar mi no 's giren
é mostran bé que pensa 'n teniu tolta.

Si amat sò festa 'n déu esser colta
car en lo mòn un cos será guanyat
axí lo cel fa gran solemnitat
com del infern una arma pot ser tolta,
los cantadors ab melodia canten
los trobadors á fer dictats acuyten
los aldeans salten, corren é lluyten
los amadors d' amar bé no s' espanten.

TORNADA.

Plena de seny, mòlts homens son que'svanten
que han be vist amor é conegut
portant d' aquell escrits en llur escut
no l' han sentit é de sos fets s' espanten.

XVIII.

No pens algú que 'm allarch en paraules
é que mos fets ab los dits enferesca
ans prech á Déu que de present peresca
si mon parlar ateny en res á faules.
Mos fets d' amor ab los Romans acorden
que foren mes que los escrits no posen
cells quí d' amor en lo mal se reposen
en creure mi, conciences no 'ls remorden.

Sens amor son aquells pu' ab mi discorden
é la dolor de amor temorejen
é quant hi son, exir d' ella cobejen
é per tots temps de si mateix recorden,
poch es amant qui dolor lo turmenta
si que volgues menyscabar de aquella
dins la dolor es una maravella
que no sé com lo delit si presenta.

Dolor d' amor á mi tant no turmenta
que exir volgues de son amargos terme
é si davant me veig d' absença adverme
é lo conort contra amor dant empenta,
jo 'm dolch en tant de guarir de la plaga
que cerch verins perque lo conort muyra
y en gran delit james mon cor habuyra
fins que en amor ma pensa reste vaga.

Un gran delit als amadors s' amaga
á tots aquells que mólt amor no tenen
en llur voler delit d' amor no prenen
ne senten be si pert ne 'ls afalaga,
no es al mòn tan gran delit de pensa
com lo pensar en la persona amada
é qui 'l ateny tota causa oblidada
si que á sí no troba mentre hi pensa.

Tebeu voler delit d' amor defensa
los estrems han de be complit semblança
lo poch voler no ha pòr ne esperança
rebre no pot gran bé ne molta ofensa,
é l' altre estrem ell si mateix delita
no recordant del bé venint espera
cascú d' aquests ha la sua carrera
é lo del mig no sab hon se habita.

Jo só aquell servent qui no despita
sinó ateny del servey coneíxença
tot es aquell hon há sa benevolença
y en son voler tot lo seu s' habilita.
Tant en amor ma pensa en alt grau munta
que m' arma es dins en lo cos que ama
é mi mateix aborresch si 'm desama
y en res de mi voluntat he defunta.

Dins si mateix véu gran gloria junta
qui de amor, bé ne mal no espera
altre amant ab voluntat sansera
per ses virtuts ses passions conjunta;
nostre esperit sols béns é virtus guarda
quant solament usa de sa natura
amant per si aquella creatura
que les virtuts als vicis li son guarda.

TORNADA.

Lir entre carts, qui d' amor se pren guarda
tres parts se 'n fan, dues seguint natura
la una mort é 'l altra tostemps dura,
la terça es que fals apetit guarda.

XIX.

Tot metje pren carrech de conciença
si lo perill al malalt té secret,
lo cos hi pert mes l' arma en bon lloch met
comptes mortals porten regoneixença;
vos qui sabèu clarament mon mereixer
féume ser cert del esdevenidor
jo vull saber que 'm té cubert amor,
mon mal ó bé de fet me féu coneixer.

Mon ignorar bé no 'm fará mereixer
é per null temps james bé aportará
ó tart ó breu mon mal la fi veurá
é de esperar mon mal poria creixer
si plan á vos que bé 'm degra venir
no 'm detardéu haverne sentiment
é per tardar aquest coneiximent
no 'm percebesch de mon voler cobrir.

Tardá de temps no 'm fá d' amor jaquir
los temps en mi venir ja no porán
tots los jorns méus moment me semblarán
corrent lo sol, no 's móu á mon albir;
Si pert amor per forçat desesper
vos no 's dolréu del no vist perdut temps
donch vos y amor acordáu vos ensemps
tot prestament que 'us plaurá de mi fèr.

TORNADA.

Lir entre carts, qui bé ó mal vol fèr
no déu pensar algun dan si 'l segueix
car lo voler en dos parts se parteix
é compartit degun fet no requer.

XX.

Si com aquell qui per sa infinitat
no pot esser de res finit content
si que res fér ab algun element
en son delit no l' haurá contentat
per l' imperfet lo delit munde posa
e sinó 'n Déu sa pensa no satura,
axí Amor vos amant m' assegura
tot lo restant del mòn me fá gran nosa.

En vos pensant ma pensa es enclosa
domda 's per vos ma voluntod no farta
car mon desig la té cativa ab carta
que res no vol ne demanar no gosa,
no 'm maravell si jo am á vos tant
coneixentvos, vehentvos é sentint
al méu voler lo saber lo desmint,
lo méu saber al voler vá devant.

Jo 'm maravell com no 'm muyr desijant
crehent en vos esser lo paradis
é no se hom que 'n vos aytant sentís
que no 's mostrás de vos esser amant.
No 'm llóu de tant que 'n saber tots los pas
més per amor he sentit mes en vos
Amor ha fet des seus bons servidos
del pech, sabent, é franch del pus escas.

A desijar mon desig no es llas
mes la valor vostra mes ne mereix
en estimar hom bé no la compleix
no us am' assats qui amant no esclatás.
Ja per amor amadors morts ne son
é jo so viu y en fer no rest igual
la causa d' hon los vench aytan de mal
no es tan gran com la que mi confon.

E puix semblant de vos james no fon
jo degra ser sus tots avantatjant
nou pensament Déu me pograá hover dat
que no servis á pus á fer al món
sino en vos per tostemps contemplar,
car jo conech que meríu vaga pensa
é sabme greu com no 'm trob tal defensa
que no 'm jaquis altra pensa acostar.

TORNADA.

Lir entre carts, ço que 'm fá vos amar
no 'm entra pas solament per la vista,
vostre esperit es aquell qui 'm conquista
e com de mi no 'us mostrau desaltar.

XXI.

Tal só com cell qui pensa que morrá
é ja l' hau lest móltes veus la sentença
mes pér mercé l' es donada audiença
creu é no creu que mercé li vindrá,
lo mal é 'l bé van al mezquí dávant
que fermament no 'ls gosa esperar
axí no puch á vos ferm desijar
ne ser no 'n puch del tot desesperant.

Aytant com puch iré vida allargant
perque l' estrem de tots mals es la mort,
no 'm trob esfors per haverne conort
mes am dolor mort é vida dubtant.
E tant com pus de ma dolor crehéu
é lo remey en vos lo deteniu
lo meu esper jáu molt mes mort que viu
ans de sa mort 'us prég li perdonéu.

Lla donchs morré com parlar no 'm volréu
é tinch per foll qui de mort no 's defen
aquell es mon darrer dan é turmen
no mereixch jo que los méus jorns finéu,
no guardéu mi si no ma benevolença,
mi ofenent ofendréu lo voler
que vos amant de mi es homeyer.
é conexentvos fall regoneixença.

Hon es Jason é sa desconeixença?
Hon es Theseu qui detrahí Ariana,
é Dido fonch d' esperansa tan vana
que la trahí Eneas en crehença?
Los fets passats del present me consolen
irat me trob vers femení llinatje
los fins amants no han en ell estatje
sembren los bons, cullen los mals é molen.

Savis son cells qui les festes no colen
d' aquell amor qui en les dones cau
ab deslleals sovint elles han pau
leixant aquells qui per ben amar moren,
en recort es aquell Pau de bon viure
qui per amar sa dona torná foll
tal camí tinch soptat rompent lo coll
de tot mon dan dúbten no 'us veja riure.

TORNADA.

Plena de seny, no 'm abrejéu lo viure
car mentre visch vostra llahor s' allarga
é vos lloant no 'm trob la boca amarga
Ne tart la má com de sus vull escriure.

XXII.

Cervo ferit no desija la font
aytant com jo esser á vos present
al gran repos de mon contentament
pasar no puch sinó per aquest pont,
mòlt me vé tart lo jorn tan desijat
comprat mòlt car per doloros sospir
é tart ó breu sò cert que déu venir
si per la mort camí no 'm es tancat.

Esser no puch d' esperança llançat
car jo 'us desig segons mon major bé
á vos deman contra mi res no 'usté
mentre 'l voler vostre 'm sia donat;
si 'l pensament llunyava sols un punt
de imaginar haver vostre voler
sens aquell tot delit no puch haver,
sinó es tot sá tost porá ser defunt.

Devant me veig de grans dolors un munt
puix ops he tant pera mon contentar
é mon voler porá mòlt menyscabar
si 'l vostre 's móu é no mostra qu' es munt
é devallant devallará lo meu
é d' alt cahent no dará poch quebrant
car tot estrem al altre estrem donant
al poch estat no par lo sensal grèu

Mil veus lo jorn es per mi pregat Deu
de ço qu' en vos está la major part
que en mon voler hajáu lo vostre esguart
é prech amor vos lanç tot poder séu
é sí 'u compleix lla donchs prendré estrem
sí troba lloch hon se prenga en vos
ab lloch dispost sa passió es en nos
é lo contrast tením é no volém.

Noves de vos saber mortalment tem
dubtantme fort que no hi mostréu amor
per no saber visch en altra dolor
no sé de qual costat guart que no 'm crem
no es en vos complit lo méu delit
per bé que vos vulláu complir aquell
d' amor havéu haver forçat consell
en vos y en ell recáu mon bé complit.

Res no temáu ne prengáu en despit
mos pensaments ab tal varietat
car en servey seran de fermetat
de tals servents vol ser amor servit,
si gens d' enuig d' est practicar sentíu
sens amor sóu ó no sabéu que vol
ferm lloch no 'l té qui d' aquest mal se dol
lo moviment per segur'tat teniu.

Si tant de vos com valéu no confiu
mon gran voler me porta en aquest zel
de vostre cos no tem lo pus prim pel
que contra mi res fes que fòs altiu,
la voluntat vull que pas tocant mi
jo 'n só celós si mòlt amáu á Dèu
dantvos delit sens mi lo mal creix méu
quant vos dolgues del mal vostre 'm dolguí.

TORNADA.

Mon darrer bé, de vos jo guart la fi
quant del present me trob esser content
é si 'm veig trist per algun cas present
res venidor trobar no 's pot en mi.

XXIII.

Colgen les gents ab alegria é festes,
lloant á Dèu, entremesclant deports,
places, carrérs é delitables horts
sien cercats ab recont de grans gestes,
é vaje jo les sepulcres cercant
interrogant animes infernades
é respondran, car no son companyades
d' altre que mi, en son continu plant.

Cascú requer é vol á son semblant
perçó no 'm plau la práctica dels vius
d' imaginar mon estat son esquius
si com d' hom mort de mi prenen espant,
lo Rey Chipra presoner d' un heretje
en mon esguart no es mal ahuirat
car çó que vull no será may finat
de mon desig no 'm porá guarir metje.

Cell Tixion qui 'l buitre 'l menjá 'l fetge
apres tostemps brota la carn de nóu
é son menjar aquell ocell may clóu
pus fort dolor d' aquesta 'm te lo setge,
car es un verm qui romp la mia pensa
altre lo cor que may cessen de rompre
é llur treball no 's porá enterrompre
sinó ab çó que d' haver se defensa.

E si la mort no 'm dugues tal ofensa
fermi absent d' una tan plasent vista
no li graesch que de terra no vista
lo méu cos nu qui de pahor no pensa
de perdre pus qui lo imaginar
los meus desigs no poderse complir
é si 'm convé mon darrer jorn finir
seran donats termens á ben amar.

E si en lo cel Dèu me vol allojar
Per veura ell per complir mon delit
será menester que 'm sia delay dit
que d' esta mort vos ha plagut plorar
penedint vos com per poca mercé
mor l' ignocent é per amarvos Martre
cell qui lo cos de l' arma vol departre
si ferm cregués que 'us dolrieu de se.

TORNADA.

Lir entre carts, vos sabéu y jo se
qu' es pot bé fer hom morir per amor
creure de mi que só en tal dolor
no farèu mòlt en darhi plena fé.

XXIV.

Prenme 'n axis com á patró qu' en plaja
te sa gran nau é pensa haver castell
vehent lo cel esser mòlt clar é bell
créu fermament d· un Ancora assats haja
é sent venir soptos un temporal
de tempestat é temps incomportable
fá son juhí que si es mòlt durable
cercar los ports mes que aturar li val.

Mes ales veus es lo vent fortunal
tant que no pot sortir sens lo contrari
é cella clau quins tanca dins l' armari
no pot obrir aquell mateix portal,
axí m' ha pres trobantme enamorat
per sobressalt quin ve de vos m' aymia
de 'l no amar desalt ne te la via
mes un sol pas méu no hi será trobat.

Menys que lo peix es en lo bosch trobat
é los lleons dins l' aygua han llur sojorn
la mia amor per null temps pendrá torn
sol coneixent que de mi 'us donéu grat,
é fiu de vos que 'm sabréu ben coneixer
é conegut no 'm será mal graida
tota dolor havent per vos sentida
lla donchs veuréu les flames de amor creixer.

Si á mon voler he dat mal apareixer
crehéu de cert que ver amor no 'm lluny
pus que lo sol es calt al mes de Juny
art mon cort flach sensalgun grat mereixer
altre sens mi d' açó mereix la colpa
valláuli mal com tan humil servent
vos té secret per sont defalliment
çest es amor qui mi amant encolpa.

Ma voluntat ab la rahó s' encolpa
é fan acort la qualitat seguint
tals actes fent que 'l cos es defallint
en poch de temps una gran part de polpa,
lo poch dormir magresa al cos me acosta
dóblam l' enginy per contemplar amor
lo cos mólt gras trobantse dormidor
no pot dar pas en aquesta aspra costa.

TORNADA.

Plena de seny, donáume una crosta
del vostre pa que 'm lleve la amargor
de tot menjar m' ha pres gran dessabor
sino d' aquell que mólt me costa.

XXV.

Oíu, oíu tots los qui be amats
é planyéu mi si dech esser plangut
é puix vehéu no es tal cas vengut
en los presents n' en los que son passats
doléuvos, donchs, de mi vostre semblant
en soferir la dolor delitable
car tost de mi se dolrá lo diable
com veurá en mi semblant mal d' ell passant.

Qui es l' hom viu tal dolor sofertant
que desig ço de que no haja esper?
aytant es greu que no par sia ver
desijar ço de que es desesperant,
ne so enganat de mon mal estament
tot quant practich tornar me sent en dan
menys de poder me trob havent lo gran
car no m' esforç per mostrar mon talent.

Mon primer mal es mon esperiment
perqué m' hair é per no res m' acus,
lo segon es mon terrible refus
que vos mostráu si 'us feya enqueriment
portat me trob á mólt prop de ma fi
puix mon voler cas imposible guarda
no tardará la hora que ja s' tarda
quant metré 'ls pèus en lo avorrit camí.

Si per null temps en contra amor fallí
be m' ha repres planyentme 'n l' enemich
jamay vers mi poguí esser amich
car per null temps poder hi despenguí;
hoc lo voler me trob en abondança
mes del poder non só pas empobrit
car jo peresch é só tan defallit
que no puch dir, en vos es ma esperança.

Una sabor d' agredolç Amor llança
que lo méu gust de partirles no sab
díns mos delits mortal dolor hi cap
é tal dolor ab delit ha lligança,
mes jo 'm reprench com parlar m' ha plagut
de ço que en mi no basta la sciencia,
sobres amor me porta ignocencia
vull é desvull sens cas esdevengut.

TORNADA.

Lir entre carts, crehéu l' amador mut,
y al cambiant de pun en un color,
é lo pauruch com se membra d' amor,
del atrevit sia son temps perdut.

XXVI.

Si com rictat no portá bèns ab si
mes val aytant com cell qui n' es senyor,
amor no val sino com l' amador
manxa bufant Orgue fals no ret si
amor val poch com tot enamorat
ha falsedat en sos pits fals enclosa
ho es lligat ab una tal esposa
peguesa es lo dret nom apelat.

Amor no pot haver desordenat
ço que Dèu fá natura mitjançat
car home pech no pot ser fin amant
ne lo subtil contra sa qualitat
mal pendrá pint en l' aygua sa figura
mòlt menys amor pendrá lo nó dispost
no pot estar l' aygua dins un lloch rost
tampoch amor en cap d' hom foll atura.

Per ben amar ab angoixosa cura
en temps passat eran lla donchs volguts
Ovidi l' prous, dix qu' amor es crescuts
per altre amor demostrant sa factura,
verdader fon en sos dits é presichs
tot quant amor fon prop de coneixença
mes en est cas entre ells ha malvolença
tal que no crehc null temps sien amichs.

Si fossem nats vos é jo entre 'ls antichs
lay cuant amor amant se conqueria
sens practicar alguna maestria
lo vostre cor no fòra tan inichs:
en vos conech gran disposició
de fer tot ço que gentilea mana,
mes criament veig que natura engana
car viure ab mals es d' hom perdició.

Per mal grahir ne per mala sahó
mon cor no pot amor desemparar
devotament los me plau remenbrar
aquells passats á qui don Dèu perdó,
é com seré trespassat d' aquest mòn
lletras dirán sobre la mia tomba;
«plena de seny, no tingáu á gran bomba
car per vos muyr é vaig no sabent hon.»

Enveja es tal que tot primer confon
á tots aquells qui ab si las ajusten
los envejats ne poch ne mòlt ne gusten
aquell mal tast que 'ls envejosos fon.
Tal es amor, car jo qui l' am á just
sent grans dolors dant me folls moviments,
é vos havéu d' açó tals sentimens
com fort destral ha de tallar mal fust.

Si com Adam pres mal del vedat gust
com sa muller li mostra mal camí
dihentli donchs: «menjém d' aquest bocí
é semblarém á Dèu qui es tot just»,
ne pren á mi, car mon seny ha cregut
la volnntat fentli promissió
que ben servint aconsegria dó
que per null temps tal no fon conegut.

Per mal servir no crech haja perdut,
car si 'ls treballs hagues soferts per Dèu
cos glorios fòra en lo regne séu
é ja plorant sovint me trobe mut;
si 'm fos donat aquest temps en entendre
los grans secrets enclosos en natura
no fòra al mon cosa que 'm fos escura
dels fets divins gran part ne pogra 'tendre.

TORNADA.

Plena de seny, tot mon seny vull despendre
amant á vos sens algun grat consegre
é durará fins que del riu de Segre
l' aygua corrent amunt se puga estendre.

XXVII.

¿Qui, sino es foll, demana si 'm enyor
essent absent d' aquella que 'm fa viure?
é sino plor ¿qui es la qui 'm fa riure?
si bé no pas continua dolor
tots mos delits es un he transportat,
amor li plau en mi fer aquest cambi
lo món no té res valent lo recambi
del esperant lo bé tan desijat.

Tant es lo bé qui 'm es davant posat
que sens dolor visch aquell esperant,
si no 'l atench seré tant mal anant
qu' en aquest món infern hauré trobat.
Contentament la una part me dóna,
per l' altra es ma vida atribulada,
ab mort está en balança posada
tement que pór ma esperança confóna.

De punt en punt ma esperança 'm bando
é vençme pór d' aquell mal que jo tem.
¿Qui es aquell en poch amar estrem
que segurtat prenga per companyóna?
Per mólt amar en altre mi transport
si que ser pens tot la persona aquella,
seria 'l món una gran maravella
que no hagues pór de la mal sort.

Viure en delit porta ab si pòr de mort
car d' aquell es enemich sobirá
é si james amor delit portá
jo sò aquell qui 'n puch fer lo recort.
O mort, qui es de tots bens envejósa
y en tal voler te segueix la fortuna
cascuna prech que mude en lley alguna
no res semblant á la qui m' es danyósa.

Saberse pot ma vida perillòsa
cahent en mans d' enemichs tan mortals,
pobres é richs senten sos aspres mals
é cascú d' ells ab manera ergullòsa.
Seguisquen mi tots los qui amarán
mon ris ó plor qual que d' ells me seguesca
car jo som prest de tastar fel ó bresca
per los qui mal ó bé d' amor pendrán.

TORNADA.

Lir entre carts, passions d' amor fan
tembre y fiar; estar dins un hostal
de gran amor dubtar un punt no cal,
é guay d' aquells qu' entre llurs mans están!

XXVIII.

Axí com cell qui 'n lo somni es delita
é son delit de foll pensament vé,
ne pren á mi qui l' temps passat me té
l' imaginar qu' altre bé no hi habita
sentint venir l' aguayt de ma dolor,
sabent de cert qu' en ses mans he de jaure
temps de venir en ningun bé 'm pot caure
ço qu' es no res en mi es lo millor.

Al temps passat me trobe gran amor
amant no res puix es tot ja finit
d' aquest pensar me sojorn é 'm delit;
més quant lo pert, s' esforça ma dolor
si com aquell qui es jutjat á mort
é de llonch temps la sab é s' aconorta
é creure l' fan que li será estorta
é 'l fan morir sens un punt de recort.

Plagués á Dèu que mon pensar fos mort
é que passás ma vida en durment;
malament víu qui té son pensament
per enemich sentli d' enuigs report,
é com lo vol d' algun plaher servir
li 'n pren axí com dona ab sont infant
que si verí li demana plorant,
ha tant poch seny, que no l' sab contradir.

Fòra millor ma dolor soferir
que no mesclar poca part de plaher
entre aquells mals qui 'm giten de saber
com del passat plaher me convé exir;
llas mon delit dolor se converteix,
doble 's l' afany apres d' un poch repos
si col malalt qui per un plahent mos
tot son menjar en dolor se nodreix.

Com 'l hermità que enyorament no l' creix
d' aquells amichs que tenia en lo mòn,
tant há llonch temps qu' en lloch poblat no fon,
per fortuit cas un d' ells l' apareix
qui los passats plahers li renovella
si que 'l passat present li fá tornar,
mes com se 'n part li es forçat congoixar
lo bé com fuig ab grans crits mal apella.

TORNADA.

Plena de seny, quant amor es mòlt vella,
absença es lo verme qui la gasta
si fermetat durament no contrasta
é creure poch si 'l envejos consella.

XXIX.

Qui 'm mostrará la fortuna lloar
del sobiran dó per ella rebut?
é tinch per foll tot home decebut
que poch ne mòlt contenga ab mi depar.
Jo só mòlt prop de viure ben content,
embarch no 'm fá mes d' una passió
que sembla á mi que ve menys de rahó
puix ha rahel en vostre falliment.

Ab mi no 's pot comparar hom vivent
puix la que am crehem que es la millor
ab mólt gran seny é honestat de cor
é jo l' am tant qu' ella m' es ben volent;
en lo començ fonch bona ma ventura
seguirlo déu la fi á mon començ,
é si no 'u fá mort qué tota res venç
donará á mi la terra en vestidura.

Mes Dèu no sab en lo món crehatura
sens defallir alguua part de bé
d' hon l' hom es foll qui ha llaugera fé
abandonant aquell ultra mesura.
Perqué jo 'm trob no fart de son voler
é no crech bé lo que m' es dit per ella,
é cuyt haver d' açó justa querella,
mes creure ferm no tinch en mon poder.

Terme en amor algú no pot saber
é cell qui 'u creu en amor no sab res;
qui en tal camí á passejar es mes
vá per lo mig, mes si no pot haver
dos tots units en una voluntat
déu fer amor, é lo qui se 'n parteix
en ell amor de continent pereix
per amador no déu esser comptat.

Amor se te per pus injuriat
per home en qui troba lo séu cor fret
que per traidor hon fos tot malifet
puix lo forças d' esser enamorat;
qui tebeu es, d' amor es enemich
é porta ab si contra amor lo fallir,
si no es cregut tolgues d' enfellonir
car de cor franch hom no creu l' hom inich.

Si lo méu ull no tinch per ver amich
é del que sé no vull esser membrant,
no creuré vos esser vers mi errant
é trobarme de peguesa mólt rich;
la mia amor á mi creix la sospita,
é lo que sé que de mi no 's pot tolre
é de mon mal no 'us voléu assats dolre
per poca amor que dintre vos habita.

Ma opinió es en mon cor escrita
que sinó vos als no la men pot raure
vos me podéu en tot error fer caure
puix que amor forçar mi se delita,
tant jo desig que sia amat per vos
que m' es forçat dubtar de que axí sia,
amor me fá de veritat, falsia:
no baste 'n pus que 'n esser sospitos.

TORNADA.

O foll amor, en l' hom mòlt desitjos
cabre no pot en ell 'ssats coneixença
la passió li tol vera sentença
é majorment lo qui es amoros.

XXX.

Quins tan segurs consells vas encercant
cor mal estruch enfastijat de viure,
amich de plor é desamich de riure
com soferrás los mals qui 't son davant?
Acuytat donchs á la mort que t' espera
é per tos mals no te allongues los jorn,
aytant es lluny ton delitós sojorn
com vols fugir á la mort falaguera.

Braços uberts es exida en carrera
plorant sos ulls per sobres de gran goig
melodiós cantar de sa veu oig
dihent: «amich ix de casa estrangera,
en delit prench donarte ma favor
que per null temps home nat l' ha sentida,
car jo defuig á tot home que 'm crida
prenent aquell que fuig de ma rigor.»

Ab ulls plorant é cara de terror
cabells rompent, ab grants udolamènts
la vida 'm vol donar heretamènts,
é d' aquests dons vol que sia senyor
cridant ab veu horrible y dolorosa
tal com la mort crida al benahuirat,
car si 'l hom es á mals aparellat
la veu de mort li es melodiosa.

Be 'm maravell com es tan ergullosa
la voluntat de cascun amador
no demanant á mi l' esforç d' amor
y en mi sabrán sa força poderosa,
tots malsdihent sagramentejarán
que may amor los tendrá en son poder
é si 'ls recort lo colorat plaher
lo temps perdut sospirant maldirán.

Null hom conech ó dona mon semblant
que dolorit per amor faça planyer,
jo som aquell de qui 's déu hom complanyer
car de mon cor la sanch se 'n vá llunyant.
Per gran tristor que li es acostada
sécas tot jorn l' humit qui 'm soté en vida,
é la tristor contra mi es ardida
é mon socors may no si troba armada.

TORNADA.

Lir entre carts, l' hora sent acostada
que civilment es ma vida finida
puix que del tot ma esperança es fugida
m' arma roman en aquest mòn damnada.

XXXI.

Malventuros no déu cercar ventura
crehuarse déu lo fron com l' anomenen,
no deslloant los qui favor ne prenen
entreposant llur bon saber é cura:
algú no déu tant pres son juy haver
que cell desllóu qui ventura vol fenyer
no virtuos denegant lo atenyer
ço que sos fills han menys d' algun saber.

Ellegesch donchs de ser aventurer
si be no 'm pusch tant retraure y restrenyer
que 'n contra amor me pogues tan empenyer
si que fugís á son péu mòlt llauger;
senyor es gran d' ell mundans regidor
é son juhí es al ull amagat
feríntvos lla d' hon sentia delitat
é que 'l delit vengues tot per amor.

Llonch es lo temps del continu dolor
á part detras son cinch anys ja passats
que 'm fuig delit com si vuy s' acostats
fentme sentir fret apres de calor,
diversitat de casos aportant
per deguastar d' amor lo benifet,
dels bens d' amor conservador sen tret
fora content jo qui só desijant.

A Dèu ne al món no só d' amor clamant
car bé 'm ha dat prou aygua á ma grant set,
no sadollat mes compte li 'n es fet
no pot cumplir ço que so desitjant
é no mereix algun repreniment
car del cel terç egual forçces nos fá
segons amar cascú dispost está
é tant com pot estreny son manament.

Fortuit cas m' ha fet esser absent
del foch d' amor qui já m' illuminá
en millor cas ventura l' apagá
é jo só cert qu' amor me fon dolent,
perqué no 'm clam d' amor, mcs de ventura
car son poder me ha desfavorit
en abandó no 'm vol haver jaquit
ans persegueix amor é ma gran cura.

TORNADA.

Lir entre carts, del món déu pendre cura
qui li convé d' amor perdre esperança
é tal ó qual es d' amor la fermança
ab lo desig qui li dóna puntura.

XXXII.

Cell qui d' altruy reb enuig é plaher
é perdre vol totalment sa amistat
es li mester haja per oblidat
tot lo plaher haventne desesper
é tot primer qu' es lluny de sa presença
é del plaher no sia recordant
car si aquell les present al devant
enyorament dobla sa benvolença

Tres coses son que llunyen ben voler,
dan é desalt é gran iniquitat
al propi bé hom es tan inclinat
que no vol bé d' hon gran dan pot haver
en gran desalt no 'ns basta la potença
que cell amém qui 'ns es desagradant
lo nostre esforçs no sab fér en nos tant
qu' el prim voler no vinga en malvolença.

Iniquitat met l' hom en desesper
avorrint Dèu senyor qui l' ha crehat
ço fa lo seny del hom quant es irat
si avorrint amantse tan primer,
apres de si l' hom ama sa semença
tant que lo Nan cuyda esser Gigant
é tant pot fér envers nos mal usant
que en mal voler giram nostra sciença.

Si com l' hom fort qu' es igual de poder
ab 'l enemich que li es devant posat
fins que 'l un d' ells es per l' altre sobrat
algú no pot ningun dret juhí fér,
tot en axí no puch donar sentença
entre Amor ab Oy desacordant
cascú d' aquests en mi es tant puixant
que mon saber no hi coneix diferença.

Amor al camp no fon lo pus darrer
mes Oy vench 'lla d' armes tan esforçat
qu' al pus estrem del camp l' ha derrocat
que jo 'm pensí no 's pogues may refer,
mes no 'l fallí amor sobre valença
mon foll voler li fon prest ajudant
Oy dona crit dient ho llas y cuant
tardará Oy qui 'm tolga de temença.

TORNADA.

Suplich á Deu que 'm tolga coneixença
ho volent ell us jo de passió
d' aquella que sia prop de rahó
leixant amor qui 'm traheix en crehença.

XXXIII.

Si Deu del cos la mia arma sostráut
no 'm planyerán sino mos cars parents
car mos amants no 'm son tan benevolents
qu' en aquell cas no 'ls calga dir ploráu
escas lloguer es dat á mon treball
com no só plant de pena sostenguda
é si rahó no pot ser coneguda
culpa no 'm han pus bon voler los call.

E d' açó 'm planch é quedament treball
é dins mi plor é calle com á mut
y firme cell quí 'm degra ser escut
trencant mon cor é crit de mi no sall.
Est es amor qui 'm trenca lo pensar
que per null temps seré per vos amat
é per açó jo 'm trob desesforçat
car tot afaig porta en vos l' esperar

Dels amadors me vull ben informar
si es amor en desesperat cor,
é si es viu perqué de fet no mor
com per amor no pot amor mostrar.
No diré pus, mes contemple cascú
l' estat d' aquell qui en tal cas se véu,
mes guay de mi que tot lo cas es méu
donchs no déu fer que no 'm plore algú.

Los mals d' amor son pochs al juhí comú
car en pochs cáu aquésta passió
é tal dolor no la sent la rahó,
sino á si no pot jutjar algú.
Aquell coneix la dolor de la mort
que en forca es esperant rebre volta,
cell qui á bé la vida en delits volta
de tal dolor no pot fér bon report.

Es veritat si part am en recort
que mólts passats morir ne sostengueren
coneixerém quanta dolor hagueren
pus que morir los fon millor soport.
Sens causa gran null acte gran se fá
perçó cascú pot haver coneixença
que 'l hom havent d' amor poca temença
tant ardiment gran dolor li portá.

Metge en lo mòn saber no li bastá
sentir lo mal que lo malalt soferta
mes per senyals en la part descuberta
porá jutjar l' hom en quin punt está.
En axí pren al hom d' amor poncell
no pot sentir passió mes veu l' acte
d' aycell qu' en sí porta lo gran caracte
d' amor que may contra sí vol consell.

Si com empeny ballesta lo quadrell
aytant còm pus la sua força basta
la voluntat del hom é dona casta
tant quant amor sa força está en ell;
en contra amor no valguè saviesa
sinó Davit s' en fóra ben defés
savis mòlts no hagueren tant empres
si contra amor valgès alguna empresa.

TORNADA.

Plena de seny, per no esser entesa
la mia amor porá escapar sens mérit
é sabme grèu com no hauran demerit
per mon parlar no fahent laus palesa.

XXXIV.

Alguns passats donaren si á mort
per escapar als mals que 'l mòn aporta
é per haver uberta aquella porta
hòn los desigs tots venen á bon port;
á mi no cal d' aquest mòn exir
per encercar aquell sobirán bè
en vos es tot é no 'm cal darhi fé
car véu mon ull, essent vos mon sentir.

Grat fas á Dèu com sens mort soferir
tinch tot mon goig davant de 'l esperit,
ell es aquell mon sobiran delit
é lo darrer hon me pláu romanir.
Ell es aquell que desig me sostráu
é aquell hon mon mal y bé feneixen,
mos pensaments de altra part no 's peixen
ne han per bo si res fora d' ell cáu.

Tant ma dolor es en sobiran grau
com tínch present mon bé carestios
que si de mort vull ser volenteros
no 'l puch haver car mercé no 'n té clau.
Gran crueltat ab grahir poch vá guarda
perçó no toch á la porta que 'm obren,
mos sentiments clarament me descobren
que la favor del alt secret no 'm guarda.

Cascun semblant á son semblant s' esguarda,
donchs aquest dret ¿qui es aquell qui 'l romp?
Yo inclinat gran desig me corromp
y en desijar la que jo am ve tarda:
E tardará si amor no li revela
los grans secrets que 'ls amadors practiquen
tals que si no en cos gentil no 's fiquen
obedients á na Venus estela.

Si com lo foch quant es en la canela
mostra desig d' anar á sa esfèra
ma voluntat un moment no espèra
tant com mills pot als vents dona á la vela;
per arribar al port mòlt desijat
en altre port á mi no té lo ferre
é si del tot del port me desaferre
en esta mar me trobaré negat.

TORNADA.

Lir entre carts, dich vos la veritat
que si podéu saber ma gran amor
creure no puch no 'n sentáu gran dolor,
ne 'm fallirá de ben amar lo grat.

XXXV.

O mort qui ets de mòlts mals medicina
é lo remey contra mala fortuna
en contra mi hajes ley é no çuna
puix vinch á tu, la orella á mi enclina
mes tu desfuigs al hom qui á tu crida
amant aquell qui del encontre 's llunya
per tu encontrar nit y jorn fás ma punya
per ser plagat de ta dolça ferida.

Ma dolor gran no pot esser perida
sino per mal qu' en cantitat la passe
per altre afany no crech mon cor se lasse
un altre 'n vol dant pena infinida
torbant mon seny fins que dolor no senta
llà donchs jo pens remey aconseguesca
altra dolor me plau que sia fresca
jo prech la mort que morir me consenta.

L' imaginar per null temps no 'm esmenta
altra dolor é que apart no sia
fá donar plor perdent tota alegría
fuig de les gents no 'm plau que algú me senta.
Deman de vos que de mi 'us vulláu dolre
açó deman que leument puch atenyer
é no es poch ab que no 'm vulláu fenyer
gran part de mal vos me poréu disolre.

Dona tal sóu, que per vos me vull tolre
tots los delits que 'l mòn als jovens dòna
á vostre amor lo meu cor s' abandona
lo vostre cos per Dehesa vull colre;
é si d' açó vers Dèu comet ofensa
jo me 'n confes (á penedir no baste),
la gran sabor del penident no taste
la vostre pens ser de verins defensa.

Tot lo revés muda ma vana pensa
pregantvos mòlt que mi no vulláu planyer,
é si reclus me véu la gent complanyer
de sos delits me péix amor é 'n pensa:
Amor á mi tan cominal se mostra
que fá que 'l foll de mon gran mal se planga,
é donchs enuig de mi no 'us ne atanga
ma fort dolor será menys sens la vostra.

TORNADA.

Lir entre carts, amor los mals me mostra
tots quants venir en un amador poden
reblos mon cor tots quants en pensa 'm roden
é quant los call aquesta es llur mostra.

XXXVI.

Per mólt amar ma vida es en dubte
mes no cregáu que de la mort me tema
á poch á poch ma esperança 's fema
é 'm vol fugir mes no 'u fá en orrubte;
haja mal grat de sa compasió
puix no 'm serveix á mon afany guarir,
eda lo venir
g é dóblam passió.

m' ha donat tal disposició
que mon voler esguarda sol amar
é fahent als serveix á companyar
l' estat d' amor en tot l' als abandó.
Jo am amor y ell punt á mi no ama
é per ell am linatje feminí
generalment (sia entés axí)
aquella vull que en sa culpa 'm desama.

Ab tort é dret mon cor d' amor se clama
tot en passat y ab dret gran de present
no perqué fos en algun temps content
per null temps hac tempre la mia flama;
del temps passat jo no 'm clame d' amor
ell me valgué mes noguem la temença
envergonyit no mostrí benevolença
ne fíu saber mon valer é dolor.

E per finir mos jorns ab gran tristor
é per haver amor algun just clam
jo desamat vol qu' estretament am;
si que amant del món perdrá sabor
mí avorrint ab no abastat conort
é fora vos tot quant Dèu haja fet;
mon avorrir en compte vos no met,
més que mi 'us am, si no 'm crehéu féu tort.

O amadors, no 'us cayga del recort
un fet tan car per sola estranyedat,
jo gran parler, dos anys só mut estat,
no cregáu donchs que dolor done mort.
Jo som aquell qui 'm fóra desixit
del esperit al cos carga fexuga
mes no 'm es lluny una hora desastruga
que perdre 'l món será millor partit.

TORNADA.

Lir entre carts, mólts trobadors han dit
que 'l bé d' amors es al començament,
jo dich qu' está prop del contentament
é que morrá si 'l desig es complit.

XXXVII.

Si com l' hom rich que per son fill treballa
é sol per ell vol que 'l haver servesca
é quant la mort vol que 'l fill jons fenesca
dóna sos bens é tot goig de si talla,
ne pren á mi que lanç tot mon delit
perdent á vos lo goig de mon entendre
car mon voler en als no pot compendre,
ans tota res m' es enuig y despit.

Amor á mi vostre cos ha embellit
tant que lo blanch d' altre cos negre par
é la negror qu' en l' ull bellesa par
sémblam vermell mostrant cos infortit.
A la valor la fama 's enganosa
aytant valéu que no se deidor
que 'us lloas prou sino vostre amador,
aquest parlar no 'us façá ergullosa.

Ma vida es amarga é plorosa
si pert á vos é per vos pert lo món
tots los camins d' aquest tancats me són
si fall á mi esperança duptosa.
Lo malfactor qui á la 'sglesia cuyta
torbat no 's móu si de ella pert camí
ne pus ne menys é donchs ne pren á mí,
torbat me sent perdent compte de fuyta.

Ma voluntat ab la rahó no lluyta
cascun fá lo mes de son poder
ma voluntat pus d' amar no pot fér
son poder fá é ma rahó la encuyta.
D' un ventre trist exir m' ha fet natura
per vos amar fón lo méu naximent
no se als fatscom no 'l fón de present
en fér que vos d' amar haguesseu cura.

Sobres amor dos estrems me procura
é lo mig d' ells no puch haver trobat
d' un poch esper no puch esser lançat
per gran desig del qual es sa' factura,
é d' altra part lo desig es tan grant
que no consent ab si ferma crehença
que per null temps me haja á benvolença
de hu en als vaig axí rodolant.

TORNADA.

Lir entre carts, quant lo desig es grant
vol compliment per fugir á dolor
é ja complit ensemps mor ab amor
en mi tot sol á vos es ja errant.

XXXVIII.

Sobres dolor m' ha tolt l' imaginar,
l' enteniment no 's dol, n' es pot esbatre,
aytant es dol que 'l ha calgut abatre
é mon afany plorant no 's pot mostrar,
no trob remey car ma dolor es tanta
que mon voler en parts no tinch partit
ne 'n sol un lloch lom trobe ahunit
sinó 'n morir é viure que 's decanta.

Si com l' hom flach qui 'l es forçat triar
ab qual de dos homens forts s' ha combatre
no sab pensar ab qual dega debatre,
espaordit sos comptes no sab far.
Ne pren á mi qui lo viure m' espanta
é lo morir me será gran despit,
com viure vull, la mort prench en delit,
com vull morir, la vida tinch per santa.

Si com aquell qui en veri donant
al mestre séu é quant véu sa dolor
há pietat del mal de sou senyor
é sobre aquell vol esser ajudant,
vos pensament per qui mon seny s' absenta
per los treballs dant li alterament
á son afany donáu acorriment
puix que sos mals per mi ja vostre 'ls senta.

Jo contrafaç Nau en golf perillant
l' arbre perdent é son gobernador
é per contrast de dos vents no discor
los mariners embadalits están,
é cascun d' ells la sua carta tenta
é son discors en llur acordament,
l' un volgra ser prop terra passos cent,
l' altre tan luny com vent pot dar empenta.

Ma voluntad ab que en la mar fuy mes
fallida es é pográ 'm fer ajuda
ja ma rahò de son lloch es caiguda,
mos pensaments contaris 'm han atés,
ja mos desigs no saben elegir
vida ne mort qual es la millor tria
natura en mi usa de maestria
é pren la mort per major dan fugir.

TORNADA.

Plena de seny, no 's pot ben soferir
vida y dolor sens pendre algun espay,
lo meu desig se converteix en glay
quant me recort que res vos haje á dir.

XXXIX.

Callen aquells qui d' amor han parlat
é dels passats delint tots lurs scrits
en mi pensant metenlos en oblits
en mon esguart nengú es enamorat
car per desig sens esperança haver
tal passió james home sostench
pera 'ls damnats nostre Dèu la retench
sols per aquells qui moren sens esper.

Puix mon afany es entre tots primer
amor fá tort com se reté mon dret
als folls é pechs no 'n dóna fam ne set
ne fret ne calt tots han complit mester
car no ennobleix tota mercé son alt
mercé havent si james la demana
jo d' amor visch é d' esperança vana
si pens haver rahò de fret ne calt.

No só empes ne temptat per desalt
de res que 'n cos los méus ulls hajen vist
l' enteniment per lo vostre es conquist
en gran rahó es causat aquest alt,
vos no vehéu ma pura intenció
car desamor en vos fosqueix la vista
perçó romanch ab la mia arma trista
com no miráu la mia afecció.

Del pare-sant no 'm cal haver perdó
car mon pecat es amar follament
demanla á mi car per mon sentiment
he fet d' amor cativa ma rahó.
Sia content amor del cos sens pus
é la rahó servirá son ofici
mon sentiment que 's veu prim sia nici
que no s' esguart ab qui tinga l' ull clus.

Fent bé á mólts á la mort me acus
car seré espill dels leals amadors
prenent remey á totes llurs dolors
car envers mi tota dolor es jus,
aytant com he pus alt llevada pensa
é netament hay en amor entés
seny feminí fora m' ha enpes
fent á si tort é á mi gran ofensa.

TORNADA.

Plena de seny, jo vull y Déu dispensa
que per amar jo fenesca mos jorns,
mes si 'n escap per null temps daré torns
per dona que en ver amor se defensa.

XL.

Veles é vents han mon desig cumplir
fahent camins dubtosos per la mar,
mestre é Ponent contra d' ell veig armar
Xalcç, Llevant los déuhen subvenir
ab llurs amichs lo Grech é lo Mitjorn
fent humils prechs al vent Tremuntanal
qu' en son bufar los sia parcial
perqué tots cinch complesquen mon retorn.

Bullirá 'l mar com la caçola al forn
mudant color é lo estat natural
é mostrará voler tota res mal
que sobre si atur un punt al jorn,
grans é pochs peixs á recors correrán
é cercarán amagatalls secrets
fugint al mar hon son nodrits é fets
per gran remey en terra exirán.

Los pelegrins tots ensemps votarán
é prometerán molts dons de cera fets
la gran pahor traurá á llum los secrets
que al confés descuberts no serán,
en lo perill no 'm cauréu del esment
ans votaré al Déu que 'ns ha ligats
de no minvar mes fermes voluntats
é que tots temps me seréu de present.

So tem la mort por no servos absent
perqué amor per mort es anullat,
mes jo no crech que mon voler sobrat,
puscha may ser per tal departiment,
jo só celos de vostre escas voler
que jo morint no metáu á mi noblit
sol est pensar me tol del món delit
car vos vivint no créu se puscha fér.

Apres ma mort d' amar perdrá poder
é sia tost en ira convertit
é jo forçat d' aquest món ser exir
tot lo méu mal será vos no veher.
O Dèu, perqué terme no hí ha en amor
car prop d' aquell jo 'm trobara tot sol
vostre voler saberá quant me vol
tement, fiant de tot l' avenidor

Jo som aquell pus estrem amador
apres de aquell á quí Dèu vida tol,
puix jo son viu mon cor no mostra dol
tant com la mort per sa estrema dolor;
á bé ó mal d' amor jo ṣo dispost
mes per mon fat fortuna cas no'u porta
tot esvellat ab desbarrada porta
me trobará fahent humil respost.

Jo desig ço que 'm porá ser gran cost
y aquest esper de mòlts mals me conorta
á mi no 'm pláu ma vida sér estorta
d' un cas mòlt fér qual prech á Déu sia tost;
lla donchs les gents no 'ls caldrá donar fé
al que amor fora mi obrará
lo séu poder en acte 's mostrará
é los méus dits ab los fets provaré.

TORNADA.

Amor, de vos jo 'n sent mes que no sé
de quala part pijor me 'n romandrá
é de vos sab cell qui sens vos está
á joch de daus vos acompararé.

XLI.

Amor se dol com breument jo no muyr
puix no li fall per esser de mi fart
car sos mals ginys 'm han portat en tal part
que mon delit es quant de plor abuyr
é de mon dan jo no sò mal mirent
cart so forçat d' entrar dins tal presó
que 'l seny tinch pres l' arbitre y la rahó
amor ho té per séu forçadament.

Jo fás tot quant me diu lo pensament
é si hagués tan seny com Salomó
fòra tot poch no dar ocassió
que no temés á son gran manament
cell qui no sent ço que pot fér mòlt amar
jo li perdó si de mi vá trufant,
Piramus volch morir passat d' un brant,
é per semblant mort Tisbe volch passar.

Si no es pech, qui 's déu maravellar
de algun cas fort qu' esdevenga al amant?
L' hom fora seny no pot ser ben usant
tal me confés, donchs no 'm vulláu reptar;
amor ha pres lo carch si en res fallesch
car so abstret de seny é de saber
é res no faç en contra son voler
desijant bé la dolor li graesch.

Estant á part tot sol jo 'm enpeguesch
imaginant ço que deuria fèr
d' executar no dech haver espèr
puix lo primer afaig no enseguesch,
l' imaginar amor me vol rependre
tant llargament ab vergonya 'm refrena.
¿Com se fará que ab cara serena
haja poder de ma rahó estendre?

Los fets d' amor jo no puch bé entendre
de grans contrasts ma opinió es plena
hónrram lo jorn que no sent ulla pena
pensant en ço que vinch al arma rendre,
si altra veu l' imaginar mi parta
per dar senyal que jo sia cregut
suplich la mort que en un tal cas m' ajut.
é si no 'm val ma veritat jáu morta.

TORNADA.

Lir entre carts, fins á veure la porta
de mos delits sobirans só vengut
no hi he tocat ans me 'n torn com á mut,
é per tornar ja trob la via torta.

XLII.

Leixe la sort lo seu variat torn,
cesse amor son doloros costum
d' ell só content si be no 'u acostum
no 'm pot donar mes en lo present jorn.
Mes jo vull ço que natura no té
é desig mes que jo no puch trobar
volent que res no pogues empachar
aquell delit que per amor me vé.

Cert es á mi que pren mes aquest bé
que tots aquells que jo poria haver
que dels passats compte no me 'n cal fèr
foren no res segons se veurá bé,
delit d' amor no prehí james tant
que fès celos de tot l' avenidor
ara tem mi que no 'm fallega amor
é, quant hi pot nóure, jo so duptat.

E si de mi jo 'm trob segur pensant
á vos jo tem aytant com á enemich
mes sobre tot amor tem que desllig
aquell nuu cech del qual ell, fon lligant.
Aquell voler que jo puch bé regir
no 'm fá pahor ne res qu' en mi será
l' altre voler que en passió estará
dónem la mòrt quant me volgrá jaquir.

¿Perqué 's pot fèr que pot díminuir
en mi amor sens mon consentiment?
Ja he dolor é com mon sentiment
no es forçat de mon voler seguir
é jo segur d' amor é mi é vos
tendrem per cert de ser ben hauirat
é als no' m fall sino seguretat
car en presbent ast' en ser gloriós.

James amí que no fos desijós
d' aquell desig que per fretura havém,
d' alguna part lo meu voler fon sém
perqué 'm fallí en part ser delitós
amor en mi de nou termens ha més
mon desig he per vos cumplit de tot
ab fermetat vull sols haver un mot
que d' enemich d' amor sia defés.

Vostra valor m' ha en amor empés
é lo voler que 'm sembla qu' es tot meu
en l' alt secret que fèr compte no 's deu
car forçat fuig d' aquest foch encés
si la valor vostra y lo volet fall
ab ells mesclat lo méu alt finará
mentres vulláu é valgáu no morrá
d' aquestes tres pedres fás mon fermall.

Tot escrivent jutja lo seu treball
pus afanyós que no 'l del cavador
tot axí 'n pren á cascun amador
baixant tot cas y 'l séu munta á cavall.
Lo pobre hom fá juhí del tirant
que son pensar tostemps corra adelit
ja es de Dèu qui viu ab null despit
car lo pus rich es lo mes pobrejant.

Jo sò amat é visch dolorejant
d' altres dolors qu' el no amat no sap
jo tem d' amor lo cor é mes lo cap
d' aquella que de present es amant.
Jo am mòlt mes per serne ben volgut
car mon delit de s' amor se nodreix.
Si contra amor lo seu voler falleix,
qui pensará lo dan á mi vengut?

TORNADA.

O foll amor, en dolor sò caygut
com no veig hom qui parle bé de vos
é sentne tals que n' han justes clamós
Dèu guart á mi de ser en tal vengut.

XLIII.

Si bé mostráu que mi no avorriu
ans vos altáu de ma simple paraula
y mos escrits no crehéu esser faula
é 'us pláu de mi si algun hom be 'n diu,
quant jo imagin que per vos jo amar
avorresch mi qui res no hi fall de entegre
en aquell punt tot mon voler es negre
puix que 'l vostr' alt no passa en ben amar.

Conort bastant en mi no puch pensar
é si per temps alguna part ne atench
será perçó comprat d' amor tal prench
que 'l sabrá mal si 'l he desemparar.
Hauré amor de mi desposseit
que per null temps tal servent cobrará
aquest pensar conort m' aportará
durará tant com seré enfellonit.

So que deman' mereix préu infinit
no 'l vull haver ab res no mereíxent
l' ánima 'us do que es á Déu bell present
ella no 'l pláu haver lo cos jaquit;
no 'us prech d' amor mes que lam demostréu
del que es en vos hauré singular grat
si bon voler me teniu amagat,
tan am lo mal ab que 'l me amaguéu.

Jo som ben cert que vos me coneixéu
é los tres temps de mi no ignoráu
mos pensaments jo crech que sapiáu
no 'us preheu donchs si no 'm regoueixéu,
lo mèu voler al infinit s' acosta
será content de 'l vostre poch ó mòlt
donchs en vers mi no hi cal anar d' escolt
lo camí es pla sens barranchs ne gran costa.

Vostre voler tot quant puch dar me costa
no 'm resta pus que 'l viure dolorós
dos grans contrasts de voler veig en vos,
mon viure 'us pláu, de mort es la resposta;
los ulls tinch cluchs no conech nit ne jorn,
ne tinch hom prop qui del temps me avise,
no sent res ferm ab que lo temps divise
ab tot açó ma pensa no pren born.

TORNADA.

Lir entre carts, dins mi port un calt for
cohent un pá d' una dolça sabor,
y aquell mateix sent de gran amargor,
tot açó 'm pren déu hores en lo jorn.

XLIV.

Retíngam Dèu en mon trist pensament
puix que no 'm tol ço perqué pas tristor
en ella sent una tan gran dolçor
per si é com altre delit ne sent,
sens grat seré si james lam despull
é solament afaig de ella eixir
tant gran delit me sent d' ella venir
que, no desig res, fora mi, ne vull.

Tot quant jo pens é tot quant véu mon ull
tant com es bell é mes portant delit
de tant me trob jo pus adolorit
car en mon cor bon delit no s' recull,
fet es de mi lo que s' devie fer
perdent amor no vull que 'm ajut Dèu
en fér que 'l mòn me dòne res del séu
puix no té res dispost á mon voler.

Menys de sér tríst no m' pláu délit haver
d' aquell ho dich ab la tristor mesclat
car aquest es lo pus terrible estat
de tots aquells que 's pot al mòn saber,
jo pert açó que mòlts homs han perdut
é me 'n dolch mes tant com d' amor los pas
per massa amar jo 'm tròbe en aquest cas
no havent als preat ne conegut.

Amor ha fet que en açó sò vengut
que per lo mòn per no poder amar
é pogras fér si pogués comportar
que jo amas é qu' amor no m' ajut,
tot fon ensemps veure jo no dispost
áleixarme de amór totalment
de que romanch én tal trist pensament
que á la mort visiblement m' acost.

Trist ab delit la mort jo pendré tost
é ja en mí es perdut mon remey
forta passió abasta mudar lley
é fér d' acér é pedra cor compost.
Jo so aquest qu' en la mort delit prench
puis que no tolch la causa perque 'm vé,
ma passió en tristor me deté
que no sent pus en son temps ni entench.

Mon mal no es tant com en altre 'n vench
jo l' he fet gran preant mòlt lo que pert
car vehent me ser de tota amor desert
la terra 'm fall é al cel no 'm estench;
mentre no pens jo trob algún repos
mes l' esperit méu tostemps está trist
per l' hábit pres que llonch temps es que vist
de un negre drap ó celisi mòlt gros.

No 'm fá delit res pertanyent al cos
puix l' esperit no hi es participant
natura en mi saviament obrant
vol que 'm esforç é mon dret no hi pos,
é ja del tot vençut per l' hábit vell
no prench delit en res fora 'l costum
pensant mos mals tot lo temps hi consum
é senthi bé puix me delit en ell.

No trob' en mi voler é menys consell
á desijar cosa alguna del mòn,
mos pensaments recollits dins mi sòn
per no pensar res que sia d' aquell,
lo dia clar volgría fos escur,
adulaments é plors en lloch de cants,
no té lo mòn coses á mi bastans
en fer que dol per tostemps no m' atur.

Per ignorar vé que 'l hom se procur
grossos delits no sabent quant se nóu
fora tot seny es qui sos comptes clóu
que perduts ells del món se desnatur.
Açó es ver mes tristor me té prés
tant que delit sent com tal me conech
é sab fer tant que tot delit renech
no puch sentir altre 'n senta jamés.

Mólts han jaquit lo món sens perdre res
mes per consell de llur bona rahó,
é jo 'l jaqueixch per falsa opinió
pensant que pert lo món tot quant es,
mon foll pensar me disponch voler tal
que fet ha mi Déu d' amor adorar,
é jo forçat de aquell apartar
me par ser bo tot quant á tots es mal.

Puix que lo món ne Déu á mi no val
á rellevar la causa d' hon so trist
á mi plau bé la tristor que jo vist
delit mi sent mentre jo 'm trobe tal,
á Déu suplich que viure no 'm allarch
ó meta en mi aquest proposit ferm
que mon voler envers ell jo referm
perqué amant á ell no trob' enbarch.

TORNADA.

Axí dispost dolç me sembla l' amarch
tant es en mi enfectíonat lo gust
há temps he cor d' acer' de carn é fust
jo so aquest que m' dich Ausias March.

XLV.

Lo jorn há pór de perdre sa claror
com vé la nit qu' espandeix ses tenebres
pochs animals no clouhen les palpebres
é los malalts creixen de llur dolor,
los malfactors volgren tot l' any durás
perque llurs mals haguesen cobriment,
mes jo visch menys de part en mon turment
é sens mal fer volgra que tost passás.

E d' altra part fás qus que si matás
mil homens justs menys d' alguna mercé
car tots mos ginys he trets per trahir me
é no cuydéu que 'l jorn me 'n escusás,
ans en la nit treball rompent ma pensa
perqué en lo jorn lo trahiment cometa
pòr de morir ne de fèr vida estreta
no 'm tol esforç pera complir ma ofensa.

TORNADA.

Plena de seny, mon enteniment pensa
com abtament lo llas de amor se meta
sens aturar pas, tenint vida dreta,
vaig á la fi si mercé no 'm defensa.

XLVI.

No 's maravell algú perqué m' enyor
car tot delit es ja fora de mi
tant com major part d' aquell jo sentí
com es passat se dobla ma dolor,
car jo crech cert que lo temps es passat
ab cor tot ferm que tal en mi no torn
plaguès á Dèu que 'm desmembrás lo jorn
ab qui, iré hon amor m' ha delitat.

Si com lo temps á plóure aparellat
la terra y vent l' es á plóure avinent,
tota dolor d' altra m' es convinent
que en ma dolor sia passionat
tot cas estrem me porta á recordar
lo propi dan y l' llunyament de bé
mes jo 'm dolch mes s' algun mal d' amor té
car en l' afany es companyó é par.

Si cas semblant adalgú veig passar
jo 'm dolch pus fort é planyent he delit;
planch ell é mi é am l' oy é despit
del qui jamès sentí lo mal d' amor
é crech de cert esser malventurós
qui major bé que 'l bé d' amor sentrá
així com jo se que son be perdrá
y ab lo dolç tast sentrá mes l' amargós.

Lo major bé de perdre es perillós
mes que 'l míjá y 'l poch es pus segur
é si en lo mòlt havia llonch atur
tot bé complit sería entre nos:
Mes dintre nos nostre enemich portám
qui sense nos lo nostre delit tol,
é fora nos d' embarchs un gran estol
es com lo ferm voler de dona amám.

Tants son los dits deslligants lo lligam
que no hi ha nuu que puscha ser dit cech
en fér contrast vers amor hom no es llech
dins nos mateixs medicines trobám.
O nostre amar fer son mal cor é cap
la sua amor no pot mòlt envellir
ó son voler per temps ha enmalaltir
é casos mòlts d' hon no veig hom escap.

Be 'm maravell hon tanta dolor cap
com en aquell qui en temps dolent é trist
lo prosperant ab lo recort ha vist
l' esperiment solament açó sap
no esperant ja delectació
per mudament primeramént de si
é per defalt de no trobar en qui
plaure poguès sa carn é la rahó.

Mon remembrar es ma confusió
é com no sent que bé 'n dega venir
car he perdut delit quant al sentir
l' enteniment es obs que altre me do,
habits novells serán no coneguts
é será mòlt si en aquest temps durant
vida no 'm fall lo delit esperant
ans que aquells á mi sien venguts.

TORNADA.

Amor, amor, aquells son decebuts
qu' en joch de daus y dones han llur bé
car menys ferm res la fortuna no té
de mal en bé dins un punt son caiguts.

XLVII.

¿Qui 'm tornará lo temps de ma dolor
é 'm furtará la mia llibertat?
Catiu me trob' licenciat de amor
é d' ell partit tot delit m' es llunyat;
si col senyor avorreix lo servent
que null cástich ne carrech li vol dar,
axí amor m' ha dat 'bandonament
que son poder en mi no l' pláu mostrar.

En ira está de Dèu lo pecador
com en est mòn treball no li es dat
dels bèns de Dèu no sia esperador
no há lloguèr qui no ha treballat
axí d' amor qui no sent lo turmènt,
en sos delits no s' cur adelitat
tot amador prenga en açó esmènt
que sens tristor no 's pot mòlt alegrar.

Dolor es gran de tot fin amador
com desesper li es devant posat
mes per mercé amor l' es donador
que d' esperar dellit no es lançat
goig é tristor li están de present,
esper é pòr lluny li volen mostrar,
son mal ó bé dels quals hu tostemps sent
é lo que pert apres torna á cobrar.

Apres lo mal qui sent de bé sabor
no pot ser dit de tot mal ahuirat
lo past de amor no ha tanta amargor
que sus tot dolç no sia estimat,
de la sabor no 'm conech sentiment
é pus amarch que fel he de gustar
car jo sofir dolor d' enyorament
ne veig camí per algun bé esperar.

Qui d' amor fuig d' ell es encontrador,
é jo qui 'l cerch dins mi no l' he trobat
en lloch lo veig disfamat per traidor
é fuig de mi qui 'l he mills que altre honrrat.
Jo no 'l deman per donal' mon vivint
mes que dins mi ell vulla reposar
sembla la mort qu' alcança lo fugint
é fuig aquell qui la vol encontrar.

Cremat vull ser d' amor per sa calor
car dins son foch jo 'm trobe refrescat
si com lo sanct havent en Dèu ardor
en son turment se troba aconsolat,
tant quant amor es fort y en mi potent
lo seu delit prop mi sent acostat
si 'l trob' escas altre m' ha fer content
fora de mi mon delit he trobat.

Aytant pot fer d' amor sa gran favor
que bastará fer que 'l enamorat
no 'l tocará esperança ne pòr
tant estará en goig present trobat,
jo 'n so oblidat havent tal sentiment
propi es á mi tal estat desijant
al ignorant desig no 'l vé en esment,
enemich m' es l' hom d' amor ignorant.

L' home no pot ser al mòn vividor
si d' humor mal será vist netejat
lo bé y lo mal conservan la calor
d' hom radical que sens ells es guastat.
axí d' amor qui lo seu mal no sent
no pot en ell sa passió durar
desig lo té que es de bé falliment
y 'l bé atès tal desig fá cessar.

TORNADA.

Amor, amor, jo só ver penitent
com de ingrat vos he volgut reptar
per no trobat lloch á mi convinent
es lo defalt com jo no puch amar.

XLVIII.

En aquell temps sentí d' amor delit
quant mon pensar mira lo temps present
l' advenidor no 'm porte en esment
que lo passat fonch llançat en oblit,
ja no 'm fará mon sentiment dormir
qu' en lo començ ignor sa mala fi
tals fats amor sol aportar ab si
que tots sos bens en dol han convertit.

Lo bè d' amor clar mostra ab lo delit
al amador lo mal qui l' es vinent
es senyal que no pot esser mintent
donchs en lo goig se troba entristit,
qui es content es mòlt prop d' avorrir
en pus breu temps que de vespre á matí
grat sobre grat en cambis favorí
errant es dret no 'l pláu debats finir.

Lo desijat pler se volta en despit
no te lloch ferm d' amor lo sentiment
sos torns he vist assats complidament
é veig aquell de mills colors vestit,
detras ell vá continu penedir
tal seguidor no 'l viu mentre 'l seguí
ab los ulls cluchs detras sos péus aní
guiantme en part hon tart poguí eixir.

Si com lo jorn vá primer que la nit
é d' ella es un cert demostrament,
vá lo delit d' amor primerament
dolor apres no vol haver jaquit.
Havent poder de tota res delit
que ab sa llet dolça delit nodrí
tot ço que naix delit ho consentí
é corromp sí per extrem dolorit.

Dels mals d' amor que trobadors han dit
no se pus fort que son gran mudamènt
lo ferm estat no dura longamènt
seguint aquell un novell apetit,
fahent jaquir ço que vol hom seguir
mon apetit vol ço que no volguí
volent amar llo donchs jo avorrí
é no volent amí sens consentir.

Certs mals d' amor per sa culpa he dit
altres ne son fortuna mal mirent
casos portant d' hon vé departiment
donant enyor y entre alguns met oblit,
á mort breument amor porta á morir
jaquint dolor aquell que no morí
é lo qui mor no tem final juhí
per gran dolor forçat d' amor partir.

Los fets d' amor no puch metre en oblit
ab qui 'ls haguí ne 'l lloch no 'm cáu d' esment,
no puch sentir com los era sintent
bon seny no teny no es per seny sentit,
lo méu recort á mi no pot suplir
dar lo delit que per amor sentí
perdent lo tast que per amor tastí
á poch instant lo delit viu fugir,

Ab la rahó algú no ha sentit
lo mal d' amor é lo delit que 'n sent
cn altre lloch ha son setíament
y es ja dins mi alterat y marsit,
quant altres béns de mi jo veig fugir
enyor aquell que temps fon que 'm fugí
puix que lo lloch d' amor en mí fallí
amor en mi no 's troba hon tenir.

Tot mudament es veramènt fallit
é d' amor es lo séu sostenimènt
car de res l' hom pot esser may contènt
si en un estat amor la té establit.
Si fermetat amor fá defallir
¿com portará res ferm amor en si?
Donchs si amor en fermetat fallí,
rahó es gran puix no ferm la tenir.

TORNADA.

Amor, amor, temps es de penedir
si que vehent no 's gire mon camí
lo vostre bé fastig porta prop sí
ó tal dolor que sab próu qui 'u sab dir.

XLIX.

No pot mostrar lo mòn menys pietat
com en present de sobre mi pareix
tot amor fall sino á sí mateix
d' enveja es tot lo mòn conquistat;
hom sens afany no vol fér algun bé
com lo fará contra si ab gran cost?
Cascun cor d' hom jo veig pus dur que post
algú no 's dol si 'l altre algun mal té.

Lo qui no sab no pot haver mercé
d' aquell qui jáu en turment é dolor
donchs jo perdon á cascú de bon cor
sinó fuy plant del que mon cor sosté,
secretament ab no acostumat mal
ventura 'm fá sa disfavor sentir
d' amor no 'm clam sí bé 'm porta á morir
bé y mal passant jo 'm reste cominal.

Altre socors de vostra amor no 'm val
sinó que 'ls ulls me demostren voler
ne res pus fort de vos no puch saber
ans si mes cerch per ser content no 'm cal,
jo veig mòlt hom, sens amar, ser amat;
y 'l mentidor tant com vol es cregut,
jo 'm trob d' amor tan sobrat y vençut
que dir no puch quant só enamorat.

TORNADA.

Amor, amor, un habit me he tallat
de vostre drap vestintme l' esperit,
en lo vestir mòlt ample l' he sentit
é fort estret quant sobre mi es estat.

L.

Mòlt he tardat en descobrir ma falta
per lo jovent que 'm nega experiment
en un cas nou l' hom es mal coneixent
é majormént si la rahó es malalta
per gran esforçs de folla voluntat
car tant com es la voluntad moguda
l' hom déu haver del seny major ajuda
si virtuós vol esser nomenat.

Qui son camí verdader ha errat
per anar lla hon vol sojorn haver
esli forçat que prenga mal sender
é may venir en son lloch desijat,
tal cas m' ha pres volentme contentar
mon ferm voler per altre tal amant
no ha trobat lo séu propi semblant
car son esguart es verament amar.

L' enteniment en qui 'l juhí no es clar
forçadament há pendre opinions
voluntad móu sofístiques rahons
fentles valer é per bastants passar;
si com Florí que bona color há
é no val res coneguda sa lley,
m' ha pres á mi qu' en pensa montí á Rey
fahent rahons quals veritat desfá.

E si pas mal bon dret ho consentrá
puix es dit foll cell qui serveix senyor
que no pot fér content bon servidor
é per null temps ningun dret juhí fá,
é mes qui mal administrador es
al cavador donant lloguér de metje
en los llochs plans fá durar lo estret setje
lo fort castell en terra tost ha més.

Prénmen axís com á grosser pajés
qui bon sement en mala terra met
ultra cuidant pensa haver bon esplet
d' aquell terreny qui buida los granés,
assats há seny qui no há sentiment
per encercar é trobar la rahó
é pren esment del mal del companyó
per cas passat jutja lo séu present.

Seguint lo estill qui natura consent
é çó que 'l seny é veure clar abasta
negre forment no dòna blanca pasta,
ne 'l estre ranch es animal corrent.
Tant poch será que nulla dona senta
ne veja prim lo fin secret d' amor
si per amar no sofir gran dolor
y en sentiment triada en millers trenta.

TORNADA.

Plena de seny, si algú mi esmenta
tots los oyents diuhen que só millor
pus franch é fort é callant amador
ma voluntad hahent d' amor serventa.

LI.

Lla sò atés d' hon sò volgut fugir
tinchme per pres é no sò empresonat
mes jo veig clar lo cos de mon mal fat
é no 'l he vist ans que en sos mans venir.
Prénmen així com al devinador
de sa gréu mort per alguns clars mitjans
prenosticant no fugir de ses mans
ja té per fet tot quant es venidor.

O tu mal fat, mal prenosticador,
te veix així com si fósses present
per tal senyal que no pot ser mintent
puix m' ha plagut lo que fuy 'vorridor,
quant sò vengut al prenosticat punt
vehent, fuy orb; é sabent, ignorant;
no se que fon que 'm tench lo cor tirant
per anar lla hon no volgra ser junt.

Si col senglar que devalla del munt
pels cans petits qui no 'l basten matar
é baixa al plá hon véu Alans estar
vol é no pot tornar del pla en amunt,
ne pren á mi qui, per fugir mal poch,
caych en les mans de dolor sens remey
perpetual sens mudar esta lley
ans creixerá com, en lloch dispost, foch.

No créu lo fat mòlt hom qui es badoch
é mòlt grosser li alonga 'l poder
sobre que vá é que pot en nos fér
lo cos es feu é tot quant d' aquell toch,
mogut é ferm há lo poder per Dèu
tant quant al temps se mostra variat
mes tot per Dèu es aixi ordenat
lo qual no 's móu ne muda l' orde séu.

Lo fat se pren segons l' entendre méu
tot quant es d' hom de fora la rahó
lo foll es séu é sa electió
del savi pren quant á natura déu,
no se lo fat si guarda sols la fí
ó si la fí péls mitjans mirará,
lla donchs lo fí son esser mudará
si los mitjans pendrán reves camí.

TORNADA.

Mare de Dèu, hajes mercé de mi
ó fésme ser de tu enamorat,
de les amors que sò passionat
ja conech cert que sò mes que mezquí.

LII.

A mal estray es la pena estranya
é lo remey hauria ser estrany,
é qui de fret mort per entrar en bany
haurá calor si aigua freda 'l banya,
é si 'l començ vé pél mig, imposible
lo mig segueix é la fi al començ,
ab forces tals amor mi amant venç
que planament lo dir no 'm es posible.

En contra mi amor es mòlt horrible
é tant plasent que 'm ha fet ser content
car devant mi tinch bé complet present
é d' altra part me puny dolor terrible,
aquesta es una dolor novella
que dins mon cap ha fet novella obra
desassentant la mia pensa pobra
que á sos mals tenia ja la orella.

Amor en mi fá mólt gran maravella
fermant ses lleys en temps passat passades
mes per llonch temps eren ja oblidades
per mi amor son poder·torna en sella
així com Dèu miracles volch mostrar
perque 'ls juhéus fermement lo creguessen
fahent parlar los muts é que 'ls cechs vesssen,
amor li pláu que perda lo parlar.

Envers alguns açó miracle apar
mes si 'us membrám de En Arnau Daniel
é de aquells que la terra 'ls es vel
sabrém amor vers nos que pot donar;
cella que am en egual de la vida
mostra avorrir en fets y en continent
quant li só prop he d' ella esbayment
ab continent de haverla avorrida.

Dins en mi sent una força infinida
tant qu' es pus fort que lo desig d' amor
cascun d' aquests d' amor pren sa favor
mes egualment entr' ells no es partida,
car mon desig no basta ferm llaços
á la gran pór qui ' bat fort é castiga
d' aquesta es amor tan gran amiga
que tol poder al desig de sos braços.

TORNADA.

Lir entre carts, amor no té pus llaços
que 'm tinguen pres si d' aquests jo 'm escape,
ungles no té ab que ma carn arrape
mes dorm segur de present en sos braços.

LIII.

Tant he amat que vinch en desamar,
si com aquell qui amichs ha tengut
per llur defalt haventlo decebut
á tot lo món se gira en ahirar,
car gran amor porta ab si carrech grant
viure no pot sens gran sosteniment
lo séu semblant voler l' es sostenent
y aquell no ferm amor vá tremolant.

Qui ama poch no déu ser desijant
que son amat li sia estrem volent,
car poch voler no es voler sintent
del gran voler que li porta l' amant;
sol per amor se desija altre amor,
per si mateix no porta altre delit
é dóna cels, dant congoxós despit.
é lo delit de ser amat no corr.

Ja en amor no seré durador
car son afany sobrepuja al delit
al temps antich jo degra ser exit
que ignocent era tot amador,
l' home vell solia ser fadrí,
y en temps present es vell qui barba met;
cascun amor vol temps sens calt ne fret,
jo crem d' iverns é d' estiu tremolí.

Lo méu voler en amor no faltí
de ser entés é mólt menys satisfet,
Dèu ni lo món á tot oblit tramet
es mólt escás lo grat que jo 'n sentí;
per aquell préu que amor déu ser venut
jo dant aquell no viu que 'l atengués,
aquell voler que sens dir es entés
per mal sentit no fonch ben conegut.

Ab gran voler de parlar jo fuy mut
per no trobar rahó que 'm satisfès
á ma dolor que bastantment diguès
é per ço fuy hom sens amor tengut.
Mon cor sostrach la paraula de fé
ma boca tench aquella no passás
vergonya y pór guardaren aquest pas
é no fon vist com d' amor tal cas vé.

Menys mal d' aquest ¿qual fort cor lo sosté?
Qui es aquell que sobtós no esclatás,
que sa dolor á mostrar no bastás
é fós cregut hom sens amor é fé
é son voler vengués esser jutjat
per saber gros é voler deslleal
l' entendre séu vehent lo cominal
que fós ences d' entenimènt tapat.

Si ans de temps jo vist blanch é ruat
é lo méu cos mostra haver passat mal
será perçó com amor ja no val
aquell á qui natura ha enamorat,
perdent á mi jo solament no planch
mes á cascú qu' en tal cas se veurá
bé só jo cert qu' en tot no 'm semblará
car per honor jo 'm sech en pus alt banch

TORNADA.

Amor, amor, vostre poder es manch,
ó de ingrat esser podéu reptat,
qual d' aquets noms voléu en vos posat
de qualsevol costat jahéu en fanch.

LIV.

¿Hon es lo lloch hon ma pensa repose?
¿Hon será hon qne mon voler contente?
Ab escandall jo cerch tot fons é tente
é port no trob hon aturarme gose;
lo que d' abans de tot vent me guardava
ara es en mi cruel platja deserta,
vagabunt vaig la casa qui 'm es certa
treball es grant en part hon jo vagava.

¿Hon es aquell delit quant jo pensava
esser amat de la que m' entenia?
Tot mon voler y 'l séu no 'm defenía
d' amor en tant quant son poder bastava;
tots los senyals que amor donen á entendre
en ella viu no tollentne la obra.
¿Qui es aquell qu' en amor tant descobra
que no pogues d' ella sentiment pendre?

Ja res del món dolor no 'm pot defendre,
perdut es ja tot lo goig de mon viure,
á mos amichs de tristor puch escriure,
no 'm basta temps á podermen rependre;
tant la tristor afalaga ma pensa
que tot m' es trist quant puch oir ne veure
tant que 'm es grèu que jo vinga á creure
que á tristor jo puch haver defensa.

Puix que amor ab lo cor ferm dispensa
que sos delits follament los espere
é per açó del món me desespere
car sens amor tot delit m' es ofensa,
l' arma coman á Dèu lo qui 'l ha feta
deixant lo cos desastruch per mal astre
é ja no 'l pláu de sos volers lo rastre
puix ab dolor, viu per ell, no discreta.

Si com lo vell qu' en son temps vida ha feta
sats plahentment en algun art aprésa
é per fort cas aquella 'l es defésa
no sab en que son giny de viure meta,
ne pren á mi qui no sé com me visca
perqué d' amor me veig tancada porta
no se pus fér ne 'l voler me comporta
que d' aquest us per altra jo 'm desisca.

TORNADA.

O foll amor, malament se arrisca
qui per virtuts vol amar nulla dona,
sa qualitat y 'l lloch la fán ser bona
car en çahó qual será lo que hi visca.

LV.

No guart avant, ne membre lo passat,
un punt estret guarda mon pensament,
no guart la fi tenint mon seyn torbat
é per voler afectat al present,
no solament colpa del mal oblit
ne la tristor ne 'l dan que me 'n vindrá
apassionat per un present delit.
no 'm jaqueix temps per veure 'l que será.

Ja no conech mon dany ó mon profit
perqué 'l voler en res no dubtará
qui 'm dá consell de seny es defalli,
oint de mí lo que oir porá,
quant mes rahó contrastava 'l voler
per aquell fon sobrada en la fí
d' ella senyal en mi no 's pot saber
vence 'l voler rahó de mi fugí,

Mon pensament en vos es mes qu' en mí.
é mon delit per vos passa primer
james aquell ans que vos jo sentí
ma voluntad á mi troba darrer:
jo só content si veig content á vos
é tant en mi aquest desig es grant
que 'l sentiment es perdut de mon cos
fins que 'l voler vostre va sadollant.

Delit no sent la vostra carn tocant
tant mon voler del vostre es desijós
tal passió d' açó 'm veig al devant
que lo méu cos ne resta tremolós;
he tant desig que assats me améu
que no 's pot fér me bastéu contentar
é si 'm acost á vos veure poréu
que mon esforç es menys per sobre' amar.

E per ço 'm pens que 'm devéu desamar
car dintre mi jo crech que no vehéu,
pens que no bast pláureus al praticar
é muyr de pór que de mi 'us contenteu,
é quant algun de sa virtut 'm aeort
ó de alguns béns ó que sia mólt bell,
lo qu' á mi fall tem que 'us vé al recort
é desijáu tot cuant es en aquell.

A tot quant pór ateny ab son martell
tem lo méu cor fentse franch á la mort
car no imagin que no m' faça volpell
y 'l cert no crech é que 'm fés Déu report;
quant me cuyt ser ab vos en millor punt
sens algun cas mude opinió
distintament mon esser no há punt
á mal é bé cercant trobe rahó.

Lo turmentat ten present sa passió
que met oblit al mal 'd esser difunt
en semblant cas á mi conech que só
fugint dolor en major dolor munt,
tan de present me passiona amor
que jo pratich mólt qu' en amor me nóu
é coneixent me 'n resta gran dolor
com lo méu puny en matar mi se móu.

TORNADA.

O foll amor, conciencia 'm remóu
que diga 'ls mals de vos y lo fals bé
lo desperat no será menys de fé
y á mólt mezquí no 'l faréu portar jóu.

LVI.

¿Que 'm ha valgut contemplar en amor
é bé sentir sos amagats secrets?
¿De mos treballs quins comptes ne son fets?
Vanament he despesa ma dolor
tot lo méu seny franch arbitre 'l he dat
lo méu jovent tot per ell he despés
fins al present no me 'n só may représ
preant un mal per bé gran estimat.

Mon gran voler ha tengut mi cegat
é fins haver en vos esperiment
mólt he tardat en sentir lo que sent
enyor lo temps que no pot ser cobrat.
en aquest temps no 'm puch d' amor clamar
sinó de vos aquí he bé volgut
havéume entés é mal guardó retut.
¿Qui es lo foll que dona vol amar?

Si enteniment ha volgut Dèu mostrar
en dona al món, d' aquell no freturáu,
si Dèu es ver del méu no desaltáu
en qualitat ab mi 'us veig acordar,
pensar no puch que lo vostre voler
volgués may res per mi no fós complit,
é sia entes axí aquell delit
que 'ls amadors de carn han llur esper.

Aquell delit que 'l arma pot haver
en contentar en amor sa gran part
per mon sentir regles n' he dat é art
als amadors freturants de saber,
è vos he vist exir del vostre seny
en mi prenent delit y en tot mon dir
é vehéu clar aquell james fallir
ans mon voler en mes que 'ls dits ateny.

¿Si 'l fort castell gent d' armes lo costreny,
com es segur lo burch sens mur ne vall?
¿E si en vos la fermetat ne fall
no es al món algú d' açó no reny?
¿Com pot amar qui no es entenent?
¿Com será ferm lo qui es tremolant?
Vos entenent ferma vos variant.
de tot dich ver, mes de ferma jo ment.

D' altres amors só mes qui penident
lo remembrar tinch en abusió
en cap orat he cercada rahó
y enteniment hon Dèu may no 'l consent,
lo bon voler cerquí no sabent hon
los apetits he trobats en mòlt lloch
durant aytant com lo veure y lo toch
mes jo ab vos no si Dèu me perdon.

O amadors, recordéus lo que fon
de tots aquells qui primer son passats
los desgradats casos d' amor estats
y 'ls mals tant grans qu' en gestes escrits son;
ressemblant es á fort pluja d' estíu
portant remor de trons, mostrant rellamps,
y en poch espay los grans barranchs é camps
aigua ne han que trameten al riu.

Quals son aquells amadors que jo viu
que de amor durable porten jou,
fort voler crech mòlt poch durant los móu
ço que volrán llur apetit desdiu,
puig res é part no toquén de virtut
lo esperít par no há en sos delits,
vehent, tocant llurs desigs son cumplits
é tal voler es tost fart é vençut.

Qui en amor es bén apercebut
sab que james dona tench voler ferm
cor deshonest y enteniment en ferm
lo tol amor y no 'l han precebut;
com res del mòn sens honestat no dur
é lo delit sens entendre hom no pot
é dones han poca part de tal dot
amor no pot en elles fér atur.

L' animal brut será mòlt pus segur
d' est apetit qu' en dona no será
car solament en l' acte se mourá
sentint aquell qui en lo plaher l' ha dur,
ella pensant en algun passat cas
mourá apetit en fet luxuriós
é son voler es aytant desijós
tant quant en ell mes se adelitás.

Puix en tal fét dona de tant sobrás
l' ánimal brut membrant aquell abús
rahó d' Amor pot muntar 'l hom tant sus
que son voler d' amor no freturás,
forat jant tals dits continents é frets
que l' esperit per fér amor concep
en tals que 'l cos jáu en cadena y cep
si qui es ben dit ells en amor perfets

Per honestat dona no tench estrets
los séus volers que aquells no cumplís
mes per haver pór que si en ells fallís
no rebes dan ó menyspreus ser li fets
gloriejar en llur ben fet en se
los es defés tals les ha fetes Dèu
lo prim motiu es lo maestre séu
é cor paohruch d' hon bé si 'n han los vé.

Graesch á Dèu fahentme tant de bé
que mon voler no s' delita en llur cor
hoc en lo cos é no 'm dubte que 'm plor
ear per son préu jo son cert que n' hauré,
llur cap no val perqué no hi há cervell
tot l' als es bo segons á que serveix
linatje d' hom mijançant elles creix
llur esser fon per augmentar aquell.

TORNADA.

Maldit lo temps que fuy menys de consell
dones amant mes que á mí mateix,
ámales tal qui bé no les coneix
é jo 'm confés que fuy lo foll aquell.

LVII.

Vos qui sabéu de la Tortra costum
é si no 'u fèu placial vos oir,
quant mort li tol son par se vol jaquir
d' obres d' amor no béu aigua de flum,
ansen los clots ensutza primer l' aiga,
no 's posa may en vert arbre fullat,
mes contra aço es vostra qualitat
per gran desig no cast que en vos se arraiga.

E no cuydèu dona que bé us escaiga
que puis hagues tastá la carn gentil
al mercader lliurás vostre cos vil
é son dret nom en Joant me pens que caiga,
é si volèu que 'us ne don coneixença,
sa faç es gran ab la vista molt llosca,
sos fonaments son de llagosta é mosca,
cert no mereix drap vendre de florença.

Es coneixent la vostra gran fallença
volguès muntar en amar cavaller
é sabent ell tot vostre fet en ver
en vos amar se fará conciença
sabent mòlt clar la ensutzada vida
prevenint públich les pagues del pecat
vostre cos leig per drap es baratat,
vostre servir es bo sols pera dida.

E no cuydèu filla 'us hagues jaquida
vos alletant aquella en vostre llet,
car vostre cos es de verí replet
é mostrenho vostres pels fora mida,
car si 'us jaquíu vostra barba criada
é la 'us tolèu puis ab los pels dels braços,
poranse 'n fér avantajosos llaços
prenint perdiu ó tortra ó becada.

Quant oiréu alcavota provada
responéu tost que per vos ho dirán
é puis per nom propi vos cridarán
ja no 'us mostréu en l' oir empatxada,
enterrogant:—¿Amichs é que volen?
¿En dret d' amor hay res que jo fér puscha?
Tracte semblant james me tróba cusca
presta seré á quant demanaréu.»

TORNADA.

Tots los qui tost acunçament volréu
en fets d' amors amprau Na Monbohi
ella 'us fará tot lo que féu á mi
no 's pot saber l' endreç que hi trobaréu.

LVIII.

Ja tots mos cants me pláu metre en oblit
fora gitant mon gentil pensament
é fins amor de mi 's parta breument
si com fals dihent jo cercaré delit,
axís conquer en aquest temps aymia
cobles é lays, dances é bon saber
lo dret d' amor no poden conquerer
passa lo temps que 'l bò favor havia.

Seguiré 'l temps ab afanyós despit
si col dançant segueix al esturment
é mostra bé haver poch sentiment
si per un temps dança rostit bollit,
en temps passat mudança no sentia
d' açó 'm reprench é 'm tinch per mòlt grosser
cuytant saber tot quan era mester
foll es perfet qui 's véu menys de follía.

Si com l' infant qui tem mal esperít
com li defall companyía de gent,
prenía á mi qui dubtava 'l turment
que 'm dava amor acostantse la nit,
é desije çó que fér no poria
car fermetat en ell no pot haver
puix no es pus que destrempat voler
é dura tant com la passió le guia.

Si com aquell qui está al bosch escondit
robant les gens, matant lo defenent,
é cuyda ser á Dèu humil servent
fahent retret del temps que 'l ha servit,
n' ha pres á mi que á vos amor servia
passant afany, esperant lo plaher,
amant mòlt ferm ab un escur esper,
puix he pecat jo meresch punit sia.

Mòlt me reprench com d' amor he maldit
ne diré mal de dona al mòn vivent
é si lo sol es calt naturalment
sinó es fret no déu ser correjit,
perqué de amor jo mal ja no diria
que en ell no es de ben fér lo poder
car fermetat de dona hi es mester
si la vehés, per Dèu, la adoraria.

TORNADA.

Per sa bondat, prech la Verge Maria
que en son servey cambie mon voler
mostrantme clar com han perdut carrer
los qui en amor de les dones han via.

LIX.

Bé 'm maravell com l' aire no s' altéra,
é com lo foch per fexuch pés no cáu
é com no 's móu la que fexuga jáu
fermant son lloch en la pus alta esféra
major senyal no pot mostrar lo mòn
é digne mòlt que 'l hom se 'n maravell
ab un poch mes hauré creure per ell
que perirán tots quants en lo mòn són.

A mon juhí ses lleys amor confón,
esperiment ja del tot es errant,
tot amador ama per son semblant
lo contra fér en per null temps no fón.
Vos que bastant sóu per un mòn reguir
porás bé fér que améu al home pech?
Per acte leig sentiment hauréu çech
no havéu pus escusa en lo méu dir.

Mon creure ferm no pot bé soferir
un cas tan fort é per mòltes rahons,
mes també sé que la carn ha esperons
é no veig fré bastant ha retenir,
é d' altra part amor per sa furor
secretament sens compte los cors lliga
en actes tals quals honestat castiga
é potse fér améu de tal amor.

Si ver será prech Dèu que la calor
de tots los fochs creme la vostre carn,
sinó teníu en un terrible escarn
que no vençáu una tant gran error,
mes vostre cos per ventura 's delita
usar dels fruits que Na Venus conrrea
mes vostre seny deuria haver ferea
de fér tals féts é gents n' han la sospita.

Per tal dolor no faré vida hermita
palesament será ma vida activa
é de parlar no tendré llengua esquiva
é ver parlar de si gran dolçor gita.
Cells qui sabrán mon ver complanyiment
tots planyerán mi per ma causa justa
é planyiment de si amor há justa,
é reprendrán natura si 'u consent.

TORNADA.

O foll Amor, de vos no só content
é ja mólt menys dels fets de la que am,
no sé aquí haje pus honest clam,
per no errar maldich vos egualment.

LX.

Ab vos me pot amor bén esmenar
del temps passat lo séu gran falliment
la fort dolor per mon mal pensament
vos mi amant se pot acabalar,
jo li perdon si m' ha dat mal dormir,
jo li perdon lo mal gualardonat,
jo li perdon si m' ha d' amor forçat
dona tan vil que 'm fos vergonya 'l dir.

Si cosa fós llauger ha comportar,
que jo de vos hagués tal vantament
que 'm pogués dir esser vostre servent
lo nom sens pus me basta contentar;
tal me paréu que si de ferm vos mir
lo méu desig roman tal alterat
que no vol res del que ha desijat
ne del present, ne del que pot venir.

Crehéu de ferm que no 'm vull apartar
del que sabré que será ávos plasent
é si 'm manáu cosa de gran turment
será mòlt leus carrech de soportar.
Donchs en manar no 'us cal mòlt entardir
tot se ferá lo que será manat
ab que d' amar no sia defensat
car mon voler en als no pot servir.

Acort no 'us cal en voler mi amar
si 'us ne altáu é de mon sentiment
de mon voler crehéu segurament
que per null temps vos porá desaltar,
ell amará é no fará mentir
los méus escrits qui d' ell han tant parlat,
n' escarnirá mon verdader dictat
ans en millor lo veuréu afegir.

A Déu no plach bellea á vos donar
sinó que fós d' amor servimént
car en tot l' als legea bastanmént
en fér tot quant lo mòn li pot manar,
no sabéu prou si lexáu temps fugir
é temps perdut no pot esser cobrat
é donchs restáu ab voler terminat
de ben amar lo qui 'us sabrá agrahir.

TORNADA.

Lir entre carts, los méus jorns vull finir
amant á vos sols que me 'n hajáu grat
é si amor d' amar há mi lloat
crehéulo ferm car no 'n fá desmentir.

LXI.

Jo 'm recort bé del temps tan delitós
qu' es ja passat, ignor si tal venrá,
si 'l conseguesch mercé no 'm fallirá
car pietat fet haurá pau ab vos.
preareu mi qu' en temps antich preareu
é confessant que 'us doliéu de mi
ara que 'us am pus que james ami
tornauvos lla hon de primer estaveu.

Pus que d' abans me trobe desijós
é lo desig james en mi morrá
car per sa part mon cos lo sostendrá
l' enteniment no será despitós,
vos desijáu á mi que desijáveu
per tal voler de que jo 'm contentí,
ara que 'us am pus que james ami
tornauvos lla hon de primer estaveu.

E si rahó fon que ben volgut fós
mills ho meresch mon ull no 'm desmentrá
car per gran dol móltas veus ne plorá
é no plorant mostravam dolorós,
vos de gran goig lo Te-Deum cantaveu,
lagrimejant malediccions cantí
ara que 'us am pus que james ami
tornauvos lla hon de primer estaveu.

Contar no dech les passades dolós
car poca fé per vos tost hi será
qui es menys d' amor altre amor no sentrá
car no 'n esguart l' hom rient al plorós.
Si bén amant lo terç d' un jorn passaven
hauríeu grat del que per vos passí,
ara que 'us am pus que james ami
tornauvos lla hon de primer estaveu.

Reclam á tots los méus predecessors,
cells qui amor llur cor enamorá,
é los presents é lo que naxerá
que per mos dits entenguen mes clamors.
é si en vos coneixença ajustaveu
mal grat hauréu del que fés un matí,
ara que 'us am pus que james ami
tornauvos lla hon de primer estaveu.

TORNADA.

Plena de seny, si 'l cor me cartejaveu
trobaréu clar que us' amaré sens fi,
ara que 'us am pus que james ami
tornauvos lla hon de primer estaveu.

LXII.

Lo temps es tal que tot animal brut
requir amor cascú trobant son par,
lo Cervo brau sent en lo bosch bramar
é son fér bram per dolç cant es tengut,
Agrons é Corps han melodía tanta
que llur parell de tal cant se enamóra,
lo Rossinyol de tal cas se estrenyóra
si lo séu cant sa enamorada espanta.

E donchs si 'm dolch lo dólrem es degut
com veig amants menys de poder amar
é lo grosser per abte veig passar
amor lo fá no esser conegut,
é d' açó 'm vé piadosa complanta
com desamor exorbe ma Senyóra
no coneixent al servent qui la adóra
ne vol pensar quina es sa amor ne quanta.

No com aquell qui son bé ha perdut
met en arrisch si poría guanyar
á vos amant que 'm volguesséu amar
deliberat no só en amor vengut
tot nuu me trob vestit de grossa manta
ma voluntat amor lam te penyóra
açó de que mon cor se adolóra
es com no véu ma fretura ser tanta.

TORNADA.

Lir entre carts, ab Milans caç la Ganta,
y ab lo Branchet la Llebre voladóra,
assats al mòn cascuna es vividora
é mon pit flach la pássio de rams canta.

LXIII.

¿Qui será aquell qui en amor contemple
com jo qui sent los delits hon abasten?
¿Qui son aquells qui dolça l' amor tasten
é juntes mans l' adoran fora l' temple?
Jo só tot sol aquí natura estreny
á no poder als ferne pus entendre
si no amar é volentme 'n defendre
no 'm vol seguir en res á fér null seny.

Si 'm don solás crehuen cert que jo l' feny
sinó hi acull amor al delit pendre
les potestats del cel han volgut vendre
é fér catiu de mon voler lo seny,
no 'm repte algú car tots veig solaçar
segons cascú sa qualitat requer,
qui en aquest mòn honor vol é diner
tingas esment ja té causa d' errar.

Lo temps dels Dèus se vol ara mostrar,
car dintre si, un Dèu cascú vol ser,
é de 'ls desigs, hon corre lo voler
solempnes Dèus á tots veig adorar,
é sobre tots Venus es mills servida
car nostra carn no coneix altre Dèu,
Bacus ha partt sa favor no 'l es gréu,
Ceres muller no 'n es enfellonida.

Juno del món té una gran partida
diu que déu ser pus colta al juhí séu,
Saturne é Mart no trob en sa gran veu
á llur poder Juno y Venus dan vida.
Mes Venus diu:—«jo son rey natural
ab alguns Dèus senyors jus mi sients
per mi son bons é per si no valents
los altres han poder accidental.—»

Palas sa véu rugallósa no val
afalagant l' orella del ohent;
Diana es de favor menys potent,
mes en ló món Dèu los ha dat cabal
que llur gran nom per lo món es preycat
á totes gents d' aqüestes manen festa,
colta no es car de cascú no l' resta
sinó un tros de carn dins dents tancat,

En gran discort está lo món posat
Venus del món se tráu la fina llesta
tot home bó en son hostal se resta
é valse poch qui no hi es albergat,
Juno té gent en dues parts gitada
prop de la mort cobejósa de viure
altres que veig debaix estat de lliure
fama tenent ab leig vici guanyada.

Ceres quant es á Venus ordenada
é son marit qui Bacus se fá escriure
als peus del Dèu Venus se deuhen siure,
estants per si llur secta es disfamada,
car no guardant á Venus reverencia
son menyspreats en lo món y maldits,
l' animal brut no 'n vol estremps delits
é lo cos d' hom no passa penitencia.

Satun é Mart per si no han potencia
mes per dos Dèus son estrem favorits
guardant honor á Venus son servits
é per haver á Juno reverencia.
Mart á Saturn humilment obeheix,
lo obehir entre ells mòlt se cambia;
de Palas jo parlar gens no volvia
de son estat car pietat me 'n creix.

L' inperfét hom á Diana serveix
é tots aquells hon la vida 's desvia
car Venus há tan dolça parleria
que tot voler á si lo redueix.
Los públichs prechs s' endreçen á Diana,
la voluntad es de Venus entegra
al temple séu si 'l jorn clar fós nit negra
los grans barranchs forren carrera plana.

Aquelles gents ab la pensa mòlt vana
que ab rahó james han pau ne brega
per llur cor flach de vergonya fán plega
qui 'ls met un fre donantlos vida sana,
é sí lo giny de Venus romp tal fré
sabentli grat com així 's vehen soltes
qu' en son servir no 'l mostren ser emboltes
fentli present del millor de llur bé.

En lo començ pór é Diana 'ls té
mes si lo cel d' ignorants les ha toltes
Venus colents Mart é Saturn á voltes
entre llurs péus Diana vá é vé.
Lla donchs en fet colen Venus deessa
cuydant haver la batalla mólt justa
contra tal hom qui del cos les afusta
é per tots temps pór é vergonya cessa.

TORNADA.

Senyal de bé en tota dona cessa
com dins son cor vergonya no s' ajusta,
y al savi hom es vici qui l' afusta
la rahó pert que es en ell Princesa.

LXIV.

Ab tal dolor com l' esperit s' arranca
é dins lo cos comença á fér camí
é roman fret lo lloch d' hon parteix si
la viva carn s' altera en groga y blanca:
mòlt é pus fort dolor mon desig sent
partintse d' ell la sua esperança,
no es del tot mes en lo camí s' llança
ja mon esper demostra alterament.

No 'm pens que Dèu me done tal turment
que 'm veja 'l món si pert çó que desig
no 'm restará sinó que mude lig
car de tot l' als mon esforç es potent,
tots los assaigas que amadors han fets
tots me son pochs sinó mort acordada
si 'm fall amor no 'm fall pensa irada
per castigar mos passats malifets.

Tan gran amor hauria flachs bestrets
que tal á fér menys de senyal passás
de bé ó mal se déu mostrar gran cas
amor li pláu que 's mostren sos secrets;
tant mon voler amor ha obehit
que no 'm dolrá sa perillósa plaga
si per null temps la flama no s' apaga
com Sant Francesch de la sua ha jaquit.

Vos dona sóu mon Dèu y mon delit
donchs no 'us dolgáu si pert lo món per vos
no 'm teníu tort en les mies dolós
é vos dolent me féu pus dolorit.
Res no 'm dol tant com si de mi 'us doléu
leixáu á mi acomanat amor
car de aquell no m' trob en gran pahor;
de ira prech que 'm vulla guardar Dèu.

Si com al hom frenetich l' es mòlt gréu
quant á fér mal se vol esser llevat
lo fort lligám que li haurán posat
y 'l mal no sent fins la follia véu,
ne pren á mi quant sò torbat per ira
jo 'm trob esforç tant que no sent treball,
quant me jaquéix si bé tot jorn ho call
romanch tan llas que sols mon cor sospira.

TORNADA.

Lir entre carts, ma voluntat se gira
tant que vos vull honesta y deshonesta,
lo sanct ahir aquell del qual tinch festa,
pláume tot çó de que vinch tost en ira.

LXV.

Coratje méu á pendre esforç mòlt tart
no piadós de tots los qui 't sostenen
l' arma y lo cos ha departir se venen
per tu ser flach los cos de viure es fart,
mos ulls no son liberts á son ofici,
mon pas es tolt, ma llengua no 'm profita,
é de açó la vergonya 's delita
com só plagat de tant vergonyós vici.

Pahor me sent, gran suor me comença,
surtint mon cor los pits me cuida rompre
no 'm trob' esforç per vergonya corrompre
esser no pot esperança pór vença;
no puch mostrar lo secret de ma pensa,
é vanament he pór de la resposta,
lo méu duptar major dupte m' acosta,
feminil gest ardiment me defensa.

Alguns han dit que vergonya no 's troba,
mes jo puch fér d' aquella testimoni
de vista no semblant es al dimoni
part de mos senys é parlar mé derroba,
dóna ha sentir de si alguns forts actes
segons de mòlts havem oides gestes
crehentlos tals qui descolen les festes,
senyor es méu, amor ferma 'ls contractes.

E si 'l posqués la obediença tolre
que per son colp la mia amor jáu morta
car no parent l' es altr' amor estorta
no se quin Dèu dampnat sanct me fá colre;
jo hagra esforç de metre tost en obra
lo que no gos mostrar una parença
ab gran esforç vergonya 'm fá temença
si qu' ardiment un puch en mi no sobra.

En tots aquells hon gran amor no penja
son giny no pot de vergonya ne força
á mi é pochs á son voler nos força
lo méu voler los méus enemichs venja,
aquest voler desig y amor sostenen
causa d' aquests sóu vos á qui se 's guarden
creure no puch vostres sentiments tarden
en descobrir los mals que per vos venen.

TORNADA.

O foll amor, aquells dolors sostenen
qui cerquen fi hon la fi no pot esser,
de llur treball no 's mostra res en esser
é son aquests los qui de vos s' encenen.

LXVI.

Lluny es lo temps que mon goig es complit
en lo esguart del que he desijat
car vist he çó d' hon era desperat
é mòlt pus bell que dins mí no fon dit
més de present caych en dolor no lenta
fort es é tant que 'l camp me fá mudar
torbat del tot mos passos en antar
é trob remey mes de mi no s' absenta.

Si com l' eixorch qui á Dèu no esmenta
que li 'n don fills assesats é adrets
é quants los véu esser folls é contrets
nova dolor devant se representa,
n' ha pres á mi qui tostemps desigí
dona servir hon cabés tot mon alt,
é quant la veig, mon cor se jáu malalt
crehent de cert que no 's dolrá de mi.

De gran tristor dolor sobrant me vé
que 'm cal fugir de cascun lloch escur
é de gran pór ma pensa féu tal mur
que 'ls pensaments danyosos li deté,
é son aytals que si d' ells no 'm defén
bé enfortint ma força mal defesa
tots entrarán sients á taula mesa
tremolar sent ja mon enteniment.

Si prim sentiu oiréu los sanglots
que m' arma fá d' aquest debatimént
sens ferse lloch entrar volrien tots
d' ells no 's pot fér ensemps lo passament;
é si 'l pus flach pensament es primer,
l' enteniment forçará de fugir
é llur debat es mon bén ha venir
llur paus es port d' aquell jorn méu darrer.

Pijor que mort es vida sens plaher
mes no 'm acus que fenesca ma vida
car mentrè visch no pot esser perida
una dolor junct ab algun esper,
no se d' hon vé mes he pór de natura
que no consent contra mort gran esforç
é per açó contra mon cas m' esforç
per no complir la mia desventura.

TORNADA.

Plena de seny, en home foll atura
la mòlta amor ab vana esperança
car pren tal born que cerca tota França
d' aquest gran vol la rahó 'n mi murmura.

LXVII.

Ma voluntat amant vos se contenta
y en lo finit infinitat lo 's mostra
é donchs de mi vulláu haverne mostra
si pas les lleys que Amor als seus presenta,
car en amor terme no puch atenyer
ay hon los mes aquest terme atroben
propietat de ver amor derroben
ó camí llonch en poch volentlo estrenyer.

Amor no cal jamechs ni sospirs fenyer
vehent penjar son estat prims en l' ayre.
cantar no déu ab alegre becaire
mes ab bemolls alegría constrenyer,
sols en nos dos amor se manifesta
é nos vivents no li fallirá casa
é si d' est mòn es nostra vida rasa
tolrá favor á recort d' altra gesta.

Lo méu delit no cap en nulla testa,
no pot muntar ma gloria en pus alt signe
pus no 'm defall sinó que Dèu consigne
que fermetat me sía en favor presta;
é si es ver que Dèus fia fortuna
suplinchlo mòlt repose son ofici,
l' alt derrocar me apar terrible vici
fahent morir dos cors en vida una.

Tot simplament é sens dolor alguna
visch en delit ab ma voluntat solta
que lo cor fosch qui la tenía envolta
llar possehesch fentme llum Sol é lluna;
é no hi veig als que pur amor entrega
si trespostant en la persona amada,
res no 'm defall á vida contentada
la má de Dèu á mi res no denega.

Volgrá ser orb fahent fortuna cèga
perdent lo pas en tant alt m' há fet metre
que si de lloch tant alt fá mi remetre
en aquest temps la mort me reconega,
ans que 'ls costats senten la dura terra
en est espay ma vida pendrá terme,
lo méu estat ab la mort lo conferme
perdent aquell de la mort me pláu guerra.

TORNADA.

Lir entre carts, en l' espay de la terra
no hi ha delit que dure ne contente;
sols es lo méu que no vull que s' aumente
mes del durar quant hi pens dol m' aterra.

LXVIII.

No cal duptar que sens ulls pot hom veure
puix sens desig de ser amat jo ame,
d' amor no 'm clam, ne de persona 'm clame;
natura en mi fá obra qu' es de creure.
Jo sent delit que no se d' hon pren força
si es carn, ¿d' hon li vé que no 's farta?
Si d' esperit, ¿com l' infinit aparta?
Si del compost, ¿d' hon vé que tot no 'm força?
La carn lo vol é lo perqué s' amarga
ab no vist colp só ferit de gran plaga.

¿Com se pot fér tal voluntad no passe
á fér voler que ser amat cobeje?
¿Que pot bastar que d' amor jo 'm neteje
é que ma carn se farte é que no 's llasse?
Açó es vist que la nostra arma es baixa
en los delits del cos é si delita;
si no 'ls sent purs, mesclats los habilita,
sa part ne pren lo cos ne creix sa raixa.
  Aquest delit ma carn sola empara
á tot me pren lo temps que 'n es avara.

E si 'n delit de ser amat abaste
açó es quant la carn per si desija,
si 'l pensament tot altre esguart remija
no sent delit ans algun despit taste.
Imaginant si 'l delit no imagine
no 'm pláu amar é menys que amat sía;
fora la carn, mon delit fá sa via
tot mon desig començ per ella é fine.
  Naturalment tot quant delit aporta
no 'l fall amor per via dreta ó torta.

Un temps fuy cert que jo dins mi portava
en contra mi una mala persòna,
aquesta es qu' á tots natura dòna
reyna en los mes, he de mólts pochs esclava.
Mes ara sent un terç qu' en mi 's descobre
é son poder sentí sens conexença
menys de rahó vé de passió volença
jo he volgut çó que sens mon grat obre.
  Habit antich es lo terç que 'us nomene
que 'm fá segur la vida que jo mene.

Aquells delits d' hon bons amadors viuhen,
ço es, amar é delit d' amat esser,
é la dolor que 's pren en lo desesser,
tals passions de mon cor no deriuen:
jo pas dolor si 'm conech ser amable
é met poder qu' amat esser no crega
ab tot açó mon apetit aplega
sentir delit á temps pero durable.
  Ma carn lo sent é jo 'l trob ab la pensa
quant me trob fart obra en mi la defensa.

Quant sent d' amor y 'l que sentir solia
es ocasió que de mí jo 'm espante;
am y avorresch no sé hon me decante,
altrament sent amor que no sentia:
si es ver dir que tot quant delit porta
dèn ser amant per çó que hom si ama,
amador só jo m' encench d' esta flama
que no rellú ans viva está morta.
  Quant á la carn ha vida per set vides
quant á esperit totes li son fallides.

Així com es lo cor primer en vida
es lo darrer qui mor de tots los membres,
dels amadors així homes com fembres
lo cor se vol ans que altra partida;
é quant amor se 'n vá de la persóna
derrerament l' altra amor abomina,
primer del cos fartant se desvehina,
lo que volgué primer derrer bandóna.
  Açó es quant fastig amor lon llança
lo cor irat li 'n fá perdre amistança.

¿Qui es aquell que en altra juhí faça
é res de si en temps venidor jutge?
Del que sofir no pot esser bon jutge
pensant que 'n fuig lo llas al coll séu llaça.
E ço perqué amant alguna dona
será per temps d' un jorn que ja no 'ns alta
é tant será una part que 'ns desalta
que no veurém res d' ella sia bona.
  Quant mes amor entre 'ls amants contenta
mudament corr é desig la sustenta,

¿Aquí ha dat favor tanta natura
que no ignor com didtre l' amor obra?
Pensant que 's pert amor lla donchs la cobra,
no 's pot saber que 'l empeny ó l' atura,
per delit creix é per delit aminva,
per mals se mor é mal en vida 'l torna,
é no tostemps car varietat l' adorna
sa força grant quant hom pensa que 's minva.
  Açó es ferm que sens desig menyscaba
lo séu poder sens dolor no s' acaba.

TORNADA.

Per lo garro que lo rey véu de lava
se mostra amor que tot quant vol acaba.

LXIX.

O vos mezquins qui sots terra jahéu
del colp de amor ab lo cos sangonent,
é tots aquells qui ab cor mòlt ardent
han bé amat, prechvos no 'us oblidéu,
veniu plorant ab cabells escampats
oberts los pits per mostrar vostre cor.
com fonch plagat ab la sagueta d' ór
ab que amor plaga 'ls enamorats.

Los colps d' amor son per tres qualitats
é veure 's pot en los fletxes que flr
perqué 'ls ferits son forçats de sentir
dolor del colp segons serán plagats;
d' or é de plom aquestes fletxes són,
é d' un metall que se nomena argent,
cascú d' aquests dóna son sentiment
segons que d' ells diferença lo món.

En aquell temps que primer de aquest fon
les fletxes d' or amor totes llançá,
é d' est membrat una se 'n aturá
ab que m' ferí de que viure abandon.
De fletxes tals mòlts passats foren morts
ja no té pus que fer guerra mortal,
ab les d' argent sols basta fér senyal
mes los plagats de morir son estors.

Ab les de plom son huy lo séus deports
é son poder no basta á traure sanch,
amor vehent lo séu poder tan manch
á trencar l' arch jo 'l fás al món report,
y ab cor sancer crida la sua pau
perqué cascú pot anar en cabells,
per fugir d' ell no cal muntar castells
lo séu poder pus baix que n' terra jáu.

Mes jo romanch á mort d' açó fináu,
la sua pau es guerra pera mi
si en guerra fós cella perqué 'm ferí
jo fóra en pau vençut é son esclau,
pau ha lo món é guerra jo tot sol
perqué amor guerrejar ha finit;
jo só plagat y no puch ser guarit,
puix la que am de sa plaga no 's dol.

TORNADA.

O foll amor. qui vostre delit vol
sobre lloch fals ha son contentament,
perçó repos no té en l' enteniment
car sinó 'l ver l' enteniment no col.

LXX.

¿Qual será aquell qui fora si mateix
fará juhí puix si no sab jutgar?
Sa passió no sabrá estimar
quant es, é qual, é si minva ó creix.
¿Qual es lo foll qu' estime res de si,
puix lo voler no sab hon lo metrá?
Son mal vinen no sab com lo sentrá
çò que soflr no sab de si en si.

Fugir no pot s' haver nom mezquí
qui son voler l' ha en tal part llançat
que no sab com ama ó es amat
d' hoc ó de no uspot fer bon juhí;
é pasta mòlt dolrosa passió
que 'n pert dormir é se 'n véu alterat
en un instant se troba reposat
que 'l par james vendrá en tal rahó.

Si com aquell qu' en la mar te maisó,
é d' aquell art se té mòlt per sabent
é veli temps fora d' esperiment
qu' en son juhí n' es contra la rahó,
é vá en part hon per nengun temps fon
é veritat sa biuxola no 'l diu,
de tot quant feu é dix clar se desdiu
rompent ses lleys que natura confon.

Si guart lo temps present é lo que fon
de nou creat me par que 'm haja Dèu,
mos apetits é lo pensament méu
cambi han pres no se com vé ne d' hon,
car en amor fuy tot del esperit
é no 'l me trob essent en mi amor,
si no amás no sentria dolor
lo mal d' amor menciona delit.

Per contemplar fuy en lo món éxit
pensant los béns é lo gentil voler
d' aquella en qui mon voler y saber
eren llançats é punt no me 'n penit;
no 'm cal dir pus car en passats escrits
é assats parlat d' amor é de sos fets
é descuberts mòlts amagats secrets
los quals en mi son de present fallits.

Mos bells volers son de present finits
solament am de un amor brutal
que passa en mi en l' espiritual
forcadament con arma y cos units;
Axi m' es nou aquest mal sentiment
com si amat per null temps jo hagués
tots los costums d' amor veig al revés
en poca part un semblant aparent.

Parlat he ja sens clar coneiximent
d' aquest amor perqué en mi habita
mes l' altra amor honestetat la incita
que no 'n sentí sinó un moviment.
Mes ara veig qu' en est amor del cos
temps es corrent l' ánima 'n pren la part
é mesclasi hom sen haver esguart
d' hon se penit é mostrenho sos plos.

Moltes véus es que jo sent mon repos
tant quant al cos puix fartament ateny
mes l' apetit á mes delit m' empeny
é troba carts per voler collir flos;
mólt hom es bó per esser un catiu
que per senyor no valdria un esclau,
aixíamor es bó si 'n lloch baix jáu,
é mal si vol fér del cos mort, cos viu.

Si com aquell que ab flaca barca en riu
peixca son peix é viu 'ssats cabalós
mes per esser de bens pus abundós
entra en la mar é no hi espera estiu,
ne pren aquell qui ama dona vil
é l' es plahent tant quant toca la carn,
si mes ne vol prengas de si escarn,
si 'n es forçat vájas negar al Nil.

Aquell amor déu ser tenguda en vil
que null delit aporta en lo recort
en mòlt bréu temps passa lo séu deport
mal criminós há per delit civil.
Qui ama carn é l' ánima avorreix
obra é tanch sos ulls clohent l' oir,
obra 'ls del cos é tanch los del sentir
sí contra fá amor en ell descreix.

Aquell amor ses forçes aflaqueix
si es enquest é vist los mals que hi son
é sobre tot al amador confon
amant aquell qu' en estrem avorreix.
E vol ensemps honest y deshonest
pensant açó, ¿qui es que no se espant?
¿qual dona es que no sía dubtant?
ella y amor si d' ells será enquest.

O trist d' aquell que un cos deshonest
ama forçat é fér honest lo vol
dia abciach per solempnial col,
mes no del tot ignorança 's conquest,
ans sab que may farta la sua fam
desvergonyit á dar é pendre llarch
no hi há bocí que li parega amarch
qu' es déu pensar de les pomes del ram.

D' altre que mi no puch haver just clam
lo méu delit es qui m' ha decebut
trobat só prés ans que regonegut
no pas tot mi car no 'm pláu que jo am,
ans sinó tant com fora seny romanch
he sentiment, continu dolor pas,
partit me trob com si hom me serrás
si 'm vull unir lo cor me trob sens sanch.

Oit he dir que per esser pus franch
á perdonar sant Pere als peccadors
Dèu permeté ses terribles errors
mostrantli com lo sançer pot ser manch,
tot en axí de mi Dèu ha permés
que ame tal que no gose bén dir
perqué de res me puscha enfellonir
é contra algú que d' amor sia prés.

Tant claramént partir me viu james
no fon en mi tant manifest contrast
car ma carn sent son apropiat past
é res tant fer á ma ánima no es.
G rat é desgrat en mi han trobat lloch
é cascú d' ells ha trobat tot son alt
en arma trob lo séu propi desalt
ma carn en res de tan bon grat se moch.

Aigua no tinch per apagar est foch
é majorment si prop estarhi vull
per defensors há lo toch é mon ull
lluny cella es qui li fá mortal joch,
car tot cuant oig en ira ho retorn
en fástig gran de mi é mólt menyspréu
com veig mon cor qu' en tal amor s' asséu
que mal sen diu cascun hora del jorn.

Així com cell qui 'l cap té dins calt forn
é 'l cos llançat sobre llit fresch é moll,
aquest delit la dolor no li toll
ans passa en ell menys de sentir sojorn,
ne pren á mi car si en ella péns
algun delit gran dolor conseguesch,
son antich mal á mi es un mal fresch
preantme poch com d' amar no 'm defens.

Foch crem ma carn é lo fum per encés
vaja als dampnats per condigne perfum
mon esperit traspas del Ete 'l flum
perqué de res de aquest món no péns,
car per haver delit, dolor atench,
puix ne vull mes que lo toch no 'm promet
passant avant mon delit es desfet
é pas dolor fins que aquell restrench.

Quant en desig de ser amat m' estench
jo sent dolor mesclat dins fret é calt
car no s' pot fér é conech mon defalt
d'ací escapant en pijor punt me prench.
Mire son cos é totes ses fayçons,
é veig algú que 'l ha conquest sens cost,
com pus jo am á dolor me acost
lla donchs desig sa carn pera 'ls Lleons.

Tot quant jo péns me porta passions
é sens pensar poch delit s' aconsech
menys que de un Bou lo méu delit conech
puix mentre 'l prench lom trobe á montons,
car tant com he plahent é de mon punt
d' aquell delit una dolor me 'n vé
pensant qu' en tal ab altre lla vengué
é que hi vendrá si no li só adjunt.

O Déu, ¿perqué justat es en un munt
tan gran voler ab avorriment tant?
Jo avorreixch la que 'm trobe amant
dins en mi viu qui volgra fós defunt.
Ara veig clar lo natural contrast
qu' en l' hom está per s' ánima é cos
hu fastig pren del assaborit mos
que 'l altre sent per dolç é agre tast.

Axí com cell de gran follia abast
qui vol fér or de coure ó de plom,
los amadors en aquest punt tots som
que volém seny hon tot seny es degast,
é lealtat en cor malvat é fals
qu' amor no ha menys de villana pór,
car pór gentil vé de notable cor
que té fort mur á tots fets desleals.

Si col malalt que no entén los senyals
del accident é pensa qu' está bé
é véu pulgó que prestamént li vé
ó tal senyal que 'l descobre sos mals,
ne pren á mi com amar ja no cuyt
per ignorar lo que d' amor dins port
é veig senyal cert d' amor com la mort
que lo méu cor d' amor no está buyt.

Rahó es grant que 'n dolor sia cuyt
car dins en mi grans maravelles veig
senyal d' amor en mi tinch per cas leig,
é quant no l' trob en ella en dol só duyt.
La part en mi que rahó pusch mesclar
vol que no 'm pláu d' amor son sentimént,
l' altra de qui no tinch lo regimént
fá que jo am é 'm pláu lo seu amar.

Jo pas delit com la veig mal passar
é sent dolor com per açó l' am mes,
donantse poch en mi no 'm pláu en res,
é sent delit com la dech ahirar
Basta á cascú volent saber de mi
que çó que 'l món há per pus imperfet,
jo com un foll he volgut ser perfet
pensant trobar contentamént en si.

O amadors, rebéu açó al fi
los que jovent vol que 'us sia cubert,
delit d' amor en l' home tot se pert
si vol saber com ama é á quí.
Si tem saber açó en dolor jáu
car no créu bé amar é ser amat,
lo amador ja no viu reposat
si en lo amat la prova bé no hi cáu.

O amadors, los qui en dan vostre amáu
vulláu de vos mateixs haver mercé,
pensáu amor hon vá, é de hon vos vé,
é hon está, é si 'us fá guerra ó pau,
sabent açó de vos no fiaréu,
é menys d' amor, é de aquell voler
qu' en dona cáu, poch valent é llauger,
qu' en mig l' estiu l' ivern hi trobaréu.

O amadors, en amor sentiréu
que la major delit que 'us donará
en mólt bréu temps en dolor tornará
goig sens tristor james possehiréu.
Lo gran desig en fastig será mes,
los vostres péus eontra l' voler irán,
los mals delits contra los bons serán,
com pensaréu ahirar, amaréu mes.

No sia aci tot amador entés
si no aquell bé sentit é sabént;
car aquest véu lo clar departiment
de son compost é sab com partit es:
car la rahó contrasta l' apetit
é l' apetit no obeheix la rahó,
solament reb de concordia dó
l' hom bestial ó l' entenent complit.

LXXI.

No só gosat en demanar mercé
á ma dolor que del tot m' abandon
un poch espay de temps la prech que 'm don
á poder dir lo mal que d' ella 'm ve,
é si mon cor en sa força retorn
y 'l torbamént del entenimént pert,
porá saber qui d' amor no es cert
ira y amor com dins mi han contorn.

Si com lo cech no coneix nit ne jorn
si dels vehents no es ell avisat,
d' ira y amor no se qual m' ha sobrat,
hajéu avis los qui m' estáu entorn.
Jo desig mòlt qu' amor m' abandonás
car sola es la causa de mon mal,
mes de poder ira no te caval
que contra amor jo tant me rebellás.

E si remey á ma dolor trobás,
fóra content car jo 'n desig exir,
los vostres fets me fan vos avorrir
é no 's pot fer que ab vos praticás.
Mon partiment no puch ben acabar,
en vos pensant estrany turment n' atench.
é quant l' estat de mi saber m' atench
lla donchs jo caich en mi pus ignorar.

No se remey qui 'm puscha consolar
si altra amor nova no 'm conseguesch.
O tu amor, colp vell guareix ab fresch,
ó de aquest me vulles bandonar.
Vegues mon cor en quina dolor jáu,
en ton hostal no merex tan dur llit.
¿Quí es l' hom viu qui mills t' haja servit?
Tant es humil qu' esforç no 'l pot fer brau.

Plaguès á Dèu qu' ab mi mateix fès pau
mi acordant ab cor ferm á la mort,
jo mir, é pens si 'l món há cas tant fort
com de amor é d' ira fèrse esclau.
Afany há assats l' hom dos senyors sirvènt
é quant mes donchs essent ells enemichs,
quant un complach l' altre es vers mi inichs
no sé com bast compláurels egualmènt.

TORNADA.

O foll amor, si es ver que 'l jovènt
es occasió de tu á mi forçar,
si be lo món restant no pot prear,
vellea 'm pláu qui dels mals es esmènt.

LXXII.

Si en algun temps me clamí sens rahó
cuidant que fós de mals afortunat
jo só ben cert que fuy mòlt viciat
mólt fon millor que 'l present en que só,
per sol haver mon desig no complit
lo qual no 's pot en aquest món fartar
é majorment en la vida d' amar
pensí que fós l' hom pus adolorit.

Mon foll voler me tolguè lo delit
perqué hi volguí mes bé qu' en ell no es,
si la valor d' aquell jutjar sabès
lo méu voler no fora escarnit;
si com vaxell no pot mes recollir
despuix qu' es plé, tot l' als pérdres convé,
axí lo seny en delit pus no vé
sinó en tant com son poder sofir.

Axí com pert hom lo veure'y 'l oir,
é lo poder es perdut de tot seny
quant son esguart en gran excés ateny
é pot ser tant que 'l seny pert lo sentir,
axí mateix lo qui mes delit vol
que d' hon lo tráu hoch é d' ell no 's requer,
no pot sentir sens gran dolor plaher
é si 'n pren part en mòlta mes se dol.

No 'l pren axí al entenimènt sol
per excessiu son delit no 's desert
orgue no há, perçó 'l poder no pert
é son esguart algun excés no tol.
Incorporal es tot quant ell enten
fahent juhí en generalitat
mes devallant en particulartat
mesclahi un seny é menys no s' hi enten.

Lo fort voler tot saber se defén
perqné 'm conech ser del tot ignorant
jo 'm delití é fuy sobres amant
sentint delit del que amor char vén.
Ara no am é sent mòlta dolor
no 'n cas present mes com no sent venir
algun delit me acosta á morir
no 's pot saber la mia gran tristor.

No solamènt delit fuy sentidor
mes de la mort james dolor sentí
n' en pérdre 'l món jo viu me recordí,
tastí perçó lo dolç sens amargor.
Ja pert delit qui pensa que l' perdrá,
é ja mòlt mes si de la mort se tem
é jo en pensant sentí aquest estrem
é ja la tem, ¿donchs qui 's delitará?

¿Qui será aquell qui tant me amará
que 'm do conort d' haver perdut lo món?
Semblant de mi veig que mòlts caiguts són
é qui no hi es que mòlt prest hi será.
Jo planch mon mal é cascú planga l' séu,
aquest remey es poch en tant afany,
jo pert lo cos é l' ánima no guany
é puchho fér é no fahent m' es grèu.

A tot hon dich lo que confés á Dèu
que tan no fás que tolga de mon seny
aquells delits á que ma carn m' empeny
é lo voler no 'l desdenya per séu.
Dona que 'n alt jo 'n desig ser amat
regonegut tal delit avorreixch
lo de la carn maldich é no 'm parteixch,
lo d' esperit á temps é com forçat.

No puch amar é menys esser amat
é no 's pot dir que seria si fós
estat es ja home vell amorós
é majorment si 'n fon en temps passat.
Dèu guart á mi é dónem mort abans
que tornar lla hon tot lo temps perdí
puix que 'm fall ço perque amor fallí
la fi no 'm pláu é mòlt menys los mijans.

Dels actes folls d' hon tot hom reb engans
qui 'n déu esser á mi aquell espant?
Quant jo m' afin açó imaginant
jovens disposts si amen tinch per vans.
¿Donchs que fará qui amor no l' acull
en son hostal per esser grosser vell?
Valenciá de tal cas no s' apell
en ell é tals las follias recull.

En contra amor no puch haver ergull
que totalmènt en brèu lo met á part
mes los méus senys forans tinch de sa part
perqué 'ls dins prench é dels de fora vull.
O tu recort, no 't recorts bé algú
é del present perda l' imaginar,
é tu mon ull res no vulles mirar
lla donchs lo toch no fará mòlt sens tu.

Puix no 'm serveix al que vull fer algú
é pláulos çó que no 'm pláu que 'ls plagués
si del que 'ls pláu jo puch esser defés
de llurs delits soferre ser dejú;
léixem en pau qui no 'l pláu que 'm ajut
car si no 'm nóu per temps perdrá 'l poder
puix no faré lo que m' es leig de fèr
en aquest temps l' habit será perdut.

Del lloch hon es mon esforç prech qu' es mut
no pas del cor puis li es natural
vulla mudar tot lo accidental
é guanye çó que per colpa ha perdut.
De mals delits es volgut ser nodrit
perqué 'm trob huy mes que la cera moll
donantme tal delitamènt que 'm toll
tot quant dech fèr que tost no 'm torn delit.

Si res he fet que bé puscha ser dit
no 'l he obrat sinó per passió
si 'm ha semblat que ha fet la rahó
á mi mateix certamènt he mentit.
Lo movimènt per passió vingué
ó s' esdevench per aventurat cas
axí com l' hom qui 's trau del món d' escas
per passió que aquella vencé.

Qui de virtut habit format no té
quasi quant fá per passió es obrant
en tots sos fets se troba vacilant
é dins un punt son dolor vá é vé.
Qui passió en algun fet lo móu
res no fará que d' ell sia segur,
é si vé cas que en aquell se atur
lo començat ab lo finit no clóu.

Al bon delit ningun bon temps li nóu
car per tostemps es presta la sahó
puix dins está en 'l us de la rahó
no hi fá empaig any sech ó sinó plóu;
als mals delits es obs temps é afany
é tot açó si basta no es ferm
perqué en açó tot hom déu estar ferm
qu' en tals delits lo perdre es un gros guany.

TORNADA.

O dona, vos qui Dèu per fill vos tany
vulláu parlar ab ell com mare á fill
que aquest mòn jo prenga per exill
é que no leix lo fin or per estany.

LXXIII.

¿Perqué m' es tolt poder deliberar?
La mort no 'ns fá tan mal á mon parer
com gran contrast ab si mateix haver
d' hon lo voler usa de redolar.
¿Qual tan cruel á mi no planyeria
havent passat tal cas propriamènt?
Tot lo saber del món no 'm convendria
qu' en altre lloch dolor fós mes potènt.

Del tot no puch m' aymia encolpar
ne de mercé no puch haver poder
lo séu malfet ab gran enginy lo quer
é quant lo trob no 'm llóu, ne 'm vull reptar.
Dos enemichs ¿qui dins si 'ls portaria?
Ira y amor dins mi van debatènt,
ira d' amor li vé la senyoría.
¿Com será donchs que puscha ser vençènt?

Jo desig mòlt ma gran dolor celar
y cuyt morir fins fèrli ha saber,
quant no la veig muyr per ella veher,
é si 'm acost forçat m' es d' espantar.
Jo li vull bé, lo séu mal me plauría;
no sé que 'm pláu determenadament;
voler morir un gran recórs sería,
mátem dolor ó leixme tal turmènt.

Quant amor pláu que d' ell m' he d' acordar
ira es ab ell en ordre pus darrer
á mon sentir no sé qual es primer
tant prestamènt llurs actes sent passar.
Campar no puch si 'l pensar no perdia
axí d' amor no hauré sentimènt
car no 'm pot dar amor punt d' alegría
qu' ira no 'm dó tant de mal soptamènt.

Aquells remeys que solen ajudar
al amador del mal qu' amor sab fér
son convertits en mortal desplahér
é dos volers en mi sent treballar.
Ignor si am sens amor' no 'm dolría
ahir é am mòlt é mescladamènt
puix jo 'u ignor, qui 'u sab mon cas me dia;
é sia 'm dit si só en lo mòn presènt.

Bon passament há qui 's pot delitar
vehentse amat y en son propí voler
tot amador no 'l fall un poch esper
é pren delit en 's aymia mirar.
De tals delits no 'm pláu llur companyía
muyr per dolor quant bon voler me sènt
é m' esbahesch com he veure m' aymia,
é son voler me porta marrimènt.

Si mon dictat véu algú variar
en ira estich revolt en bon voler
en dos momènts cascú 'm té en son poder
del tot á si no 'm pot algú portar.
Leixenme tots ó vença qual que sia
ó pas lo temps mòlt pus cuytadamént,
oit he dir que tot mal fá sa via
si llonch espay de temps es ateyent.

TORNADA.

Vehent amor, ab dret jo li diria
que no m' ha dat mon ver mereximént;
é de tot cert ell á mi respondria:
«No hi puch entrar que hi pert l' entenimént.»

LXXIV.

Clamar no déu qui mal cerca si l' troba;
donchs vos mon cor no 'us senta pus clamar
vostres gemechs no 's poden comportar
é vostres colps se mostren sus ma roba;
hajáu esforç car lo pijor es mort:
puix á Dèu pláu, prenéuhi paciencia:
ell es aquell qui fá de vos sentencia,
creure devéu que no 'us fá nengun tort.

Ans quo lo mòn fora vostra mala sort
puis fon en Dèu lo vostre cas present
é lo saber de aquell no consent
que sia menys vostre cas ne pus fort,
sinó aytal com per ell es sabut;
la tarda es la vostra enemiga,
la que amáu vejáu si us es amiga;
llança li veig portar é no escut.

En aquell jorn seré en pijor caigut
car jo morint tot mon delit morrá
algun plaher lluny no m' aportará
que de aquest mòltes veus me 'n ajut.
¿Com se fará qu' en un tan gran risch meta
tot lo méu bé ab tal dubte de perdre
lo méu esforç cascun jorn sént esperdre?
Null pensamént no veig que bé 'm prometa.

Quant me ferí amor ab sa satjeta
no viu lo llanç ans de sentir dolor,
untada fon de una gran dolçór
material dolç portava en la treta.
No 'm consellèu si no 'm conselláu viure
saber no 'm pláu lo jorn de m' aspra fi,
aquella que veurá tal cas en mi
se que lo plor haurá pus prop que 'l riure.

En un mal lloch amich no 'us veig siure
si que tot hom vos ne té per grosser
com vos crehéu que 'us dará mal saber
quant de la mort no 'us veurá bé deslliure.
En ella está la vostra mort é vida
sapiáu sols si 'us vol haver mercé.
no 'us consell pus sinó saber lo bé
que 'us vol la que vos tant havéu servida.

Si bé del tot porá esser perida
per mon saber la vida y ma esperança
é veig la mort ab la vida en balança,
don lo consell car es bó en partida.
Ningú no 's déu llunyar de sa natura
al hom es dat per son dret natural
desijar bé volent saber lo mal
d' aquest saber vull donchs haver gran cura.

TORNADA.

Als amadors amor los asegura
que no haurán en ell seguretat,
en llurs volers no cabrá fermetat.
¿Donchs com será entr' ells cosa segura?

LXXV.

Malamént viu qui delit pert de viure;
ell es aquell qui nostra vida acaba
é la tristor la destruu é menyscaba
donchs si bé 'm visch per mort me puch escriure
puix he perdut á vos qui 'm ereu vida.
Per vos amar del món me contentava
de Dèu é gens tot grat abandonava
é vos havéu ma esperança escarnida.

La gran dolor há ma força aflaquida
que pietat só forçat de mi pendre
é quant en cor fembril me veig atendre
vullme esforçar é ma força es perida.
Si com aquell qui s' arma á vicis dóna
per un gran temps en habit aquell gira
no há poder en contra amor ne ira
puix al començ son voler abandóna,

No es en mi de tolre ma persona
é d' aportar del tot d' amor ma pensa
dolor he ja com no 'm trobe en defensa
perçó que 'm pláu la rahó n' es fellona.
En tal contrast sol vida d' hom descreixer
mes no la vull si Dèu no la millóra
ma voluntat res tant no la entrenyóra
com si la véu sens aquella mereixer.

Jo sens amor bastava vos coneixer
per ell tot sol sens esser coneguda
tal voluntad com la mia es perduda
la vostra amant qui no 'l pláu d' amor peixer.
La vostra amor d' altra amor no 's contenta,
qui ama poch altra amor no li alta,
sana rahó é passió malalta
han tot poder per amor dar empenta.

Dolor d' amor novamént m' aturmenta
perqué 's llonch temps que dolors ja no 'm firen
é mos volers amar ja no sofiren,
novell amor no 'm pens que james senta;
amant á vos he plagat ma natura,
é contra vos es que á mi amassen
primors de pór no se que 'us obligassen
ne remetés los fets á la ventura.

En contre amor vostre cor há armadura
é per tots temps ab la rahó 's consella
si no amáu no es gran maravella
car poch amor no viu hon seny atura.
Si passions d' amor dins vos jutjassen
fossén del seny qualsc vol consellada
la voluntad de dona enamorada
no troba frens aquella refrenassen.

Si amadors poder sentir bastassen
les grans dolors qu' en fi d' amor se prenen,
si bé 'n començ mòlts grants delit ne venen,
jo só bén cert que d' amor se duptassen.
Delit present nostra pensa afalaga
que tol saber de dolor venidóra
saberse pot, mes no es sentidora,
la carn no sent lo mal que per temps paga.

Qui es malalt de aquella dolça plaga
no sab la mort qual se véu manifesta
é de present amor lo delit presta
y al sentiment dolor vivent s' amaga.
Hom sab é sent lo delit que 'us aporta
é la dolor de lluny á nos menaça
ab ulls rients lo delit nos abraça
é la dolor calla detras la porta.

Quant delit naix la dolor jáu mitj morta
y en poch instant aquesta met sa força
desig qui es passió dolent la esforça
é por de mal venidor la conorta.
Lo bé atés no munta 'n suma tanta
com ans d' aquell haver la pensa ordena
y 'l pés d' amor no 'l sosté fort cadena,
de per si cáu ó prop terra 's decanta.

TORNADA.

O foll amor, sol vostre nom m' espanta,
no hi trob lo bé qu' en temps passat trobava.
é sent los mals que d' avans ignorava;
plora mon ull y ma bóca no canta.

LXXVI.

O fort dolor jo 't prech que mi perdons,
si no seguesch la tua voluntat
la que jo am contra tu ha manat
donchs si nó muyr no'm despulls dels téus dons,
puix á mi vull en dues parts partir
é don á tu l' enteniment per part,
é lo méu cos de la mort lo apart
á fort amor jo no puch contradir.

La que jo am mi no consent morir,
dónam á tu llançat á ton voler
é sab que tu no 'm serás mercener
no 'm desempars fins á vida finir.
En aquell punt hajes compasió
d' aquella que de mi jamés la haurá,
com l' esperit del cos exir volrá
oblida mi, ménbret de la qui só,

En aquest món la mia ánima 't dó
y 'ls pensaménts que 't sabrás ocupar,
de res del cos no 't vuller empatxar
car viure tol en que digués que no.
Del cos mezquí no sies descontenta
car tot es téu sinó lo movimént
é sos gemechs no váguen jo durment
ta voluntat mon somni la contenta.

Puix per mos crits mercé de mi absenta
é Dèu per vos vol punir mos demerits
é los méus fats contrasten á mos merits,
llisenciats dolor qui 'm desatenta.
Car una es ma vida y ma esperança
é fa grant tort qui 'ls tol la companyia
é vos diéu que 'ns plau la via mia
ells departits, la mort del món me llança.

Crehéu de ferm que só en ferma acordança
que perdré 'ls ulls sí pert á vos de véure
é per null cas lláuger no vulláu creure
que lluny de vos vida 'ls dó per fermança;
quan péns que mort me pot fér ser absént
de vos qui 'm sóu pus chara que la vida,
d' aquella fuig á la qual ma véu crida
guanyat me té lo primer movimént.

TORNADA.

Lir entre carts, tant vos am puramént
que 'm es dolor com no 'm poréu amar
sinó d' amor que solen praticar
los amadors amant comunamént.

LXXVII.

Puix m' he penit, senyal es cert que baste
pera saber del error que 'm vull tolre.
¿Mes qui 'm dará esforç contra la dolre
pera jaquir lo delit que jo taste?
Per ma rahó jo venguí en coneixença
qu' en ser amat no 'm calía fér compte
mes ab amor jo 'n he fet ja 'l afronte
complidamént he vista l' esperiença.
La mia amor un altra á sí no 'n tira,
lo dret d' amor en mi tot se regira.

Puix altra amor per la mia no guanye
la qual es préu per hon amor se guanya
per ser vencent no sabí altra manya
perdut es já tot quant per ell afanye.
Si com aquell qui viu ab medicina
é vé per temps que no li val al viure,
axí muyr jo qu' amor qui 'm feya viure
á altre voler per lo méu no s' inclina.
Puix no pot fér que amant amat sia,
léixem en pau no, torb la vida mia.

Ell m' es entrat per la part mia flaca
dautme entenent que amant amat fóra
é james d' ell me 'n plach altra penyóra
aquest es préu que 'l cor d' home no taca.
Desesperat del tot jo de aquesta
dexim d' amor per á temps perdurable
é só tornat mes que altre amable
d' aquell amor que no n' enclóu la honesta.
E puix me vench sens altre acompanyada
no 'm pensí fós en mí tant esforçada.

¿Qual tan cortés qui d' amor excepte
cas leig ó fort puix que amor lo mane?
¿Quí es tan foll qu' en contra amor se vane
dihent:—«jo só qui leix é qui accepte?»
Tot en axí com l' ánima infusa
racional sobre la inrahonable
fá tot son fet fér via rahonable
tot quant fá l' hom per lo séu decret usa.
Tal es amor que si en hom se llança
tot quant es d' ell torna en sa semblança.

¿Qui es lo foll, donchs, qui d' amor no tema
si há sentit son poder no vencible?
No 's defén d' ell sinó l' hom insensible,
no só aquell car part n' he presa estrema.
He atrevit pensant haver defensa
en contra amor li hé tenguda cara
pensant haver de ma rahó empara,
jo no 'm pensí ell bastás ferme ofensa.
Tal que volent mi de amor defendre
ell me pogués la sua força estendre.

O quant es poch per hon amor se fica
é per aquell en lloch dispós mòlt obra
per no sabuts mijans en nos fá obra
lo temps é lloch lo creix ó mortifica.
Amor sab mills lo que á nos agrada
que nos mateixs no bastám á coneixer,
é quant pènsám que nostre amor déu creixer
en aquell punt es desagraduada.
Quant nos pensám que 's leixa, ell nos toca
y ab un fil prim se tira una gran roca.

Delits passats de la que am m' acorden
contra mon grat é les dolors m' obliden
qui son aquells que dins lo mèu cor criden
é par á mí que son vermens qui 'm morden.
Ço son desigs contraris qui 'm tormenten
car vull delits qui dolor me aporten,
vull desamar, mes ells no m' ho comporten
á mon voler los apetits dissenten.
Pensarse pot quant á rahó contrasten
qu' ells entre sí á plaure no s' abasten.

Com lo malalt que la causa ignora
del accidént é no sab lo que 'l mata
vehent tot si que per dolor esclata
é semblant mal no sentí algun hora,
no cal duptar si roman en sospita
si 'l vench d' excés lo mal ó per natura,
é si d' excés qui 'n fon que tant procura
así mateix tot lo passat recita;
Axí d' amor jo 'm dolch é no puch créure
que per tan poch en tant me degués véure.

No puch oir de la que am paranla
que senyal gran ella en mi no faça;
si bona es, gran delit me atraça;
mala essent la dolor es en taula.
No passa res que d' ella imagine
que no 'm escalph ó que tot no 'm refrede,
tots los mijans de mi apart é vede
en ahirar ó amar si pés fine.
Cascú d' aquests té causa en mi que 's tinga
no sé jutjar en mí qual se retinga.

L' imaginar altre bé no m' esmenta
sinó aquest qu' he sentit per aquesta;
tench lo cor prés mòlt poca part me resta,
per alojar ira quant se presenta.
Sent mudamént tan gran sus ma persona
qu' en suor vinch quant ira en mi comença,
lla donchs amor no pot fér que ella venca
ans son poder del tot li abandóna.
No passa mòlt que llur poder se iguala
é venç amor entrantme sens escala.

No 's pot bé dir amor de home propi
lo que jo sent car per la carn es tota,
de açó 'm delit com no pas una gota
en l' esperit é si 'u fá com repropi.
Me delit mes com no pot ser que dure
mòlt lo desig que fartamént aporta
mes hom véu que natura no comporta
que lo fruit vert caiga sens que manure.
Lo méu voler es obs que tal curs façа
é volrá Dèu que natura 's desfaça.

E que fós l' hom tant com será ló segle,
tostemps veurá en sí coses novelles,
prenint, jaquint les noves per les velles
lo que fon tort un temps puix li es regle.
Novellament casos á nos avenen
per no ser tals ó per altra costuma,
esperimént cascun jorn se consuma
é los juhins en mòlta error venen.
Fins á la mort es mester hom se tema
perqué amor en les carns tostemps crema.

TORNADA.

Amor, amor, jo he prés ferma tema
que vostre bé porta dolor estrema.

LXXVIII.

Mes voluntats en grant part descordants
dona per vos les he fetes concordes,
per vos han pau solent esser discordes,
per vos conech l' error hon era abans,
per vos conech tot lo delit de viure,
mos pensaments concordia ne coneixen,
ja de contrast si com d' abans no 's vexen
ans als amichs de pau poden escriure,

Imaginar no 'm cal d' huy mes asiure
per aplegar ma pensa mòlt confusa
de la virtut de fermetat mòlt usa
de dos afanys del primer só deslliure.
Per encercar no 'm cal treball de pensa
trobat es ja tot obs de la mia arma,
é per guanyar ses flaques mans fort arma
é per haver al cos de mals defensa.

E si del cos la fortuna dispensa
que per son mal m' arma perda batalla,
ja sab que fá é ma llengua no calla
viure en lo món haver en gran ofensa.
Mal consellat mon cos volch perdre llança
é plé de pór ab ses armes volch nóure,
mes prés consell que las tornás al fóure,
prenint escut, armas de ofendre llança.

No m' ha jaquit del tot ma esperança
ab ella ensemps espirará ma vida,
mes jo conech la mia arma enfortida
que tot perill se té en mòlt gran bonança:
dòlgas tot hom com jo bé no atench,
no 's dolga algú de mon terrible mal,
null juyidor no féu en contra tal
d' hon fós content com jo fuy vehent lo rench.

Si mos mals fats ab força altre no trench,
mal ahuyrat no 'm vulla algú jutjar;
si vagabunt me véu lo món anar
en tant segur port home james vench;
mon desig es en mòlta part complit
trobant mòlt mes del que fuy desijós,
si no atench no péns algú que fós
ab tal dolor sens mòlt major delit.

TORNADA.

Lir entre carts lo que de vos he dit,
plácia á Dèu no 'm faça mentidor,
y 'l qu' he sufert essentvos amador
per mal esguart no 'm sia mal grahit.

LXXIX.

Als fats coman tot quant será de mí
puis só estolt de ma electió,
mon seny es mort á qui Dèu no perdó
puig al començ del tot me derrenclí.
Ja no es temps tenir frens al voler,
malalta es ma bona voluntat
é vaig en lloch hon no vull ser portat,
só descontent de tot quant puscha fér.

Si com al hóm no li basta poder
paralitich quant es en péu llevat
anar al lloch hon vol esser anat
ans cáu ó tort vá contra son mester,
ne pren á mí que no fás lo que 'm pláu,
y lo voler de la rahó es vençut
é si 'l complach mon delit es perdut
é sens cor faç tot quant de mi vejáu.

Si com als vents es donada la Nau
mentre 's debat als mariners vengut,
lla donchs la Nau son camí ha tengut
per senyal tal qual ans de contrast jáu,
ne pren á mi car mon enteniment
há gran debat ab lo voler del cos,
de terminar llur debat clar no gos
proejant lo temps l' apetit vaig siguént.

Passá lo temps que fuy d' amor contènt
si be tots temps sentí ses grans dolórs
mescladamènt del cos ab amargórs,
creya Rey ser vehentme d' ell servènt;
jo fuy contènt de sos mals sens los bèns
per bé que 'l mal sens be no pot venir.
mes jo emprench per ells mes que morir
malamènt viu qui en mal fer no te fréns.

O tu, amor, qui ton poder m' estèns
axí fortmènt que no 't puch resistir,
ix fora mi puix en plaher no gir
ma voluntat á fér tots manamènts.
Vulles haver en contra mi ergull,
léixal vassall qui no 't vol per senyor,
quin movimènt venç aquesta dolor
fentme jaquir ben fer del que 'm despull.

Aquesta meu fet bona si no 'l acull
é lo present es ple de gran tristor
aquesta ve del dan avenidor
que de present lo tinch davant mon ull.
Jo 'l soferré si ab cor mòlt ardit
la que jo am per mi passa lo mal,
sens penedir, qui 's penit grat no val;
lla donchs la mort no 'm será sens delit.

TORNADA.

Lir entre carts, gran es lo meu delit
mentre no pens lo qui porieu fer,
tot acte es prop de lla hon es poder
si al voler governa l' esperit.

LXXX.

Sia cascú per ben oir atent
se no imagin que jo 'l vulla decebre
car de tot cert per mi porá apercebre
grans novitats é de nou sentimènt,
tals que no se los mijans qui 'ls atracen
mes solamènt resta en mi lo sentir,
si col malalt qui sa dolor sab dir
no sab los mals qui la mort li percacen.

Aquells afanys que 'ls amadors acacen
é són comuns é quasi manifests
no són en mi ne desemblant d' aquests
no 'm fan pahor ne sol mi no menacen.
Dolors he tals que en amadors no venen
car jo peresch com ja no puch amar,
solament bastá mi de mort ahirar
per mos defalts qu' en ira mi encenen.

No se quins són los delits que 'm sostenen
com no 'm acuyt metre lo món apart
car de ahirar james jo no 'm veig fart
pensant los bens qu' en esta pensa 's prenen.
Morir me plau car no 'm té prou lo viure,
lo mills de mi es com en res no pens,
tant quant jo puch de pensar me defens,
consell no 'm cal si m' dech per foll escriure.

Si col precis qui no 's de mort delliure
vehentse prop d' aquell séu jorn darrer
ne prega á Dèu li sia mercener
é sab que vá lla hon null se por siure,
ne pren á mi qui fuig á la mercé
d' amor en qui s' en clóu tot lo meu esser
tans envers ell me só volgut irescer
per lo fallir qui es comés per me.

Si com l' hom peeh qui ha pensat dins se
del hom sabènt son bon saber atenyer,
é com véu si qu' en tant no 's pot empenyer
lo malaheix é si mateix d' hon ve,
ne pren á mi no bastant ser atés
lla hon tostemps he tengut mon camí
tot per defalt que s' ha trobat en mi,
ahir amor é volgra ser no rés.

TORNADA.

Lir entre carts, lo bé qui 'm es defés
amor lom féu en primer desijar
é follamènt de tan préu estimar
que no imagin que haver se poguès.

LXXXI.

Si col malalt qui 'l metje lo fá cert
que no 's pot fér que de la mort s' escap
si de verí no béu un plen anap
é lo perill no li está cubert,
ne pren ami qui vull esperimént
mòlt perillós é sens ell no puch viure,
lo delitar per mort se pot escriure
é tem l' afaig ab la mort egualmènt,

¿Qui es aquell estimant lo turmènt
é lo perill en que ma arma está
vehentse prop d' hon créu que tost perdrá
ço perqué fon venguda al món present?
En dupte estich, la mia arma tremola
que no consent que mat á mi mateix,
é d' altra part mort certa no 'm jaqueix
jo 'm desesper de ma esperança sola.

En lo méu coll ja veig penjar la mola
é lo gran fons hon seré trabucat,
si donchs mercé no vol haver tallat
la corda forta mes coltell no esmola;
mercé deman ab veu espahorida
mostrant negar al qui permis request
vos no guardéu que mostre pahoruch gest
mes pietat sia en vos complida.

Puix que per vos pot esser bé sentida
la part d' amor que jo no puch mostrar,
vulláu un poch la pensa enpatxar
en quin fil prim penja la mia vida.
Jo só aquell qui del carcre l' han trèt
y ab torbat pas va á pendre cruel mort
que no he pas remey n' altre conort
sinó mercé del qui juhí ha fét.

James d' amor fon un cas tan estret
qual es aquest del qual no puch fugir,
per hu só cert de la vida finir
l' altre 's verí per apagar ma set.
O vos, qui sóu causa de mon perill
é finsací no merexeu gran colpa
poca mercé de present vos encolpa
si per defalt d' aquella prench exill.

TORNADA.

Lir entre carts, no véu degun perill
fin amador, é si 'l véu punt no 'l tém;
tot cas es poch essent lo pus estrem
lo torre gran li sembla grá de mill.

LXXXII.

Aquesta es perdurable dolor,
les que sentí foren totes á temps
mes la present déu viure ab mi ensemps
bé 'm fá saber quant pot en mi amor.
Ab coxo péu m' ha seguit y aturat
atésa es la pena de mon mal
ferit me sènt de una plaga mortal
y es lo remey fér no res lo passat.

Gran mudamènt no pot ser comportat
en poch de tèmps sens alteració
qui pot saber la dolor en que só
vinent á mi per haver mòlt amat.
Aquella d' hon esperí tot mon bé
tant quant delit en mi pot abastar
per son defalt me 'n convé dellunyar
é pél camí d' amor gran ira 'm vé.

Tal mudamènt, ¿com natura 'l sosté
sens fér senyal major del qu' es en mi?
Aquella que per ma vida tenguí
entre morir é viure me deté.
Lo méu repos treball es convertit
é lo méu goig es tristór sens remey,
jo só cautiu com esser pensí Rey
tot alterat me trob y esbalayt.

Aquella carn hon lo méu esperit
entrar volgué primer qu' en paradis
me sembla foch del infernal abis
é mòltes véus no 'm vull esser fugit;
ans d' acostar no sent lo mudamènt,
mes fét l' acost sent lo camí tan gran
que res no 'l puch dir quant li só devant
é pas dolor d' aquest mal callamènt.

¿Hon cab en mi tan gran alteramént
si pór me 'n prench pór d' esperança 'm vol?
¿Que es açó que voluntat me tol,
que en bé ne mal no us d' entenimènt?
O fals amor, qui 'l lloch vedat te pláu.
léixam usár ab qui 'm mereix desdeny
perqué 'l desig téu, amor me constreny
ço que amar á mi tant me despláu.

Perqué 'l desig méu contra rahó cáu
amor ho vol perqué tant hi contrast
é mon desig cobeja lo fer past
d' aquella carn hon gran amargor jáu.
O fals amor, no porás pus en mi
sinó forçar mon apetit escás.
mon esperit per força 'l jaquirás
no amarás ço que vols de per si.

O fort dolor, no perdones á quí
per culpa gran me dóna dol é plant:
tu, pietat, no vulles parlar tant
en la favor de qui tant mal merí;
jo am mon dan é mon bé avórresch,
çó perqué am no es vist lo perqué
del desamar mòlt claramènt ho se
é lo carrer no vist jo enseguesch.

¿O Dèu, perqué am á qui avorresch?
¿En tal contrast com vida no 'm jaqueix?
Amor no mor é d' ahirar no 'm leix
casi egualmènt entre ells á mi partesch.
Saber no 's pot qual d' ells abans morrá,
muyra donchs jo por llur debat finir:
quant am me dolch é mal pas mentre ahir,
lo pus cortés dolor mortal me fá.

Jo só malalt havent lo cos tot sá
cascun amor ab 'l altre 's acordant
mon esperit es lo dolorejant
ab l' orgue séu desacordat destá.
Ell de per si vol lo que déu voler
perdut l' honest voler no vol que am
é mon cor fals pot haver mòlt just clam
d' aquell á qui pietat vol haver.

En la dolor d' amor delit pot ser
si ab aquell ira envolta non 's met,
car si ho fá lla donchs dolor tramet
contra quï cáu tot lo seu gran poder
é tant com pus amor es gran é bell
tant sa dolor es major é pus fort
en lo cos llas tota enfectió es fort
y alló malalt no te en que 's prenga 'n ell.

No dech morir solamènt ab coltell
mon cos mig mort deu ser vianda als Cans,
mon cor partit entre Corbs é Milans,
mon esperit tinga lo lloch d' aquell
qui volch trahir besant lo fill de Dèu;
aquest es lloch á ell just é degut
puix ha trahit á si, Dèu no 'l ajut
é gran pecat deu rebre pena greu.

TORNADA.

Amador fuy tant com l' esperit meu
pensa gran seny en dones ó bondat
mes si no carn no hi trob é só enganat
á quatre peus deu anar qui no 'm creu.

LXXXIII.

Axí com cell qui 's parteix de sa terra
ab cor tot ferm que james hi retorn
deixant amich é fills plorant en torn
é cascú d' ells á ses faldes 's aferra
dihent plorant—«Anar volèm ab vos.
O, no 'ns leixeu trists é adolorits.»
E l' es forçat aquells deixar jaquits.
¿Qui pot saber d' aquest les grans dolós?

Jo me 'n confes á Dèu é puix á vos
que jo só tal com lo de qui he parlat,
car tot delit de mi es apartat
si que james me veja delitós.
No solamènt he lo delit perdut
ans en són lloch entrada es la dolor
car jo 'm ahir havent perdut amor
é jach del col que tostemps he temut.

No menys que mort á mi es avengut
no m' pot fer pus que fer perdre lo món
é jo d' aquest á tot hom ma part don
puix que no am ne puch ser ben volgut.
Tot çó que veig me porta en recort
lo mal present é lo qu' es per venir;
lo negre prop lo blanch fá mes lloir,
un poch delit ma dolor fá pus fort.

Jo no puch dir senta dolor de mort,
sá tinch lo cos é malalt l' esperit
d' un accident qu' en vida m' ha jaquit
en tal estat que no m' trob viu ne mort.
L' enteniment no 'm delita en saber
é res plahent no vol ma voluntat
jo visch al món é d' ell desesperat
si en l' altre pens no 'm calfa mólt l' esper.

O mos amichs, vulláu dolor haver
é pietat del qui viu pert lo món,
é majorment si algun tant hi fón
car mólts hi son qu' en res no hi son mester;
altres havents de aquell menys sentiment
que la Guineu mólt astut animal;
é d' altres mólts que 'l entendre no 'ls val,
si no 'n justar aquell metall argént.

TORNADA.

No se á quí á dreç món parlament
perque 's llonch temps que no parle ab amor
é dona al món no sent de ma tristor
axís mateix jo no 'n he sentiment.

LXXXIV.

Cert es de mi que no me 'n cal fer compte
per fer contrast amor qui tant me força
ira jo 't prech que lo meu cor m' esforça
los meus afanys sol á tu los recompte.
Envergonyit confés la mia colpa
com no 'm esforç contra 'l desig horrible
que 'm ve d' amor si be l' trob mólt terrible
semblant aquell qui 'ls sants ángels encolpa.
Jo prench conort com per son colp tals jahen
infern es ple dels qui amor complahen.

Tant com en mi es y fon soportable
de contrastar é vencre la batalla
jo he complit dins mi sentint baralla
tal que no 'm fon un altre comparable.
Jo desig tant com lo cor me soporta
é per aquest delit á mi ahıre
puix la que am ab grat y desgrat mire
torbat me sent costum passat no 'm porta.
  Jo am é 'm dolch conexent mi que ame
d' ella m' delit é mes com la desame.

Los bens que hi sent en ella amar m' empenyen
é los seus mals per avorrir no basten,
é son tan grans é tant á mi contrasten
que moltes veus al bens d' amor estrenyen,
no passa molt que amor los empara
é fá qu' oblit les perdó sa gran falta
ira no mor mes está com malalta
mentre amor te gran força encara
  Quant ira 's mor amor de mi 's desterra
romanch en páu com entr' ells no há guerra.

D' esperiment no passe gran fretura
jo se 'l amor e 'l ira com 's avenen
dins 'l amador e de quant aquell penen
de tal dolor que no sofir mesura;
si amat só, dolor será ma vida,
si desamat al risch será mon viure,
mes tost seré de mal ó be deslliure,
breu será en mi la batalla finida,
  Esser amat es dolor mentre visca
mes lo desig sens consell mi arisca.

¿Qui es lo foll qui en contra amor 's ergulla?
Segurs son d' ell los morts y 'ls no sensibles
mes no alguns qui son d' amor passibles,
qui vol ser fort de la carn se despulla.
En mi he vist un singular exemple
quant he pensat d' amor del tot estorcre,
contra mi veig camí que no puch torcre
portatme en part hon jo si be contemple.
  No puch dar pas plahent á mon coratge
ab cor irat vaig fahent mon dampnatge.

En temps passat sentí dolor estrema,
mes no es menys aquesta present fresca:
áquesta es fel, no toca res de bresca
é par á mi ab mans lo cor me prema.
No pot durar que no 'm leix ó que 'm mate
ella es fort perqué ab delit no 's mescla
hon lo dit é dolor fan sa mescla,
esser no pot que l' cor hon son esclate.
  Perqué amor pláu que muyra ó que 'm passe
esclatar vull mes que si languint lasse.

Semblant á aquell qui la mort vol compendre
é quant l' es lluny ab rahons la menaça,
vehentla prop ell la tem y la abraça
jurant que may tal afaig volgrá enpendre,
ne pren á mi qu' en contra amor m' esforce
durant l' esforç tant com ma rahó basta
é pertse tóst car no té ferre en asta,
fugir vull d' ell si bast fér que no 'm força.
  Mes tot món cos per ell contra mi s' arma
é poca part rebellada del arma.

Partir no puch del lloch hon la he vista
donchs quant desig bé veure sa persóna
é tem de mort si bon esguart no 'm dóna
é si 'l me fá dolor altra m' entrista,
car imagin que altra l' ha sentida
la sua amor é son esguart benigne
é jo he vist aquell bo é maligne
plahent me fon é mólt adolorida.
  E tant com mes en ella jo 'm delite,
pensant que tal féu ab altre, despite.

Plagués á Déu que perdes jo la pensa
perqué 'm jaquis aquesta gran congoixa,
en pijor vinch si aquella m' afloxa
puix quant hi torn jo reb major ofensa,
car no 's pot fér algun delit no 'm membre
é per aquell mes dolor me turmenta,
davant la tinch é sémblam que la senta,
no sé la nit ó lo jorn qual dech tembre.
  Jo fuy amat é no tant com pensava
sens retenir mon voler bandonava.

Tots los senyals que 'l amador acaben
jo trob' en mi que no fall hu que hi sia,
per ella vinch en dolor y alegria,
tots los méus senys forans é dins ho saben;
car no veig res si no es la que m' alte
ne desig toch de ningun altra dona,
alguna véu no 'm par que sía bona,
son cos nos es bell é jo no me 'n desalte.
   Imaginant car no hi sé pus en ella
ses parts pél tot am en gran maravella.

No solament la pens haver perduda
é per açó dolor mortal m' agréuja
mes he sabut que Amor no 'm alleuja
de tot son pés mes la manera 'm muda,
é perqué jo en los deserts habite
ham fet saber que amat no puch esser
é volgra jo primer lo méu desesser
que si d' Amor jo amant no 'm delite.
   No 'm pláu amar é menys que á mi amen
mes si jo ám muyren los qui 'm desamen.

Jo creguí ferm que sentir no poguera
en mi amor ne 'n la persona amada
ne per la carn la hagués tant desijada
no imaginant qu' en ser amat venguera.
Un gest mostrant dona ficta honesta
é sentimént practicant d' amor acte
sens recelar ha fet en mi fals tracte
prenitme 'l cor é part alguna 'm resta.
   Lo que roman té ocupada ira
é quant se móu tot quant só á si 'm tira.

Lo gest dels ulls é de aquells la forma
fet han en mi passió mólt estranya,
per l' apetit que tot per carn se guanya
ab altre mólt que d' opinions se forma,
é d' aquest es lo tot d' ella subjecte
no sol lo cos mes totá ensemps présa
en açó es ma voluntad atésa
mólt tardament no volent tal efecte.
   No vull amar é mon apetit ama
sobre néu véig maravellósa flama.

Així com es en nos l' ánima tota
en tot lo cos é tota en cascun membre,
tallant algú no cal per açó tembre
que per aquell ella romanga tota,
la mia amor es en lo tot d' aquesta
é si 'l veix res que per desalt m' altere
no sent en mi que d' amor despodere
en lo séu tot la mia tota resta.
Si com la mar un punt no se 'n altera
si hom ne tráu una gran albufera.

Jo vull amor ab condicions tales
que segons ell gran contraris empliquen
ell es tot mal é mes los qui 'ls practiquen
tots son eguals en llurs qualitats males,
son ferm estat si lo saber no 's leixa
aquell instant no 's jaqueix bé coneixer
tostemps está en lo minvar ó creixer
sentho aquell qui mólt ab ell se feixa.
Axí com só compost de mólts contraris
ma voluntat é l' apetit son varis.

TORNADA.

Amor, amor, los vostres letonaris
son mólt amarchs y á sanitat contraris.

LXXXV.

Malehit lo jorn que 'm fón donada vida
puix tant só vist en mos volens contrari,
jo só aquell que pensamént he vari
é voluntad de tot desahunida.
Ab desgrat am é avorreixch ensemble
mos senys en mi conech esser discordes,
l' ull é lo toch d' abans foren concordes
si péns qui só al que fuy punt no semble.
Avorriment ab amor en mi foren
mes ab desalt ensemps en mi llavoren.

¿Qui pot amar dona de qui 's desalte?
Mes bè pot ser que d' ira plé mòlt ame,
mes, ¿que será que 'm refret é que 'm flame,
é fastig port é qu' ensemps hom se 'n alte?
Tant es l' escalph que pèl gest me enamóra
que no sent res del fret que 'l toch me porta
ans tot es foch quant la pensa 'm reporta
l' imaginar l' amar dolç asabòra.
Si com la mar los rius la avorreixen
que s' amargor llur dolçor converteixen.

Sens mon voler jo no 'n parteixch la pensa
per un desig que no 'm par amor sia
car no cobeij la sua amor fòs mia
an 's vè á temps que 'm pláu me fès ofensa,
car per sa amor la mia se 'n obliga
ja á mi no pláu de tal préu ferli paga
no vull son bè é tinchne al cor plaga
de leig fèt nou é de legea antiga.
E vè que dich que 'm pláu que 'l avorreixca
mes no pot ser qu' en tal pensa feneixca.

Quant imagin d' aquest amor la causa
no la perceb é menys hon tè son siti
crech que desam é quant ne pens ser quiti
mon pensamènt un gran delit se causa
é no sè com en tant é tal s' estenga
é trob rahó per desgrat é per ira
quant desgrat sènt amor tost á si 'm tira
ó almenys fá que lesiò no 'n prenga.
En hora 'm vè que son leig m' es bella
mes per tostemps de sos fets he ferea.

Grat é desgrat ensemps en mi 's justaren
en algun temps amant alguna dona
car jo volguí la malvada fèr bona
mes tots los grats de la carn se trobaren.
De present veig contrasts qu' en mi 's desperten
car de per si lo toch é l' ull desamen
é per lo gest de gran desig s' inflamen
aquest esguart fá qu' en amar s' acerten.
L' ull de per si y 'l toch llur bè no hi senten
per los senys dins llurs delits se asenten.

Lo toch per si mòlt no si adelita
quant pren delit l' imaginar l' oy porta,
pèl gest que tal pensamènt me reporta
que tot mi ensemps per ella tota 'm cita;
en amagat amor en mi fá obra
no trob rahó perque tant la cobeje
é lo que veig no basta que pledeje
tal heretat de la bossa tan pobra.
Algun temps fon amar çó que desalta
no á la carn mes per fèr amor falta.

Axí com es trobat algun bon metge
com del malalt lo mal no pot coneixer
é 'l vèu bon pols é sa vida decreixer
ab bon cervell, cor, ventrell, melsa, fetge.
Dels vuit senyals mortals qu' Ypocras posa
non veu algú, é sa vida s' abrèuja,
axí me 'n pren qu' amor en mi alleuja
é no se hon que 'm deguès fèr tal nosa.
Puix que no vull amar ni amat esser,
¿com es en mi de amor lo sèu esser?

Com lo malalt que sobre si vol veure
com li esdevench son accident de febra
diu que menjant carn de Bou, ó de Llebra,
ó por fredor, ó per mal aygua beure,
é no veu res que per l' accident baste
si que 'l convé en gran sospita caure,
axí me 'n pren que no puch juhí traure
qui 'n delit es lo que d' amor jo taste.
No es en carn é la carn mi enclina
entra per l' ull é lo tot d' ella afina.

Axí com es bella una persóna
tota ensemps é no en parts jutjada,
é no 's veu bè perque 's tal estimada
puix no ha res tal qual natura dóna.
En als está que 'l cos li acompanya
ço es lo gest qu' en tal cas l' ull engana
amor pèl gest cos leig amar me mana
tant qu' en mi veig una esperança estranya.
Si 'ls péns en parts la pensa d' ella parte
é quant la veig ó toch sens alt no 'm farte.

Quant jo 'm acort de res qu' en íra 'n torne
si poca es, lo mèu desig se esforça,
é si es gran, la ira en mi pren força
que no imagin qu' en amar retorne.
Dúbtem que am, puix son bè no designe
ans vè á temps que sa mort no m' es crua,
no prench delit en res del amor sua
é 'm plaurá bè que d' ella jo 'm fastige.
Ab tot açó mon delit es en ella
prenèntl' en parts per lo tot de aquella.

TORNADA.

Amor, amor, jo m' done maravella
de vostres fets si degú 's maravella.

LXXXVI.

Mon bon senyor, puix que parlar en prosa
no 'm val ab vos per haver un falcó,
en rims ho dich sens pòr que 'm digáu no
hoc será 'l test mes dúbtem de la glosa.
Mes ¿com será que 'l costum vostre 's mut,
puix feu començ en vos naturalmènt,
é vos apres lo complis moralmènt
perfectionant sa noble habitut?

Tots los delits del cos he ja perdut
é no atench los propis d' esperit,
é no sent mòlt de 'l ánima 'l delit
se mes no sent del de moral virtut.
Tot mon delit resta dols en caçar
perqué 'us suplich dels homens vos millor
que d' un grifant me siáu donador
tal que á vos escaiga lo dònar.

Si per ma sort no puch tant acabar
compláure vull ma complexió,
é fèrme tort que 'm lluny tant de rahó
que foll amor jo torne practicar.
Mes no vull ser ociós animal,
no vulla Dèu qu' estiga fret ó moll;
mes am anar en part hon rompa 'l coll,
qu' estar segur, mènys de ser be ó mal.

Amor me fon tostemps descominal
per jo amar per bon desig é bell,
dona del mòn no vol cor, ni cervell.
¿Hon será hon, la que no s' troba tal?
Deçá lo Fár jo no lo trobaré,
en Nápols si es bè será cercat;
d' un sanct mareix proposit revocat
é d' un gran Rey sa cativada fé.

Aquesta es l' exemple de tot be.
¿Qui será donchs que la puga estimar?
Un Rey valent se jaqueix rahonar,
mes, dona tal, en maravella ve.
Un fenix hom dona semblánt requer
é Déu permet que amor á aquest se juny
é móstras clar portant aquell de lluny
per fér unir dos cors en un voler.

E quant son pochs qui d' amor han saber
é quasi tots d' aquell han sentiment
d' un gros desig que han naturalment
los animals qui fan menys saber fér.
¿Mes qui sabrá d' est amor discernir
com te units contraris apetits,
é lo finit volent los infinits
Ço que no pot natura consentir?

La carn vol carn, no si pot contradir
son apetit en l' hom pren mólta part
si no es unit ab l' arma tost es fart
d' ells dos units sent hom un terç exir.
Aquell qui sent d' esperit pura amor
per angel pot anar entre les gents,
qui d' arma y cos junts ateny sentiments
com perfet hom sent tota la sabor.

No sent delit ans de haver dolor
qui totalment ama de part del cos,
hom famolent no está en repós
menjant, pert fam, ha prop de fart tristor;
si passa avant mes que del mester há
en fástig ve perque hi recáu excés;
de semblant cas l' amador no 's defes
entre desig é fastig son be vá.

D' amor honest hom no carregará
tant que d' aquest senta l' estrem d' ecxés
massa ó poch contrari no li es
dolrós desig, fastig ne zel sentrá.
Tot lo reves porta lo cos amant
fastig reb tost é gran desig li nóu
l' amor qu' ensemps met cos é arma en jóu
hix d' un poder de tots participant.

TORNADA.

Si per grosser sò vist escur parlant
ó per sentir d' amor algun secret
per demostrar com, ne perque 'n he fet,
si 'm es manat jò passare nadant.

SEGUIDA.

Dona que vos aneu sovint davant
satisfahent vostres senys é rahó
jo la suplich que 'us suplich del falcó,
é si 'u fará ja 'm veig ab ell caçant.

LXXXVII.

Tot entenent amador, mi entenga
puix mon parlar d' amor may no 's aparta;
lo amador que per sa carn se farta
lo meu parlar no 'm péns que be comprenga.
Tres amors sòn per hon amadors amen;
hu es honest é 'l altre es delitable,
del terç me call qu' es lo profit amable
perqué 'ls amats llurs amants no rehamen.
Los dos units en nos se poden pendre
si llus dors fochs han lloch en nos d' encendre.

Aquets volers á llurs esguarts segueixen
seguint cascú sa propia natura
lo cos qui es corrupta criatura
los apetits corruptes l' abelleixen;
l' arma qui es per tostemps duradóra
bens de virtuts ab lléuger péu encalça,
lo amor del cos en sont delit la enbalça
mes no trobant son propi se entrenyòra.
Naturalment mesclat voler componen
que no regit tots los mals li responen.

Tal voler naix en part per ignorança
é compost es de nostres dos natures
é fá que l' hom ab tots enginys é cures
vol é no há la fi de sa esperança,
perqu' ell no es bastant l' arma complaure
é menys lo cos car mes dels obs li dóna
puja 'l en alt é natura l' assòna
fá que acort james pot en l' hom caure.
Tot quant es d' hom vol fi per sa natura
y aquest voler tot lo mòn no 'l atura.

Aquest voler delitable 's nomena
é desreglat pren quant l' es agradable
aquest fá 'l hom falsament ser amable
volent açó qu' en ser content no 'l mena.
Car no vol res que tot l' home contente
per çó en ell l' amador no reposa
é tant aquest á la rahó fá nosa
com son esguart plahenment li s' presente.
Car si vol hom res que mesclat ahíre
tot se fará que en ahirar se gire.

De aquest los trobadors n' escriuen
é per aquest dolor mortal nos toca
lo racional part del arma no s' broca
del sensual los seus apetits viuen.
Esser be pot que hom simplament ame
d' arma sens cos é per lo cos sens arma
amant virtut hom de tal amor s' arma
y 'l cos es cert que de un brut voler brame.
Aquests mesclats un drap de mescla tixen
que no 's veu be les colors que d' ell ixen.

Cascú d' aquest sa natura oblida
é tant com pot fá que 'l altre obeheixca
no pas en tant que tot de si s' parteixca
si en part no mor, mes es cosa dormida.
E quant cascú son apetit treballa
se mostren clar maravellosos actes
fahent acort ab amigables pactes
y en semblant cas deuria ser baralla.
Car l' arma vol çó que rahó ordena
y 'l cos mezquí mòr é no sent la pena.

Tot amador delit no pot atenyer
fins que lo cos é l' arma se acorden
car si 'ls volers entre aquest se morden
aquest amor no 'ns pot á mólt empenyers
en contra 'ls cos en sos actes se mostra
destrohint quant natura li otorga
y á l' arma fá beure amargant porga
en tot no pláu á la natura nostra.
L' arma per si contentament no tasta
si fá lo cos mes poch é tost se guasta.

L' arma per si en tal voler no 's mescla
car no es en res ne pot ser son objecte
ne 'l cos es pus que d' un brut son efecte
dels dos units componen esta mescla.
Car 'l home vol la voluntat guanyada
seny y saber de la dona que ama,
ama l' amat é tol l' honor y fama
Y en fets del cor l' arma es delitada.
Lo cos ja mes si cança be no 's farta
é tant com pot tot l' infinit aparta

Les voluntats se mostren per les obres
d' hon se veu clar com la nostra arma es baxa
lo nostre cos en alt nunca sa raxa
perque 'n delit ell é 'l arma son pobres
per lo delit del cos l' arma s' inclina
leixant lo seu de sa nattra 's llunya
lo cos en alt á delitar met punya
no coneix be sa natura mezquina.
La carn voler vol, é l' arma sa terra
perque algú si toca no s' aferra.

Les voluntats que de virtut no toquen
han moviment en semblant de marea
en lo començ metrien gran ferea
al qui sabes com pujen é 's derroquen.
De tres cordells amor deu fer sa corda
car hu romp tost é l' altre mólt no dura
ó trench ó fluix d' un altre mort procura
si 'l terç no hi es la corda se descorda.
Aquest es ferm é fá qu' els altres tinguen
Esser no 'ls fá mes te qu' en baix no vinguen.

No 's pot be dir con arma y cos practiquen
aquest voler é de aquell se desplahen,
hu sent content los poders d' altre cahen
é agreutjat les forces multipliquen.
Car mòltes veus del cos l' apetit cessa.
si que 's mester que l' arma aquell reforce
é altra veu es obs que 'l cos s' esforce
per mitigar l' arma qui 's veu opressa.
Tots de per si han obs que fam los toque
ó que 'l desig del hu altre broque,

Si l' apetit rahonable s' agreuja
del cobejós seguir no 's maravella
car tant com pot per delit aparella
que l' arma 'l cos en mal hostal alleuja.
Al infinit no per sí lo cos guarda
l' arma per sí de tot exces s' enuja
junts acordants en delit cascú puja
tant com saber l' errada l' arma tarda.
Açó esdeve com volers del cos fluxen
lla donchs los tels de sos ulls desengruxen.

L' arma é lo cos cascú en altre 's delita
delits, dolors entr' ells les se parteixen
les passions del hu 'n la altre 's pareixen
esperiment als pechs trau de sospita;
mes algú d' ells no es tan soportable
que totalment per l' altre s' avorreixca,
fastig, oblit fan qu' amor d' ells parteixca
Al menys no es per egual temps durable.
En los mólt mes per part del cos espira
é mòltes veus per oblit ó per ira.

Per nostres ulls l' hom d' est amor s' enflama
foch desitjant d' hon voler creix ó fina
temprat esper la voluntad afina
é perdut ell amor de mort se clama,
son fill é net son desig y esperança,
é no 'ls ve lluny pahor qui 'ls fá gran brega,
tals passions amador no les nega
aquest amor cáu en esta balanca.
Cascú d' aquests al altre vencre tenta
e si 'n compleix amor é si destenta.

Per nostres senys amor d' arma comença
mes vol per sí virtuts é saviesa,
aquest amor per sol entendre 's presa
amant lo be del qual há coneixença.
Es feta gran segòns les parts s' acòrden
multiplicant los bens d' hont ella 's forma
del be honest aquest amor pren forma
é los volers que 'n surten no discorden.
Lo qui l' ateny en ser content s' acosta
pòr no acull n' esperança de costa.

¿Quals son aquells qu' amor honest los force
amar per sí virtuts en una dona?
Bè jo sò cert que tots la volen bona
perqué 'l delit del hom durar s' esforce.
No 'n sè algú que separat lo senta
menys de saber sentir dins ell sa obra
d' hont l' altra amor nom de ferma li 'n sobra
de fastig reb ó de oblit enpenta.
Aquest amor es philosofal pedra
que lla hon cáu ço que res no val medra.

Aquell amor hon Venus há sa regna
á nostre cos ensemps ab l' arma guarda
á mòlts plahers é dolors no es tarda
en cor honest mòltes vegades regna;
torba lo seny, subtilitats enfosca.
é sa dolor dormint hom ella vetla
solaços vol é prestament la zela
qui n' es plagat la rahó te molt fosca.
Perqué no pot honestament percebre
de ardiment no pot sentir la Llebre.

Los apetits sensuals l' arma lliguen
donchs tots aquells que del tot Venus tira
molt foscament llur enteniment mira
per los ulls sechs qui l' esperit abriguen.
Los escolans de qui Venus es mestre
lo contemplar jaqueixen prenints l' acte
voler no cast executar sens pacte
doma cors braus, domestich fá l' campestre.
Fahent sentir passió mòlt estrema
jáu en dur llit un hom de vida sema.

L' amor qui 'ns ve tota de part de l' arma
en les virtuts y en l' entrende s' endreça
aquest voler simple Dèu lo adreça
é pot ser tant que tots altres desarma.
Pero en mí, trobant lloch tots caygueren
mogut cascú per la sua semblança
dos colps sentí donals cascú sa llança
actes cascú dins en mi cometen.
Hu dòna llum per sí, altre tenebra;
é tots justats, delit, salut, é febra.

Dèu l' esperit de gran favor abasta
en sos delits passions no 'l congoxen,
al cos mezquí sens fastig no l' afloxen
ne pot sentir lo be si mal no tasta.
Tant com lo cos sa passió gran leixa
del esperit es la pressò pus ampla
é ses virtuts é potences exampla
si que no véu tras paret mes per reixa.
Segur amor en interes no 's causa
é la del cos en curt plaher se causa.

Ja no 'm defens que amor mi no tente
d' aquell voler que nostra carn abraça
dues amors natura á mi atraça
per dues parts me vendrá que 'm contente.
Així com l' hom pot mes gloria atenyer
quant nostra carn ab l' arma será junta,
amor á mí en delitós grau munta
Quant dos lligams arma y cos han estrenyer.
Car mòltes véus hu per altre 's presòna.
é no es tant fort l' amor de la persòna.

Quant al meu cos amor lo desempara
Perqué 'l poder de aquell ve á son terme
é pur amor l' esperit meu conferme,
en aquell punt resta ma rahó clara;
tan gran delit jo sent en aquella hora
que los delits del cos en fastig tornen
y quan del cos forçes á mi retornen
en lo començ lo meu esperit plora.
E si delit mon cos en força torna,
en son delit mon esperit sojorna.

Aquell voler á que ma carn se inclina
compliment sent dels bens que Venus lliura,
é l' altr' amor que de vici deslliura
no troba lloch merexent s' amor fina.
Per est amor solament desig viure
l' enteniment d' altres bens no 's alégra.
¿Hon será donchs un amor tan antegra
qu' en ell haver de mals sia deslliure?
Amant á mí per consemblant manera
lo méu delit cáu en aquesta espera.

Mon esperit contemplant se contenta,
é dintre si una persona forja
d' ella no péns braços, mans, péus é gorja,
car tot semblant altre semblant presenta.
Solament vull d' ella tant clara pensa
qu' en res de mi no fós cos secreta
abta y sabent é d' amor fós estreta
lo contra fer prengues en gran ofensa.
De son voler volgués esser celosa
é que per mí vers mort fòs animosa,

Mes perqué Déu l' arma de carn abriga
los fats volents contr' amor no ser solta
é per null temps rahó no lan há tolta
ans tot contrast há per cosa enemiga.
Tant es ma carn al delit inclinada
dona no veig que 'm alt, que no sospire,
en posehir sen fi aquella mire
puix voluntat hi sia refermada,
E ma rahó de grat jo la perdria
si 'm fá esment qu' amor perdre poria.

Si com aquell de la pensa tant vana
qu' en aquest mòn lo be sobirán cerca
y ab gran enginy en grans delits fá cerca
é véu mòlts mals en gloria mundana,
ne pren á mí que amor destrífique
si que d' aquell contentament vull traure
si que no pot lo que 'l demant bestraure
no troba lloch hon sa influença fique.
Lloch es no ferm hon mon desig reposa
desemparar ma esperança no 'm gosa.

No conech hom qui sens amar persòna
conega ámor ó per Déu lo confesse,
jo sò aquell qui per ningun temps cesse
d' imaginar en lo qui res no 'm dona.
Desig me fá en la esperança jaure
dormint tant fort que rahó no 'm desperta
assats á mi es causa descuberta
que pur amor no pot en dona caure.
Mon delit es vida contemplativa
é romanch trist devallant en l' activa.

Lla donchs lo foch d' amor be no s' amaga
é los meus ulls públich lo manifesten
é les dolors mes sanch al cor arresten;
acorrent lla hon es donada plaga.
Los meus desitjs en punt en punt cambie
é la dolor no es en un lloch certa
ma cara es de sa color incerta
cerch llochs secrets é los públich desvie.
Llançme en lo llit dolor me 'n gita fora,
cuyt esclatar mentre mon ull no plora.

Mos membres flachs soptós moviment muden
lo cap al coll es cárrega fexuga
la gran calor dintre mes vene juga
perills vinents á mon sentir secuden;
pert lo recort de les coses passades
é lo meu cos le vist sola vengonya,
la cura gran d' amor tots fets me allonya
é no s' esten sinó en coses pensades.
L' executar lo meu desig l' esforça
é no se que venç aquesta gran força.

Així com l' or sobre paper se posa
segons será la bona ó mala sisa,
tal semblant cas mon sentimént divisa
d' aquest amor segons en qui reposa:
Si com al foch tots humíts li contrasten
é los sechs llochs sa força obehexen,
Així d' amor ses influences vexen
á tots aquells hon sos poders abasten.
Tant fá com pot en la persona amable
é há tant lloch en vos com lo diable.

En l' apetit que nostra carn desija
feneix delít si complimènt li basta
mes lo delit que la mia arma tasta
es durador car finits no hi remija,
é si com l' hom qui la mort lo encorre
l' arma d' ull viu qu' es de infinit exida
é l' altra part en lo mòn es delida
car lo infinit en tal cas no l' acorre,
Axí lo cos fá mortal amor esser
é l' esperit per tostemps lo fá esser.

Si com l' arnés d' acer á colp 's engruna
é lo de fer un petit colp lo passa,
quant son units no 'ls destrueix llur massa
d' aquests mesclats surt gran virtut en una;
axí amor subtil d' infinit tempre
la finitat é la del cos aviva
en cert cas mort nostr' amor sensitiva
é l' esperit moltes véus se destempre.
Donchs am la carn é vostre esperit ame
perqué tot l' hom no 's trob qu' en res desame.

Los homens llechs qui per amar s' encenen
en fets divins ab infusa sciença
divinal es llur gran inteligença
é sos costums á creure tots amenen,
donchs si d' amor algun parlar m' escapa
que la rahó no 'l lloe ni é aprove
no sía algú que los meus dits reprove
dels grans secrets qu' amor cobra ab sa capa.
De tots aquells puch ser Apocalipsi
jo defallint amor fará Eclipsi.

Lo mòn finit, lo Sol é Lluna é Signes
no correrán per lo cel, ne Planetas,
per obs d' aquell los ha Dèu fets é fetes
y ell defallint cessen llurs fets insignes.
Tot es axí si d' aquest món traspasse
aquell poder qu' en amar nos ínclina
caurá del cel car pus hom no s' afina
en be amar ans veig cascú que 's llasse.
Si amor veu que errant sens profit vaja
envergonyit jo crech de son lloch caja.

LXXVIII.

Mentre d' amor sentí sa passió
d' ell no haguí algun coneximènt
quant he perdut d' aquell lo sentimènt
jo bast assats donar d' ell gran rahó.
Per son esguart he vist sa calitat
é com d' honest te poch é profitós
é com está 'n l' apetit cobejós
é delitós com se 'n ampra forcat.

Qui de amor delitable es tocat
y en son voler esperança no sent
é son delit es tot en lo present
del cobejós es vist passionat.
Mes qui dolor com no s' amat sofir
y ab gran desig altra amor vol haver
en lo irós es fundat son voler
esper é por lo fan pus fort sentir.

Si com lo cos bén format se pot dir
quant egualment los membres há formats,
tal es amor quant ses tres qualitats
en actes tres hom véu aquell exir;
car hom véu clar l' apetit corporal
é del compost d' hon pren forma l' honest
dels quals es l' hom si be ama conquest
sens tots aquests eguals amor poch val.

Aquest Amor no es Angelical
ans mes al cos que al arma há son esguart
diuse d' aquell del qual pren major part
sa força es gran com tota en general.
Lo qui amor per tres parts ha sentit
toca de tot d' Angel, é d' hom, é brut,
segons de qual tal nom ha merescut
é si de tots de tants es revestit.

Primerament lo cos li es subdit
e per ell es l' ánima en tal voler,
si en fastig ve lo cos pert son poder
así mateix pert d' amor l' esperit.
Mòltes véus es que l' hom coneix be clar
qual mes hi fá l' ánima ó lo cos
é mes del temps hom no sab en que 's pos
qual del compost lo móu en mes amar.

Al esperit se esguarda lo durar
é lo començ al cos lo desig gran,
acompanyats tots llurs actes están
en duració y en l' acte de amar.
tal com es l' hom de tal amor es prés
é segons la sua amor há esguart
hoc é per temps há fam é tost es fart
seguint lo fort del amor qui l' ha enpés.

Axí com es l' amant per interés
á son amich del qual gran be li ve,
ell ama aquell é mes son propi be
no veu son foch per dos parts ser encés;
axí son dos esguarts d' aquest amor
é no 's veu be que sia sinó hu
comenca al cos é puis se fá comú
per dos esguarts é per hu contador.

Quin estament es d' aquell amador
no desitjant res d' acte deshonest
é ja molt menys d' aquell qui es honest
é sia encés d' amorosa calor,
per un voler anant entr' aquests dos
confus á temps é puig determinat
per gran desig mortal de ser amat
é puig per gran desig luxuriós.

D' amor no sab qui 's cuida ser ginyós
é menys sabènt tots los tinch en un grau
lo Rey se fá de la serventa esclau
é d' ella vol l' honest y 'l delitós.
En amor veig dues dificultats;
una, en saber qui es, d' hon ve, que fá:
l' altra, en exir del qui en ses mans está
é quant é com fá contents sos privats.

TORNADA.

Á Dèu, á Dèu sien acomanats
mos pensamènts qui m' han donat delit
ells son aquells mes l' esguart es fallit
é ja en mi jo los trobe alterats.

ESTRAMPS.

I.

Fantasiant amor á mi descobre
los grans secrets que als pus subtils amaga
é mon jorn clar als homens es nit fosca
é visch d' açó que persones no tasten.
Tant en amor l' esperit meu contempla
que par del tot fora del cos se aparte
car mos desigs no son trobats en home
sinó en tal que la carn punt no l' torbe.

Ma carn no sent aquell desig sensible,
é l' esperit obres d' amor cobeja,
d' aquell grèu foch que 'ls amadors s' escalfen
pahor no 'm trob que me 'n poguès may ardre.
Un altre esguart lo meu voler practica
quant amar vos, dona, se contenta
que no han cells qui amadors se mostren
passionats é contr' amor no dignes.

Si fòs amor sustancia rahonable
é que 's trobás de senyoria ceptre
bens guardonant é punint los demerits
entre 'ls millors sol me trobara Fenix,
car jo tot sol desempare la mescla
dels leigs desigs qui ab los bèns s' embolcan
cástich no 'm cal puix que de assaigs no 'n tempten
la causa llur en mi es feta nulla.

Si com los sancts sentints la llum divina
la llum del mòn conegueren per ficta
é menyspreants la gloria mundana
puix major part de gloria sentien,
tot en axí tinch en menyspreu é fastig
aquells desigs que complits amor minva
prenent aquells qui del esperit mouhen
que no 's lassat ans tot jorn multiplica.

Si com Sanct Pau Dèu li sostrague l' arma
del cos perqué ves divinals misteris,
car es lo cos del esperit lo cárcer
é tant com viu ab ell es en tenebra,
axí amor l' esperit meu arrapa
é no hi acull gens maculada pensa
eperçó sent lo delit qui no 's cansa
si que ma carn la ver' amor no 'm torba.

Prenme 'n axí com aquell Philosof
qui per muntar al be que no 's pot perdre
los perdedors llançá en mar profunda
crehent aquells l' enteniment torbassen;
jo per muntar al delit perdurable
tant quant al mòn gros plaher de mi llançe
crehent de cert que 'l gran delit me torba
aquell plaher qu' en fastig volant passa.

Als naturals no perqué ferse pusquen
mòlts dels secrets que la Dèitat se estoja
que revelats son estats á mòlts Martres
no tant subtil com los ignorants y aptes
axís primors amor á mi revela
tals que 'ls sabènts no basten á compendre
é quant ho dich de mos dits me desmenten
dant aparer que folles coses parle.

TORNADA.

Lir entre carts, lo meu voler se tempra
en çó que null amador sab lo tempre,
amor ho fá aqui plau que jo 'u senta
los grans tresors á mí sols manifesta.

II.

No sech lo temps mon pensamènt inmoble
car no 's trespost de un esser en altre
fortuna vol son torn variat pendre
si qu' amistat ab fermetat accepta,
quant m' ha sentit al pus jus de son centre
aspres há fets los corrons de sa roda
perqué allisant en altre torn no munte
á seure lla hon es lo gran desorde.

Com l' envejós qui soberch dan vol rebre
perqué major dau son desamich lo senta
é pren delit del mal que veu soferre
tant que no sent lo mal qui l' es prohisme,
tal semblánt cas fortuna ab mi practica
fahent proces á son delit denulle
mudes lo mòn qui pren d' esser no ferma
pert son plaher que 's no dar temps al vogi.

Si com aquell qu' adorm ab artifici
son cos perqué la dolor no soferra
volgra dormir los pensamènts que 'm porten
coses á que ma voluntat se inclina
causant en mi cobejança terrible
passionant l' arma qui es adjuncta
en sufertar aquest turmènt tan aspre
ab lo meu cos qu' en tal cas l' acompanya.

Si col l' castor caçat per mort estorcre
tirant ab dents part de son cos arranca
per gran estint que natura li dona
sent que la mort li porten aquells membres.
Per ma rahó volgra haver coneixença
posant menyspreu á 'ls desigs que 'm turmenten
matant lo cos enpecadantme l' arma
si que jaquirlos me cové per viure.

En aquell punt que 'l cobejar me cobra
volgra ser foll ab la pensa tan vana
que no pensás pus ben ahuirat home
fortuna hagués prosperat de bens nobles.
En gran calor lo fret tot hom desija
ne creure pot que james l' ivern torne,
axí me 'n pren com dolors me congoixen
creure no puch qu' en part de contènt baste.

TORNADA.

Lir entre carts, si lo comun enginy
es tan grosser que no 'us basta á compendre
vulláu ab Déu fer que si fé los basta
sia remés lo pecat d' amor folla.

III.

Los ignorants amor é sos exemples
crehént que 'ls fets d' aquell son estats faula
reprenen mi perqué 'm tresport en altre
prenent delint en franch arbitre perdre.
A llur semblant un gran miracle semble
é majormént alguns pus forts articles
descrehént mort esser de grat suferta,
é qu' en dolor d' amor delit se mescla.

Foch amagat nodrit dins en les venes
gran fum fahént per via dreta y torta
ira dins pau é turmént mólt alegre,
llum clar é bell portant ab si tenebres;
aquests contrats los fins amadors senten
dins en un temps amor dins ells allotja
é tots aquells no crehents ser possible
sol de ser nats natura pren vergonya.

Vehent lo cel ma natura disposta
volch influir dos poders invencibles
á mi vinents ab manera diversa
cascú prenint la part á ell condigna.
Fahént amar simplamént la mia arma
lo seu semblant sentit de vici munda
é l' altra part en mi no roman solta
ans al cech foch complidamént se liura.

Aquell amor que 's diu voluntat bona
é solamént esguarda part honesta,
aquest amor ha fet á mi amable
per mon semblant lo mijançant ministre;
é l' altra amor qu' en delit se intitola
é de honestat es enemich rebetle,
ma arma é sos per ell prenen ses armes
aportants pau é guerra tot ensemble.

Aquest amor per nostres senys no s' entra
é fá presént al comun seny é passa
lo presentat per sos migs há l' entendre,
d' hom voler creix tant quant l' hom se delita
é perqué 'l cos en gráu delitós munta
dins en l' hostal que Venus lo alleuja
totes virtuts é seny de la persona
son desijants en servitut del acte.

Cells qui amor bestialmènt practiquen
sens acollir en part delit d' entendre,
sols ab la carn llur apetit se lliga,
que sinó, brut plaher no 'ls acompanya.
Qui vol trovar amor que null temps folga
no la cerch hon lo seu poder se vença
car tota res perdent la sua causa
no es trobat d' aquell algun bon esser.

Alguns elets en mòlt espocat nombra
qui solamènt d' amor d' esperit amen,
d' aquest amor participen ab l' Angel
é tal voler en per null temps se cansa.
Los qui amor ab cos é arma senten
amant lo cos é mes la part del arma,
grau de amor homenivol atenyen
sobre sos colls lo jou d' amor aporten.

Puis arma y cos donen esser al home
casi forçat es aquest dos compláure
ama lo cos á son semblant conforme
ne fá reptar si 'ls infinits no cerca.
Nostre esperit á son semblant cobeja
é d' aquell tots los actes que 'n ixen
mes los volers que d' aquests composts naixen
son pus ardènts que d' algun amor simple.

De la virtut es nostra vida exempta
si que lo cos venç á l' arma batalles
y 'ls pochs volers lo seny del hom no tempta
é donchs quant menys los qui gran força porten.
E tal amor lo juhí no escòlta
tant de la carn benivolença capta
ab cor segur de ventre qu' ella trempta
ses blanes mans los forts diamants pasten.

Si be amor les passions avança
en ser primer lo desig li dá força
é puis delit lo sosté dins son regne
fallint aquest defall d' amor lo ceptre.
No sia entés presént deshonest acte
car fin amor d' altra amor se contenta
si no l' ateny viu d' esperança sola
é la gran pòr segueix lo seu contrari.

Cell qui d' amor del tot no 's leixa vencre
si que rahó del seu consell no lunye
no mereix pas la corona de martre
d' aquells passius no havénts altre compte
sinó pensant haver llur vida terme
finit aquell qui en tal estrem los mena
crehént de ferm los fets del mòn ser òmbra
d' aquell sol clar qui tot llur sol escalfa.

O tu amor de qui mort no triunfa
segons lo Dant historial reconta
é ningun seny presumir nos occupe
contra tu fort victoria consegre,
é cossos dos ab un' arma governes
la vida llur en un esperit penja
cell qui de tu lo terme pensa atenyer
no sab de tu ignorança deixible.

TORNADA.

Lir entre carts, tres son les grans carreres
hon veritat per null temps se passeja,
ira y amor ab si no la consenten
é l' altre es general ignorança.

IV.

Lo cinquen péu del moltó ab gran cura
jo he cercat é no 'n te sinó quatre
volent honest en amor deshonesta
é lealtat en cor de falsa fembra,
é per amor he volgut ser alegre
menys de ser trist é ferm en un proposit
gran amador de semblant no s' escuse
é que 's trobás de Salamó pus savi.

No solamént m' há romás en la pensa
ans ho volguí en los obres foranes
aquest amor de contemplat no 's farta
si be á temps en pensa hom ho forja.
Jo practicant d' amor leigs é bells actes
imaginí tals contraris factibles
é no 'm dolch prou del temps que 'n he vist corre
perqué 'm roman en pensa plahént habit.

L' engan conech mes per obra no l' mostre
puix que d' amor del tot jo no 'm despulle
fluix me penit car dolor no 'm agréuja
solamént bast ahirar mi 'si ame
Al grau primer bo del pecat me trobe
é del mal fet he coneixença fosca
é si no quant á temps desig me torba
jo só contént ell é son delit perdre.

Vólgral jaquir sens electió mia
mes que vengués per alguna ventura
plagués á Déu per ser malalt ó pobre,
car si 'l jaqueix cert jo sé que me 'n repte.
Si be rahó en contra amor se arma
vehent que 's per ell ma bona obra
no 'm trob esforç que del tot me bandòna
ab tot que mes de contemplar no passe.

En cantitat en delit gran no puje
ans es mòlt poch mes fort pera disolre
fastig no tem, pòr n' esperança 'l tempta
la sua fí tota dins mi se 'n entra
puix que no pot esser en aquells actes
que de amor los amadors practiquen
pren un remey qu' en contemplar se 'n muta
é de alló viu qui d' amor no 's pot tolre.

Si fos així que sens passar principis
jo fòs al plé que amor al amant alça
ó há delit coneixença perduda,
jo só ben cert que oy amor no 'm fóra.
¿Mes qui será qu' en delit passar vulla
per gran voler si d' aquell no sent purna?
E jo no am é menys amat puch esser
é la rahó tant res no abomina.

La voluntat amor no 'm senyoreja
hoc l' apetit fins que de mi recorde
mes quan jo péns totes les circunstancies
entre amor é mi veig gran barréra.
Car jo no péns qu' en ser amat abaste
ne 'n sent delit per bé que mi disponga
es veritat que no se que me 'n jutge
essent amat si 'l retria lo deute.

Així me 'n pren com aquell qui contempla
l' esser de hom é com es de Déu obra
é puix ell ve á contemplar sos actes
tant avorreix trobarse en lo mòn home.
Com de amor son esser imagine
é 'ls gentils fets qu' en l' entendre 'm romanen
jo he delit é com al voler passe
pur llur excés é qualitat m' agreuje.

Entench jo be los mals qu' amor atraça
perqué altres bens no sentí en ma vida
quin carcre viu del començ de infantea
ab dol sen ix puix en habit li torna:
Renunciar no puch lo franch arbitre
de obehir si amor me demana
é quant amant é amat esser pense
no trob en mi esser cosa possible.

Per un portal ixch per l' hostal de Venus
per altre hi torn ab les cames trencadas
é jo no péns qu' en ser amat abaste
ne 'm pláu amar ne menys me 'n desespere.
Jo só aquell qu' en leig ofici 's cria
sab é no sab qu' es mal é no 'n pren altre,
car no pot ser habit sens delit reste
é açó par en covarts homens d' armes.

Mi é mos fets jo mir ab vista fosca
no pas com orb ne ab la vista clara
conech mon dan mes no tant que me 'n dolga
lo cor no 'l sent solament basta creure.
Quant jo m' esforç que amor de mi llance
son bon recort é los mals tots mi obliden
si 'l péns seguir de sa dolor m' acorde
é só membrant del be del honest viure.

Semblant á aquell qui há mal del diable
é quant lo pren Déu no coneix, ne honrra,
perque es d' aquell qui te ses virtuts preses
é puix jaquit torna en sa coneixença;
quant per la carn amor me passiona
no 'm sent rahó ne mal que per ell vinga,
é quant d' amor la part pura contemple
jo sent delit; si pas avant, m' agreuja.

Si com se pert lo poder de la vista
si 'l hom está longamént en tenebres,
així 'l voler se pert sinó executa
los fets aquells d· hon havia costuma.
Perço amor sol en la pensa 'm resta
perque há lonch temps que l' obrar no practique
á mon delit la dolor no contrasta
car no sent por, ne esperança 'l falaga.

Mentre amor dels habits no arranque
jo 'm dupte molt qu' en alguns temps no brote
mes no pot ser que en mi 's crie gran arbre,
mon cor li es com terra molt eixorca.
Lloch trobe en mi hon se vulla que 's tinga
esperant temps lo pus dispost que trobe
abasta ell que en sola pensa resta
per l' habit prés que si pel rau, no esquinca.

Quant de amor indiferént jo parle
sía entes lo que tot l' home lliga
é no aquell qui sols al Angel toca
é menys als bruts puix de rahó freturen.
Aquest es dit amor de home propi
car es compost de ses dues natures,
bell es é leig segons de qual mes toca
mes no pot fer que reste menys de mescla.

Si 'l voler d' hom en ser amat termena
es dit amor car de la fí pren forma,
é si en carn sens res abstraure fina
es brut voler puix mes avant no passa.
Així com és tota arma bona ó mala
segons que pren d' acer e ferre tempre,
amor es tal que segons es composta
sa valor pren lo tal é qual la honrren.

Res sens esguart 's d' hom propia cosa
car general es de bruts é altres arbres,
del sentiment lo brut a! arbre avansa,
é la rahó al hom de aquells separa.
Donchs l' apetit ahont la rahó no 's mescla
no 's propi d' hom per be que en ell si trobe
é tant es hom com mes ne participa
é segons quant d' hom se llunya ó s' acosta

No 's dona amor ab tant egual balança
que poch ó molt una part no decante,
ó l' apetit del cos mes á si tira,
ó l' arma á si per sa part se n' emporta.
Si com en l' hom un humor predomina
que no es hu que per egual les haja
é ve per temps que 's cambia 'l domini,
axí amor pratica en nosaltres.

Esser no pot que l' arma obre sola
é que lo cos sens aquella res faça;
res no fá hom que tot no hi comunique
segons ses parts del acte han semblança.
Per be que 'l cos no vulla res abstracte
é 'l esperit materials no vulla
d' ells ab duys junts puix amor qu' es diu mixte
prenintlo nom d' aquells á qui mes sembla.

L' enteniment no es d' amor la causa
mes 'l apetit de que 'ls bruts no han falta
donchs d' amor axí mateix ne senten
ab fort desig tal qu' en rabia torna.
La duració veu hom no esser mòlta
é d' est amor los mes homens se 'n tenen
alguns tostemps altres, segons los troba
seguint amor per l' esguart que 'ls inclina.

Si en gran excés per son desig l' hom puja
tot lo compost ses potences tè preses
car segons es é á quí es amable
axí ses parts de amor les carrega.
Tirant, fluxant, creixent, minvant, fent cambis,
volent l' honest, apres tot lo contrari,
aço segons se porta en fantasía
á temps volant com hóm, com brut, com Angel.

Tot en així com lo foch no 's en acte
en lo acer mes l' obra es en potença
é mes al foch la calor la desperta
car si en l' acer no hi fòs no escalfaria,
amor en temps está en l' hom com defunta
é puix reviu mostrantse en part ó tota
d' hon se vèu clar que restava en lo hábit
prest en obrar mogut per son consemble.

Tot elemènt elementat no es simple
ans es compóst d' un altre son contrari
mes es tant poch lo que del altre 's ampra
que bè no 's pot açó pèls senys coneixer.
Tal es amor que 'ls actes no há simples
car sensuals son é de esperit no toquen
mes una part al altre sobremunta
qu' ella 's diu tot segons qual bella ó leja.

Semblant me trob al assetjat en plaça
hon es lo burch é fort castell é vila,
é armejant perdènt forçes lo meten
fins al pus fort hon no fá ne tem armes.
Axí amor mos pensamènts lo llancen
fora de mi d' un acte apres l' altre
fins qne roman en 'l habit sol de pensa
en lo voler com á corréu se 'n passa.

Si com lo foll en pénsa Rey, se forja
fins que perceb que no há de Rey actes
é dura tant estar en ignorança
com ell roman en pensa de Rey esser,
axí amor en pensa m' adelita
fins que la fí pens que sen déu atenyer
ans que jo péns á quin amor jo ame,
quant l' imagin de la millor m' espante.

Si com l' avar los diners per ells ama
que no véu res perqué aquells despenga,
á si mateix no diu que no se 'n ampre
mes no 'n sab cas ne pensa qu' esser puscha,
axí amor no veig de que 'm profite
en tant me pláu que de la fi no pense
jo no esper n' en desesperar baste
entre lo mig d' aquests estrems allèuge.

Un hom es tal que ama per natura
son fill en tant que avorrir no 'l poria,
é si es foll de sos fets se desalta
perqué 'l véu tal é plé de capdals vicis,
axí amor mon pensamént delita
per l' habit prés que natura 'l repute
mes per mon temps de sos fets me desalte
car totalmènt lo trob á mi dessemble.

Amor me pláu tant per sos actes nobles
que de per si jo l' am sens esguart altre
semblant aquell qui son bon amich ama
pèl que ha fet é no per lo que faça.
En tant me plach per delit ab les obres
qu' en mi roman tal signe ó caracte
que perdènt jo l' esguart per qui amava
aquell delit am qu' en la pensa 'm resta.

Los méus desigs si de passió moven
del habit prés llur moviment comença
imaginant com aquells jo sentia
aquells jo sent é fá que jo 'ls desije
reconegut en dol me corverteixen
conexènt mi ó poder aquells rebre
sinó com veig é del passat m' acorde
ma passió no 's móu é menys per altre.

Axí com es sciença del metge
bella en estrem segons si é hom guarda
axí en estrem es la práctica letja
é tots los senys quasi fastig ne senten;
tal es amor, que 'l sèu esser es noble
lo practicar odiòs é terrible,
car l' esperit ne pren mòlt gran engoixa
é lo cos fam y en fastig volant passa.

TORNADA.

Amor, amor, qui vostre amarg no tasta
no porá dir lo dolç que en si mescla
jo bè 'n puch dir puix tinch esperiença
que de les arts es la que mes profita.

V.

Per lo camí de mort he cercat vida
hon he trobat mòltes falses monjoyes
car si guiat per las falses ensenyes
só avengut á perillosa riba,
si col malvat qui en paradís vol cabre
é vers l' infern ab cuytat pas camina,
y aixi com cel quí de mitjorn les terres
vá encercant per vent de tremuntata.

Gran es mon dan segons ma complacença
segons lo ver es poch lo mèu dampnatge
jo pert delít havent ab dolor liga
é tal com fonch plach mòlt á ma natura,
sus mi no puch trobar als si no dolre
é de mon bè jo 'l vull é no m' alegre
lo perdre sent perqué he perdut dolç habit
del bè vinent no 'm trob certa frinça.

Axí com l' hom per mòlta fé que haja
Leixa ab dolor esta vida mezquina
perqué no sent los delits del Altisme
é sent aquests qu' en esta vida leixa,
ne pren á mi que 'l delit d' amor leixe
Ab tal dolor que no se hon pot cabre,
y al mòlta pòr esper lo rahonable
perqué no se com lo sentré plahible.

Si com aquell qu' entrar vol en batalla
é trobas cor ans qu' ella esperimente,
é quant sa véu esser prop del encontre
per gran pahor fuig mostrant les espatles,
ne pren á mi qu' encontre amor m' esforce
fins á venir á ferme l' estrèt compte
é quant sò prop de aquell apartarme
com ja vençut jo abandon mes armes.

Duptar no 'm cal si 'm son fetes metzines,
ab algun art son preses mes potences,
per son voler tot home del món ama
y amar no 'm pláu é d' amor son mes obres.
Per los cabells á mi sembla que 'm porten
á fer los fets que amor me comana
si 'n vull fugir portar no 'm poden cames
en talt contrast la mia vida penja.

Aquell dolç tast que ab si l' acordant tasta
no es en mi mes dolor del discorde,
qui no es amat y amor d' altre cobeja
no sent gran mal puix un terme desija.
Jo sò aquell qu' en res del mòn no 'm ferme,
jo am á aquí ne mereix que jo 'l ame
é d' altra part veig obres en contrari
de vida y mort he certana paraula.

A tot mezquí un gran be no li manca
çó es de havèr de mort un poch de dubte,
aquest gran be jo no se hon te casa
ne trob rahó perqué viure desije.
En contr' amor aytant jo no 'm esforçe
Que don oblit en algun be seu ficte
n' ell mes bastant si com d' abans complaure
jo so en l' estat lo cual déu tot hom tembre.

Font sos mos ulls d' aigua dolça y amarga
perqué en dolor y ab delit aquells ploren
car una es la dolor delitable,
l' altra ab aquell poch ne molt no 's acompanya.
Com, ne perqué saber açó com pasa,
no sia jo lo deidor ó mestre
tan solament á ben sentir ho baste
vinga 'l juhí als qui mes d' amor saben.

Cascuna part de si 'm dóna crehença
tal que no se rahó que la desfaça
amor de si gran rahó m' ha donada
é si desam no 'm sia dada colpa.
Ja los meus fets rahó d' home no 'ls porta
als fats es dat tot quant á mi seguesca
á res á fer á mi es tolt l' arbitre
no 'm trob res franch sinó la sola pensa.

TORNADA.

O foll amor, les dolors costumades
venen per temps que no donen congoixa
si axi no fos ja no seriem homens.
¿E, donchs, perqué aquest us en mi 's trenca?

ESPARÇAS.

I.

Si 'm demanáu lo grèu turmènt que pas
ès pas tan fort que 'm lleve 'l dir que passe
y es de admirar passant como 'm trespasse
ingratitut portantme 'l contrapás.
May retrauré de vostr' amor un pas
puix en seguir á vos honesta medre
é si rahó me fá contrast, desmedre
y es me lo mon sens vos present escas.
  Passe penant un riu de mort lo dia
y en ser per vos me dol fér curta via.

II.

Tot laurador es pagat del jornal,
lo advocat qui pert lo guanyat plet,
jo per servir amor romanch desfet
de tot quant hé que servir no m' en cal.
E fet, senyor del seny, á mon voler
vehent amor de mon seny mal servit,
raspaz l' he fet, fentne á Dèu despit,
é son setsanys que lo guardó espér.

TORNADA.

Amor, amor, no 'us basta lo poder
un altre hom com jo fér tant amar
anáu, anáu vostres armes provar
en contra aquell qui vostre no vol ser.

III.

Axí com cell que 's veu prop de la mort
corrènt mal temps perillant en la mar
é veu lo lloch hon sepot restaurar
é no hi ateny per sa malvada sort,
ne pren á mi qui vaig afany passant
é veig á vos bastant mos mals delir
desesperat de mos desigs complir
iré pél mòn vostre ergull recitant.

IV.

Si col malalt que llonch temps ha que jau
é vol un jorn esforçarse á llevar,
é sa virtut no li pot mòlt aidar,
ans llevat dret sobtamènt plegat cáu;
ne pren á mi que m' esforç contr' amor
é vull seguir tot çó que mon seny vol
complir no 'u puch car la força mi tol
un mal estrem atraçat per amor.

V.

Quant plau á Dèu que la fusta peresca
en segur port pert áncoras y orneig,
é de poch mal á molt hom morir veig
null hom es cert d' algun fet com fenesca.
L' home sabènt no te pus avantatjge
sinó que 'l pech sab menys fets á venir
l' esperimènt y 'ls juhins veig fallir
fortuna y cas los trob en llur usatge.

VI.

Jo só aquest é puch me dir mezqui,
d' oy é d' amor me trob apasionat
tan egualment é fort qu' estich torbat
qual d' aquests dos ha major part en mi,
dantme assalt qualsevol passió
ab tal dolor que 'n estich alterat
é puix me trob d' aquella reposat
venint á pres de l' altra llur sahó.

FI DELS CANTS D' AMOR.

DEMANDA

feta per Mossen Ausias March á la senyora Na Tecla de Borja, neboda del Pare sant.

Entre ·ls ulls é les orelles
jo 'm trob un contrast mòlt gran
ə de aquell jutjesa 'us fan
parlant de vos maravelles.
Dien los ulls que val mes
de vos lo veure que 'l oir
ells no volen consentir
dient que lo contrari és.
Vos quí de tots valèu mes
axí de fora com dins
d' aquests dos miráu les fins
no 'l esguart qui propi 'ls es.

RESPOSTA

de la dita dama

Oides vostres rahons belles
bon Mossen March á quí 'm coman
responch vos breu al que dit han
segons juhí que fás d' aquelles.
Mòlt poch estim lo que en mí es
mes puix forçat es lo meu dir
al qui dirá mes val que 'm mir
jo li comdampne lo proces.
Pero si parle lo revés
de veritat mudánt camins,
á vos remet los meus juhins
que sou de tots lo mes entés.

DEMANDA

feta per Mossen Fenollar á Mossen Ausias March.

Per mitigar l' enuig gran del estiu
é per sentir lo fins ahuy dubtat
al meu quesit de vos ara consíu
me respondréu per mi tan suplicat;
enamorats conech dos en ciutat
que 's volen be sens tota fictió
é may están sens contradictió
tostemps renyant axí com goz é gat.

TORNADA.

Vos magnífich que sòu mòlt avisat
dir me héu si 'us pláu que móu tal passió
perqué de vos haja solució
lo dupte meu en cobla ó dictat.

RESPOSTA
de Mossen Ausias March.

Quant mes amáu tant mes temor teniu
vos é cascú de perdre lo guanyat
d' ací es segueix que tostemps presumiu
altre sens vos la vostra Amor combat,
é tal pensar ab lo recel mesclat
donant de vos semblant suspició
causa lo reny duptant mutació
per lo plaher de altra calitat.

Tractant d' Amor ab la qual tot hom viu
lo natural don promóu amistat
móu tal contrast que ab duy fan l' esquiu
temorejant cascú ser transformat.
En altr' amor moven tots jorns debat
car res que am ab inclinació
celós vol fer si há perfectió
é veu perqué renyant cascú es amat.

TORNADA.

Tots los doctors que jo he cartejat
trob que 'n han dit fetne conclusió
l' esperimènt sens operació
dupten les mes ab gran necessitat.

ALTRA RESPOSTA
feta pera Rodrigo Diez.

Si be jo crech la veritat sentí
mon bon amich del cas que demanáu
la mia má á la vostra rescriví
lo sentimènt que de ma pensa tráu.
Cascú dels dos amants vol ser amat
complidamènt del altre seu volgut
lo gran recel de serhi decebut
los fá causar lo desdenyós combat.

A vos confès é 'us dich lo que jo viu
no ha mòlt temps portant d' amor la jou
la passió que fá que l' hom no riu
no cal ser gran l' endici que la móu
é confiant del bon comport d' amor
sep le veig hom en altra part vexar
car un tal fet tantost fá declarar
quant de voler habita dins lo cor.

Dubtar no 'us cal si 'l Terenci llegiu
menys de glosar á la lletra veuréu
solucció al dupte que escriviu
si be notáu lo que d' ell compendréu.
Les ires, dix é axí 'u declará,
dels namorats es integració
del be d' amor é de la pefectió
la voluntat axí la senyalá.

SEGUIDA ENDREÇA.

Vos mòlt discret é honest capellá
del que 'us he dit, segons ma entenció
sumar podèu esta conclusió,
que zel d' amor es qui la brega fá.

FÍ DE LAS OBRAS D' AMOR.

CANTS DE MORT.

I.

Aquelles mans que james perdonaren
han ja romput lo fil tenint la vida
de vos qui sóu d' aquest mòn exida
segons los fats en secret ordenaren.
Tot quant jo veig é sent, dolor me torna,
quant me recort de vos qui tant amava,
en ma dolor si primé be 's cercava
si trobará qu' en delit se contorna,
  Donchs durará puix te qui la sostinga
car sens delit dolor crech nos retinga.

En cor gentil amor per Mort no passa
mes en aquell qui per los vicis tira
la cantitat d' amor durar no mira,
la calitat d' amor bona no 's lassa.
Quant l' ull no veu é lo toch no 's practica
mor lo voler que tot per ell se guanya;
qui en tal punt es, dolor sent mòlt estranya,
mes dura poch l' espert lo testifica,
  Amor honest los sants amants fá colre
d' aquest vos am é mort no 'l me pot tolre.

Tots los volers que en mi confusos eren
se mostren clar per llur obra forana,
ma carn se dol car há natura humana
perqué en la mort sos delits se perderen.
En sa dolor m' arma es embolcada
de que llur plor é plant per null temps callen
en tal dolor tots los conorts me fallen
com sens tornar la que am es amada.
  Mes l' altr' amor qu' es amistança pura
apres la mort sa força gran li dura.

Aquesta amor si los pechs no la crehen
es ver senyal del be que en ella habita
aquesta es qui sens dolor delita
y 'ls cechs volers de prop d' aquestes venen.
Lo voler cech del tot ell illumena
mes no en tant que lleve lo caracte
é si pogués fér sens empaig son acte
no fora 'l món ull ab góta serena.
Mes es axí com la poca triaga
que mólt verí sa virtut li apaga.

Aquell voler que 'n ma carn sola 's causa
si no es mort no tardará que muyra
l' altre perquí dol continu m' abuyra
si 'm desfalleix no será sens gran causa.
Ell pot ser dit voler concupiscible
é vol durar puix mólt de 'l arma toca
mes no tostemps car virtut no invoca
é d' un costat es apetit sensible.
Aquests volers honestamént me torben
perqué entre mal é be mes penses bornen.

D' arma é cos es compost l' hom contraris
perqué 'l voler é l' apetit contrasten,
tot quant aquests de llur natura tasten
es saborós é utils letovaris.
Altre voler qu' en mig d' aquests camina
es atrobat que no te via certa
cuyd' haver port en la platja deserta
é lo verí li sembla medicina.
Cascun dels tres fá obra en mi diversa
lo menys potént lo jorn ab mi conversa.

Tres son les parts vers hon mos volers pujen
é per semblant venen per tres maneres
entre si han contraries carreres
delits portant é d' altres que m' enujen.
Quant los delits del cos la pensa 'm mostra
jo sent dolor car son perduts sens cobre
altra dolor sent que 'm vist tot é 'm cobre
com péns que mort há tolta l' amor nostra.
L' altre voler rahó y natura funden
que sens dolor mólts delits ne abunden.

Lo lloch hon jau la dolor gran que passe
no es del tot fora de mes natures
ne del tot es fora de llurs clausures
lo movimént créu que per elles passe.
Aquell voler qu' en mi no troba terme
es lo mijá per hon dolor m' agrenja,
l' estrem d' aquest fora natura alleuja
fort é punyént mes es causable verme.
 Opinió falsa per tots es dita
que fora nos é dintre nos habita.

D' aquest' amor les demes gents tremolen
aquesta es sentida y no sabuda,
poques gents han la causa coneguda,
delit, dolor per ella venir solen.
Lo cos per si lo seu delit desija
l' arma 'n apres lo sent é vol atenyer
lo propi seu al qual no 's pot empenyer
car tot es fals hon ella se enfastija.
 D' aquests contrasts aquest amor escapa
que veritat no ateny ab sa capa.

Tant es unit lo cos ab la nostra arma
que acte en l' hom no pot ser dit be simple
algú no es vers l' altre humil é simple
contrast se fan, hu contra l' altre s' arma.
Mes es tan poch lo contrast á sa hora
que en fets del cos l' arma no fá gran nosa
y en contemplant axí l' arma reposa
que be représ lo cos d' açó no plora.
 Aquesta pau en mi no es mólt longa
perqué dolor mes que 'l delit s' alonga.

Dolor jo sent é sembla mi estrema
no só en punt de voler consell rebre
ne de algun remey me vull percebre
ans de tristor he presa ja ma tema.
Si 'm trob en punt que dolor no 'm acorde
ja tinch senyal ab que á dolor torne.
recort sos fets d' amor é elles borne
d' ací escapant ab mi gens no concorde.
 Son esperit sens lo cos jo contemple
tant delit sent com l' hom devot al temple.

De pietat de sa mort ve que 'm dolga
é só forçat que mon mal haja planyer
tant he perdut que be no 'm pot atanyer
fortuna ja no te que pus me tolga.
Quant imagin les voluntats unides
y 'l conversar separats pera sempre
pensar no puch ma dolor haja tempre,
mes passions no trob gens aflaquides.
E si per temps elles passar havien
vengut es temps que començar deurien.

Mes voluntats mos pensaménts aporten
avall y amunt si com los nuvols l' aire:
Adés me dolch puix dolor no sent gaire
é sent dolors qu' ab si dólres comporten.
Quant péns que 'ls morts que res dels vius no pensen
é les dolors que pas sens grat se perden,
mos sentiménts han mal é no se perden,
tant que d' amor é dolor se defensen:
E pas dolor qu' en la d' infern s' acosta
com en est mòn no lam veure de costa.

En l' altre mòn á mi par que jo sia
y 'ls propis fets estranys á mi aparen
semblants d' aquells que mos juhins lloaren'
lo fals, per ver; la veritat, falsía.
Los meus juhins la dolor los ofega
lo lloch no hi es hon primer habitaven
si es no tal com ans del cas estaven
alterat es la mort y açó 'm fá brega.
Tal é tan fort qu' altre matant mi mata
no sé com es que lo cor no m' esclata.

Alguns han dit que l' amor es amarga
podenho dir los qui la sabor senten
ó de per si ó com per altre senten
sa fort dolor qu' entre totes es llarga.
Per mi no tem per altre l' he temuda
puix fonch cruel ja pietat no m' haja,
qui en terra jau no tem pus avall vaja
en l' esperar ma esperança es perduda.
O partimènt dolorós, perdurable,
sentme en dolor comparat al diable.

No preu los bens que jo sol posehesca
car plahént res home sol no practica,
la mort no tem que lo món dampnifica
sinó que tem que cel me desfallesca.
Tot cas jo mir ab una egual cara,
res no 'm fá trist é ja mólt menys alegre
no es eolor de sobre blanch ó negre
vers mi no hi há cosa escura ne clara.
  Tot quant amor é pór me pogren nóure
finí lo jorn que li viu los ulls clóure,

Segons lo cas ma dolor no es tanta
com ser requer per un mortal dampnatje
sobre tots mals la mort porta avantatje
jo 'l he sentit é de present m' espanta.
Segons l' amor del dan no port gran signe
é volgra jo qu' en lo món fós notable
dient cascú:—«véus l' home pus amable»
é que plangues cascú mon fat maligne.
  Aquell voler causat per cosa honesta
mentres será, será mostrant gran gesta.

Tan comun cas, ¿perqué tan estrem sembla
al qui per fort la mort en tant lo plaga?
¿Perqué tal cas la rahó d' hom s' amaga
é passió tota sa força sembla?
Déu piadós é just cruel se mostra
tant es en nos torbada conexença
fluxant dolor primer plega crehença
mes ferm saber no es en potença nostra.
  Als que la mort tol la muller ó aymia
sabrán jutjar part de la dolor mia.

Tot ver amích á son ver amich ama
de tal amor que mort no la menyscava;
ans lo fornal que apura l' or y acava
leixant l' or fí, é l' als en fum derrama.
D' aquest amor am aquella qu' es morta
é tement am tot quant es de aquella
l' esperit diu' ¿donchs quina maravella
que am aquell é res tant no 'm conforta?
  Mémbram la mort é torn en ma congoxa
é quant hi só dolor pas com m' afloxa.

Accident es amor é no substança
é per cos fets se dóna á nos conexer
quant es ne qual ell se dóna á parexer
segons d' hon par axí sa força llança.
Si com lo vent segons les encontrades
hon es passat de si calt ó fret gita,
axí amor dá dolor ó delira
segons lo for del lloch hon há llançades.
Fondes rahels ó sus çara de terra
ó sobre sanch ó sus mólt aspra serra.

Amor en l' hom dos llochs disposts arroba
car home es dit per ses dues natures
lo cos per si vol semblant de sutzures
l' arma d' un blanch vol que sia sa roba.
D' ells units surt amor de algun acte
que no 's véu be qual d' ells mes part hi façа
cascú per sí algun delit acaça
Y aquell atés l' altre 'n porta caracte.
E véus la mort que 'l gros voler termena
lo bó no pot ne bast é aquell ofena.

Morint lo cos son amant no 'l resta
sinó dolor per lo recort del plaure,
fallint aquell no tarda mólt en caure
fallint lo sanct defall la sua festa.
Alguns delits qu' en l' arma pél cos venen
son los composts que 'ls amadors turmenten
é cascú d' ells canta qual dolor senten
segons del cos ó de l' arma part prenen.
E mort l' amat, amor es duradora
tant quant lo mort del viu te gran penyora.

Çó qu' en passat enbolt é confus era
es departit lo grá deixant la palla,
l' esperimént altre no 'm péns hi valla
per la mort es uberta la carrera.
Ma carn no sent, ¿donchs no 's pot fer que ame
car ja no hi es çó que sentir li feya?
Si voler tinch pech es lo qui no creya
que 'l esperit de pur amor se infiame.
Cobejant mólt que Déu s' arma se 'n porte
aço dubtant fá que jo pena porte.

Si 'n nostra amor péns esser si venguda
é d' ella pert esperança de veure,
sinó que tost vinch en açó descreúre
l' arma en lo cos no fora retenguda.
Si bè los morts en lo mòn no retornen,
ans de ser mort noves sabré d' aquella.
Estat es ja, ¿donchs quina maravella
açó esperant mos sentimènts sojornen?
E si cert fòs, qu' entre les sancts fos mésa
no volgra jo que de mort fòs defésa.

O Dèu, mercé, mes no sè de que 't pregue
sinó que á mi en lo séu lloch aculles
no tardes mòlt que d' ells á mi no vulles
puix l' esperit hon es lo sèu aplegue.
E lo mèu cos ans que la vida fine
sobre lo sèu abraçat vull que jaga
amor é mort ferils de una plaga
sepárals mort dret es qu' ella 'ls vehine.
Lo jorn del juhí quant pendrém carn é ossos
mescladamènt partírém nostres cossos,

II.

O quant es foll qui tem lo forçat cas
é contra aquell remey es demanant
é qui poder se troba mòlt bastant
é no 'l coneix pensant lo havér escás.
Vos sòu aquell amprant contra la mort
puix es forçat que en mólt breu temps morréu
hoc menysprear son poder bè podéu
é no temènt morir sòu d' ell estort.

En vos está fèr son cas flach ó fort
car lo séu mal per dues coses naix;
per tembre 'l dan del lloch eternal baix,
é per haver perdut al món deport.
Ja de aquest alçar podéu la má
puix vostres senys los quatre havéu perduts
donchs contra 'l dan armáuvos de virtuts
é no 'us dolrréu ne tembréu çá ne llá.

Al home bó la mort ningun mal fá
ans es mijá per hon trespassa Dèu
é si 'l mal hom morint en mal se véu
no 'u fá la mort ans pres mal com peccá.
La mort tem mólt qui viu en mal delit
car per dos mons jusa y superior
si 'l bó perdènt lo cos passa dolor
no es mólt gran pensant del esperit.

Dèu há dos móns á tot hom establit
axí com són dos natures en ell,
cascuna part espera en aquell
d' hon l' esser tráu finit ó infinit.
Al nostre cos la mort del tot confón
perdent son be lo qual es tot present
lo esperit no tem anullament
per mort reviu mes vá no sabent hon.

Los sentiments d' aquests diversos són
per be que tots aquesta mort despláu
hu tem é dol é l' altre en dolor jáu
lloch vol cascú en lo sèu propi món.
Aquest comport en mòlts veig discordar
en altres molts que 'n acort par qu' están
mes no es ver puix males obres fan
lo bon hom sol pot á si acordar

Ab vera pau lo bon hom pot obrar
no 'l mal talent car mal fi nos promet
per esta fi lo be y lo mal es fet
pél be s' ateny pél mal no 's pot guanyar.
En general hom vol y entén est bé
particular quant há dreta rahó
enten no 'l sent l' obrant per passió.
é lo malvat no 'l sent ne 'l créu per fé.

Cascuna part de nos tira d' hon ve
la cos terreny deça vol romanir
l' arma d' aquell nos volrria partir
é lo seu be per la mort li pervé
mes tant ab dos han estreta amistat
que lo dolor pel companyó sofer
hoc fins entant que 'l mal torna en plaher
y 'l mal aquell há per gran be estimat.

Tant com mes l' hom tem l' inmortalitat
d' aquesta mort sofir mòlt gran turment
é si pres mort créu son anullament
en major mal es per la nullitat.
Sî que lo mòn superior no fós
al hom es obs que 'u péns esser axí
car lo present no 'l tráu de ser mezquí
nostr' apetit no fuig afreturós.

Per esser l' hom contra mort animós
l' es obs virtut theologal y moral
si que lo cos sia racional
per l' apetit portat al virtuós.
Lla donchs tot l' hom bons delits usará
passats pél cos mes á l' arma semblants,
mes d' inmortal que de mortal tocants
si qu' en est mòn del altre ja sentrá.

Qui en tant ve lo mort nò dubtará
car lo seu cos en arma haurá conduyt
axí com lo mal hom d' ánima es buyt
axí lo bó lo cos sá no 'l sará.
Puix ab rahó jaquit há tot estrem
é temprats há tots los mals movimènts
esper' en Dèu é dónals no havènts
é viu en fé d' hon tots nos salvarém,

TORNADA.

Mare de Dèu, á tots los qui crehém
que tu portist aquel Cris fill de Dèu
per conseguènt per nos morí en creu
fes nos haver tanta fé com volém.

III.

¿Qui será aquell del mòn superior
que veritat de vos á mi recont?
¿E qui sab dir hon será aquell afront
que nos havem portant goig é dolor?
Los llochs serán mostrants lo be ó mal
segons en ells mals ó béns contendrá,
é si nos dos un lloch n' ocupará
Lo partimènt será perpetual.

L' esguart que jo de vos é no 's egual
axí divers és é contrariant,
les penes grans d' infern jo só duptant
tot quant n' he lest á dolorir me val.
E puix ve temps que 'ns imagin al mòn
haver ab mi verdadera amistat
aquell delit que 'l món pot haver dat
fort cos es obs á membrar lo que fon.

Lo dolorós é miserable don
estrany es mólt mes prestament perdut,
é tot çó quant en lo món he hagut
la mort l' ha tolt he pórtal no sé hon.
Ma fort dolor no bast á fer voler
que l' amistat fós estada no res
ans só content d' aquella y que fós mes
si be tristor per aquella sofer.

¿Hon es aquell qui no espera plaher
eno há esguart á bona ó mala fí?
Mira lo món, véuse jove y mezquí
com ja no veu hon ferme son voler
dreça sos ulls en vers la part del cel
é diu á Dèu ab gest no sats humil
paraules tals, que puix sen te per vil,
mes l' hom irat davant rahó te vel.

O Dèu, ¿perqué no romp l' amarga fel
aquell qui véu tot son voler perir?
Quant mes puix vol tant dolça mort sofrir
gran sabor há puix se pren per tal zel.
Tu pietat, ¿com dorms en aquell cas
que 'l cor de carn, fer esclatar no sabs?
¿No tens poder qu' en tal temps lo acabs?
¿Qual tan cruel qu' en tal cas no 't lloás?

Arquer no se que tres ocells plagás
ab un sol cop que no fós ben contènt
matant los dos y 'l terç en estamènt
que per mig mort é prop de mort portás.
Mort en un colp los tres ben m' há ferits
los dos son morts l' útil y delitós,
é si l' honest perdés del cel recós
mos darrers jorns serian ja finits,

Jo no puch dir que no senta delits
del pensamént puix que perdre no vull,
en lo meu mal algun be se recull
puig que 'l plaher presént met en oblits.
Pense cascú quant fon ans de la mort
que perdut ell jo 'n avorresch tot be
no se hon jau si recort no 'l sosté
car tots mos senys han perdut llur deport.

Per be que 'ls dits dels savis jo recort
reptant aquells qui allarguen son dol
é jo se be que bona rahó vol
que null remey es dolre del que 's mort.
E tot quant l' hom per sa voluntat fá
se déu dreçar alguna bona part
é que lo dol si es tolt ir d' hom tart
car certamént en ell delit está.

Pero si dol may rahó 'l comportá
aquest será que jo en presént sostench
un tal delit ab sabor agra hi prench
qu' en desijar altre be cor no 'm va.
Riure james no 'm plach tant com est plor
aigua dels ulls res tan dolç no 'm apar,
no prench enyor si no 'm puch delitar
contra la mort mo trob esforçat cor.

E si tostemps é continu no plor
de mon recort aquell no me partesch
ans vull que 'l dol me leixque si 'l jaquesch,
mon sentimént vull que muyra, si mor.
Puix que delit ma dolor segueix
ingrat seré si á ella no 'm acost
tal sentimént de mal é be compost
temps minva al mal é lo be tostemps creix.

Un gran delit en ma pensa 's nodreix
quant algun fet sens la mort d' ella péns
quant me perceb de dolor no 'm deféns
pensant que mort per tostemps no 's parteix.
Aquest delit ma pensa 'l fá é lo pert
foch es mon mal é mon be sembla fum
en aquest cas de somni te costum
be sent durmint é mal quant só despert.

Jo no puch dir que no sia desert
de tot delit quant morta 'l imagin
de mi mateix m' espant com no 'm afin
pensant la mort m' apar que no 'n só cert.
Tal mudamént he vist en temps tan bréu
que 'l qui 'm volgue voler á mî no pot
ne sent ne veu n' enten si 'l dich mon vot.
é tot es bó puix es obra de Déu.

TORNADA.

A tu qui es mare y filla de Déu
suplique mólt puix ell no 'm vol oir
que 'n aquest món s' arma puscha venir
perqué 'm avis hon es 'l estatje séu.

IV.

Que val delit puix no es conegut
ans es fastig quant es mólt costumat
ço perqué mort vos hauréu atractat
dins mólt breu temps volréu haver perdut.
E çó de que no imaginarém
que l' perdre 'us fós una poca dolor,
si cas hi ve sentím tal amargor
que de bon grat vida abandonarém.

En aquest punt me trob jo tant estrem
çó que volguí ab mólt estrema ardor
torna en mi una lenta calor
é puix perdut dolor mortal me prem.
Tal mudamént en si hom no veurá
com en mi veig per nostre partimént
la mort ho fá qui 'm tol mon be presént
del venidor sab Dèu lo que será.

Mólts han perdut alló que ve y vá
fills é muller é part de llur argént
é réstals cor ab null esperdimént
é may virtut en llur cor habitá.
E jo tinch clos é sagellat procés
que per null temps delit jo sentiré
no planch lo dan per hon ma dolor ve
mes l' aspra mort d' hon son mal vengut es.

Un poch delit en ma dolor es prés
sentint plaher com mon cor mal sosté
pensant perquí ne d‘ hom ma dolor ve
á mi no pláu de dolor ser defés.
O tu, qui es fora del presént mòn
é véus á mi per ta mort, mal passar,
acapta á Dèu que ‘m pusques avisar
quins esperits á tu de prop te són.

La mort qui tol lo agradable don
que vida y sort als homens solen dar,
quant es de mi m‘ ha tolt sens mi matar
de mos tres temps me resta lo que fon.
D‘ aquest presént á tot hom dó ma part
car no hi há res que ‘m vinga en plaher,
del venidor no vull haver esper
puix la tristor es á mi dolç esguart.

No ‘m dol res tant que ‘n dolor sía fart
ans ma dolor jo prench per mon mester,
mon cor de carn es pus fort que ‘l acer
puix ell es viu y entre nos es de part.
Quan l‘ esperit del cos li viu partir
é li doní lo darrer besar fret,
conech de mi que amor no ‘n te son dret
que ab cor sancer ho pugi sostenir.

En mòlt brèu temps l‘ hom no ‘s pot dolorir
tant com despuix ab ‘l entendre ‘s costret,
car per gran tort ell comptes no ha fet
dolor vol temps si l‘ hom tot l‘ ha sentir.
E majormènt com rahó ja pareix
car si no ‘u fá tost si mescla conort,
massa es foll lo qui ‘s fá tant gran tort
si cascun jorn son dol foll no parteix.

No ‘m jutje algú si primer no coneix
si tinch rahó per dòlrem de esta mort;
en ella fon complit lo meu deport,
ella finint lo mòn per mi fèneix.
¿Qui es tan cruel que no ‘s dolga de sí
é de aquell qui ‘n part mes que á si vol?
Donchs si algú pogué fér honest dol
licenciat no ‘l fon mes que á mí.

O mort, que fás l' hom venturós mezquí,
y 'l plé de goig tu mijançant se dol,
de tu há pòr tot quant es sus lo sol,
dolor sens tu no hauria camí.
Tu es d' amor son enemich mortal
fahént partir los coratjes units,
ab ton colp cert has mort los meus delits
gustar no 's pot ton cert y amargòs mal.

TORNADA.

Tu, esperit, si mon bén fér te val
la sanch daré per los goigs infinits,
vine á mi de dia é de nits;
fesme saber si pregar per tu cal.

V.

Si per null temps creguí ser amador
en mi conech d' amor poch sentimènt,
si mi compar al comú de la gènt
es veritat qu' en mi trob gran amor.
Pero si guart algú del temps passat
y 'l que amor pot fér en lloch disposi,
nom d' amador solamènt no 'm acost
car tant com dech no só passionat.

Morta es ja la que tant he amat
meş jo só viu vehént ella morir
ab gran amor no 's pot be soferir
que de la mort me puscha veher lunyat.
Lla dech anar hon es lo seu camí
no sé que 'm te qu' en açó no 'm acort,
sembla que 'u vull mes no es ver puix mort
res no la tol al que la vol per si.

¿En que re está que vida no finí
com prop la mort jo la viu acostar
dient plorant; «—no vulláu mi leixar:
hajáu dolor de la dolor de mí»—?
O cor malvat del qui 's veu en tal pas
com pecejat ó sens sanch no roman
mòlt poca amor é pietat mòlt gran
degra bastar que senyal gran mostrás.

¿Qui es aquell qu' en dolre abastás
lo piadòs mal de la mort vengut?
O cruel mal que tols la jòventut
é fás podrir les carns dins en lo vas.
Lo esperit plé de pór volant vá
al incert lloch temént l' eternal dan
tot lo delit presént deçá roman.
¿Qui es lo sanct qui de mort no dubtá?

¿Qui será aquell qui la mort planyerá
d' altre y de si tant com es lo gran mal?
Sentir no 's pot lo dampnatje mortal
mólt menys lo sab qui mort james temptá.
O cruel mal, donant departimént,
per tots los temps als coratjes units,
mos sentiménts me trob esbalahits
mon esperit no té son sentimént.

Tots mos amichs hajen complanyiment
de mi segons veurán ma passió
haja delit lo meu fals companyó
lo envejos qui de mal delit sént.
Car tant com puch jo 'm dolch é dólrem vull
é com no 'm dolch assats pas desplaher,
car jo desig que perdés tot plaher
é que james cessás plorar mon ull.

Tant poch no am que ma cara no mull
d' aigua de plor sa vida y mort pensant
en tristor visch de sa vida menbrant
é de sa mort aytan com puch me dull.
No bast en mes en mi no puch fér pus
sinó obehir lo que ma dolor vol,
ans perdre vull la rahó sin lam tol
mes puix no muir de poca amor m' acus.

TORNADA.

Tot amador d' amar poch no s' escus
que sia viu é mort lo seu amat
ó que almenys del món vischa apartat
que solamént haja nom de reclus.

VI.

La gran dolor que llengua no pot dir
dels qui s' veu mort é no sab hon irá
no sab son Déu si pera sí l' volrá
ó si 'n infern lo volrá fér bollir.
Semblant dolor lo meu esperit sént
no sabént que de vos Déu ha ordenat
car vostre mal ó be á mi es dat
del que hauréu jo 'n seré sofirént.

Tu, esperit, qui has fet partimént
ab aquell cos qual he jo tant amat,
vingues á mi qui só passionat
duptant estich ferte rahonamént.
Lo lloch hon es me fará cambiar
d' enteniment de çó que 't volré dir
goig ó trist per tu he jo complir
en tu está quant Déu me volrá dar.

Pregant á Déu les mans no 'm cal plegar
car fet es tot cuant li pot avenir,
si es al cel no 's pot lo be 'sprimir
si en infern envá n' es mon pregar.
Si es axí anúllam l' esperit
sia tornat mon esser á no-res
é majormént 's en lloch tal per mi es
no sia jo de tant adolorit.

No sé que dir que 'm fartás d' haver dit
si crit ó call no trob que 'm satisfés
si vaig ó pens he temps envá despés
de tot cuant faç ans de fer me 'n penit.
No planch lo dan de mon delit perdut
tant es la por que 'm ve de son gran mal
tot mal es poch sinó es perpetual
é tem aquest no 'l haja merescut.

Lo dan mortal es mólt mes que temut
é tolne part esser á tots egual,
ó, tu, dolor sies me cominal,
en contrá oblit vulles me fer escut.
Fir me lo cor é tots los senys me pren
fartat en mi car no 'm deféns de tu
donam tant mal que me 'n planga cascú
tant com tu pots lo teu poder estén.

TORNADA.

Tu, esperit, si res no ten defén
romp lo costum que dels morts es comú,
torn' en lo món é móstram qu' es de tu
lo teu esguart no 'm donará espavén.

VII.

Cobrir no puch la dolor que 'm turmenta
vehént que mort son aguayt me descobre
lo camí plá de perdre vida m' obre
é tráurem vol del mon sens dar empenta,
car tot primer virtut del cos m' ha tolta
ja mos cinch senys no senten lo que solen
los apart dins de gran pór ja tremolen
l' enteniment de follia tem volta.
La velledat en valencians mal prova;
no sé com jo faça obra nova.

O Mort, qui tols á tot vivent la vida
tu es dolor á tota humana pensa
á tu no tem qui en tu james pensa
ó qui en Déu há voluntat unida.
Entre aquests dos estats es tot lo poble
é jo confés esser de aquest nombre
é ve per temps que de por jo m' asombre
é puix la pert mes no 'm ve de part noble.
De passio parteix ó de follia
lo tembre torn tant que mes dolent sia.

¿Qui pot saber quant es á tots horrible
destrohint quant nos atorga natura?
Hom é tot çó qu' hom mateix se procura
fent racional per virtut lo sensible,
delitantse tant com delit delita
car de un poch tot hom delita 'l viure
los bens forans que porten plor é riure
en llur poch be del mal porten sospita.
Mes aquells grans é propis tu fás perdre
tu has ja fet un bon hom fer esperdre.

¿Donchs, qui será que 'l cor no li tremole
vehent que tu li tols á l' home esser?
¿Qui pot pensar la dolor del desesser?
¿E de tal mal qui es lo qui 's console?
Tots quants bens son morint l' hom tu anulles
é fás morir aquells que ab si porten
la vida d' hom é de aquells conforten
grans benifets tu destruus ab tes bulles.
Qui vol mirar ab vista sensitiva,
quant mes bens há de tu mes se esquiva.

De tots los bens que dona la fortuna
si tols aquells no se 'n déu l' home dolre,
car menys de tu jo 'ls veig á mólt hom tolre
qui 'ls dona 'ls tol é no ni há colpa alguna.
Tu sens res dar destruus quant ella dona
tement á tu en res hom no reposa,
ab tu ensemps no hi há al mon bona cosa
plahent pensar prop de tu no 's condòna.
Tu es dolor que totas dolors passes,
tu es al hom com al cavall mordasses.

Tots los bens tols de fama gloriosa
é de honor degudamént guanyades,
é veure en si morals virtuts justades
fahént en l' hom la pensa delitosa.
Apres de açó qui pot donar estima
al sobirán delit que 'n surt de l' obra
felicitant que propi nom li 'n sobra
é fá que nos prop lo cel nos arrima.
Nos hi fá entrar mes no entra sens ella
é destrohint l' hom tu destruus aquella.

Com pus subtil es nostra coneixença
pus dolorós es tan cruel dampnatje,
l' hom que 'l sentir é l' entendre há salvatje,
no sent delit ne del mal sofirença.
D' amor nos ve la dolor que tu 'ns dónes
perque 'ns tols çó que nostre voler ama
no sols honors, fills, riquesa é fama,
mes tot lo be que senten les persones.
Ta fort dolor ab lo sentir jutjada
tráu de tot seny quant es imaginada.

L' obra será en l' esguart de mólts gasta
perqué n' esplich mólts casos en que 'ns toques
en compte són les pedres de les roques
mes dir tos mals llengua de hom no abasta
Dónes dolor ab delits acostada
lo qui la sent no coneix que tal sia
aquesta es quant parteix companyia
entre 'ls amats qui han vida mesclada.
  Quant los delits se membren de la vida
esta dolor ab delit es sentida.

Diversitat de dolors en l' hom pórtes
açó esdevé segons que á nos trobes,
ton mal es tant com lo delit que 'ns robes
perçó tostemps nom de cruel reportes.
Tan solament al qui en Déu espera
no follament mes per sa bona obra,
tu bona es al qu' en tu gran bé troba,
anant en llonch hon es sa bona espera.
  Ab tot açó no li despláu lo viure
é quant li vens no s' aparella á riure.

Passats son ja los qui mort desitjaven
per conseguir glori' en l' altre segle,
é mólt antichs qui 'ls fon la rahó regle
en obrar çó que per virtut obraven.
Carnals delits fan al hom la mort tembre
puix son aquells qu' en mólt natura plahen
los del compost plahen hoc y desplahen
é llur excés la rahó vol que 'ns membre.
  E si 'ls reprén é tolre aquells no basta
ja sens la mort per aquells dolor tasta.

Los purs delits que pels senys homes senten
be atemprats la dolor no si mescla,
é los que son d' enteniment sens mescla
en lo excés no toquen ne consenten.
Quant al millor estat d' aquest hom munta
lo teu recort llur delit dolor torna
é donch quant mes si l' ánima 's contorna
dins en lo cos é per exir apunta.
  Jaquint son be é tant quant hom pot rebre
en semblant cas lo Lleó torna Llebre.

A tu no tem qui no 't parteix la pensa
car passió fá lloch á la costuma,
axí mateix basta llevar la suma
que l' hom no déu tembre 'l que no 's defensa.
En tu pensar los delits no deliten,
no delitant pertse l' amor de vida
lla donchs virtut se troba enfortida,
los sensuals en lo començ despiten.
D' aquí 's nodreix una terrible brega
é no fá poch lo qui á vencre plega.

Axí com es pintada la fortuna
ab dos esguarts un trist é l' altre alegre,
mirant lo trist resta 'l cor d' home negre,
per l' altre esguart no hi há dolor alguna.
Axí de tu qui ab seny t' imagina
no es dolor qui en tu no fenesca,
é qui trobar te vol dolça com bresca
no 'l fallirás é de mals medicina,
E de sabor entre dolça y amarga
y al desperat si 't requer tu es llarga.

Ja son estats qui tal nunca 't sentiren
é mólt vivint ta força han provada,
á llur semblant volente acostada
é ton poder de bon grat obehiren.
E la rahó per sa virtut los força
de ferse forts puix llargament hi basta,
algú d' aquests mescladament te tasta,
lo del cor flach no creu aquesta força.
Mes açó 's ver que al savi no espantes
caure no 'l fás mes á terra 'l decantes.

Nostra virtut sent en Dèu esperança
basta que mort ab ardiment s' enprenga
ab mólt delit mes no 'n tant s' estenga
tolre dolor mes á donar temprança.
Tal que delit lo dolor sobrepuja
de que s' ateny gran delit á sa hora
d' hon l' arma tem é la carn agre plora
tot elector d' electió s' enuja.
Car l' esperit es promte á la mort pendre
mes lo compost no 's pot á tant estendre.

Açó apar al homens gran miracle
que la virtut tant lo cos enfortesca
que la sabor del fel se torna bresca
l' home fahént á si mateix obstacle.
Per una part lo requer de mort fuita,
per altra vá corrent envers aquella
aquest contrast tot ardimént exella
é dura tant fins veure qual venç lluita.
E si 'l hom venç la mort es avisada
matant la carn que á sí es subjugada.

Dret natural es que 'l hom la mort teme
axí mateix há rahons contr' aquella
tot hom que mor á dolor s' aparella
car se corromp é donchs la pus estrema.
La part del hom que la mort senyoreja
porta dolor per la rahó susdita
é l' esperit qui no mor se delita
en fér contrast é pór l' es cosa leja.
Sens esperar profit d' alguna cosa
se met á mort per sa virtut dins closa.

Sens interés d' honor ó de riquesa
ó de alguns bens fora de aquell propi
l' hom contra mort esser no vol repropi
ans contra gran perill vá sens feresa.
En lloch secret hon Déu es secretari
lo Lleó fort comet ó bestia fera
á perill gran de qualsevol manera
almenys no fuig si no 'u es voluntari.
E si 'n defuig dolor aprés l' agreuja
é si te fort en gran delit alleuja.

Los qui perills han per gloria vana
ó per grans bens ó per delit atenyer
ó ira fort los féu á mort empeyer
tots aquests han gran causa qui 'ls engana.
Altres son ja qui per vergonya sola
cometen fets los quals de dolor passen
é si del fet bona suma llevassen
gran es lo mal é poch lo que 'ls consola.
Qui per morals virtuts la mort asajen
aquest y aquells han camí per hon vajen.

Delit, dolor dins aquests se combaten
havent aquell qui l' home part mes troba
los qui no han de virtuts vestit roba
çó perqué fan errat per dol esclaten.
Puix que llur fi en mans d' altre han mésa
volent de gents honor é vana fama
llur bon voler penja de flaca rama
car de llur fet jameş han paga atésa.
Mòlt fan per poch é aquell poch les tolen
los ignorants y los que enveja colen.

Aquell gran be que per ta causa 's guanya
é lo delit de virtut fortalesa
causa li es é 'l destruus sens peresa
car morint l' hom pert quant al mòn afanya.
Çó es gran fet que mort qui tot be mata
fora l' honest l' hom espere de cara
hoc é la fi que 'n ha guanyat encara
puix apres mort no cobrará la data.
Çó perqué 'u fá es fi mes no derrera
puix apres mort lo major fi espera.

Los qui la mort per qualque esguart arrisquen
é certament aquella eleigeixen
alguna fi bona ó mala coneixen
crehent ser bo com la vida hi confisquen.
Es veritat que 'l hom qui mort arrisca
menys de 'l esguart ho féu natura bona.
Qui en lo cor del hom valerós sona
que 'l préu de si per la mort no 's desisca,
E d' aquest es hom mateix lo ver jutje
é no hi há qui pus detrament lo jutje.

De aquella pòr que 'ls senys de la mort senten
é les rahons qu' en contra d' ella 's funden
tots los escrits dels passats ho abunden
perçó no dich los mals que s' hi assenten
é los conforts que 'l virtuós hi aplica;
jo no recit ne coses per mi lestes
de Séneca é mòltes altres gestes
que 'l cor del hom contra mort fortifica.
Çó que 'l hom sent per la mort no 's escusa
lo sentir com de l' ánima 'ns acusa.

Qui vol delit ó del mon t' esperança
si 's dol quant mor préstehi la paciença
al qui serví ab trevall ó sciença
donli remey puix há en ell fiança,
Lo qui es tal déu esser maravella
com ans del temps lo cor no li esclata
vehènt que mort l' animat cos li mata
ne há rahons d' esforç en contra d' ella.
Car de virtut moral no pres 'l ofici,
al cos, al mòn ha servit com á nici.

Imaginant es l' hom en tres maneres
é segons viu per la vida 's bateja,
nom de brut prén si viu en vida leja;
si moralmènt, costumes há d' hom veres.
Si sobre hom passa la sua vida
es mes que hom y en ángel se transforma
segons que viu de pòr de mort prén forma
sabènt que pert é dubta la exida.
Mòlts son perdènts qu' en haver pòr no venen
perqué d' infern no créhen qu' allí penen.

¿Qui porá dir la dolor que turmenta
lo pecador quant á la mort 's acosta?
Perdent lo be que 's véu esser de costa
é tem anar hon delit no s' esmenta.
Si com al mòn los senys se delitáren
tots se dolrrán havent excés contrari
en per tostemps car es tancat l' armari
hon son tancats aquells que dins entráren.
Dolentse tant com ferse pot que 's dolguen
no esperant que la dolor les tolguen.

D' aquells ho dich qui 'n lley donada viuhen
teménts infern é Paradis esperen.
dels havent lley é be no la cregueren
perdent lo mòn del altre no 's esquiuen.
E de aquests esdevé morals visquen
mes los demés en vida viciósa
la mort los es aquests tan dolorósa.
segon lo be que 'ls apar que 's desisquen.
Savis antichs en açó discordáren
é diferent dolor entre' ells jutjáren.

Qui porá dir que la mort mes l' agreuje;
lo qui en virtuts morals vol son be mete,
donantli mes que 'l món no pot promete
viure sens pór assegurat de agreuje,
ó qui en delits sensuals mólt abunda
ab altres mólts honor graus é riqueses
mescladamént ab dolor en torn meses
d' hon torna atrás lo qui mólt 's hi profunda?
Jo prech á tots que 'm vulláu d' afany tráure
á qual d' aquests la mort déu mes despláure.

Tot quant se te per qualque sostinença
falleix quant fall aquell en qui 's fermava,
fallint lo mòn qu' en ell se delitava
pert si mateix é non há coneixença.
E qui dins si é per si actes obra
vinent la mort tot lo seu bé véu pendre
é fará próu defenent se despendre
car s' arma es defora del cos pobra.
Aquell escalf del qui en Dèu espera
no troba en si per alguna manera

Puix que del mòn é dins si l' hom no 's farta
sa porció major está deserta,
puix apres mort l' ánima es incerta
del infinit é mes si 'l creure aparta,
donchs entengam guanyar lo perdurable
aquest es Dèu qui apres mort nos prenga
qui 'l infinit á creure fesm s' estenga
de Paradis no 's llunya ser amable..
Com son semblant l' esperit lo cobeja
é lo finit per si te cosa leja.

Qui l' esperit infinit lo vol creure
mòlt li es prop que part de Dèu lo crega,
é qui tornar á son principi nega
no li es lluny que toch en Déu descreure.
E donchs puix Dèu es lo principi nostre
complit es foll qui tornar no hi desitja,
é qui del món per Dèu no se 'n fastiga
per crestiá mólt devot no se amostre
Déu é lo mon ensemps no s' poden colre
qui 'n vol fer tot aparellse á dolre.

Dèu es tot be, é lo món son contrari
é perçó es que lo qui Dèu no ama
lo món segueix é no ab coxa cama,
qui 'l mòn serveix no esper de Dèu salari.
Per menor món l' hom per tots se nomena
é lo major se sembla en moltes coses
açò es test autentich menys de gloses
que no 's dat buyt en la machina plena.
Tot axí l' hom menys de obra no resta
é mala es sinó fá la honesta.

Qui no vol be, forçat es que mal vulla,
l' indiferènt sens assignarli terme
poch es de si no te res á que 's ferme
ne mal ne be no te lloch que 'l aculla.
E no pot ser que l' entendre romanga
tant ociós que de res no entenga
é vè á tart que 'l voler no se estenga
á res voler plahént ó que se 'n planga.
Donchs vúllam Dèu aquella causa prima
sinó farem de cosa vana estima.

Algun Tirant no féu tan alta empresa
quant ell á si volgué lo mòn sosmetre
com féu aquell qui son voler vol metre
guanyar lo cel hon es tota riquesa.
Per fér açó lo sèu cos met per terra
tolènt de si tots delits que 'l torbassen
elegir volch penses qui l' ajudassen.
al esperit per fer á la carn guerra.
E no amprá lances ne colobrimes,
mes les virtuts morals, ab les divines.

Per delitar los homens vida volen
é sens delit en lo mòn no treballen,
é quant d' aquest lo viure los atallen
tant han dolor com delit haver solen.
Donchs puix delit major lo savi prenga
en son obrar per conseguént en viure
en major grau de dolor déu assiure
que 'l menys perdènt á menys delit atenga.
Lo qui delit hac ab dolor embolta
ja vé á temps pregar per vida tolta.

Tals son é tants los mals que mort atraça
naturalmènt al cos é arma ensemble
que jo 'm penit dels queací asemble
pochs son segons los que la mort abraça.
Perqué díré dels que la mort aporta
al hom quan amor é tem mes que no espera.
Aquest es mal de diversa manera
qui tem aquest en l' altre se deporta.
Mes há remey en contra son dampnatje
la Charitat que no 'l sia salvatje.

Qui en virtuts morals há vida feta
é conseguí lo be d' hom per natura
fé, charitat, ne d' esperança cura
com animal hom féu vida perfeta.
Tot fon dins si é visque en alegría
menys de sentir los mals que altres senten
com vench la mort ses penses no consenten
que la dolor terrible ab ell no sia.
Cap per amor de si féu sa fahena
no 'l pagará Deu en la part centena.

Menys de ser bó per son saber l' hom basta
en fer juhí qu' en Dèu es la fi nostra,
puix en est mòn ne pres la mort se mostra
en Dèu roman si rahó no 's degasta.
Donchs puix no es fique l' home contente
en los dos mòns rahò es qu' en Dèu sia
car sinó ell altre no 's trobaria
que fora Dèu al entendre 's presente.
Tant quant hom viu moralt virtut lo cumple,
mes apres mort Dèu es lo qui lo umple.

Primer que lleys fossen per Dèu donades
é per escrits se regisen los homens
dispóndren volch natura mòlts á prómens
rahels de be Dèu en l' home ha creades.
Ells de açó una sçiença feren
ab que lo mòn una part se governa
los actes tots dels homens subalterna
los vells antichs altra no conegueren.
Hagren de Dèu conexença confusa
perçó la mort á dolor los acusa.

Tres principals fins son d' hon homens obren,
una dins si é l' altra tota fora,
altra que dins é fora de si mora,
per llurs esguarts aquestes se descobren.
Voler, honor, gloria, bens é fama,
tot quant be d' accident ó natura
y aquella fí que en la virtut atura
d' aquestes fins lo voler d' hom se inflama.
L' altra es en Dèu que à si nos convida
fora nos es, mes no del tot partida.

Mort lo mòn tol y al conquistant conquista
é si conquer lo cel pres mort n' es digne
é tant es l' hom pus grosser é maligne
com no conquer lo mòn que apres mort trista;
lo qual es fi é lo present es via
car lo mòn es pera que ls' homens visquen
vida es perqué de virtuts no 's desisquen
é virtuts son per fer á Dèu paria.
E si aquest recorts l' hom no encontra
tot quant ha fet en lo mòn li es contra.

Fé, charitat y esperança 'ns hi porten,
mes fé roman y esperança á la porta
car la rahó allí no les comporta
ceure no cal çó que 'ls ulls se deporten.
Menys esperar lo que presént se mostra
mes fruyrém Dèu que tan esperavem;
per charitat amarém qui amavem
açó será tota gloria nostra.
Ella es la fi, é les altres son via,
sens ella 's foll qui en Déu espera y fía.

TORNADA.

Mare de Déu, advocada mia,
fés á ton fill que piadòs me sia.

ESTRAMPS.

Puix me trob sol en amor, á mi sembla
qu' en mi tot sol sía costu estranya,
amor se pert entre gents per absença
é per la mort la mia amor no fina,
ans mòlt mes am vos en mort qn' en vida
é jo perdon si algun no 'm vol creure
pochs sòn aquells qui altres coses creguen
sinó semblant dels que á ell avenen.

La dolor fort lo comun cos no serva
tota dolor lo temps la venç é guasta,
no dich qu' en tot á tot altre dessemble
en cantitat mòlt prop d' altre se jutja.
En calitat ab les altres discorda
segons l' amor d' hon ella pren sa forma
gran part del temps seca dolor me dona
y algun delit ab altra dolor dolça.

Dins lo cos d' hom los humors se discorden
de temps en temps llur poder se trasmuda
en un sol jorn regna malenconia
en lo mateix colera, sanch é fléuma.
Tot en axí les passions de l' arma
mudamént han molt divers é contrati
car en un punt per elles fan los actes
é prestamént es en lo cos la causa.

Axí com l' or quant de la mena trahen
está mesclat d' altres metals sutzeus
é més al foch en fum se vá la liga
leixant l' or pur no podent se corrompe,
axí la mort mon voler gros termen'a
aquell fermar en la part contra sembla
d' aquella que la mort al mòn l' há tolta
l' honest voler en mi roman sens mescla.

Dos volers són que natura seguexen
é cascú d' ells l' hom per natura guien
si acte ensemps fan mal ó be atracen
segons qual d' ells en l' altre há domini.
Quant la rahó l' apetit senyoreja
es natural del hom tota sa obra,
é lo revés sa natura li torba
é no ateny la fí qu' en tots fets cerca.

Quant l' apetit segueix la part de l' arma
l' home vá dret seguint natura mestra
car la major part la menor se tira
é vers la fi que vá lo camí troba,
é l' apeiit volent son necessari
l' home no fall sinó trespassa l' orde
é si s' estén mes que natura dicta
surtne voler fals y opinionátich.

Les voluntats que per natura 's vénen
en certitut é terme son compreses
l' altre voler passa d' hom les natures
son senyal cert es que no l' enclóu terme.
De tots aquests passions mantengueren
mescladament si com mesclat jahíen
mes be distints son apres de son obte
é separats los sent quasi visibles.

Mólts són al món que mos dits no entengueren
é ja mólts mes que d' aquells no sentiren.
¿Qui creure pot qu' entre amors vicioses
voler honest treball per estar simple?
Gitant de si maravellós efecte
estant secret per força dels contraris,
dolç y agre ensemps llur sabor no 's distincta
ella vivint mos volers aytals foren.

Dólres del mort ve de amor comuna
é de açó jo 'm sent tot lo dampnatje
fugir les gents quisque sien alegres
é haver despit qui jamés lo dol fine.
Tot delit fuig com á cosa enemiga
car un be poch entre tants mals dol porta
é met poder que 'm torn dolor en habit
perqué de goig lo saber james taste.

Senyals d' amor qu' en tal cas homens senten
jo trob en mi que séns dolor se prenen,
si res començ jo 'n corromp lo principi
perqué la fi de res mí no contenta.
Mólt é pus fort tot amor me dá fastig
é sémblam ser cosa abominable,
si algun delit entre mes dolors mescle
de fet lo pert é torn á ma congoxa.

Si 'l pensament per força 'n de part llance
d· ell acordant ab gran sospir lo cobre,
en lo començ ab dolor en mi entra
no passa mólt que m' es dolor plahible.
Descrepitut ma natura demostra
car tota carn á vomit me provoca;
grans amadors per llur aymia morta
son mi semblants en part, al tot no bastan.

Si res jo veig d' ella, dolor me dóna,
é si 'm defuig par que d' ella m' aparte,
lo temps é 'l lloch ab lo dit lam senyalen
segons en ells dolors ó delits foren
é sónne tals que lam demostren trista
altres é mólts mostrants aquella alegra
é pas dolor com james li fiu greuje
é volgra çó ab la mia sanch rembre,

Amor es dat coneixer pels efectes
sa cantitat no te mesura certa,
gran es ó poch l' amador segons l' altre
é poder pren amor segons hon entra.
La calitat es tal com segons guarda
car de semblants es forçat que 's engendre,
la carn vol carn, l' arma son semblant cerca,
d' ells naix fill bort als engendrats contrari.

Qui ama carn perduda carn no ama,
mes en membrant lo delit dol li resta
en tota amor cáu amat é amable
donchs mort lo cos aquell qui ell amava;
no pot amar no trobant res que ame
amor no viu desig mort y esperança
y en lo no-res no pot haver espera
quant es del cos la mort á no-res torna.

Si la que am es fora d' aquest segle
la major part d' aquella es en esser,
é quant al mòn en carn ella vivia
son esperit jo volguí amar simple.
E donchs quant mes qu' en presènt res no 'm torba
ella vivint la carn m' era rebetle
los gran contrasts de nostres parts discordes
canten forçats acort, é de grat contra.

De mon voler jutje cascú la causa
é fará poch vehènt en mi les obres,
la mia amor per la mort no es morta
ne sent dolor vehèntme lo mòn perdre.
Jo am é tem ab honesta vergonya
l' esperit sol de la qui Dèu perdone
é res de mi ne del mòn jo cobeje
sinó que Dèu en lo cel la col-loque.

TORNADA.

Mare de Dèu, si es en purgatori
son esperit per no purgats delits,
á ton fill prech no guart los prechs d' hon venen
mes lla hon ván, mos pecats no li noguen.

FI DELS CANTS DE MORT.

CANTS MORALS.

I.

Si com lo Taur se vá fuyt per desert
quant es sobrat per son semblant que 'l força
no vol tornar fins há cobrada força
per destruir aquell qui 'l ha desert;
tot en així 'm convé llunyar de vos
car vostre gest mon esforç ha confus,
no tornaré fins del tot haja fus
la gran pahor qui 'm tol ser desijós.

Que será valerós es temps vengut
l' hom qui son cor haurá fort ó covart
é ja negú no cuyt saver tal art
que si es flach tal no sia sabut.
Car desastrug al perill de la mort
lla donchs no val enginy ni maestría
per bén cobrir sa estrema covardía
ans elegeix fugir per ser estort.

Ans del perill se déu metre 'l conort,
ans prenent risch hom há dels bons paria
aconseguint honor é senyoria,
fahènt venir los Cesars en recort.
Les armes fan los prous homens valer,
é 'ls puja tost en semblant de momèn
qu' est es lo lloch d' hon lo covart dexèn
pus prop de si en les dones veher.

Renom d' ardit vol l' home parencer
mes no será comportat son engan
car los qui mes de tals afets sabrán
dirán qui 'n nom sobre si déu haver.
E baxamènt entre si volrán dir
hom virtuós no déu esser nomenat
mes prenedor del que no ha guanyat
entre aquells qui no 'l vehen fallir.

L' home tastart qui no tembra morir
no fahènt fruit son perill hasajar
grau de virtut volia en si posar
mes en aquest se déu mills soferir.
Puix ab perill mòlt gran de sa persóna
cuydá guanyá lo que no s' de son dret
car la virtut en lo mig lloch se met
é á los estrems per vici s' abandóna.

Guanya virtut qui son cos á mort dóna
per un gran be é de mòlts benifet
pensar no déu compte li 'n sia fet
virtut de si lo virtuós guardóna.
L' hom de cor flach meta perill á part
car son honor lluny de perill está,
é lo tastart per temps venir porá
en ser temptat é usar de Renart.

Quant dels passats llig alguns fets é guart
los per venir gracia á Dèu nos fan
com son en temps que al mòn disposts están
per grans afèrs é de cascuna part.
Especial per nostre gran senyor
qui festejant la gent ab pór lo mira,
tot gran senyor dintra son cor sospira
crehènt que ell vol ser dels senyors major.

Fortuna es sobtós cambiador
nengú no sab en son voler la tira
é lo semblant de son amor es ira
sa ira es móltes véus gran amor.
Ningú no 's pot regir per son panell
sinó que 'ls flachs de sa cort fora gita,
lo coratjós de sos béns lo delita
havent esforç vehént la contra d' ell.

TORNADA.

Contra la mort es aquest aparell,
menyspréu del mòn é no tembre fortuna,
tenir sa lley é si es moro Çuna,
Dèu lla donchs lo fará segur d' ell.

II.

Pujar no pot algú en mòlt valer
sens haver bèns bondat, linatje gran,
mes la d' enmig val mes que la restán
é no val mòlt sens les altres haver.
Per ella 's fan les dues mòlt prear
car poder val tant com es ministrat
linatje val aytant com es honrrat
é valor d' hom ho fá tot graduar.

Mes no será l' hom sabènt de sonar
si en algun temps no sona esturmèn,
car per voler sonar lo nom nos pren
mes l' instrumənt sonant be acordar.
Tot en axí aquell que dins si val
pobre de béns é de aviltat linatje
no te 'ls arreus per mostrar son coratje
en la virtut que 'l haver d' hom hi cal.

Sòn é serán mòlts d' un altre cabal
havent mòlts béns é d' altra sanch valor,
é valent poch han la part no millor
car sens l' hom bó quant pot haver es mal.
E moltes véus há la colpa natura
car fora bó tal que valer no sab
ningun saber no pot viure en llur cap
sens colpa llur de valer han fretura.

Entre 'ls estrems é 'l mig virtut atura
mólt gréu d' obrar y entre pochs conegut
per ell saber consegueix hom virtut
mes fets obrant forans dins tal mesura.
Aytant es llarch hom menys de fer llarguesa
com es escás si no fall en despendre
vicis, virtuts per actes s' han apendre
l' acte es primer apres potença 's presa.

No conquerrán virtuts per gran abtesa
ne les haurán poétes per llur art,
hanles aquells meténť vicis á part,
obrant virtuts per amor de bonesa.
Mes no dubtant viciosa vergonya,
mes solamént amant virtuos préu,
é l' home pech, en aquest món no séu;
é qui es lluny, lo gran delit s' alonya.

TORNADA.

Lir entre carts, tostemps faré ma ponya
que la dolor james de mi 's partesca,
en no penséu que mon cas enfresca,
car major dany mereix ma gran vergonya.

III.

Molts homens oig clamarse de fortuna
é malehir aquella per sos actes
volent ab leys fer amigables pactes
donantlos be é que tostemps fós una.
No recordant sa propia natura
que 's l' alt baixar é lo baix muntar alt,
é qui d' açó se dona gran desalt
leixe los béns portants ab si fretura.

A Déu no plach haver del món tal cura
que no hi jaquis de terribles afanys,
pérdues son en nombre mes que 'ls guanys
en 'sguart del vert lo seny es oradura.
E l' hom girat al mundanal saber
idoles créu donanthi plena fé,
en béns mundans creu esser complit be
volent morir solamént péls haver.

Si algú pogués de fortuna haver
ab un fort clau sa roda quant es sus
forali bó anar amunt é jus
soferint mal per trobar tal mester.
Mes los metalls no han tanta vigor
que tant gran pes ab llur força retinguen
n' enginys nos fan que d' alt é baix no vinguen
los qui seurán en la falsa honor.

Per nengun temps perdrá fortuna ardor
de fer llochs plans de les timpes é munt,
é quant del tot son desijat es junt
é no pot fer pus ab sa gran furor:
Torna refer deshabitada casa
qu' en poch espay havie feta vuida,
é l' hom disert qu' enrriquir jamés cuida
umple graners; olis é vins embasa.

En son costat no déu portar espasa;
com á foll hom déu franch arbitre perdre,
qui no créu cert que fortuna pot perdre
los béns movénts y los sehnéts arrasa.
Mes l' hom del món per fortuna mirat
ab lo esguart de riallósa cara
la part del plor no ha vista encara
créu que sos ginys l' han de be prosperat.

TORNADA.

Lir entre carts, propi so comparat
á Tántalus per continu desig
no se perqué tots dies hi aflig
puix que m' es prop compte desesperat.

IV.

Jo crit lo be si en algun lloch lo sé
callant lo mal sens passarne despit,
car en mal dir mon cor no pren delit
ne 'm cal cridar puix no veig lo perqué.
No per aytant que jo molt béns no sénta
mes poch val crit entre lo fort y 'l mut
perqué 'l bon hom per tal no es sabut
é sa valor en lo món no l' auménta.

Menys que la lley cristiana 's presénta
als africans ne la volen oir,
veig la virtut en null esmént venir
l' hom vicios y 'l pech l' han dat empenta.
Salomó diu, que en pochs es saviesa,
los enemichs son mólts de la virtut,
diént que, sou home foll conegut,
si del costum se llunya vostra abtesa.

Lo vici es tant que virtuts ha empesa
é lo profit honor há tret de ·l món
en molts pochs es é poch á poch se fón
no hi ha calor contra l' fret de peresa.
Lo nombre estant de aquells que la deshombren
que ja no hi val empara de algú,
é si voléu que 'us diga 'l crit comú
peresquen cells qui d' honor no s' asombren.

Als homens morts d' actes bons no deshombren,
car péls absénts no ls' cal haver enveja,
pahir no 's pot aquesta cosa leja
dins los ventrells que d' enveja s' escombren.
No dant lahor al viu qui les percaça
ans fan rahon com la hi porán sostraure,
é si 'l bén fet del món no poden raure
diuhenne mal tant que lo be desfraça.

Bondat, virtut han perduda sa raça,
cossos humans han mólt disminuit,
Dèu es per nos mal honrrat é servit
é ja la mort pus estret nos abraça.
Tot quant per Déu es sus lo cel creat
há molt perdut de son propi cabdal;
saber se pert, esperimént no val,
lo viure 's curt y l' mig es tot passat.

¿Hon es l' enginy d' Aristotil trobat
d' Origines, Seneca y Plató?
¿Qui mostrarém semblant al fort Sansó?
¿Hon es tan bell com Absalon trobat?
Linceus fon qui res no 'l escapava
que no fòs vist per sa vista gentil
dins en la mar via de millas mil,
lo veure llur mes que ·l presént durava.

Foll es aquell qui no imaginava
que fallirém puix fall çó perqué som,
si com decáu la rama é lo pom
si la rahel del arbre hom tallava.
Fallirém nos puix lo que 'ns sosté fall,
béns nostra Déu lo mon que vol finir
puix lo que 'ns te vol qne vinga á perir
son poch á poch natura nos defall.

TORNADA.

Lir entre carts, no 'm abast l' escandall
per trobar fóns en la vostra estima
puix quant vos llóu no trob rahó ni rima
de que 'm contént é perçó jo me 'n call.

V.

Vólgra ser nat cent anys ó pus atrás
perqué son cert que 's pijorat lo món
aytant poch val qu' ell mateix no sab hón
sa 'ulesa gran en pus baix lloch baixás.
E veig un cas de rahó apartat
que lo mal hom fá casa prop la força,
é l' home just fuig é 's met en cavorca
per aquell mal que james ha pensat.

Foll es aquell qui vol haver usat
de mal saber hon será ben entés
imaginar déu que será représ
é sens murmur no déu ser comportat.
Car lo mal hom déu ser cridat ab trompa
perçó que á mi é altres no engan,
tant son aquells qui per bons homens van
que difamats cesaria llur pompa.

Lo just voler pensa com encorrompa
ficte voler acolorat de be,
allá donchs es guardada bona fe,
com leix fet acusador lo trompa.
Aquell es dit misericordiós
que guarda 'ls bons que no 'ls sia tort fet
perdonador al qui leig fet comet
d' infinits mals dóna ocasiós.

Fama temént l' hom es dit virtuós
é çó no cáu en hom desvergonyit
donchs lo mal dir no déu ser en oblit
puix que virtut mostra l' hom viciós.
Al vici som moguts naturalmént
é costrenynos pór de la mala fama
beneyt aquell que 'l be sa boca brama
é diu lo mal com be n' es coneixént.

Es mal senyal del qui es desplassént
é 's mor d' enuig con mal dir s' acostuma
é l' es mòlt gréu fins ne óu dir la suma
d' algun leig fet vehént si mal mirént,
si com aquell qui en forca véu morir
son companyó qui no 'l passa del mal,
é diu que es cosa descominal
que per tal fet dega mort sostenir.

TORNADA.

Ja de presént delit no puch sentir
sinó semblant aquell del temps passat
é com lo cerch é tal no 'l he trobat
á mi mateix é tot lo món ahir.

VI.

Pór de pijor á mólts fá pendre mort
per esquivar mal esdevenidor
si be la mort resembla cas pijor
cell qui la pren la te per bona sort.
E d' açó Cató mostra camí
é li mes nom us de la libertat
car de tot als pot hom esser forçat
sinó 'n morir que 's en nostre juhí.

Algú la pren é reb nom de mesquí
fugint perill qui l' es davant posat,
altre será de cor noble minat
que vol morir per la valor de si.
Venint en mans de 'nemich seu potént
sobrat lo cos guerreja ab lo voler
de vencedor encara 's veu poder
vol perdre 'l cos per l' esperit vencént.

Jesus en créu fon pus fort é potént
que no aquells qui 'l feren mort passar
car son voler no 'l feren cambiar
ne fon complit llur dampnat pensamént.
No roman fart lo forçador del cos
si voluntat per cas semblant no força
ans es vencént aquell qui tant s' esforça
qui de la mort no vol tembre son mos.

Del viure llonch ja sent lo gran repós,
que d' aquest curt lo viure avorreix,
é la dolor de la mort se parteix,
com lo qui mor compte de mort ha clós.
Lla donchs virtut la força multiplica
del virtuós qui sa opinió ferma
en qualque part hon virtut la conferma
que sols á Dèu del esperit suplica.

Alguns passats que voluntat iniqua
los féu morir ó la opinió vana,
aquests no llóu, mes los de pensa sana
volents morir per fér llur arma rica.
Perdént un poch per l' infinit atendre,
guanyant lo goig que al fill de Dèu acosta
gran es lo be segons aquesta costa
que per la mort de tal hom s' hagués vendre.

TORNADA.

Dolor é pór son bastants per ofendre
totes virtuts que 'l ánima embelleixen
los qui 'n son nets en gloria tant creixen
qu' en aquest món no poden mal atendre.

VII.

Mólt me par be que péns del altre món
puix que 'l presént no 'm veda lo pensar
graeixch á Dèu com veig, mes no pas clar,
la gran error en que ma pensa fon.
Jo trobe solt lo meu enteniment
é so libert á temps del que dech ser;
mes tost llevas 'l hábit no tinch poder
mudar costum no 's fá prest en volent.

Lo qui pogués haver coneiximent
en lo començ ans del hábit format
quant fá de mal apres qu' es engendrat
é quant en nos sa forsa es potént,
guardara com se llançás al delit
perqué no fós un altre d' ell senyor.
Ell en l' entrar porta mólt gran dolçor
é quant entrat, ¿qui 'l traurá de son llit?

Com se pot fèr hom apren per escrit
no bastantmènt car no hi ateny rahó
un seny qui 's diu dels actes collaçió
en tal juhí déu ser ab ell unit.
L' entenimènt sens lo seny no hi sab pus
sinó que 's fá per un costum revés
trobant lo mig hon moral virtut es
ço es parlar que vá de sus en sus.

Qui asajat no há de jaquir l' us
envellit ja é rançiu de temps llonch
non sent l' affany ne d' aquells que 'n bronch
está, é vol se fèr, dret com lo fus.
No ha temptat de perdre hábit vell
qui facilmènt se pensa que 's fará
puix al vestir plahentmént lo trobá
al despullar tal pensa trob' aquell.

Sol en pensar de fèrhi aparell
pera jaquir tan singular amich
si créu no sab que li sia enemich
puix gran delit li es vengut per ell.
Nostre Senyor n' ha vist ne conegut
com lo perdrá per fama d' altr' oir,
no fará poch si vol aquell jaquir
car de mudar mólt hom es deçebut.

Vici jaquir é pendre la virtut
entr' aquest mig se troba un gran vay,
lo caminant es en terrible glay
quant es al mig sens lo socors vengut.
Perqué alguns veu hom tornar atrás
mostrant pahor pera pasar avant,
entre aquests se troba tal espant
que de llur lloch james no móuhen pas.

Qui 'ls hábits be llur natura cercás
trobara á alguns sobre opinió,
axí mateix sobre complexió
é sol costum hi basta é no escás.
E tant es fort l' hábit segons hon cau
é jo 'ls trob tals á tots los esproví
lo del costum no tost, mes jo 'l perdí
lo que 'm mogué natura 'm féu escláu.

Los no sabènts jo vull que sapiáu
que 'l hábit ja no está raygat próu
com lo voler en contra d' ell se móu
l' enteniment lo vert no te per blau.
Mes qui 's mourá may per un cas tan fort
de rellexar son delit prtncipal:
En lo qu' ha més tot lo seu be ó mal
é per ell volch la vida sens la mort.

Los uns per Dèu, ó per si, ó per sort,
ó per sentir vergonya dels fets llurs,
é sens ulls clars, mes la mitat escurs,
han redreçat lo fust qui era tort.
Menys de sentir la dolor del mal fet
qu' en l' hom es obs per no ser ignorant
car per saber solament ser errant
no es per çó d' ignorança sostret.

Sentir lo mal no fá saber perfet
mes una part per que 'l juhí 's compleix,
la qualitat l' entendre la coneix
mes quantitat l' entendre nos sotsmet.
L' enteniment ab l' estimar unit
ha á fer juhí del acte singular,
é fará próu si 'u porá clar jutjar
no será donchs al entendre subdit.

Qui del mal fet no es adolorit
es senyal cert qu' en l' acte es ignorant
á tot mal fet rahó es contrastant
mal en si fá contrastar á delit.
Donchs qui dolor no sent quant obra mal
no coneix çó qui 'l daria dolor
d' hon se véu clar aquella part ignyor
que lo sentir tant com l' entendre val.

TORNADA.

Amor, amor, cosa es general
que tot delit se mescle ab desplaher
é que la fí ab dolor se requer
un punt de be mòlts ne porta de mal.

VIII.

Aquell ateny tot quant atenyer vol
que lo voler eguala ab lo poder,
no 's consegueix açó per lo diner
lo no sabènt pensa que tot mal tol.
donchs per haver hom lo major delit
no 'l cerch ab çó que lo diner ateny
car en mes mal que á be l' hom empeny
dins hom está lo seu be tot complit.

Natura en l' hom há termens establit
á sos desigs per aquells contentar,
é bastantmènt que 'ls puscha sadollar
y 'l ignorant ho vol en infinit.
Guardat de fam de fret é de calor
lo cos per si res no demanará,
si 'l apetit de mes lo requerrá
en lloch de be si metrá la dolor.

Ermnis é Marts no guarden de fredor
mes que la pell de la volp ó del anyell,
ne cal vestir per calor terçanell
ne, son requer, llit ab molta blanor.
Prest é sens cost es quant mester havèm
mes l' apetit les coses encareix,
tant que la fam com mes havém nos creix
d' algun desig complit fastig rebém.

Aquell voler compost no fartarém
quant passa d' hom lo terme natural,
de la rahó naix é del sensual.
aquests reglats en termens los metrém.
Quant aquests han lo seu propi esguart
l' home pot dir qu' es en lo mòn content
lla donchs lo ver coneix l' enteniment
é 'l cos sens fam é fastig roman fart.

Aquest voler es mòlt menys bastart,
no resemblant als qui 'l han engendrat
sémbla 'l mes poch de que l' hom es torbat
vehént d' ell fets llançant natura á part.
Aquest destruu aquells d' hon l' esser tráu
ell es fill cert de falsa opinió,
matant lo cos destrohint la rahó
é qui 'l segueix á ell y á si despláu.

Rey es tot hom, aquest lo fá esclau,
dònal dolor pèls desigs no cumplir,
senyor lo fá subjugat á servir
é pèl costum no sentiu que passáu.
Çell es aquell qui l' hom porta en lo mòn
cercant la fí que james trobará
car fora si james hi pervendrá
sa fí no es en natura, ne fon.

Honor, diners, favor, é fama, son
coses per qui aquest voler s' encén
en lo excés que 'l seny del cos sostén
se trobará si es cercat pregon.
Qui aquests bèns per sa fí vol amar
ell es de 'ls folls ab fama de valènt
la voluntat é menys l' entenimènt
son per esguart no hi poden contrastar.

Lo be del cos no 's déu pus allongar
si no en tant com la natura vol
honor, diners, favor que lo mòn col
son instruments pera nostre usar.
Follamènt es llur be per si amat
é donchs quant mal en ells amar está
é lo del cos natura esser fá
mes llur excés es mòlt vituperat.

Axí com l' orb sens guia vá errat
é no véu com entra y surt del camí
nostre apetit no pot fèr de per sí
be sens rahó, é si 'l fá mal format.
E lo juhí james jutjará be
si 'l apetit se troba corromput
qual d' aquests primer al altra ajut
no per escrits mes parlant ho diré.

Per conseguént lo meu consell jo don
qu' vostre amich 'us de 'ls diners axí
que solamént ne prenga pera sí
tant com mester al necessari son.
E lo restant parteixca als qui no han
car no 'n traurá de aquells son propi be
hoc un be fals que tost sen vá ó vé
tal que 'l pus rich es lo mes pobrejant.

TORNADA.

Avís á tots los qui trobar volrán
lo gran delit sens mescla de dolor,
fugen del tot cobejança é pòr
car pels diners à llur hostal vendrán.

IX.

Lo tot es poch çó perque treballám
puix conseguit lo voler fart no es,
en lo volgut lo defalt no es prés
mes l' apetit com en tal part gitám.
Alguns desigs acorren á delits
que 'l moviment no pot hom escusar
é d' altres mòlts que se pot hom guardar
é contra nos son per nos elegits.

Per poch lloguèr treballám jorns é nits
no se que 's fá perdre hom si é Dèu,
mòlt per poch preu se dòna çó del seu
perdént delits per delits ab depits.
Contra lo cos es enemich lo món
de l' arma es enemich principal
son semblant be es un verdader mal
donchs, ¿d' hon los ve amar qui ells confon?

Per delitar diversos delits sòn
hanni alguns necesitadamént,
naturals son l' especie sostinént,
altres que 'm péns que natura no 'ls don,
mes son per hom d' opinió estimats
los quals per si no han res de valor,
car lo senyal de virtut es honor,
los diners són per estima trobats.

Los homens son axí foraviats
qu' honor, diners, crehen ser be del hom
ço es perqué l' ull nostre no veu com
á la virtut sien premis donats,
é veu aquell honrrat havént diners
lo lloch no hi es é lo senyal roman
en tant al món ha durat est engan
que no sab hom altres Déus verdaders.

Uns delits sòn de altres homeyers
la carn no vol treball, fam, ne coltell,
é pels diners axís jove com vell
se dòna mort é pert tots sos plahers.
E la honor ab lo diner debat
no pas tostemps, ans lo diner segueix;
en camp sembrat de diners honor creix,
tals son los Dèus quel món ha celebrat.

Si l' hom há be per lo món l' ha trobat
dichho d' aquell qui no sab altre be:
E si te mal, axí per lo món li ve
no pas en tot'mes en gran cantitat.
Lo món fá mal mostrant que vol bén fér
é quant fá be no es be verámént
aço no enten lo que viu grossamént
é lo sabént qui passió sufer.

Ardit é franch, prudent, justicier.
Es 'l hom pél món sens hábit de virtut
aquest nom ha per lo món mereixcut
perque no 's veu çó que per virtut requer.
Bon fet requer de be fer gran amor
é fént açó delit no hi fallira
la intenció d' interés no hi será
é lo món vol diners, fama y honor.

Infinits són que obren ab dolor
y ab interés algun acte honest,
los ignorants cuyden haver conquest
ja la vìrtut ab gran dolor é plor.
Altres é pochs entenént lo que fán
é farán be ab mala intenció,
dant entenent que llur voler es bó
tots davant gents virtuosos serán.

Sens nombre son los qui tant no farán
volents portar si mólt ben arreats,
no pensant als sinó com son mirats
en lloch públich ab dolor despendrán.
De la virtut que 'n conservar serveix
tanta n' hauran com solament los pláu
res no metént en obra si 'ls despláu,
sepulcre son hon res leig na pareix.

Lo be del mónno es be qui 'l coneix
lo savi 'l sab, é tem aquell lo foll.
Savi no es qui 'l sab é no sen toll
sens acte honest prudença no 's nodreix.
De savis folls jo faré menció,
é de aquells qui savis hom pot dir,
dels folls cuberts é dels menys de cobrir,
dels perdonats é dels menys de perdó.

Segons de mólts fon llur intenciò
que 'l be del hom fòs en tres parts partit,
mes en apres d' açó déu esser dit
que es lo be per vera opinió.
Tant quant hom sent ab ánima é cos,
é tant quant sent ab lo cos solamènt,
é quan enten ab sol enteniment
del be celest d' aquell res jo no pos.

Molts philosophs en llurs escrits han clós
ser profitòs, delitable y honest
é tot quant es que sia deshonest
no esser bó fora de tot repós.
Lo be honest se 'n porta 'ls dos ab sí
car per aquest delit perfet s' ateny
axí mateix á tot profit s' empeny
no desviant de rahó lo camí.

Lo profitós perque s' aguarda á sí
lo delitós dins si mateix enclóu
tot acte en l' hom que delectió li móu
porta delit é no 'u cal dir á mí.
Mes tot delit profit ásí no tráu,
é pus comú es delit que profit,
tot animal participa delit
y en lo profit hom per la rahó cáu.

D' hon se pot dir que 'l be del home jáu
en aquests bens clohéntlos tots l' honest,
mes es á dir que es lo be aquest
é si l' ateny lo rey é lo escláu.
E hon está en l' home assegut
é que déu fer per conseguir tal dó
é quan ateny per sa possesió
é com per poch lo vol haver perdut.

Segons per mólts é per tots es sabut
tant quant fá Dèu en vá no es fet res,
los elements é tot quant que d' ells es
á certa fí per sos migs han vengut.
Repós ateny segons qui es cascú
no pus ne menys que natura 'ls promet
en conservar si cascú es discret
en fer açó no roman trist algú.

L' animal hom es animal comú
tocant de brut é de celestial,
brut per la carn, per l' arma divinal,
é d' aquest be mólt menys será dejú
é será quant la rahonable part
atés haurá sa fi per son obrar
aquest es be final, hon vol bastar
é que lo fals romanga á un depart.

Cascú obrant á be há son esguart
é sab que mal de tot en tot fará,
y 'l fals juhí per ver estimará
plahent á si per fer l' apetit fart.
E no será si 'l ver be hi defall
car no roman contenta la rahó
si no es be mes per opinió
si 'n há delit no 's llunya lo treball.

Tal es lo be, que no es mur, ni vall,
tinga lo pas quel voler d' hom nos port
per sa virtut sens haver hom acort
lo tira si é menys d' altre 'n treball.
E d' ell han dit savis escocians
que 'l possehint no pot caure en tristor,
lo philosoph açó pren per error
dient aquest no estendre tant ses mans.

Alguns han dit qu' en les coses mólt grans
lo contemplar d' elles la veritat
es aquest be, mes axí han errat:
Altres han dit, que 'n les virtuts usants.
Tots han dit ver é no cascú per si:
Lo be del hom en dues parts se pren,
quant veritat l' enteniment entén,
é l' apetit á rahó consentí.

De aquest be algú no dissentí
que de per si bénhauirat hom fá
mes per cumplir lo que l' hom mester há
dels bens foran é sens ells no 's mezquí.
Mes que del tot benhauriat no es
d' altra part diu per si esser bastant
entre be y mal hom fá estar penant
entr' aygua y foch, sens fret, ó calt l' han mes.

De son poder Seneca ha ço defés
dient que 'n bens forans, es algun be
mes lo qui 'ls há del sobirá, no te
per ells haver la part de mig pujés.
Ell vol tant l' hom estrenyer dins sa pell
no pus haver que sa natura vol
si alguns d' aquests la fortuna li tol
que 'l sobirá ferm está en son castell.

Si 'l bens forans son mester ab aquell
complit son be al hom en aquest món,
menys de aquests lo be no es, ne fon,
deserta es sa propia obra en ell.
Fortuna haurá en ell son poder llarch
y 'l natural comú á tots los bruts,
sos propis bens en ell serán perduts
si 'l altres bens en ell han tant allarch.

De aquests bens veritat no fá embarch
de ser en hom forans y enteriors,
fama y diners son forans y honors
fills é muller é no se si 'm allarch.
Los apart dins bellea y sanitat
é tots aquells que natura dar pot
tots son no res á mon parer é vot
per ser comuns é fora potestat.

E aquest be no es en hom trobat,
é si trobat s' ateny sens los estranys
qui perdre pot no te en segur sos guanys
y en perfet be 's ateny seguretat.
¿Qui jutjará si já aquest be pot ser,
si no aquell qui es tot virtuós?
Car l' home flach un pes mólt ponderós
per tant alçar no crèu d' ell tant poder.

Menys de delit tal be no 's pot haver
é lo major que 's pot aconseguir
é res no 'l pot per natura venir
tant acordat y aquest lo fá saber.
Picurus dix ell esser lo delit,
açó es fals mes es per conseguent
sens lo major delit no 's hom content,
son senyal cert es fer l' hom haunit.

Saber no 's pot tal be menys de sentit,
é no 'l sent hom si donchs sabut no es,
l' enteniment sab lo be hon es mes
mes pel voler déu esser elegit.
L' hom es menester que faça unió
de ses dos parts la principal seguint,
fahènt tals fets que sia obehint
son apetit sensual á rahó.

En est obrar cáu delectació
donant senyal de ser l' acte per fet,
é sens delit l' hábit no 's mostra fet
car mostra 'l cos ser en rebellió.
Clarament es desobedient fill
qui murmurant per lo pare treball,
si l' apetit en obehir defall
á la rahò, la pau es en perill.

Damunt es dit que virtut pren exill
si 'l hom obrant obra per interés,
é per delit que hábit cumplit es
é sens aquell no val un gra de mill.
Mas si delit es sola causa 'l fet
é l' acte 's bó interés se fará
no 'l cal pensar al qui be obrará.
be va delit é tristor há mal fet.

Al be obrant virtut delit promet,
lo mal fahént si algun delit ateny
no passa mólt que tristor lo constreny
é no 'l defen lloch pùblich ne secret.
Ab ell se 'n vá coneixença del mal
qui per tostemps la consciença 'l róu
si es malvat tant que 'n mal sa fi clóu
lo seu delit á dolorir li val.

Plató volch dir que bó ne cominal
no es delit, mes hach mòlts enemichs,
picurians posaren com inichs
quel be del hom era 'n delit carnal.
Mes darrer vench son dexeble mateix
qui anullá vanes opinions
é del qui dix posá vidents rahons
y al bon delit del avol divideix.

Delit é be sol orde 'ls departeix,
delit es bó en tots fets naturals
si no' en l' hom quan passa en los brutals
car, en tal cas, natura dessegueix.
Quant es al hom segueix natura 'l cos,
lo cel é 'l mon, vegetables é bruts
axi rahó met al hom instituts
é si les romps es animal ociós.

De quant fá l' hom delit es occasiós
car tot fahènt enten semblar á sí,
per convenient de la cosa perquí
fá lo que fá essentne cobejós.
Es veritat que mólts actes l' hom fá
qu' entre voler é no voler se fán,
de que 'ls fahènts porten voler penjánt,
mes elegint á voler se refá.

Si com dolor contra delit está,
axí fá en l' hom contrariació
de tot quant fuix dolor es la rahó
tals passions nostra natura 'ns dá.
Amor é oy primeres passions
son termenats en delit ó dolor,
ha esguart de be, lo camí es amor,
é per fugir dolor ne dá rahons.

Savis no son tots qui les questions
determenar saben é dar consells,
si contra pòr son simples com anyells,
é vers delits ardits com á Lleons,
savi 's aquell que sab si consellar
envers lo be qui propi es é seu,
prenint aquell é jaquint l' als en relléu
anant los folls en lo mòn tribular.

Savis sòn dits los qui poden instar
honor, diners é favor de grans gènts,
ə son vilans de cor, é mal sabents
que res del ver no sabrien pensar.
Cuydant esser savis èlls son astuts;
poder havent de ser bons, son malvats;
aquells é tals no serán perdonats
pel savi hom qu' ateny si per virtuts.

Mólt son errants d' ignorança vençuts,
altres qui son errants ignorantment
gran causa havent de llur gran falliment
penedintse del cas hon son cayguts,
tots aquests son sens culpa llurs peccants,
no l' ignorant que per culpa no sab,
rahó será que perdó no acab,
é si, aquells sens llur culpa erranıs.

Aquells son folls, qui son llurs bəns guastants
menys de servar manera 'n res de llur
parlar de tals llargament jo no cur
mes d' altres folls saviesa mostrants.
Comprant molt car treball, dolor, é mort
per guanyar poch y encar aço no cert,
plegats al lloch lo troben tot desert
clamants del món sens ferles algun tort.

Axi com l' orb no te ab l' ull deport
perque no hi veu per causa d' un gros tel
é solt aquell pot veure terra y cel,
ne pren á aquell qui de entendre há confort
en veure 'l ver é per mal apetit
es ignorant que lo mal jutja be
l' incontinent per passio 'n tal ve
l' entemperat en fer mal, pren delit.

De semblants gents está lo món fornit
en tals recáu la major part del món.
¿Quals són aquells qui de aquets no són?
L' hom dat á Dèu y 'l de natura exit
en general l' incontinent enten
mes ja no sab com passió lo pren
ell vá pel mig é per cas pren l' estrem
l' intemperat no 'l sabs é donchs no 'l pren.

Encadenat déu ser qui no compren
que tota res déu ser jaquit per Dèu,
mes escapant d' ací tot home créu
que altre be lo cor del hom enten.
Del be aquest es de maravellar
com se por fer que 'l cerch fals l' entenent
en part hon fi é lo començament
ab la rahó pot be de si llunyar.

La major part del mon no pot amar
lo be honest perque be no 'l perceb.
¿Qui es aquell qu' en paciença reb
que tot son be dins si puscha estar?
E per virtut tal be se n' aconsech
é que la mort no déu hom avorrir,
é que honor é bens s' han de jaquir
é de aquells qui 'ls ámen, que renech.

Savi, é foll scient, é home llech
en algun be sa esperança met
é si honest llançat apart tramet
de falsos bens l' esforçat fer á aplech.
Segons qui es tal fi li aparta
lo temps, lo loch, la disposió,
li mudarán sa mala opinió
james enferm sa voluntat haurá.

L' home avar son be en diners está,
y en lo delit del cohit lo fembrer,
l' hom ergullós desija honrat ser,
mes entre si divers açó será;
cart l' hom avar lo logre te per mal
é vol robar en places é camins,
si be 'ls avars volen guany á part dins
en lo guanyar hu d' altre es desigual.

L' hom ergullós vol ser, en general,
honrat, lloat mes en divers cascú;
hu vol ser dit franch, ardit pel comù
altre en saber créu esser son cabal,
altre en virtut del cos ó bell cantar,
tot açó fá qualitat dessemblant
ó per saber del hom qui es triant
entre aquests bens qual per millor li par.

Necessitat fá la fí cambiar
car lo malalt en sanitat la met,
lo sedejant diu que 'n fartar la set,
lo pobre hom en haver créu estar,
lo flach é leix fort vol esser é bell,
tots aquests bens ans d' haver han gran préu
del be honest no 's pòt fer algun préu
si no per l' hom poseheix aquell.

Del hom sabént es dret que 'm maravell.
¿Que es açó que de tot seny lo tráu?
Com no coneix que foll es mes que esclau
volent delit lo pert per mal consell;
car natural passió á ell no 'l móu;
tals delits son trobats d' opinió
per no usar lo delit de sahó
la voluntat cercant, son bens exclóu.

Nostra rahó aquests delits exclóu,
no 'ls vol la carn ans aquells avorreix,
qui mes de próu á son voler li creix
á desijar çó que en la vida nóu.
Quant l' hom de poch en pau munta senyor
que li pláu mes per tostemps treballant
obrant mals fets nulla virtut usant
no esperant sinó falsa honor.

Delits del cos no son de tanta error
car no 'ls algú que es lunye lo començ,
restant en carn llur delit res no 'l venç
l' especie d' hom d' aquells tráu sa valor.
Sobres volguts nostr' arma en hávit ve
é volne excés per sa infinida part
en terme son é de llur terme 'ls part
férlos vol grans, natura no 'u sosté.

¿Donchs lo sabent quina esperansa te
en los diners é honor de mal lloch?
No dich si 'ls há que com á serp los toch
n' es dòna á ells sabent com no han be.
Tant com diners lo cor d' hom no estreny
en cor avar algun be no s' assiu
ne pot haver amích, home altíu
qui peca 'n tot ó quant de be ateny.

¿Donchs qui dirá d' aquell hom haver seny
que l' propi be pert, per mal accidént?
Car per haver favor de folla gent
á grans despits é vergonya s' empeny.
No venç primer de trobarse vençut
é serveix ans que no sia servit
é per plaher ans d' haverlo sentit
é si 'l ateny ab dol es retengut.

Lo qui no sab qu' en obra de virtut
es un tal be donant delit perfet
é que 'l desig per als no es satisfet
no 'm maravell qu' en Dèu sia irascut.
Com veu que res no 'l basta á contentar
é no 's pot fer que son desig castich
é de tal be veu tot animal rich
y 'l qu' es senyor se ve á pobrejar.

Entre los bens forans vol lo trobar
y 'ls naturals, é no 'l pot conseguir
en est error açó lo hi fá venir
com quantitat pensa que 'l déu fartar,
é james fou un hom tan bell é fort,
rich é honrat que perçó fos content
segons que vol há son contentament,
no segons quant si be hi ha algun deport.

Si la honor há be com s' ha recort
de la virtut mes be no há per si
son be está en qui la fá, y aqui
es dat, si u' val si no tots reben tort.
L' honrat há be com al bó fá honor
é l' honrat mes com la honor mereix,
é la honor al honrat voler creix,
é si l' es tolt perçó no 'n sent dolor.

Honor es bó quant no 'l segueix amor,
mes pláu al bó pel moviment primer
no senten pur car virtut no sofer
qu' es delit hom en estranya valor.
mes qu' es dirá d' aquell entés malvat
que mor cercant favor en nobles bens
en tots barats há esperons sens frens
no coneixent tenir camí errat.

Del home pech no soch maravellat
puix no sent res de fora de sa carn,
del hom sabent se cové trauré escarn
qu' en son saber sia tan enganat.
Perdent á si é Dèu y 'l món no guany.
qui coneixem tan savi é tan bó,
que mal é be no se 'n diga ab gran só,
é donchs, al bó, de fama poch li atany.

Foll es aquell qui lo bon home plany
com no es preat del poble mal estruch
ja no es bó ó mes pech es que ruch
que 'n tal favor ó tal fortuna es bany.
Planyer se déu lo bó, com no te lloch
de executar sa famosa virtut,
é que 'l poblés se trobés sort é mut
anant badant en algun bestial joch.

Poble yo dich á reys, peons, é roch
duch, caballer, juriste, é menestral,
havents per be l' opinió general
qu' en la honor é diners tot be toch.
É sobre aquests son unes poques gents
dients que 'l be es en vergonya haver,
altres tant pochs dients qu' está en plaher
menys de haver d' altre be sentiments.

Per donar fí á mos breus parlaments
pens lo bon hom com qui 'l lloa, é de que,
é si bon hom lo lloa é de be
haja delit restrenyent bombaments.
La gloria está en coneixer á sí
ple de virtuts é no lloat dels folls,
d' aquells no dich qui estant cadena en colls,
mes dels sabents que no saben sa fí.

Vaja cercant lo foll grosser mezquí
lo séu delit entre los populars,
car tot semblant se delita ab sos pars
é no deman á degú lo camí.
Si es mostrat camí no girará
mes no irá ab tant acuytat pas.
Si donchs no 's foll que 'n saber no bastás,
¿quin es lo jorn que menja alegre pa?

¿Perqué valent home fastich no há
com véu lo món pèls dolènts posehit?
¿E perqué vol d' aquells ser favorit?
No es d' alt cor qui envers tal favor vá.
Magnanim es qui lo món tè en menysprèu.
E mólt mezquí lo qui 'l pensa servir
é com aquest los véu contra venir
que fá lo llas sospirant lloa á Dèu.

Hon cab virtut la veritat s' asséu
é la rahó ab aquest se ajuny,
hon una es, les altres no sòn lluny,
d' elles no sab qui no 'ls dóna egual préu
la ver honor es dat als bons hon sòn
è lo reves al qui se 'n troba buyt,
l' hom quin es menys es arbre menzs de fruyt,
oms en bell hort son los homens del món.

X.

La vida es bréu é l' art se mostra longa
l' esperimènt defall en tota cosa
l' entenimènt en lo món no reposa
al juhí d' hom la veritat s' allonga.
No solamènt es falta de natura
mes nos mateixs fém part en l' ignorança,
aquesta es en tant gran abundança
que 'l món nos es tenebre mólt escura.
  Qui tant no sab en dos errors ancorre;
ignora á si, no véu lo temps qui 'l corre.

Naturalmènt ignorança 'ns guerreja
en esta part no podém d' el la estorcre
per altres parts li podém camí torcre
mes no volém de que 'ns es cosa leja.
no que libert es á nos qu' aprenguessem
Ço hi treballám per nostra negligença
é mal fahènt de be perdèm sciença,
donchs, ¿com sera que res de be entenguesem?
  Per dues parts l' ignorança es tanta
que 'l mes sabènt de si mateix s' espanta.

Dèu no enteném sinó sots qualque forma
presa pèl seny é Dèu no es sensible,
ne 'ns es á nos substança conexible,
l' enteniment ab la rahó la forma.
Los accidénts sol bastan á coneixer
é havém obs los migs que dispost sien,
embarchs havém tants que 'l juhí desvien
mudant juhí minvant é fahènt creixer.
Nostre saber á mólt pòch nos abasta
é passió totalmènt lo degasta.

¿Qui es aquell qui materia conéga
sinó perqué la forma 's pot entendre?
Lo diferént de les coses compendre
no es en l' hom, son saber no hi apléga.
E la virtut que del compost resulta
com é perqué no 's pot saber com passa
una entitat ne surt de la llur massa
diversa á ells no 'm cal d' açó consulta.
D' aram y estany, véu hom exir lo coure
que 'l fort acer en força no 'l pot nóure.

Leixant apart les coses amagades
que no enteném é menys de nostra colpa,
é imaginant l' ignorar que 'ns encolpa
si 'ns prehám poch no cometém errades.
Fins á venir que no 'ns plau coneixença
de nos mateixs axí de cos com d' arma.
d' aquest saber cascú ses mans desarma,
de mal de si degú no 'l plau sciença.
Apres saber de Déu veritat primera,
segona es de nos sciença vera.

Creixént saber l' ignorança 's desperta;
al qui mes sab li corre major dubte;
en aquell temps que res no se no dupte;
al grosser foll tota cosa l' es certa.
En son saber algú no 's glorieje
algú no sab del saber lo subjecte
l' ánima es é sol sabém l' efecte,
l' esencial mòlt saber lo cobeje;
Car los passats foscamént la sentiren
é los presénts á llurs dits se refiren.

En general parlar mi no contenta
mes en donar del que jo dich exemple,
los fets dels mòn ab ansia contemple
dant afalach y axí mateix la empenta.
Per no llançar al apetit sensible
sens retcnir é metre en aquells tempre
se fá l' hom foll ignorant pera sempre,
lo refrenar es casi no posible.
La voluntat, no solament alteren
l' enteniment d' entendre despoderen.

No se algú que préu lo be que usa
fretura fá donarli sa estima
axí mateix per fretura se estima
mólt mes de dret é contra no hi acusa.
Tant solamént lo be que virtut causa
qui 'l posseeix lo basta per coneixer
los altres tots llur préu no 's pot pareixer,
es la rahó, car no han ferma causa.
Llur fonamént está sobre falsia,
opinió tot son esser cambia.

Mòlt hom conech cuytat corrént al metje
dient sos mals per fér sa vida llarga,
del esperit algun hom no 's allarga
en demanar quin mal li té lo fetje.
¿Qui será l' hom qui al vehí demane
de sos malsfets puix á sí ell los cobre?
¿Lo qui te clau y á si mateix no obre,
qui será' aquell qui obrir li comane?
No es algú que á sí mateix no menta
per sa llahor de falsia 's contenta.

Puix l' apetit á sí lentendre 's porta
tant que lo ver en falsía li torna
en poch instant entre ver y fals borna
crehént de ferm é puix fé no comporta.
No hi há res clar qu' enteniment entenga
é 'l apetit es bastant l' escuresca
car tota res òbs es que s' apetesca.
¿Qui es qui poch ó massa no l' estenga?
Afectió l' entendre desordena
tots som estrets ab aquesta cadena.

Quant per son mal hom ix d' aquella senda
de paradis qu' en gros li es mostrada,
tot' altra l' es carrera mólt errada
res no hi coneix no haja obs esménda.
No coneix Déu, ne si, ne menys natura,
é tot saber sobr' aquest se treballa.
E res no hi sab é dintre si 's baralla;
donch ¿qui 's lo foll qu' en son saber s' atura?
L' hom déu saber é fér qu' en sa fi reste
é qu' en tot l' als lo costat flach hi preste.

¿Qui pot saber quant sa passió senta
en temps vinént si la presént ignora?
Del que fá juhí que riurá ell ne plora;
è pensa amar é amor dell s' absenta.
Axí com l' hom no sab que dins sí porta
é váuse sa é te la mort de costa,
y aquell qui há sa persona disposta
per viure mólt é la mort te á la porta.
Tal obra fan en nos amor é ira
que no sabém qual d' ells en nos se girá.

Perqué restás l' obra de Déu perfeta
é que sa fi l' home pogués atendre,
fon gran rahó que d' ells pogués entendre
tant que vers ell anás carrera dreta.
D' aquest avant lo mes foll qui s' ergulle
en son saber puix lo ver li 's amaga
lo savi hom si coneix está plaga
é pren ne tant que de fé no 's despulle.
Esser un Déu l' entimént ho mostra,
en lo restant es mester la fé nostra.

Alguns serán que passen mes vergonya
de no saber que de mals homens esser,
ans que grossers volrian llur desesser
é llur saber de bon saber s' alonya.
No solamént aquell no conseguexen
mes d' hon se prén no saben é que dòna
passant dolor l' arma é llur persona
en tot quant fan é açó no conexen.
Axí com l' hom que viu en la glera
Que la pudor l' es olor falaguera,

¿Quals son aquells qui en lo món practiquen
sens massa amar les coses agradables?
Si retrahent d' aquelles airables
retrahéntse de les que 'ls damnifiquen?
En carn, sens carn, viu, qui pel mig camina
é no véu hom qui vaje per tal via,
de mi confés que mon juhí 's cambia
voltant se lla hon passió la fina.
  Lo metje qui al gust agror li alta
no la tolrrá en persona malalta.

Sens cas vengut mes concebut en pensa
segons qual es l' enteniment se volta,
llá hon amor ó ira no es tolta
de ver en fals defalls en ver dispensa:
Lo cas é lloch tot son esser li muda
é no es res que dos cares no mostre,
é per son mal hom diu lo Pater-nostre,
bona es la mort segons en qui es veuguda.
  Tostemps havém un movimént mólt vari
d' altre mogut é tostemps ordinari.

Nostre apetit altre movent lo mena,
no pas aquell qu' en general be 'sgita,
lo lloch hon es lo tal be hom cogita
son los esguarts que per bruts hom s' ordena.
L' enteniment apres cerca la via
com aquest be del lloch tal haja tráure
ans fals juhí l' entenimént há caure
si no es allí hon trobar lo volria.
  Puix l' apetit un altre no 'n cobeja
l' enteniment ab gran cura 'l pledeja.

Ja veig estar á Déu plé de rialles
vehént com som á nos mateix contraris;
lo que cercám son nostres adversaris,
aquests son béns d' hon havém grans baralles.
Lo mal volém, cuydant que be gran sia,
á pledejám aquell ab grans despeses,
volánt honors, matrimonis, riqueses,
á lo revers 's ateny del qu' hom volrria,
  Lo mal es be, é lo be mal retorna;
algú no sab sa nau per quin vent borna.

Semblant me trob al qui alegre canta
é porta al cos disposició mala
que pleuresis ó gota al cor senyala
é altres mals que lo esmentar espanta.
E com aquest de viure ja no pensa
torna á cobrar sanitat mes perfeta
apres li vé no sab d' hon la sajeta
que 'l fá morir sens alguna defensa.
Lo que pensém que 's fará nostra casa
alló mateix la destruu é l' abrasa.

Tot hom es foll qui mólt del món s' alegre
puix no hi há fí é sí es, sospitosa.
Lo desijar, es cosa treballosa;
lo posehir, fá l' hom trist ó alegre.
Lo pus sabènt no sab, ne enten, que vulla,
quant déu plorar d' algun fet, ell vol riure,
corra á la mort pensant anar á viure,
de casa ix quant cov, que 's reculla.
Per un be poch sa ánima é cos dóna
é per son mal si mateix tot bandóna.

¿Qui pot saber que d' ell los fats ordenen
quant, com, é hon finirá los seus dies?
Fugint la mort hi vá per dretes vies,
no sab los migs si en mal ó be l' amenen.
Ell vá de nit sens brújola ó carta
menys de pilot en la canal de Flandes
é cuidar anar en coll d' homens en andes
trahènt si joch del qui del món s' aparta.
Tot açó fan aquells qui hom diu savis
tal exemplar trahen los nets dels avis.

¿Hon se recull en nos tanta ignorança
obrant en nos sobre incertes ventures?
¿E pledejám ab mólt amargues cures
lo tan incert ab tan ferma esperança?
Si com l' orb foll corrént tira sa via
é no sab hon sia son dubtós terme,
é caminant no veu hon lo péu ferme
trencat vá 'l coll é si no consegria,
Tal es aquell qui be final vol traure
dels bens del món, é axí veig tots jaure

Com lo malalt qu' esperimènts asaja
pera guarir del cos, é amargosos,
é son verins pera la mort cuytosos
altres non sab ó no te ab que 'ls haja,
ne pren aquell qui en lo món treballa
per conseguir ab que lo voler farte,
é no 's pot fer, puix que 'l ver fi n' aparte
en les restants fins, be y mal se treballa.
  Los bens del món mostren fí, é no 'n tenen
car no 'n son farts los qui mes d' ells ne prenen.

Tots quants bens són fora de la persóna
si be 's pensat en degun fí termenen,
en algun fí los qui 'ls atenyen venen,
mes lo derrer es qui be sens mal dóna.
En los primers la pensa es delitada
no sens dolor car despit se remija,
no 's troba fí en res que hom desija
si donchs no fá la pena termenada,
  Senyal es cert que hon mal se pot metre
al final be é ver no 's pot remetre.

Dels fets la fí la mort ne determena,
é fins aquí algú no es bon jutje.
¿Qui es aquell lo qui dretamènt jutje
d' açó que fá si n' haurá goig ó pena?
Les fins dels fets están encadenades
secretamènt que no es ull les veja,
la pus gentil senyala cosa leja
si no 'g véu tost tráu cap á les vegades.
  Si com, lo temps humit, lo sech senyala,
los fets del món van de bona obra en mala.

TORNADA.

Mare de Dèu, tu es aquella escala
ab que 'l peccant lo paradis escala.

XI.

Entre amor so posat é fortuna
cahènt levant si com infant en roques,
congoixes grans ab alegries poques
si 'n posehesch no 's maravella alguna.
Semblant me trob al home qui navega
qui per los vents sa persona es regida;
dolre no 's deu si la veu escarnida,
caure deu 'l hom guiat per guia cega.

No com aquell qui enteniment replega
é dintre si delits de virtuts usa
sa fi guardant aquell á quí acusa
los ignorants y 'ls sabènts mals no plega.
Jaquint los mals qui bèns als pechs aparen
he perdut tast de res no essent noble
ans he seguit comuns delits de poble
é davant mi altres no si acaren.

Doncbs si dolors á ma pensa amparen
rahó es gran puix tal vida he seguida,
la fi del hom tardament he sentida
mos apetits sens trava caminaren.
A llur semblant cuytats acorreguesen
al qui pus prop los fon de llur natura
reconegut m' arma en prench vestidura
tal com aquells vicis saber li feren.

Los meus desigs tals delits emprengueren
que altre poder dins si mateix havia
y aquells auts degú mi no complia
é no mòlt tart a mi despareguèren.
Qui en poch vexell mòlt gran cantitat pensa
no 's pot haver car la natura passa;
qui vol rich ser per una ma escassa
lo seu desig contentar se defensa.

Ja no viurán en mòlt alegra pensa
qui bens del cos é de fortuna volen:
É totes gents per haver aquells moren
y en contra si prenen armes d' offensa.
Si col malalt qui no enten medicina
pendrá verí cuydant aquell guaresca,
de la sabor amarga sent la bresca
é dolsa 'l par una amargant sardina.

Qui 'n fer viltats la pensa te vehina
é no ateny al delit del entendre,
la veritat de res no pot apendre
y esclava fá de sa rahó regina.
Delit d' hom pert qui tals delits no tasta
car hom es dit mes per la part del arma,
tot á sí pert qui de rahó no s' arma
y, en aquell, fruyt d' enteniment no basta.

A si mateix lo malvat hom contrasta
y 'l que li pláu fá é lo restant deixa,
lo be jaqueix, ab tot lo mal se feixa,
si delit pren en mòlt poch temps se guasta.
Tot lo que fá li torna en contrari
é no coneix l' enemich seu qui 'l mata
y aquell qui deu portar jus la sabata
te sobre 'l cap per mòlt bell vestuari.

Prénmen axí com grosser herbolari
qui prop la mar les herbes del bosch cerca,
é com lo clerch fahènt de festes cerca
en lo troyá leixánt lo breviari.
Qui 'n aquest mòn de ser hom se contente
cerque delits que sa natura vulla,
leixant als bruts los camps é llur despulla
é sos delits no 'ls acurt ne 'ls dò empenta.

Lo delit d' hom en lo ententre s' asenta
quant veritat per aquell es sabuda:
En tal delit la sciença hi ajuda
mes no 's complint sens voluntat consenta.
En be obrar cosa de be hi electa
é que delit prenga en la sua obra,
tot quant es d' hom fá sa propia obra
si 'u fá per Dèu sa vida es perfecta.

La vida d' hom es en dolor contreta
com los pus alts delits mundans pratica,
llur estamènt enfermetat no 's fica
ó cambi pren, qui 'ls reb ab má estreta,
ó falleix çó per hon los delits venen,
é de si ells l' ánima no contenten
com sobirans bèns ans d' haver se tenten,
com sòn haguts ab si dolor sostenen.

Ignorantmènt les gens fals delits prenen
corrènt al mal puig há de be semblança.
en lloch de pòr han alegra esperança
havents mes be de mentre no l' atenen.
Atés lo lloch qual ab gran desig volén
han compliment de dolor infinida,
volent tot be no 'l troben ne partida,
per delitar amarga dolor colén.

Alguns delits d' aquell ver delit solen
llunyarse mes que 'ls altres no se 'n llunyen
é tots aquells qui delitar hi punyen
si plaher han ab ell no s' aconsolen.
E tant com pus en ells hom se delita
axí forment lo gran dolor s' acosta,
de lluny mirant lo camí plá sens costa
y 'l caminant rompentse 'l coll despita.

Carnal amor á gran pena concita
á tots aquells metentshi llur espera
desig mortal es passió primera
del penedir no 'n cal haver sospita.
A les honors, vans pensaments segueixen;
á riques gents, serveis la robería:
Dolor de mort, han que llur be tolt sia,
senyors en mòn é com esclaus serveixen.

Si 'ls bens del cos per no res apareixen
no 'us hi cal dar en açó gran crehença:
de fortìtut lo bou ha mes potença,
de tempramént los oçells ne floreixen,
Per un no-res estime la bellesa
en poch temps cáu é mólt poch la se 'n porta,
é son poch fruyt als folls amants conforta
la sanitat es per poch mal defesa.

Be mostra 'l cos hever poca bonesa
que de virtut l' animal brut lo passa:
L' hom es senyor donchs no per esta massa
car d' esta part los bruts han mes despesa.
L' hom es mortal animal rahonable
quant á la carn es bestia formada,
é la rahó en l' arma 's enprentada
per esta part á Déu es comparable.

Tant quant finit pot esser estimable
ab l' infinit en compte se pot metre
á comparar se poria remetre
res de la carn ab l' esperit durable.
Si no 'l present sentir la carn no basta
tastant, tocant alguns delits sensibles,
los altres senys per si no 'l son pahibles
delits dels tres pels dos sobredits tasta.

Delit es bó puix á dolor contrasta
mes no val mòlt sens obra virtuosa,
ell la compleix, sens ell no es sabrosa
hon cab dolor la virtut no s' engasta.
Donchs quant la carn es á l' arma tirada,
per bon delit sa obra es perfeta,
no es rahó més es sa filla feta
la part brutal racional es tornada.

Aquells delits de que la carn s' agrada
cascú be sab y los de l' arma ignora,
aquella res que no fall algun hora
entenen pochs y es per mòlts menys tocada.
Algú se pert per falta d' ignorança,
altres sabent per no tastar no prehen,
axí 'ls vilans qui en lloch honrat si sehen
no senten be lo delit qu' honor llança.

En ser content cascú há sa esperança
é follament aquell delit espera,
car los llidons vol trobar en figuera
é talls morischs cerca en la dolça Fransa.
Hu es lo be cercat en grans partides,
no hi há delit sens dolor en alguna,
qui mes ne pren há voluntad dejuna
los menys volents ne han alegres vides.

Ans que virtuts sien per hom sentides
los vicis han més á dins nos llur força,
é si per temps la rahó tant s' esforça
desconeixém, é no clar, ses fallides.
Durant lo temps mals hábits se nodreixen
en hom, sens hom aquest hábit se talla,
l' arma y lo cos se 'n fan cota y gramulla
é los brocats, leigs vestits apareixen.

¿Qui son aquells que en tanta virtut creixen
que solament los vicis seus coneguen?
La major part jo son cert que ferm creguen
que çó es bó que volen é coneixen.
Puix l' hom es mal, lo be no li pot plaure
car no repart en be que aquell tira,
en voler d' hom ès al començ que 's gira
mes l' hábit fet Deu ajudant pot traure.

En saborit sentiment déu recaure
aquell delit que 'n be obrar se troba:
D' aquest delit l' arma sol no 'n fa roba
mes en lo cos tal sentiment ha jaure.
Tant quant cascú es pus dispost á rebre
aytant val menys sinó ix en bell acte
de 'ls dos llohants ne surt aquest contracte,
sens llur acort no 's pot virtut concebre.

Así mateix par que vulla decebre
qui sa valor aytant com pot no munta;
tota res d' ell val á bondat conjunta
lo fill é net, lo bou y 'l cá de lebre.
Segons l' amor axí llur be demana
amant á sí mòlt mes del be s' aparta,
desijant be s' umple de mal é 's farta,
mal vol per si é al altre vida sana.

Puix que virtut delit é bens comana,
perqué no 'ns plau virtut, é vici 'ns alta?
La voluntad á be ja delit salta
l' enteniment sol entendre 'l ver mana.
Mes no volém tastar d' esta vianda
car en començ desaborida 's mostra,
l' avol delit sent la passió nostra
aquest n' ateny treball é cura granda.

A tal delit los pechs no troben anda
puix que no es en ells esperiença
fé no havents no 'ls basta conexença
lo no sentir per ells leixen en banda.
No volen mal quant son en malaltia
é pobrejant cobejen les riqueses;
los flachs é leigs, forces é grans belleses
lluny fora si han tota s' alegria.

Tot hom vol be perqué delitat sia,
é no sentint aquell propi de l' arma
cerca 'l del cos é de aquest se arma
é d' altres mòlt que follament se fia:
los cuals com son units en una cosa
aquella es del hom bonahuirança
cascú per si havent l' hom esperança
en algú d' ells sa pensa no reposa.

Per millor part Deu l' entiment posa
com á senyor en cascuna persòna,
é si en çó que 'l deu donar no 'l dòna
com pus n' ateny entant mes li fá nosa.
Car de per si lo leig fer tristor mena
essentho mes qui d' entendre mes toca,
si com l' hom foll qui 's fir l' ull d' una broca
com pus dret fir sa vista destermena.

Tota passió es cert que mes s' encena
en l' hom subtil qu' en persóna grossera,
car entenent en contra la carrera
d' oy ó d' amor hon s' aparella pena.
Car solament practicant del entendre
no es plé tant en virtut ne 'n sciença
de çó que 'l plau há major conexença
é no es res que 'l dol no 'l fá contendre.

Si Deu al hom grosser lo plau defendre
de fam é set é de dolor sensible,
altre dolor no li pot ser terrible
si ja mòlt prop d' aquestes nos déu pendre.
E donchs de tant l' hom entenent pren colpa.
Com en dolor al home grosser passa
saber há poch é giny contra si massa,
lo poch y 'l molt cascú per si l' encolpa.

XII.

No 'm clám d' algú qu' en mon mal haja colpa,
si 'm clam de mi jo 'n passe ja la pena,
de fora mi es la causa qui 'l mena
mes dintre mi es aquell qui 'm encolpa.
Ignor si 'm vè per falta del entendre
per fals jutjar les coses presentades
ó l' apetit per sobres desijades
fá que no 'm puch d' ignorança defendre.

Menys de mester entenimént despendre
tot quant Dèu féu es bó per sa natura,
ell establí á tota creatura
terme de be sens poderne mes pendre.
E l' hom foll sa natura regira
é met valor hon algun be no 's troba,
despulla si é dóna al estrany roba,
gracia fá, de si mateix la tira.

L' ull del hom pech totes les coses mira
de sobre si essent elles jusanes:
A son voler vol portar les foránes
é quant no pot en contra Dèu sospira.
No com pensant com en ell es la falta
per no domdar l' apetit no fartable,
pensant esser bastant é sats durable,
cosa qu' está mòlt baixa é par alta.

Assats en l' hom es la rahó malalta
qu' á son voler portar vol tota cosa,
ne sab que l' hom en lo mòn no reposa
si del forçat que soferir se desalta.
Donchs quant es foll qui vá tras l' impossible
é créu de cert que ben leus de atenyer,
é sab que son voler, no pot estrenyer
si donchs no 'l met en lo cert é possible.

Aquell sentir é l' entendre es fallible
ignorants çó que al voler abasta:
Foll es aquell qui vol de molla pasta
ser un escut á tot colp invencible.
¿Donchs que será del qu' en les dones volen
amor gentil mesclada ab gran bonesa,
dient que 'ls fá la fortuna malesa
per no saber de hont los ve perqué 's dolen?

No saben poch los qui mòlt amar solen
saber d' hon ve perqué dolor sofiren,
ab cor d' haver tot be complit requiren
de don' amar é per Dèu aquell colen.
Per ignorar amor é sa natura,
é ignorant dones é llur mereixer,
cuyden que çó qui 'ls dá fam los déu peixer
é dura tant la fam com l' oradura.

Gracia ateny aquell qui no atura
en la error sinó tant com ignora:
Mes conexént les mòltes véus se 'n plora
ó no se 'n part ne 'n penedir met cura.
E mòltes veus la falta coneguda
partir se 'n vol é lo partir l' agreuja
perqué li plau lo temps que si alleuja
esperant qual part, d' ell será vençuda.

Enemich es de la casa sabuda
l' enteniment si veritat no guarda
donchs de amor follia es la guarda
puix dins breu temps de blanch en negre muda
no pèns algú la colpa d' amor sia
ne del amat mes del amant que ferma,
sa voluntat en lloch tremolant ferma
foll es aquell qui 'l vent fermat volia.

Tot lo darrer met l' hom en primeria
é no coneix fins que no es temps que 's faça,
quant l' apetit totes coses abraça
é lexar vol çó que fer poria.
Lla donchs hom veu si es sabent l' errada
com, ne perqué no ateny lo que cerca
lo savi pren lo profit de sa cerca,
lo foll roman en sa trista encontrada.

Ans de haver la cosa desijada
es de saber haguda quant contenta;
Açó no sab hon, si primer no tenta.
L' esser de si é del que li agrada.
E que primer són apetit estrenga
á no voler lo que rahó no vulla,
del hom vestit mal pendre fá despulla
menys es de fer tólrel ans que la prenga.

Pus facilment jo crech que l' hom atenga
tólres desig, qu' en aquel metre terme:
Qual es aquell qu' en lloch lenegant ferme
son peu que tost en terra no s' estenga.
Donchs qui d' amor segurament vol viure
los moviments ab fermes rahons tolga:
E qui d' açó no es bastant s' estolga
mes propi l' es lo plorar que lo riure.

A cobejar es hom primer delliure
que no haver de les coses sciença
perque no te franca la conexença
dones y amor en lloch degut asiure.
No sé com es conexença, primera
que 'ls apetits mortificats no sien,
ella val poch si ells camí desvien,
y ells van com orbs si no 'n prenen carrera.

TORNADA.

A tots aquells qu' en lo mòn han manera
de abraçar totes coses mundanes
com pus n' haurán veurán ells y elles vanes,
qui fuig del mòn vá per dreta carrera.

SEGUIDA.

Vos, mòn senyor, haveu sciença vera,
los apetits mals á vos no contrasten
mostrant á mòlts qui saben é no tasten,
si 'l passionat há la rahó sancera.

ESTRAMPS.

I.

Pahor no sent que sobres laus me vença
lloant aquell qui totes llenguas lloe
guardant honor aquell eternal esser
hon tota res en ell es pus perfeta.
Que sinó es obrant quant por natura
ans he pahor que mon parlar no cumpla
en publicar part de sa justa fama
tal com requer y 'ls merits seus la atracen.

L' hom envejós son ofici reposa·
car d' egualtat ab ell nengú pareja,
en ell pensant cascú si justifica
tallant de si l' amor á sa persóna.
Tant son en éll les virtuts manifestes
qu' es d' ira cech l' hom qui be no les veja,
per los migs vá qu' en los es tremps no toca
en temps dels Deus en vida l' adoraren.

E Dèu vehènt la perlongada honta
que 'ls grans senyors en contra d' ell cometen
tenint ab fraus é tiranes maneres
les parts del mòn los pochs é grans Realmes,
há dat voler al justificat home
qu' en breu espay haja la monarchia,
clar lo nomèn ab aquesta alta ensenya
com de tot cert es dels homens pus savi.

Perçó que mills á totes gens se mostra
mostrantla aquells que vaques e bóus guarden
ell es aquell qu' en la joventut tendra
sobra en aquells qui saviesa colen.
En desppcar de nombre de gent d' armes
les multituts d' aquelles ha fet retre,
tot quant pot fer virtut de fortalesa
dins un cor d' hom en lo sèu ho demostra.

En gran defalt es lo món de poetes
per embellir los fets dels que be obren,
los freturants de bella eloquença
l' orella de hom afalach no pot rebre.
De aquest valent una gran trompa sone
que 'ls Indians ab un poch no exorda,
ohentla aquells qui són á tremuntana
y 'ls de ponent é de levant los Tartres.

TORNADA.

Foll es aquell que fá juhí en los homens
segons que d' ell la fortuna ordena
aquells afers que no són en l' arbitre
culpa no hi cáu si venen per contrari.

II.

Qui de per si ne per Deu virtuts usa
be será foll que per lo mon ho tempte
hon mal fahènt de llur mal fet no penen
los bons fahènts de ben fer no meriten,
ja son estats ver semblants bons per fama
no pas en ver car per fama be feyen
é per llurs fets lo mòn los meritava
no hi resta al mòn qui res de be guardone.

Donchs lo mal hom als homens ja té escusa,
cascú pot ser tal com son voler dicta
tot estament son ofici no serva
no se 'ls prelats perdon me Deu com dupte.
Papes é Reys fins al estat pus mínue
fán lo que 'ls plau mes no pas lo que deuhen
Deu amador d' intenció primera
es colt y honrat de intenció segona.

Dret natural es, que la prima causa
en nostr' amor les altres precehixca,
é quant se fá que 's faça per aquella,
é no vullám aquella per les altres.
Ella es la fi de nos, é lo principi;
en ella es mes qu' en nos lo nostre esser,
nos ignorants regirám aquest orde
car Deu volém no per si, mes per altre.

Deu no pregám ardentment sinó 'n pressa
é quant volém gracia de ell atenyer,
é som tan pechs que 'ns pensám ell nos oja,
é nostres prechs ab gran dret nos codampnen.
Puix no havém la intenció primera
en ell, é puix á nos, é nostres coses
á nostres prechs ell óu d' orella sorda
é no 'ns partim davant ell menys de colpa.

No 'm maravell si 'ls fets de Deu s' ignoren
com los morals qui son clars escurs paren,
llur fonament en nostres ventresques
perqué no 'ns cal escartejar mòlts llibres.
si á traves la fusta vá á la roca
rahó será puix nauxer no la guia
si per virtuts los homens ns s' adreçen,
¿Que pendrán donchs per forma de llur viure?

Si Deu no fòs, ne lo mon donás premis,
per si mateix hom déu fer bones obres,
car en be fer lo bon hom se delita,
é l' home reb de sa bona obra paga,
mes qui per Deu ne per si be no obra
mes vol haver honor, gloria ó fama,
foll es pensant que sens be les atenga
é sinó sab que treball no mereixen.

Segurs de Déu son de llurs crims los homens
en aquest mòn puix cástich no se 'n mostra
é ja los reys los potènts no castiguen
perqué 'ls han obs y en part alguna 's dupten
si com, lo llop, la ovella devora,
é lo gran tor segur d' ell peix les herbes,
axí los reys los pobres executen
é no aquells havènts en les mans ungles.

No roman sols la colpa en los prínceps
mes en aquells qui en mal fer los insten,
ells ja son mals y en mal fer los inclinen
per llur profit ó per causa d' enveja.
De nos mateixs pren lo mal causa prìma
qui 'ns fém senyors ab lo poder del príncep
en contra aquells qui 'ns son par eguals frares
per fernos grans d' honor é de riqueses.

Dobl' animal es l' hom, é 'ls altres simples
perçó com son en ell dues natures,
si del que fá no 'n compláu almenys una,
del tot es foll, qui de natura ixca,
sinó compláu á la part rahonable,
ó 'l apetit sol qu' altre no 'n dampneje,
foll es del tot si 'n be fer se turmenta
per haver çó que 'l mòn als bons denega.

Tals com aquells qui per la mar naveguen
son desviats si 'l fall la tremuntana
é van en lloch hon la ventura 'l porta,
son en lo mon los homens que 'n ell viuhen;
puix la virtut no tenen per ensenya,
cascú vá lla hon l' apetit lo porta,
qui contra fá es foll que á s' atribule
quix que no sab causa perqué treballe.

O Deu, ¿perqué los qui lo mòn trebulen
y 'l que volrán per null temps aconsiguen
é aconseguit llur voler mes desija
si que james fam se part de llur ventre?
¿Com ne perqué no demanen ab cuyta
si res pot ser de que l' hom se contente?
Sabrán que hoch, é veurán la gran falta
que dins ells se é no pas en les coses.

Per acabat foll se tendra lo pus savi
de son defalt haurá mes coneixença
puix ha guanyat lo cos é molt mes l' arma
servint aquell qui mal en paga dona.
D' opinio falsa pren lo seu esser
presla há 'n descuy, no es lo qui 's pensava,
fama y diners cuyda, que virtuts fossen,
los folls les han é savis les pledejen.

Res no es bó que 'l mal hom posehexca
é com honors los mals homens atenguen
los homens bons ab fam no les demanen
é majorment pensant los qui les donen.
Foll es aquell qui 'l do del foll mòlt prea,
car ja no há d' aquell la vera estima,
mes la final diferença no es molta
entre aquells qui vanes coses volen.

Lo van honor al bon hom no contenta
car lo bon hom en son acte 's delita
no en l' honor del qui li s' agenolla
lo be d' honor en aquell es qui honora.
E no 'n l' honrat mes lo seu be senyala
é si no hi es honor falsa es aquella
que lo bon hom de tot en tot menysprea
no pens ser bò qui en tal be se gloria.

Gran rahó 'm par que Deu nos avorreixca
puix lo perdém per Deu qui no es en esser,
quant los gentils los llurs Deus adoraven
en llur error havien gran escusa.
Vehent aquells ab l' ull no sols de pensa
é ver semblants que 'ls parien miracles
ara adorám Deus d' opinió falsa
durant en tant com los trigám coneixer.

A la virtut cuydám fer sacrifici
quant la honor havém en reverença
é no sabem d' hon, fals honor, pren força,
é ignorám d' hon ver honor, pren forma.
Tota honor nos sembla que 's deu colre
ne los sabents mes del entendre passen,
car fan honor als qui no la mereixen
tots som eguals al que de fora 's mostra.

Afectió y enveja als bons guerreja,
enemichs son d' honor é fama bona,
é 'l ignorant en quí ver juhí 's gasta,
¿qui será aquell qui de llurs mans escape?
Mes son pero los qui d' honor abusen,
d' hon al potent é mal no li fall honra,
al viciós que tost l' es honor dada
que lo valènt de fama no triumpha

No solament als pechs que res no entenen
mes á quants som l' ull nostre 'ns enfalaga
si que vehent los favorits hom honra
e tol recort com no son mòlt culpables,
qui per leigs fets son muntats á domini
hónrals l' estat mes que leig fet no 'ls lleva.
¿Donchs qui 's lo foll qui per honor be faça,
puix la honor per be fer no's' atenga?

Ignorantment al mon alguns be obren
per no saber lo qui 'ls ne dona causa,
altres no tant, mas pegament be usen
fahents per tals que llur ben fer se perden.
Los primers són tenguts molt á natura
qui 'ls fá ben fer per moviments qui 'ls dona,
los altres son vers Deu é si culpables
infern vivint é pres mort possehexen.

Fástig há Deu de qui 'l mon no te 'n fástig
é del qui 'l há si d' aquell no s' aparta
no solament es lluny qui 's en la hermita
mes tots aquells qui del barbull se llunyen.
Lladre diu hom á qui ab lladres pratica,
superbiós qui per honor treballa,
avar aquell qui ab diners se embolca,
lo lloch hon es lo mostra ser culpable.

Diners y honor per treball just no 's guanyen
tants son los mals qui per aquells treballen
qui bonament en aquest mòn pratica
no pot muntar per los mals qui l' empatxen
qui regiment vol de ben fer no s' alta,
ó es grosser no sabent lo que s' usa,
á mal á fer lo camí plá no 'ns porta
per nous camins hi van, é plens espines.

Si l' hom hagues per leig fet vituperi,
¿que fará aquell cavaller sodomita?
Havent pres gráu d' exellent viril home
y aquell jaqueix volent costum de fembra.
D' alguns sabèm aquest pecat horrible
no veig senyal qu' honor los sia tolta,
qui no la tol de hon tolta deu esser
no la dará en part hon se mereixca.

Ja no es crim que al honor no 's mescle,
é ja mólt menys en homens qu' en les fembres,
ans fá senyal un poch pecat en elles,
que la major qu' es pot fer en los homens.
Açó esdevé perqué 'ls homens son jutges
passants dolor del crim que les mes toca
amant á si lo mal d' altre encareixen
e simples fan llurs fets abominables.

Reptar no cal de llurs vicis les dones
car de aquells natura 'n prench lo carrech,
qui no enten é passió lo forsa
de son be y mal natura es maestra.
Los tres pilans hon lo be d' hom s' assenta
esser no pot qu' en elles se recolze,
llur fonament deu esser la prudença
é lo nom sol en elles par salvatge.

Als que poder e saber han d' apendre
é de ben fer per favor de natura
en contra d' ells Deu pogra fer miracle
com en pecar de la natura ixen.
Dubtar no cal si l' hom contra si pecca
en tot quant fá si de rahó s' allonya
de tot en tot de sa natura es contra
com en pecar los termens d' home passa.

Jo guart lo cel, é no veig venir flames
per abrasar la sodomita secta.
¿Hon es lo temps que tu prenies venja
de tots aquells qui natura greujaven?
Mire lo cel quant plourá la justicia
qu' en temps passat entre nos habitava,
é no veig res que d' aquest lloch devalle
en fe roman tot quant de tu s' espera.

O senyor Deu, ¿é quant será que 't mostres?
Ja tarda molt com del mal hom no 't venges
jo so ben cert qu' apres la mort l' esperes
mes en lo mon be 'm sembla que't mostrasses.
Vulles haver pietat del teu poble,
puneix aquells sehents alts en cadira
qui del anyell volen la carn é llana
é son contents que feres lo devoren.

Si dels estremps los homens no s' espanten
vicis comuns quasi en virtuts s' enpenyne,
ja los avars passen per homens savis,
los cavallers per mercaders s' espatxen,
é los covarts llur grau d' honor no perden
per be que 'l nom en los pits d' hom romanga,
als propis fets enteniment no 's troba
si per aquells per hon diners s' ajusten.

No es deshonrat per ser avar l' hom jove,
e que passás Tantalus en cobea,
si es dispost en ser franch, essent pródich
ja li nourá si matrimoni tracta.
Vell ignocent de be, mes de mals abte,
luxuriós cubert é ple de pompa,
no pert honor n' entre los pechs sa fama.
¿Qui son aquells sabents qual deu l' hom esser?

¿Que pot valer hom qu' indignat no sia
encontr' aquells qui en lo mòn triumphen?
Vehent los folls grossers é plens de vicis
é tot llur be los ve per atrivença.
No se algú qui 'l mon tant no rebuje
que 'l enderroch puix no sentint nos cansa
maldit, jutjat pot ser, mes no l' empatxa,
al atrevit lo mòn, camí li obre.

Per mals mijans lo mòn sa favor dona
y en son despit los atrevits s' avancen,
son avorrits é quasi 'l mon los dubta
lloch te cascú en lo mon hon 's alloja.
No hi ha rahó lo ordenador al seure
no hi seurá algú si espera bon orde
no contrafá la taula de Perusa
orde no hi es mes error sempiterna.

Rey no regint ne 'ls pobles obehexen
no se qui es pus culpable al altre,
degun estat al altre no impugne
car no es algú que sa fi no desvie.
Si algun hom es qui la regla rompa
tant poca part al tot punt no altera,
ab tot açó resta la regla ferma,
un oronel l' estiu no denuncia.

O gent del mon obriu los ulls per véure
com no es tot ver lo que veritat sembla
é que honors, los diners é la fama
per les virtuts per null temps s' atengueren.
Lo cobejós cruel, é plé de pompa
astuciós, importú, sens Deu tembre,
aquest les gents per virtuós lo jutgen.
¿Donchs, per bondat no 's guanya bona fama?

L' hom que virtut ab sol entendre toca
y en algunt tant por gloria aconsegre
es coneixent é la favor menysprea
vehent los folls com en aquella entenen.
No es tan bó, que sí los bons l' havien
no la volguès ab rahonable estima;
no es tan foll, que 'n estrem lo cobeje
l' entendre há mes á virtut no basta.

O quant son pochs qui de general regla
sabréu fer als fets singulars reglas
é aplicar aquella á la vida,
en fer juhis molts certs y necesaris.
Tots los juhins qui 's fan entre los homens.
Affectió la sentença ordena,
d' hon tinch per foll qui en gloria se munta
per lo juhí qui tal jutge la dona.

Causen las gents esta error comuna
puix en lo mon tal enteniment troben,
ans de haver del ver la conexença
han engendrats hábits de mals conceptes.
No ha mòlt fer qui 'n conexença basta
mes lo qui há que la part bona prenga
als homens flachs par obra imposible
perque ab ull flach miren cosa dificil.

FI DELS CANTS MORALS

CANT ESPIRITUAL

ESTRAMPS.

Puix que sens tú algú á tú no basta
donam la má ó pels cabells me lleva
sinó estench la mia vers la tua
quasi forçat á tu mateix me tira.
Jo vull anar en vers tú al encontre
no se perque no fáç lo que volria
e no se que aquest voler empatxa
puix jo sò cert haver volutat franca.

Llevar mi vull é prou no mi esforce
çó fá lo pes de mas horribles colpas
ans que la mort lo procés á mi cloga
placiat Deu puix ben vull fer que 'm vulles.
Fes que ta sanch mon cor dur amolleixca
de semblant mal guarí ella mòlts altres
ja lo tardar ta ira 'm denuncia,
ta pietat no trob' en mi que obre.

Tan clarament en l' entendre no peque
com lo voler he carregat de colpa
ajúdam Deu mes follament te pregue
car tu no vals sinó al qui 's ajuda,
y á tots aquells qui á tu se apleguen
no 'ls pots fallir é mostrenho los braços
que faré jo que no meresch m' ajudes
car tant com puch conech que no m' esforce.

Perdónam Deu si follament te parle
de passió partexen mes paraules:
Yo sent pahor d' infern al cual faç via
girarla vull é no hi disponch mos passos.
Mes 'm recort que meritist lo lladre
tant quan hom veu no hi bastaven ses obres
ton esperit lla hon li pláu espera
com ne perque no 'u sab qui en carn visca.

Ab tot que sò mal crestiá per obra
ira no tinch ne de res jo t' encolpe,
jo sò ben cert que per tostemps be obres
é fás tant be donant mort com la vida.
Tot es egual quant sur de ta potença
d' hón tinch per foll qui 'n contra tu murmuta,
amor de mal é de be ignorança
es la rahó que 'ls homens no coneixen.

A tu deman que lo cor m' enforteixques
si que 'l voler ab ta voluntat llige,
é puix sò cert que l' mon no 'm profita
dónam esforç que del tot l' abandone.
E del delit que 'l bon hom de tu gusta
fésmen' sentir una poca centilla
perqué la part menor que 'm es rebetle
haja afalach que tant fort no 'm contraste.

Ajúdam Deu que sens tu no 'm puch móure
perqué 'l meu cos es mes que paralitich:
Tant sòn en mi embellits los mals hábits
que la virtut al gustar m' es amarga.
O Deu, merce rebolta en mi natura
que mala es per la mia gran colpa
é si per mort jo puch rembre ma falta
esta será ma dolça penitença.

Jo tem á tu mes que no 't só amable
é davant tu confés la colpa aquesta,
torbada es la mia esperança
é dintre mi sent terrible baralla.
Jo veig á tu just é misericorde,
veig ton voler qui sens merits gracia,
dones é tols de grat lo do sens merits
qual es tan just quant mes jo no tremole.

Si, Job lo just, pór de Deu lo prenia,
¿que fará jo qui dins les colpes nade?
Com pens d' infern que temps no si esmenta
lla es mostrat tot quant sentimens temen.
L' arma qui es contemplar Deu electa
en contra aquell blasfemant se rebetla,
no es en hom de tant gran mal estima.
Donchs ¿com está que vers tal part camina?

Prechte Senyor que la vida m' abreujes
ans que pijors casos á mi segueixquen;
en dolor visch fahént vida perversa
é tem la Mort que es per tostemps longa.
Donch mal deçá é de llá mal sens terme
prenme al punt que millor en mi trobes,
lo detardar no se á que 'm serveixca
no te repos qui te á fer viatje.

Jo 'm dolch perqué tant com vull no 'm puch
del infinit dampnatje lo qual dupte: [dolre
E tal dolor no la recull natura
ne 's pot asmar é menys sentir pot l' home.
E donchs açó sembla á mi flaca escusa
com de mon dany tant com es no m' espante
si 'l cel deman no li do bast' estima
fretura pas de pór é d' esperança.

Per be que tu irascible te mostres
çó es defalt de nostra conexença
lo teu voler tostemps clemença guarda
ton semblant mal es be enestimable.
Perdónam Deu si t' he donada colpa,
car jo confés esser aquell colpable;
ab ulls de carn he fets los teus judicis,
vulles dar llum á la vista de l' arma.

Lo meu voler al teu es mòlt contrari
he 'm só enemich pensantme amich esser:
Ajúdam Deu, puix me veus en tal pressa
jo 'm desesper si mos demerits guardes,
jo 'm enuig mólt la vida com allongue
é dubte mólt que aquella fineixca
en dolor visch car mon voler no 's ferma,
é ja en mi enterat es l' arbitre.

Tú es la fi hon totes fins termenen
é no es fi si en tu no termena:
Tú es lo be hon tot altre 's mesura
é no es bó qui á tu, Deu, no sembla.
Al qui 't compláu, tu aquell Deu nomenes,
per tu semblar major grau d' home 'l muntes,
d' hon es gran dret de qui sembla 'l diable
prenga lo nom d' aquell ab qui 's conforma.

S' alguna fi en aquest món se troba
no es vera fi puix que no fá l' hom felis
es lo començ per hon l' altre s' acaba
segons lo cos qu' entendre pot un home.
Los philosophs qui aquella posaren
en si mateix son esser vists discordes
senyal es cert qu' en veritat no 's funda,
per conseguént al home no contenta.

Bona per si no fon la ley judaica,
en paradis per ella no s' entrava:
Mes tant com fon començ de aquesta nostra
de que .s pot dir d' aquestes dues una.
Axí la fi de tot en tot humana
no dá repós al apetit ó terme,
mes tan poch l' hom sens ella no ha l' altra
sant Joan fon senyalat lo Mesias.

No té repòs qui en altra fi guarda
car en res als lo voler no reposa,
çó fent cascú é no hi cal subtilesa
que fora tú lo voler no s' atura.
Si com los rius á la mar tots acorren,
axí les fins totes en tu se 'n entren;
puix té conech, esfórçam que jo t' ame
vença l' amor á la pór que jo 't porte.

É si l' amor tanta com vull no m' entra
creixme la pór si que temént no peque,
car no peccant jo perdré aquells hábits
que son estats, perqué no t' am, la causa.
Muyreu aquells que de tú m' apartaren
puix som migmort é 'm fan que no revisca;
ó senyor Déu, fes que la vida allargue,
puix me apar que envers tú jo m' acoste·

¿Quim mostrará davrnt tú fer escusa
quant hauré dat del mal ordenat compte?
Tu m' has donat dispossició no mala
é jo he fet del regla fals mólt corba.
Dreçarla vull mes he mester ta ajuda
ajúdan Deu car ma forsa es flaca.
Tú es primer en tota bona obra,
¿com será donchs qui primer de tú passe?

No 't prech que 'm dons sanitat de persona
ne bens alguns de natura y fortuna
mes solamént que á tu Deu sols ame
car jo cert que 'l major be si causa.
Per conseguént delectació alta
jo no la sent perqué dispost no 'm trobe
mes per saber un home grosser jutja
qual major be sus tots es delitable.

Qual será 'l jorn que la mort jo no tema,
é será quant de t' amor jo 'm inflame,
é no 's pot fér sens menys preu de la vida
é que per tu aquella jo menysprehe.
Lla donchs serán jus mi totes les coses
que de presént me veig sobre los muscles
lo qui no tem del fort lleó les ungles
mólt mens tembrá lo fibló de la vespa.

Prechte Senyor, que 'm faças insensible
é qu' en null temps alguns delits jo senta
no solamént los leigs qui 't venen contra
mes tots aquells qu' indiferents se troben.
Açó desig perqué sol en tu pense
é puscha haver la via qu' en 's dreça
fesho Senyor, é si per temps me 'n torne
haje per cert trobar ta orella sorda.

Tolme dolor com me veig perdre 'l segle
car mentre 'm dolch com vull jo no t' ame
é vullho fér més l' hanit me contrasta,
en temps passat me carreguí la colpa.
Tant te cost jo, com mólts qui no 't serviren,
é tu 'ls has fet no menys que jo 't demane
perqué 't suplich que dins lo cor tu m' entres
puix es entrat en pus abominable.

Catholich só mes la fé no 'm escalfa
que la fredor lenta de 'ls senys apague
car jo leix só que mos sentiments senten
é Paradis crech per fé, y rahó jutje.
Aquella part del esperit es prompta
mes la de 'ls senys rossegant lam acoste,
donchs tu senyor ab foch de fé m' acorre
tant que la part que 'm porta fret, abrase.

Tu creist mi perqué l' ánima salve
é potser sabs de mi fer lo contrari.
Si es axí, ¿perqué donchs me creaves
puix fon en tu lo saber infalible?
Torna nores jo 't suplich lo méu esser
car mes me val que tostemps l' escur carcer,
jo crech á tu com volguist á Judes
que 'l fora bó no fos nat al mon home.

Par mi segur havent rebut batisme
no fòs tornat als brassos de la dida,
mes á la mort hagués retut lo deute
è de present jo no viuria en dubte.
Major dolor d' infern los homens senten
qui los delits del Paradis no jutjen
lo mal sentit es d' aquell altre exemple
é Paradis sens lq sentir se jutja.

Dónam esforç que prenga de mi venia
jo 'm trob ofès contra tu ab gran culpa
é si no hi bast tu de ma carn te farta
ab que no 'm tochs l' esperit qu' á tu sembla
E sobre tot ma fé que no vacille
é no tremol la mia esperança
puix que no 'm fall charitat, elles fermes
é de la carn si 't suplich no me 'n ojes.

O quant será que regaré les galtes
d' aigua de plor ab las llagrimes dolces?
Contrició es la font d' hont emanen,
aquell es clau quel cel tancat nos obre.
D' atrictió parteixen les amargues
perqué 'n temor mes qu' en amor se funden,
mes tals quals són de aquestes m' abunda
puix són camí é via per les altres.

FÍ DEL CANT ESPIRITUAL

Y

DE LAS OBRAS DE AUSIAS MARCH.